

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Samling af Meddelelser

om

Personer og Familier af Navnet Hvas.

Anden Del.

Første Afsnit.

Jens Hvas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

Andet Afsnit.

Jens Hvas, Kapitelskriver i Aarhus, og hans Descendenter.

af

F. Svass.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. P. Schultz.

1864.

Indhold.

	Side
Indledning	V—VIII.

Forste Afsnit.

Jens Hvas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

1. Jens Hvas (den yngre) til Kaas og Ingeborg Kruse	1—4.
2. I. Inger Hvas og Iver Lange til Bramminge	4—6.
3. II. Christoffer Hvas, Oberst, til Kaas, senere til Hennegaard og Søvig, forlenet med Trum, derefter med Pandum, og Anne Staveris Coff	7—26.
4. A. Jens Hvas, Kornet	26—32.
5. B. Oluf Hvas	33—34.
6. C. Christence Hvas	34—35.
7. D. Hedevig Elisabeth Hvas og Anders Nielsen til Søvig og Høsfelmed	35—42.
8. Christoffer (Hvas) Andersen, til Frøstrup, Birthe Marie Galt og Lisbeth Andersdatter, samt Anders Hvas	42—46.

Andet Afsnit.

Jens Hvas, Kapitelskriver i Aarhus, og hans Descendenter.

9. Jens Hvas, Kapitelskriver i Aarhus, og Karen Frandsdatter	47—53.
10. I. Anders Hvas, Provst, Sognepræst til Serup og Lemming, og Anna Elisabeth Rhodius	53—56.
11. A. Johannes Rhodius Hvas, Attestatus	57.
12. B. Jens Hvas, Kapellan i Flade og Gjerum, og Eidzel Kathrine Schmidt	57—61.
13. C. Erik Christian Grave Hvas, Sognepræst til Sønderberg og Ddbn, og Anne Mariche Høe	61.

IV

	Side
14. D. Magdalene Cathrine Hvas og Ulrik Christian Schnell, Sognepræst til Serup og Lemming.	61—64.
15. II. Frands Hvas, Provst, Sognepræst til Nørre Felding og Tvis, Anna, Fr. Lauritz Grøns og Anna Strømborg, samt Friederich Rickart, Sognepræst til Nørre Felding og Tvis .	64—69.
16. A. Hans Hvas, Sognepræst til Inlinge og Gundsømagle, Anna Else Fogh og Margrethe Fogh	69—71.
17. a. Frans Jørgen Hvas, Kammerraad, Amtsforvalter i Rolding	72—73.
18. b. Anna Marie Hvas og Peter Teilmann, Sognepræst til Borup og Kimmerslev, senere til Tøstrup og Uggerløse	74—75.
19. B. Jens Hvas, Justiteraad, til Tvis Kloster og Kvistrup, og Anna Magdalene Moldrup	76—85.
20. III. Jens Jensen Hvas, Attestatus, Forpagter paa Binderslevgaard, senere paa Lergrav, og Birgitte Marie Strømborg	85—88.
21. A. Kathrine Marie Hvas og Hans Christian Voetmann, Birkebonner og Skriver ved Vestervig Klosters Virk	88—89.
22. B. Anna Elisabeth Hvas	89—90.
23. C. Jens Hvas, Kammersekretær	90.
24. D. Hans Hvas, Forvalter	90—91.
25. E. Anders Hvas til Østergaard, og Karen Konradsdatter Lundsgaard	91—92.
Bilage	93.
Tillæg og Rettelser til første Del	171.
Tillæg og Rettelser til anden Del	178.
Personregister	181.

Indledning.

Anden Del af Meddelelser om Personer og Familier af Navnet Hvas er delt i to Afsnit. Første Afsnit omhandler Jens Hvas, den yngre, til Raas og den fra ham nedstammende Slægt og er forsaavidt ikke noget Hele, som Jens Hvas tilhørte den ældste Familie af Navnet, hvis øvrige Linier her ere forbigaaede. Paa den anden Side danner første Afsnit dog noget Afsluttet, idet det, idetmindste for Tiden, ikke vides, hvorledes Jens Hvas var knyttet til de øvrige Medlemmer af den ældste Slægt og idet den fra ham nedstammende Linie, forsaavidt det har været muligt, er fuldstændigt behandlet og opløst. Andet Afsnit omhandler Kapitelskriver Jens Hvas og hans Efterkommere, af hvilke dog Erik Christian Grave Hvas og hans Descendenter alt ere omhandlede i første Del. Anden Dels andet Afsnit forholder sig altsaa til første Del som Begyndelsen til Slutningen. Havde Tid og Leilighed tilladt det, burde anden Dels andet Afsnit og første Del ikke have været adskilte, men udgjort et samlet Bind.

Det er for tidligt endnu at udtale en afgjørende Mening om i hvor mange Familier Bærerne af Navnet Hvas gruppere sig. Men indtil videre kan der skjælnes mellem fire. Den ældste Familie er den gamle Adelslægt, der dog maaskee ved nærmere Undersøgelse vil vise sig at falde i to eller flere Linier, maaskee endog i flere selvstændige, indbyrdes ikke forbundne Familier, hvorpaa Opmærksomheden skal blive henledt, hvis det lykkes at fortsætte disse Meddelelser i en tredje Del. Den anden Familie er den yngre adelige Slægt, der stammer fra Jens Hvas, efter enstemmige Meddelelser, hvis Kilde dog endnu ikke er funden og undersøgt, adlet 1524. Det vil, af Mangel paa Kilder til deraf at indsamle saadanne Oplysninger, vistnok ingeninde lykkes at

kunne henføre ham til nogen bestemt iforveien blomstrende Familie, og han maa derfor betragtes som Stamsfader for en egen Slægt, en Betegnelse, der tilkommer ham alene af den Grund, at han i alt Fald indtog en særlig fremtrædende Plads i den Familie, han tilhørte, selv om han, som nok kan tænkes at have været Tilfældet, ved sin Optagelse i den frelste Stand kun erholdt en Gjenindsættelse i en Ret, der for ham og hans Nærmeste ved Omstændighedernes Magt var udvisket. Det er kun faa Personer, der kunne betegnes som hans Efterkommere, og det er kun Lidt, der vides om dem. De antages at være uddøde eller forsvundne i Dunkelhed henimod Aarene 1700. Den tredie Familie stammer fra Morten Hvas, Præst til Sortebrodrre Kirke i Viborg og Provst i Nørlyng Herred, død 1577. Han er paa Stamtaulven i Gieskings Jubellærere sat i Forbindelse med den ældste Slægt, hvilket idetmindste er urigtigt forsaavidt angaaer den Maade, hvorpaa Forbindelsen er angiven at skulle finde Sted. Da der, forsaavidt hidtil bekendt, ikke findes nogen Oplysning om fra hvem han stammer, maa hans talrige Afkom, der udentvivel blomstrer endnu, betegnes som en særskilt Familie, for hvilken han altsaa er Stamsfader. Vi ville for Kortheds Skyld betegne denne Familie som Viborglinien. Den fjerde og yngste Slægt stammer fra Kapitelskriver Jens Hvas i Aarhus, født 1630, død 1709, og kan for Kortheds Skyld betegnes som Aarhuslinien. Denne Jens Hvas's fulde Navn var Jens Andersen Hvas, hvilket forudsætter, at hans Fader hed Anders. Hvem Faderen isvrigt var, vides ikke. Der er ingen Plads for ham blandt Descendenterne af Morten Hvas, saa at en Forbindelse mellem hans Slægt og Viborglinien, hvis den overhovedet findes, maa søges før Midten af 1500. En Forbindelse mellem Kapitelskriver Jens Hvas og den Familie, fra hvilken Jens Hvas, der blev adlet 1524, stammer, kan naturligvis ogsaa tænkes, og maatte da søges før Begyndelsen af 1500. Der findes endog en Hr. Anders Hvas, formentlig henhørende til den ældste Slægt, nævnt som levende før 1433 (ældste Arkivregistraturer 2 D.). Men paa denne Lighed i Navnet tør efter et Mellemrum, der maa udfyldes med fem eller sex Slægtled, ikke bygges Meget.

Det er en Selvfølge, at den Adskillelse, der ovenfor er gjort mellem fire forskjellige Familier af Navnet Hvas, ikke er absolut. Det har kun liden Rimelighed, at Navnet skulde være blevet til for eller været antaget af hver Familie især uden nogenfomhelst Forbindelse mellem to eller flere af dem indbyrdes. Foruden at den Mulighed er tilstede, at

Navnet kan være overført fra en af Familierne til den anden gennem kognatist Slægtskab eller gennem Svogerskab, selvfølgelig ogsaa gennem en illegitim Forbindelse, kan Man endvidere paa en Tid, da Brugen af Familienavne endnu ikke havde vundet Fasthed, let tænke sig, at en Linie i flere Slægtled ikke har afbenyttet Navnet, men derefter gjenoptaget det, medens selve Forbindelsen med Hovedfamilien er gaaet i Glemme. Det kan, uden at det hermed er Hensigten at antyde et vist Resultat, og uden at det Ekstensive i de to ældre Familiers Stilling oversees, i den nævnte Henseende bemærkes, at den ældste Familie dog ikke var særdeles fremtrædende uden gennem nogle enkelte Mænd, at den, som allerede antydet, maaskee falder i to eller flere ikke indbyrdes forbundne Linier, at den yngre Adelsløgts Stamfader bar Navnet Hvas iforveien og saaledes let kan tænkes at have erholdt sit Adelsbrev som en Fornøjelse af de Rettigheder, hans Slægt forhen havde kunnet gøre Forbring paa, men som ved Tidsumstændighedernes Magt vare gaaede tabte, og at det i 1571 blev draget i Tvivl (Tegn. o. a. Lande), hvorvidt en vis Jens Hvas, der med sin Søn beskylledes for at have overfaldet en Præst paa Langeland og ihjelslaaet hans Svende, havde Ret i sin Paastand, at han var Herremand og født af adelig Slægt og Byrd, hvilket tyder hen paa et Forkald af Familien, her rimeligvis den ældste, der let kunde medføre, at Linier af den tabte sig i Dunkelhed og nivelleredes i de andre Samfundsklasser.

Foruden de fire nævnte Familier har der levet og lever endnu i Bondestanden og den lavere Klasse flere Familier, der føre Navnet Hvas, uden dog, som det synes, at kunne sættes i nogen Forbindelse med nogen af de ovennævnte fire¹. Det ligger udenfor Hensigten af disse Meddelelser udførligere at omhandle Personer af disse Familier uden Hensyn til deres Stilling i Samfundet og deres Forbindelser, alene af den Grund at de nævne dem med Navnet Hvas. Lykkes det engang at

1 Kapt. Lengnick's rige Uddrag af Kirkebøgerne, hvoraf han velvillig har meddelt mig hvad der findes om Navnet Hvas, indeholde mange Personer af simpel Stand, som jeg for Tiden ikke kan henføre til nogen af de fire Familier. I Aalborg lever i Haandværksstanden en talrig Familie af Navnet, stammende fra Vigø i Hillerslev Herred, og i Svoftrup Sogn, Lyøgaard Herred, samt i Eggen omkring Randers et Par andre i Bondestanden. Vil Man i denne Del søge Udgangspunkter for Tilflytning, findes saadanne i Anders Hvas (8) og i Kapellan Jens Hvas's Sønner, hvis han har havt saadanne.

komme saavidt, skal der dog blive skænktes dem og deres Forbindelser nogen Opmærksomhed.

Til nærværende Del er der, ligesom til første Del, føiet Bilage, maaffee i temmeligt stort Omfang. Men de kunne forbigaaes af den, der ikke bryder sig om dem. Hvis de ere bleuene flere og udførligere end nødvendigt, er det fordi det ved Medskrivningen af disse Meddelelser har været noget vanskeligt at løsrive sig fra det med saa megen Besørlighed fra saa mange forskjellige Kanter hentede og dog sparjomme Materiale, der har ydet Bidrag til at danne det alligevel usfuldkomne Billede af Personerne, deres Liv og Virksomhed, som findes i Texten. I denne og Bilagene ere alle Navne henhørende til nogen af Familierne Svæs, forsaavidt de ikke forekomme indenfor Anførselstegn, skrevne som de paagjældende Personer selv skrev dem, hvor Oplysning derom haves. Dog har det lange s ikke kunnet gjengives, hvor Navnene ere trykte med latinske Typer. Alle andre Personnavne samt Stedsnavne ere i selve Bilagene skrevne saaledes som de fandtes i Kilden til Bilaget, hvilket maa forklare de mange tilsyneladende Uoverensstemmelser og Uregelmæssigheder.

Det, er en Selvfølge, at denne anden Del ligesaa lidt som den første er bleven til uden megen Belvillie fra mange forskjellige Sider. Sygdom har navnlig forhindret mig i selv at lægge den sidste Haand paa Bogens Trykning, og en Del af Korekturen samt Registret skylder jeg derfor en god Ven, cand. mag. D. Nielsen. Iøvrigt frembærer jeg min Tak til hver især, hvem jeg skylder Bistand og hvem disse Linier maatte komme for Die.

Mai 1864.

J. Svæsf.

Første Afsnit.

Jens Hvas (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

1.

Jens Hvas (den yngre) til Kaas
og
Ingeborg Kruse.

Den jydsk Adelslægt Hvas eiede gennem flere Led, idetmindste i halvandethundrede Aar, Drmstrup i Sal Sogn, men maatte i Begyndelsen af Aarene 1500 opgive dette Familiens gamle Sæde¹. Kort efter fremtræder den bekendteste Mand af Slægten, Landsdommer Jens Hvas, som Eier af Kaas i Lime Sogn i Salling². Denne Gaard gif efter hans Død over til hans Hustru og Søner og efter dem til tilsyneladende Fremmede, der dog ganske sikkert stode i et nært Forhold til Landsdommerens Familie. I Slutningen af Aarhundredet tilhørte Kaas den Jens Hvas, der her omhandles, og som, for ikke at forvegle ham med Landsdommeren, her betegnes „den yngre“. Hvor langt det Tidsrum er, der ligger mellem Landsdommer Jens Hvas's Søners og Jens Hvas den yngres Besiddelse af Kaas, kan ikke bestemt angives; men det tør indtil videre antages at have udgjort over 26 Aar. Det tør sikkert ogsaa antages,

¹ See især „de ældste danske Archivregistraturer“ ved Prof. E. A. Becher, Kbhvn 1860, 2den Del.

² See Prof. E. A. Bechers Orion, 1ste Bind 2det Hefte, Kbhvn 1843, p. 245 ff. „Landsdommer Jens Hvas til Kaas og hans ulykkelige Deeltagelse i Clementsfeiden“.

at den yngre Jens Huas stod i et nært Forhold til Landsdommeren og hans Slægt. Denne Antagelse begrundes saavel ved det fælles Navn, som derved, at Jens Huas, den yngres, Datter, Søn og Sønnesøn førte de gamle Huasfers Naaben, de to Sparrer, hvoraf Man tør slutte, at han selv har ført det, og endmere derved, at det dog ikke let kan tænkes, at Kaas, efter at være gaaet over i tilspindelende fremmede, men dog sikkert i nært Forhold til Landsdommeren staaende Personers Gie, igjen, maastee umiddelbart fra dem, skulde komme til en Mand med samme Navn og Naaben som Landsdommeren, naar der ikke mellem deres Besiddelse var et vist Sammenhæng, begrundet i et Familieforhold. Det lader sig imidlertid ikke for Tiden paavise, gennem hvilke Led Forbindelsen har fundet Sted, og ligesaalidt naar og hvorledes Kaas gik over i Jens Huas, den yngres, Gie. Det maa være forbeholdt, om muligt, senere nærmere at gennemgaae de forviklede Forhold, hvorfra Lyk i Sagen maa hentes. Det tør kun her siges for vist, at ærlig og velbyrdig Mand Jens Huas eiede Kaas 1592, da han blandt den øvrige Adel i Skivehus Len bidrog til Opførelsen af et nyt Raadhus i Viborg³, og at han selvfølgerlig levede endnu 1597, Aaret før hans Søn blev født. Han døde rimeligviis 1602; i alt Fald var han død 1612⁴.

3 3yd. Tegn. Nr. 4, 1588—96, f. 336: „Register Paa Huis Som Rogenn aff Adelen wdj Zutlandt haffuer beuillet att giffue thill Dommhusens opbygning, ther the nu Senisten S. Mauritiij Dag bleffue tazerit wdj wiborg“... „Skiffuehuß Lehen“... „Mogens Spendt thill Nørgaardt 5 Daller, Thnge Krabbe thill Bustrup 3 Daller, Jens Huas thill Kaas 3 Daller, Fru Magdalene Banner thill Krabsholm 10 Daller“... Umiddelbart før dette „Register“ findes et Brev, dat. 10 Decbr. 1592, til forskjellige Lensmand i Sjælland om at opkræve disse Bidrag.

4 3 Høgelunds Almanakker (Gl. Rgl. Saml. paa det Kgl. Bibl.) findes i Almanakken for 1602 blandt Optegnelserne paa nogle til Zuli Raaned indheftede Blade en Rubrik, med Overkrift „Funera“, og derunder „Frue Karine Skel Peder Mundis, Jens Huas af Sprinklefjunge, Lodwig Munc wdj Høen, Abfalon Gøye paa Dalum, Fru Anne Gran, Preddiørn Bild paa Lundenis 19 Junij, Fru Karine Krasse paa Hald d. . . Junij. . . Erick Lyde paa Gøstjær. . . Jens Suel til Sulingsholm“ — i Alt 17 Personer, hvoraf idetmindste 15

Hans Hustru var Ingeborg Kruse⁵, om hvem der er al Grund til at antage, at hun var en Datter af Berete Mund⁶ og Tyge Kruse⁶ til Bingegaard og Svenstrup, den førstnævnte Gaard i Sønderlyng, den anden i Onfeld Herred. Ingeborg Kruse var Enke 1612, da hun fik Brev om Opfyldelsen af hendes Klostjeneste⁷,

Adelspersoner. Det sees, at Navnene ere samlede rundt om fra, og der er al Grund til at antage, at den her nævnte Jens Huas er Jens Huas til Raas. At han var død 1612, see Note 7.

⁵ B. 52, Klevensfeldt paa Krusernes Stamtafle, Theatr. nob. dan. § 368, Stamtaflen i Hist. Musæum, Kbhvn 1844 p. 145 No. 37 b, i Geh. ark., Wielands lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, og Thottste Mstr., Kvarterne No. 1878, paa det Kgl. Bibl. I de to Stamtafler i Th. n. d. og i Th. Mstr. forveksles isørigt Jens Huas til Raas, den yngre, med Landsdommeren af samme Navn.

⁶ See B. 52. Ingeborg Kruse er ikke paa Stamtaflen over Kruserne hos Klev. givet nogen bestemt Plads, men anført til en Side med Angivelse af at hendes Mand var Jens Huas til Raas. I Stamtaflen i Hist. Musæum p. 145 No. 37 b kaldes hun fuldt ud Ingeborg Kruse Tygesdatter, og denne Angivelse af hendes fulde Navn, hvis Rigtighed der sikkert ingen Grund er til at drage i Tvivl, fordi hun feilagtig er henført til en anden Jens Huas, leder til den vistnok sikke Formodning, at hun maa være Datter af Tyge Kruse til Bingegaard, 1592 til Svenstrup, Onfeld Hd. (3. T. 1592 f. 337), og Berete Mund. Dels stemmer disses Levetid med at Ingeborg Kruse, der 1598, da hendes Søn Christoffer Huas blev født, jo maa have været idetmindste c. 20 Aar og altsaa maa være født senest 1578, men meget muligt i Aarene 1560, kan være deres Datter, dels er der hos Klev. ingen anden Tyge Kruse, om hvem der kan være Tale. Hertil kommer, at Tyge Kruses Fader hed Christoffer, hvilket Navn tydeligt nok er gaaet over paa Datter sønnen, Christoffer Huas, og at af Tyge Kruses 3 Sønner, altsaa formentlig Ingeborg Kruses Brødre, nemlig Envald, Lars og Christoffer, den førstnævnte, der var Eier af Hjermitslevgaard, D. N. N. og Ridder, f. 1554, † 1612 el. 13, havde en Datter, der hed Ingeborg, f. 1604 † 1644. Hun var gift med Jakob Grubbe, † 1662, til Rørfjergaard (Klev.), Vrs og Rabbel (D. Atl. V), med hvem Christoffer Huas træder op i et Familieanliggende, og hun gav Brudegave til sin Søsterdatters Bryllup med Lauritz Ulfeld, D. Mag. IV p. 156, ved hvilket Bryllup Christoffer Huas ogsaa o. Brudegave, altsaa som Fætter til Brudens Moder.

⁷ Sjøau. Aeg. No. 20, 1605—12 f. 470 b og 471 a. Efter et meget alvorligt Brev til Henrik Krag om Opfyldelsen af hans Klostjeneste, dat. Hafn. 22 Nov. 1612, hedder det l. c. „Vdi lige Maade Finge disse Eftterskrefne brevne om deris Klostjeneste. Fr. Ingeborg Kruse I heft. Gudde och Sluff Galde huer om en heft. Claus Maltifens Fru om threi hefte. . . .“ Det er klart,

og befad endnu Kaaß 1619, da hun holdt Skifte efter sin Mand^o. Efter 1619 er det ikke lykkedes at finde hende nævnt.

Af Egteskabet mellem Jens Huas og Ingeborg Kruse var der to^o Børn, en Datter Inger og en Søn Christoffer.

2.

I. Inger Huas

og

Iver Lange til Bramminge.

Det tør antages, at Inger Huas¹, ligesom hendes Broder, er født paa Kaaß, der tilhørte hendes Fader allerede 1592 og hendes Moder endnu 1619. Naar hun er født, sees derimod ikke. Dog ligger den Antagelse nær, at hun ikke var meget ældre eller yngre end sin eneste Broder, saa at hun vel maa være født kort før eller efter 1598. Hun nævnes første Gang 1619, da hun stiftede med sin Moder og Broder. Niels Lange til Skrumsager, der Aaret efter blev hendes Svoger, fik den 1 Juni s. A.² Ordre til at være

at der ikke kunde være Tale om Ingeborg Kruses Kostjeneske, naar hendes Mand levede, og ligesaa klart, at denne Kostjeneske for hendes Vedkommende har maattet være betinget af, at hun eiede en Gaard, der da ikke har kunnet være nogen anden end Kaaß, hvortil hendes Mand nævnes 1592 og hendes Søn 1630.

⁸ See Indholdet af Bil. i Note 2 under Inger Huas.

⁹ See det ovenfor nævnte Bil.

¹ Inger Huas nævnes i Th. nob. dan. § 368 som Søster til Christoffer Huas og som gift med Iver Lange; ligesaa i Stamtavlen i Hist. Mus. b, og i Thott'ske Mstr., Kvarterne No. 1878. Hendes egenhændige Underkrift „Inger Huas S. Iffuer Langis E. Hand“ findes under et Skjøde, som hun d. 3 Sept. 1649 med sine Sønner Christen og Jens udfædte i Barde til Erik Krag til Lydumgaard paa „Alld dett stue Jord som Wij haffuer haftt paa Bongs K“... Skjødet findes paa Endrupholm.

² Nyd. Teg. No. 6, 1611—19, f. 383. „Niels Lange fick bref att were Inger Huas'is werge. Christianus qvartus. Wor gunst tilforn, mid at ofz Eist. Somsfru Inger Huas' underbaanigt ofz haffuer ladet tilkiendegiffue, huorledis hun agter med første leilighed att stifte och deele med hendes Moeder och Broder

hendes Børge paa Skiftet, paa hvilket hendes Broder, hendes fødte Børge, selvsølgelig ikke kunde varetage hendes Tare. Det sees, at hun selv havde begjert Skifte, vel fordi hun alt dengang havde givet sit Løfte til sin tilkommende Mand, og at hun erholdt Tilsladelse til at afhænde det Gods, der blev hende udlagt, til hendes Broder, som det hedder, „paa det goedzit ikke skulde komme fraa gaarden“, men vel snarere, som det ogsaa fremgaer, for at hun kunde kjøbe Gods andetsteds. Det var jo rimeligt, at det kom til at ligge bekvemt for hendes tilkommende Mand. Det følgende Aar, 1620, vel ved Midsommerstid³, holdt hun Bryllup med Iver Lange til Bramminge, Broder til fornævnte Niels Lange.

Bramminge ligger i Gjording Herred, halvtredie Mil nord for Ribe, og havde, før Iver Lange fik den, tilhørt hans Fader

hviß dennem arueligen effter deris afgangen hosbund och Fader land were tilfalden, wonderdaanigst begerendis wi hende en werge wilde tilforordne, som hendis wergemoll kunde paatage och forestoe medlertid samme skifte skall stande, effterdi hendis broder, hendis rette laugwerge effter lougen sielf er i sagen interesseret. Thi bede wi dig och wille at du retter dig effter naar samme skifte skall foretagis for^{ne} Zomfru Inger Huafis wergemoll dig att paatage, och forestaae, och medler tid haffue sligtig indseende at hende paa same skifte wdi ingen maade steer forkort, som du wilde ansuare och were belindt, och hiden samme wergemaall till hendis broder offuerleuerer. Vdi lige maade haffuer hun och wonderdaanigst weret begerendis, wi naadigst wille beuilge, at hviß goedtz hende paa samme skifte arselige kunde tilfalde, motte till hendis broder selgis och afhendis paa det goedzit ikke skulde komme fraa gaarden, at hun siden paa et andet sted kunde sig goedtz igien tilforhandle: Huilken hendis billigmehig begering, wi naadigst haffuer beuilget. Thi bede wi dig vdi lige maade och wille at nar samme skifte er offuerstanden, du daa hviß goedtz hende paa samme skifte tilfalder, til hendis broder for en billig werd selger och afhender, och altingesti emellom dennom forhandler, at paa ingen af siderne kan haffue sig at beklage. Dermed etc. Underkouw 1 Junij Anno 1619.“

3 B. 94. Jyd. Tegn. No. 7, 1620—25, f. 39. „Dtte Brahe Pederß. siß Missive, Iffuer Lange till sinn Brøllup een stoer synhe Willdt at lade bekomme. C. 4. Wor gunst tillforrn. Wij bede dig och Wille, Att du Iqder een woris Schouffriidere wdi ditt Verken schiude itt stoer synhe Willtt, och itt Roediur, som Wij naadigst for betalning Wille haffue foruntt Os Elshl. Iffuer Lange Wor Mand och tiener, till hans Brøllup. Dermeth etc. Bredsted denn 10 Iulii, anno 1620.“

Christen Lange, der tillige eiede Hæffelmed. Christen Lange var uægte Søn af Rigsraad Niels Lange til Rjærgaard, af Familien Mund eller Lange med tre Roser i Baabenet, blev selv adlet 1572 med een Rose i Skjoldet, og døde 1609 som Stamsfader for en talrig Slægt⁴. Naar hans Søn Iver, der ægteede Inger Huas, var født og døde, sees isøvrigt ikke, men efter Rimelighed var han ikke ganste ung, da han giftede sig⁵. Han havde med Inger Huas fire Børn, Christen, der 1649 nævnes til Bramminge og endnu levede 1660, Jens, der levede 1649, Jakob, der døde paa Søen, og Ingeborg, der blev gift med Otto Rvigov. Man sees, at de to af Børnene, Jens og Ingeborg, vare opkaldte efter Inger Huas's Forældre. Inger Huas levede endnu 1655⁶, da hun nævnes i et Mandtal over Adelen med Tilføiende „Iffuer Langes, Bramming“. Iver Lange var allerede død før 1649, men levede formentlig endnu 1639, da hans og Inger Huas's Baabener bleve udskaarne paa deres Stol i Bramminge Kirke, hvor de endnu findes⁷.

4 See i det Hele B. 94.

5 Han var, saavidt sees, opkaldt efter sin Morfader Iver Vind, og rimeligvis næstældste Søn. Hans Forældre bleve gifte 1570, saa Formodningen er for, at han 1620 kunde være midt imellem 40 og 50 Aar.

6 Suhms gl. Saml. 2 B. 2 S. 178.

7 Naar Man fra Baabehuset, der ligger imod Nord, kommer ind i Kirken, er Stolen tilhøire, mellem Gangen til Midtgangen og Taarnet. Paa Stolens Dørpille tilvenstre, nærmest mod Taarnet, er udskaaet Iver Langes Baaben, en Rose, med Bogstaverne I. L. F., Iver Langes Fædrene, og nedenunder ANNO, paa Dørpillen tilhøire Inger Huas's Baaben, de to Sparrer, med Bogstaverne I. H. F., Inger Huas's Fædrene, og nedenunder, svarende til Anno, 1639. Udskjæringen er meget simpel.

II. **Chrijsloffter Huas til Kaas, senere til Hjennegaard og Sovig,
og
Anne Staverscoff.**

Chrijsloffter Huas¹ „var Erilig och Velbr. Mand Jens Hvasz til Kaaosz og Fru Ingeborg Kruse Dieris Søn og hvar soed paa hans Fædrene Gaard Kaaosz vdi Morosz Anno 1598 dend 22de Junij“². Kaaosz ligger, som tidligere nævnt, i Lime Sogn i Salling, og det er rigtigt, at det var hans Fædrenegaard; thi hans Fæder eiede den alt 1592. Om hans tidligere Ungdom er Intet bekjendt. Han nævnes, saavidt det har kunnet findes, første Gang 1619, dog ikke ved Navn, i Anledning af at hans Søster da forlangte sin Fædrenearv udbetalt. Hans Moder var dengang Enke og besad, da der ikke var holdt Skifte efter hendes Mand, endnu Kaaosz. For at Godsjet ikke skulde „komme fra Gaarden“ fik Søsteren Tilladelse til for en billig Pris at afhænde det Gods, der blev hende udlagt, til hendes Broder³. Det er heri tydeligt tilkjendegivet, at Chrijsloffter Huas tænkte ved Skiftet at ville blive Eier af Gaarden, og han tør saaledes vistnok nævnes som saadan fra 1619. Han skrives endnu til Kaaosz i Marts 1630⁴, og dersom Man tør tillægge denne Tilføielse „til Kaaosz“ nogen Vægt, tør Man altsaa sige, at han endnu eiede den 1630. Ved denne Tid

1 Saaledes skrev han sit Navn. Hans egenhændige Underskrift findes bl. A. paa Skiftetrevet efter Anne Bind, St. Jørgen Krags, 29 Mai 1646, (Endrupholms Dof. i Geh. ark.), under Brevet 1650, B. 21, fire Gange i 3yd. Indl. 1653, jfr. B. 33 og 40, og under Ansøgn. 1657, B. 50.

2 B. 52. Klevenfeldts Extract af Indskriften har rigtignok 22 Marts; men denne Maaned stemmer ikke med Opgivelsen af Huas's Alder ved hans Død. Der er sikkert ikke Grund til at antage, at den omhyggelige Øjengivelse af Indskriften i B. 52 skulde være forvansket i dette Punkt.

3 See Note 2 under Inger Huas.

4 Jfl. Optegn. af Prof., Regstr. i Geh. ark., Kall Rasmussen.

har han rimeligvis stilt sig ved den; thi senere nævnes han ikke til Kaaß, men stadigt til Hennegaard, første Gang 1633⁵. Man synes at turde slutte, at han har opgivet Kaaß samtidigt med Erhvervelsen af Hennegaard, hvorom nedenfor. Kaaß gif udentviul umiddelbart over til hans Hustrues Morbroder Niels Krag til Truds-holm, D. N. N., der 1635, D. Atl., opførte den nuværende Hovedbygning. Der foreligger vel ingen bestemt Efterretning om naar Overdragelsen fandt Sted; men Omstændighederne tyde hen paa, at det netop var 1630. Kaaß havde til denne Tid været i Familien Huas's og dens Nærmestes Cie i omtrent hundrede Aar.

Chriistoffer Huas træder, saavidt det har kunnet sees, første Gang offentlig frem dengang han ifølge Befaling af 14 Oktober 1623, i en Alder af noget over 25 Aar, i Forening med tre andre Adelsmænd var tilstede, da Jakob Vognsen til Kongensgaard og Sønderriis leverede Bærgemaalet for sin afdøde Broder Mikkel's Børn til Jøer Lange til Bramminge⁶. De Mand, med hvem Chriistoffer Huas deltog i denne Familieakt, vare Landedommer Erik Juel til Hundsbek, Jørgen Krag til Endrupholm, hvis Kou-sine, Christence Krag, siden blev hans Svigermoder, og Hans Pors til Rørgaard i Salling, udentviul en fjernere Besvogret af ham. Kort efter, 1625, indtraadte han i den militære Tjeneste, idet han, saavidt sees, i dette Aar, altsaa i en meget ung Alder, udnævntes til Ritmester⁷. Det varede nu heller ikke længe inden han giftede sig. Hans Valg faldt paa Anne Staverscoff, en Datter af Fastie Staverstov, der forlængst var død, og ovennævnte Christence Krag, der sad Enke med de to Døttre Anna og Sofie⁸. Det var uden-tviul dette Valg, der bestemte ham til at opgive Kaaß og til at

5 B. 2, jfr. 5 og fl.

6 B. 1. See Noterne til dette Bilag.

7 B. 40 og 52, jfr. Note 48. Man maatte vel have ventet først at finde ham som Lieutenant; men de nævnte Bilage give ikke Anl. til at antage, at han tidligere har beklædt en saadan Post.

8 Jfr. i det Hele under Anne Staverscoff.

flytte ned i en Egn, hvor hans eneste Søster iforveien boede, hvor hans tilkommende Hustru var født og selv eiede Gaard, og hvor hendes Moder endnu levede og vedblev at boe. Christence Krag eiede nemlig som Enke Mlufgaard i Stadst Herred og besad desuden Hennegaard i Vester Herred og Donneruplund i Nørvang Herred. Hun stiftede 1624 med sine Døttre, og paa dette Skifte fik Datteren Anne udlagt Hennegaard. Det kan nu vel ikke bestemt siges, i hvilket Aar Ugtestabet blev indgaaet, men Omstændighederne, navnlig at den ældste Søn blev født 1631 og at Christoffer Huas endnu i Marts 1630 nævnes til Kaas, synes at pege hen paa, at det har været i sidstnævnte Aar; thi Christoffer Huas's Erhvervelse af Hennegaard, hans Giftermaal og Opgivelsen af Kaas ere sikkert samtidige Begivenheder. Med Anne Staverscoff havde han to Sønner, Jens og Mluf, og to Døttre, Christence og Hedevig Elisabeth, der hver for sig ville blive omhandlede nedenfor. Sønnen Jens var formentlig født 1631, Mluf 1634. Hedevig Elisabeth var yngre, kun Christences Alder kan ikke nærmere bestemmes. Skjønt nogle Stamtavler tillægge Christoffer Huas flere Børn, tør det dog ansees som afgjort, at han ikke havde flere end disse fire, i ethvert Tilfælde ikke flere, der naaede den vogne Alder⁹.

⁹ Et Par Stamtavler (Theatr. nob. dan. og Klevenfeldt) tillægge vel Christoffer Huas og Anne Staverscoff 7 eller 8 Børn; men et Par andre, meget ældre, maaskee samtidige, (Stamt. i Hist. Musæum, Kbhvn 1844, p. 145 No. 37, b, i Geh. ark., og Thottste Mfftsaml. paa det Kgl. Bibl., Kvarterne No. 1878) indstranke igjen Tallet til 4, idet de kun forsaavidt afsige fra den ovenfor givne Meddelelse om Børnens Navne og Antal, at de kalde Hedevig Elisabeth: Ingeborg. Wielandts lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, nævner kun „de to Sønner Jens og Mluf“. Det tør imidlertid ansees sat udenfor al Tvivl ved de bestemte og tydelige Tilfjendegivelser, der indeholdes i de blandt Bilagene under B. 54, og særligt for Sønnerens Bedkommende B. 59, jfr. 57 2 b og 81, meddelte autentiske Dokumenter, og endvidere derved, at der med Undtagelse af hine i det Hele mangelfulde og feilfulde Stamtavler Intet er kommet frem, som kunde vække nogen Tvivl om Fuldstændigheden og Rigtigheden af de nævnte Dokumenters Angivelse, — at Christoffer Huas og Anne Staverscoff kun have haft de omtalte fire Børn, i alt Fald ikke flere, der naaede den vogne Alder.

Hennegaard¹⁰, i Vester Horne Herred, ligger ved det nordvestlige Hjørne af Fjlsøen. Den havde først tilhørt de katolske Biskopper i Ribe, efter Reformationen Kronen, og derefter i to Slægtled Familien Staverfkov. Gaardens Jorder vare udstrakte, men for en stor Del skarpe. Hartkornet under Gaardens Enemærkte udgjorde 45 Tdr., hvoraf kun 25 Tdr. synes at være drevne under selve Gaarden. Til Gaarden, der 1666 kunde stalde 36 Dgne¹¹, hørte en Mølle, der blev drevne ved Afløbet fra Fjlsø, og Godset, hvis Størrelse ikke kjendes, men som dog maa formodes at have været ikke ganske ubetydeligt, eftersom det udgjorde et eget Birk, laac spredt i de omliggende Byer. Christoffer Huas's Bestræbelser gif derfor tilbøis ud paa at samle det nærmere omkring Gaarden. Han sluttede saaledes 1633¹² et Magekifte med Kronen, hvorved han erholdt 4 Gaarde i Staffsøby og 3 Gaarde i Fideby, Henne Sogn, hvilke Gaarde lagdes under Henne Birk. Han viste derhos sin Driftighed idet han oprettede en ny Gaard ved den Vig, der fra Fjlsøens sydstlige Hjørne mod Vst strækker sig ind i Landet. Gaarden fik af sin Beliggenhed Navnet Søvig. Dens Ladegaard, vel ogsaa dens Hovedbygning, der var tresløiet og skilt fra Ladegaarden ved Grave¹³, kom til at ligge i Jandrup Sogn, i hvilket Gaarden fik en Del af sin Mark; den øvrige Mark kom til at ligge i Dutrups Sogn, til hvilket den samlede Eiendom henførtes¹⁴. Gaardens Oprættelse

Det maa være forbeholdt ved en senere Leilighed at omhandle de Huas'er, der paa de ovenfor nævnte Stamtavler endvidere anføres som Christoffer Huas's Børn.

10 B. 92. 11 Jfr. Anne Staverfcoff, Note 73.

12 B. 2. 13 Grønlunds Saml. Gaarden kaldes ogsaa blot „Vigh“.

14 D. Atl. V. 716. „Fordi den ene Bondegaard, hvor Ladegaarden nu staaer, laac i Jandrup Sogn, maa Eierne af Søevig aarlig give en Kiendelse til Presten i Jandrup“. — Paaskebad 1642 lod Christoffer Huas offre i Jandrup Kirke 3 Rdl., Paaskebad 1643 lige saa meget. D. 4 Aug. 1641 lod han Prædikestolen nedtage af sit forrige Sted og flytte vesten for det store Bindue. (Efter Jandrup og Billum gl. Kfbg). — Søvig er nu udslyttet, og de nuværende tarvelige Bygninger ligge paa en Plads, hvor der ikke har kunnet være Grave.

daterees fra 1639. Den blev udentviul sammenlagt af to Bøndergaarde, den ene i Kjærup, Jandrup Sogn, den anden i Ketrup (Kottarp), Dutrup Sogn, som Huaas netop det nævnte Aar¹⁵ tilbyttede sig af Ribe Kapitel, maaskee derhos forsøget ved Tillæg af Jord fra en eller flere af de 4 Gaarde og 1 Boel i Bribtorp (Bittarp), Dutrup Sogn, som han tilbyttede sig af Kronen to Aar efter, 1641¹⁶. Gaarden fik selvfølgelig Hovedgaardstagt, udentviul til et Veløb af 23 Tdr. Hff., og det Bøndergods, som Chriistoffer Huaas eiede nærmest ved den, blev formentlig lagt under den. Endnu sees det, at Huaas 1651¹⁷ for et Veløb af 2,715 Rdl. 1½ Ort 1½ ß erholdt Udlæg i en Del af Hagens Jordegods. Han stod nemlig i Forbud for Udlæg til sit Kompagni af mellem 10 og 11,000 Rdl., og for fjerde Parten af denne Sum fik han Bederlag i Gods. Sattes en Tde Hff. Bøndergods til omtrent 30—40 Rdl., har han paa denne Maade erhvervet 70—90 Tdr. Hff.¹⁸

I Aaret 1635 fik Chriistoffer Huaas Drum Slot og Len i Thy til Forlening efter Gunde Lange. Han fik Følgebrev til Bønderne den 25 April 1635¹⁹ og Tiltrædelsen fandt Sted Phil. Jac. Dag (1 Mai) næstefter²⁰, men selve Lensbrevet blev først udstedt den 15 Juli s. A.²¹ Forleningen omfattede 1) „Bor og Cronens Lehn Drum samt des tilliggendis bønder og tiener“, 2) forrige Thisted Biskops Gods, som afdg. Christen Steel havde havt i Pant, 3) en Gaard i Jdby og 4) desligeste al Stigtens Gods der udi Lenet. Drum ligger i Sognet af samme Navn i Haasfing Herred, ved Drum Sø, ved Udløbet af den Na, der fører Vandet fra Dve Sø ud i Drum Sø, omtrent tre Fjerdingvei fra Vesterhavet og halvfjerde Mil i sydvestlig Retning fra Thisted. Klitterne mod Vesterhavet ere kun halvanden Fjerdingvei fjernede.

15 B. 5. 16 B. 9. 17 B. 89.

18 1679, B. 81, taxeres en Td. Hff. under Hennegaards Enemærke kun til 30 Rdl.

19 B. 3. 20 B. 18. 21 B. 4.

Gaarden var oprindeligt et adeligt Sæde, men fra 1406 til Enevældens Indførelse en kongelig Gaard, eller, som det kaldtes, et Slot, befæstet med Bolde og Grave, og Bopæl for Lensmandene i Lenet²². Man sees ikke Størrelsen af det Gods, der 1635 hørte under Lenet, men Man tør slutte, at det har været betydeligt. Christoffer Huas skulde erlægge en aarlig Afgift af 2,203 „Eendend“ Rdl., der hvert Aars 1 Mai skulde indbetales i Rentekammeret, og af 30 gode Staldøgne, der den 8 August skulde fremstiftes til Standerborg, tjene Kongen med 6 geruste Heste, inden Riget paa egen og uden Riget paa Kongens Bekostning, holde Slottet og Ladegaarden vedlige uden Udgift for Kongen, og holde Kongens Heste, naar han kom til Drum paa Reise, frit med Hø og Rugfoder en Dags Tid, to eller tre. Han skulde have Indseende med Kongens og Kronens Gods i Lenet, have Præsterne i Lenet i Befaling og Forsvar, aflægge Regnskab for Stigtens Indkomst af Lenet, have Indseende med Kirkerens Rente og Indtægt, selv lønne og klæde Fogden, Skrивeren og andre Slottets, Ladegaardens og hans egne Folk, ikke tilskrive Kongen nogen Fortæring paa hans Folks og Tjeneres Reise i Rgl. Urinde, og befordre Kongens Brevdragere og dem, der havde frit Pas, gennem Lenet, samt give dem nødvendigt Underholdning. Til Bederlag skulde han have 1) hvad Jordebogsafgiften udgjorde mere end de ovennævnte 2,203 Rdl., 2) Avlingen af Ladegaarden under Slottet, 3) $\frac{1}{10}$ af Lenets uvisse Indkomst, nemlig Stedsmaal, Sagefald, Husbondhold o. dsl. — Lenebrevet blev fornyet den 31 Mai 1646 og den aarlige Pengeafgift forhøiet til 2,850 „Eendende Rigdlt in specie“, en Forhøielse, der uden Tvivl stod i Forbindelse med Christian den Fjerdes Forsøg paa at forandre Overdragelsen af Lenene til en simpel Bortforpagtning af Gaard og Gods²³. Efter Christian den Fjerdes Død

22 D. Atl. V 491. Oberst Møldrup lod 1748 de gamle Bygninger nedrive og flyttede Gaarden 300 Skridt fra Laen, saa at endog Slottets gamle Plads er bleven utjendelig.

23 B. 12. Ved Ab. Br. af 23 Nov. 1647 tilbagekaldtes de allerede med

blev Lensbrevet atter fornyet den 5 August 1648, og Pengesafgiften fattedes ned til 2,303 „gode Rdl.“²⁴. — Som Bidrag til Chrijsloffter Huas's Bestyrelse af Lenet, der dog ikke sees at have frembudt noget særdeles Mærkeligt, kan Følgende fremhæves: 1639²⁵ fik han Befaling at tilholde Zijemesteren, Byfogden, samt Borgermester og Raad i Thisted at betale Kongen deres Restancer, og i manglende Fald at tiltale dem for Retten. — Da Provsten over Thyholms Provsti, Iver Prip, besværede sig over at Chrijsloffter Huas bortfæstede Kirketienderne under Prips Provsti og befattede sig med Kontributionerne af Kirkerne under samme, et Hverv, som Man efter Indholdet af Huas's Lensbrev maatte ansee ham baade berettiget og forpligtet til at udføre, blev Sagen dog forstaaet anderledes paa høiere Steder, og i et aabent Brev af 27 April 1640²⁶ udtaltes det, at Iver Prip og hans Fuldmægtig bedst forstode sig paa Kirkerne's Veilighed, hvorfor Huas og hans Efterfølgere ikke skulde befatte sig med Kirketienderne i Thyholms Provsti. — Wonderne gjorde Vanskeligheder ved at age Slottets Korn saa langt, som Huas ønskede det, og der blev derfor den 17 April 1647²⁷ udstedt et aabent Brev til dem om at føre Slottets Korn til næst omliggende Kjøbstæder paa en otte eller ni Miles Wei omtrent, hvor Lensmanden bedst kunde afhænde det. — Den 4 December 1648²⁸ fik Chrijsloffter Huas Brev om at maatte anvende 600 Rdl. af Lenets Indtægter til Slottets Reparation, hvilket vel maa forstaaes om en Hovedreparation, da hans Lensbrev paalagde ham at vedligeholde Bygningerne paa egen Bekostning. Flere mindre betydelige Begivenheder, vedkommende Drum Len under hans Bestyrelse, findes meddelte i Bilagene²⁹.

Lenene flete Forandringer. Udentviol var det en Følge af denne Tilbagekaldelse at Afgiften ved Lensbrevets Fornyelse d. 5 Aug. 1648 nedfattes til 2,303 Rdl.

24 B. 14. Man kunde isørigt fristes til at antage 2,303 Rdl. i B. 14 for en Feilskrift for 2,203 Rdl. i B. 4, eller omvendt.

25 D. Aft. V 494.

26 B. 7.

27 B. 13.

28 B. 16.

29 B. 15, 17, 18, 20. — Den 14 Decbr. 1636 indgav han under sin Haand

Efter Christian den Fjerdes Død beholdt Chriſtoffer Huas ikke Drum Len ret længe. Hvad enten nu Grunden var den, at han ſtod i mindre Gunſt hos Frederik den Tredie⁸⁰, eller det var en Folge af den Grundfætning, at Lenene ikke i alt for lang Tid maatte blive paa een Haand, for at de ogsaa kunde komme Andre tilgode, der havde Krav paa at vederlægges af Staten paa ſaadan Maade, maatte han den 1 Mai 1650⁸¹ afgive Drum til Mandrup Due. Til Bytte fik han efter Henrik Below Pandumgaard, der ligger en Miløvei ſyd for Ribe i Vøglev Sogn, Hornum Herred, i en ſkarp Hedeegn, og i Størrelſe langtfra kunde maale ſig med Drum. Forleningsbrevet er dateret den 18 April 1650⁸². Den aarlige Afgift var kun 160 Rdl., og der ſtilledes kun een geruſt Feſt. Pandum beholdt Chriſtoffer Huas kun i 2 Aar til 1 Mai 1652, da han maatte overlevere den til en Samuel v. Surch fra Polen, en af Kronens Kreditorer, der førſt havde faaet Pant i den for ſit Tilgodehavende og derefter, inden 1652, havde erholdt den tilſkjødet⁸³. Man fandt dog at det var at gaae Chriſtoffer Huas for nær, førſt at fratage ham Drum og derefter ogsaa Pandum, og at han for ſin lange Virkſomhed i Rigets Tjeneste, der havde medført mange Bekoſtninger og Udlæg for ham ſelv, havde Krav paa Erſtatning. Der blev derfor, ſamtidigt med at der gaves ham Underretning om at han maatte afgive Pandum, indtil videre af „Landkiſten“ eller Skatterne i Jylland tilſtaaet ham et aarligt Bederlag af 1000 Rdl. fra 1 Mai 1652 at regne, hvilket Landkommiſſærerne fik Befaling at udbetale ham⁸⁴. Dette Bederlag, der viſnok maa anſees ſom ret anſeeligt, betragtede Chriſtoffer Huas dog ſelv kun ſom ringe. Han klagede i en Anſøgning af 7 December

en Fortegnelse over Kirkerneſ aarlige Indkomſt i Drum Len. Kanc. Arkiv. p. 344, Pakke No. 69 Litr. H. Sagen er aflev. til Geh. ark.

⁸⁰ Dette er jo vel muligt; men nogen egentlig Ugunſt har det dog ikke været, da han blev forfremmet til Oberſtlieutenant og Oberſt og fik Pandum iſtedetfor Drum.

⁸¹ B. 22 og 26. ⁸² B. 23. ⁸³ B. 29, 32, 38. ⁸⁴ B. 27, 28.

1653³⁵ over, at han havde sat denne Indtægt til paa Keiser til Kjøbenhavn og paa anden Maade, og idet han henviste til, at han nu paa 29de Aar havde tjent Kongen og Fædrelandet inden og uden Riget, bad han om at Kongen vilde have ham i Betænkning til førstkommende Phil. Jac., det vil sige, med et nyt Len. Hvor længe Huas beholdt det nævnte Annuum, sees ikke; men da Landets Finantser stode paa en ringe Fod, tør Man vist ikke ansee det for givet, at det er blevet ham udbetalt til hans Død.

Chrijsstoff Huas udførte saavel medens han var Lensmand, som senere, flere forskellige Tillidshverv, hvorom Efterretning er opbevaret. Han leverede saaledes i Forening med Mogens Sehested ifølge Ordre af 25 Mai 1640³⁶ sin Kones Morbroder Niels Krag til Trudsholm den kongelige Gaard Lund paa Mors, og ifølge Ordre af 20 Marts 1652³⁷ i Forening med Jakob Grubbe til Kappel, gift med hans Kousine Ingeborg Kruse, Bærgemaalet for Claus von Andersens Børn til sin Kones Fætter, øverste Sekretær Otto Krag til Boldberg. Ifølge en ny Ordre af 21 April 1653³⁸ leverede han igjen dette Bærgemaal fra Otto Krag til Claus von Andersens Søn, Hans Jørgen, der var bleven myndig. Ifølge Ordre af 3 April 1652³⁹ foretog han, i Forening med Peder Lange til Kjærgaard, Magelæg af noget Sorø Akademi tilhørende Gods i Sønderborg Sogn, og ifølge Ordre af 3 Mai 1653⁴⁰, ligeledes i Forening med Peder Lange, Magelæg af Gods mellem Ribe Domkapitel og Erik Krag til Bramminge, Kæstjofskendebarn til Anne Staverscoff, først Kgl. Sekretær, senere Oversekretær. Ifølge Ordre af 14 Mai 1653⁴¹ var han i Forening med Landsdommer Erik Juel til Hundsbeek og Herman Kaas til Kestrup, gift med hans Kones Søsterdatter, Kommissær i en Trætte mellem øverste Sekretær og Rigsraad Iver Bind til Kørholm og Varde By, og ifølge Ordre af 20 Juni 1653⁴² likviderede han i Forening med den tidligere

35 B. 40.

36 B. 8.

37 B. 30.

38 B. 34.

39 B. 31.

40 B. 35.

41 B. 37.

42 B. 39.

nævnte Jakob Grubbe til Kappel Fru Lisbeth Skades, sal. Hartvig Sæes, Gods og Formue efter hendes Husbond. Den 15 Mai 1655⁴³ fik han Ordre til i Forening med Mandrup Abildgaard til Skodborg, Rugballegård og Estrup at erkjendige sig om hvor mange øde Gaarde der fandtes i Riberhus Len, og var ifølge Kommissorium af 26 Juli s. A.⁴⁴ i Forening med ovennævnte Herman Raas Skiftekommissær i Boet efter Jakob Krabbe paa Lindberg, der formentlig var gift med Maren Lange, hans Søster Ingers Svigerinde. Efter Ordre af 18 April 1656⁴⁵ tagerede han i Forening med Laurik Poviss til Strumsager m. Fl. Bengel Rothkircks Gaarde Sneum og Krogsgaard. Som et Vidnesbyrd om at han i sin Kreds nød Tillid, turde det endnu anføres, at han ved Adelen's Votering paa Kandidater til de ledige Pladser i Rigens Raad 1648 af den jydste Adel erholdt 11 Stemmer, af Adelen i Skaane 1 og i Sjælland 1⁴⁶.

Det vil af det Foregaaende sees, at Christoffer Huas jevntlig udførte Hverv sammen med og for sine Beslægtede og Besvogrede. Et kort Blik paa hans Familieforbindelser vil maaskee stille hans Person og Forhold i et klarere Lys. Igjennem sin Moder var han beslægtet med Krusernes talrige Familie, af hvilken fremhæves hans Moders Broder, Envold Kruses Børn, altsaa hans Fætre og Kousiner, navnlig Jørgen til Hjermitlevgaard, Ingeborg, gift med Jakob Grubbe, der er nævnt i det Foregaaende, og Karen, gift med Oluf Parsberg til Jernit og Palstrup, D. R. R., hvis Datter Else Parsberg 1640 blev gift med Laurik Ulfeld til Egefkov. Christoffer Huas var iblandt de Mange, der gave Brudegave ved dette Bryllup, hvor Bruden, som det sees, var hans Kousines

43 B. 41.

44 B. 42.

45 B. 43.

46 „Atskjeller, for største Delen hidtil utrykte, til Oplysning især af Danmarks indre Forhold i ældre Tid. Saml. og udg. af Fyens Stifts lit. Selskab. And. Saml. 1 Hefte. Odense 1844.“ p. 97 ff. See Slutn. af Anm. p. 104 om Fremgangsmaaden ved Valget.

Datter⁴⁷. Igjennem sin Hustru var han besvogret med Kragernes talrige og mægtige Familie, af hvilken fremhæves hans Hustrues tidligere nævnte Moster, Else Krag, gift med Jakob Boghusen til Kongensgaard og Sonderris, hendes Morbroder, Landsdommer Niels Krag til Trudsholm og Kaaå, D. N. N., og dennes Søner, hendes Fættre, Oversekretær Otto Krag til Boldberg, D. N. N., og Mogens Krag til Kaaå, der udmærkede sig under Kjøbenhavns Beleiring 1659. Fremdeles kan nævnes hans Svigermoders Fættre, Jorgen Krag til Endrupholm, hvis Moder formentlig var født Huaå og en Slægtning af Christoffer Huaå, og Christen Krag til Lydumgaard, Fader til Ridder og Oversekretær Erik Krag til Bramminge. Endvidere var han besvogret med den gamle Venåmand paa Skanderborg, Lauris Ebbesen Udsen, der — formentlig anden Gang — var gift med hans Hustrues Søster Sofie, Enke efter Otto Kruse til Valle. Det vilde føre vel vidt at forfølge disse Forbindelser længere. Det skal kun bemærkes, at det er paa-faldende, at der ikke en eneste Gang mellem Christoffer Huaå's Forbindelser forekommer Noget af hans Fædreneslægt, idetmindste ikke Noget, der bærer Navnet Huaå. Han havde dog Samtidige af Navnet, men de stode ham maaskee fjernt i Slægt, eller vedkom ham slet ikke.

Det er allerede foran nævnt, at Christoffer Huaå, jaavidt jecå, blev Ritmester 1625 i en Alder af 27 Aar. 1633 synes der at være foregaaet en Indskrænkning i Ritmestrenes Antal, idet det blev bestemt, at der kun skulde være tre i Norrejylland. Af dem blev Christoffer Huaå ifølge Kgl. Ordre af 25 April s. A. den ene⁴⁸.

⁴⁷ D. Mag., 4 B. p. 155. Christoffer Huaå gav „it forghludt Credentze weger 26 Lod“. Brudeparret fik i Alt 3,527 Lod Sølv, foruden Guld- og Sølvmonter.

⁴⁸ Jyd. Tegn. No. 8, 1626—34, s. 488. „Thonne Friis sich breff at vere Ritmester vdi Jutland. B. G. T. Wid att Wii Raadigst haffue for gott anseett allene threi Ritmestere der Wj vortt land Jutland att skal veyre och dig iblandt dennom dend Ene; Thi bede vii dig och Raadigst ville, att du

Da Torstenson's Skarer i 1643 uventet og næsten uden Modstand oversvømmede Landet, deltog han — vel i Spidsen for sin Eskadron — i det svage Forsvar, som opstilledes mod den indtrængende Fjende. Det tør antages, at han har opfyldt sin Pligt; thi han blev saaret og erholdt som en Paaskjænnelse af sit Forhold af Christian den Fjerde en Ring, der siden gif i Arv til hans Datter Hedevig Elisabeth⁴⁹. Den 23 Decr. 1648⁵⁰ blev han udnævnt til Oberstlieutenant til Hæst „i Nørre-Jylland“, og otte Aar efter, formentlig i Februar 1657⁵¹, til Oberst, altsaa til Regimentchef. Oberstlieutenant ved hans Regiment var Niels Lykke til Elved⁵². Krigen udbrød, som bekjendt, tidlig i Aaret 1657, og begyndte med Erobringen af de holsten-gottorpste Fæstninger; siden erobrede Man endnu Bremen og Berden. Christoffer Huas var med i Felten; men de Efterretninger, som det er lykkedes at samle om hans Deltagelse i Begivenhederne, ere kun faa og usammenhængende. Det sees, at han „med sit underhavende Rytteri og hødværende Fodfolk“ i Mart's Maaned laae indkvarteret i Rendsborg Len, og at han den 11 Mart's fik Kgl. Ordre til at kommandere et Kompagni Ryttere paa Jorpost til Segeberg⁵³. Det sees ogsaa, at han havde faaet Ordre til at modtage Ordet (Parolen) af Grev Christian Rankau paa Kongens Begne, og at Baldemar Lykke, der vel har været Officer i en af de høiere Grader, den 10 Mart's fik Ordre igjen at tage det hos Christoffer Huas⁵⁴. Det synes endvidere, at Huas har maattet afgive en Eskadron af sit Regiment til Generalmajor Friderich von Buchwalds Disposition, og at dette har været Grunden til at Marsken, Anders Bilde, den 23 April fik Ordre til at lade Huas's Regiment udfylde med det Mandskab, der kunde føres derunder⁵⁵. Som bekjendt, blev den danske Hærsdeling, der stod i Holsten og ikke befandt sig i nogen god Stand, da Krigen var

Hetter din leilighed dereffter. d. Hafn. 24 Aprilis Anno 1633. Ligesaadantt itt breff sich Bffuer Krabbe. Och Christopher Huas och itt ligesaadantt.“

49 B. 89.

50 B. 19.

51 B. 44, 45.

52 B. 44, 45, 48.

53 B. 47.

54 B. 46.

55 B. 48.

stet forberedt fra Danmark's Side, ved Karl Gustavs hurtige Ankomst fra Polen snart nødte til at gaae tilbage og maatte for en Del trækkes over til Fyen og Verne. Hvas's Regiment var ikke bedre faren, end de øvrige Tropper, og savnede desforuden Heste. Ved et Kgl. aabent Brev, dateret Medelfar den 25 August 1657⁵⁶, blev Hvas derfor bemyndiget til at fordrø Hjælp af Øvrigheden og Andre til at gjøre sit Regiment beredent og til at føre det over til Verne. Hvorvidt dette skete, sees ikke. Derimod sees det, at Chefen, Chrijs-toffer Hvas, i Februar 1658 var i Kjøbenhavn, hvorhen maastee Tjenstanliggende have kaldet ham; at hans Regiment fulgte ham, synes mindre rimeligt, da det sees i Juni 1658⁵⁷ at have været indkvarteret i Venshøsel.

Under sit Ophold i Kjøbenhavn døde Chrijs-toffer Hvas den 18 Februar 1658, i en Alder af 59 Aar og 8 Maanedes⁵⁸. Der findes ingen Antydning om Aarsagen til hans Død; men Man ledes let til at gjette paa, at den kan have været fremkaldt ved Anstrængelser i Krigen. Hans Lig blev — maastee dog ikke strax — ført til Aarhus og henjat i Domkirken, i hans Svoger, Lauritz Ebbesens Kapel⁵⁹, der ligger i Taarnet for Enden af den nordre Sidegang.

⁵⁶ B. 49.

⁵⁷ B. 51.

⁵⁸ B. 52.

⁵⁹ See „Kortfattet Beskrivelse over Aarhus Domkirke ved R. Schytte, Cand. philos. og Alterdegn ved Domkirken“, Aarhus 1835. Ifølge Hr. Schyttes egen Meddelelse til mig henstod Oberst Hvas's Kiste paa Gulvet i Kapellet. Den blev først i Aarene 1840 flyttet ned i Kælderen. — Grunden til at Hvas's Kiste blev indsat i Lauritz Ebbesens Kapel er naturligvis at søge i deres Svogerfæb. Sofie Staverfkov levede jo endnu efter Hvas's Død og Man kan let tænke sig, at Hvas's Enke er kommen overens med sin Søster om at hendes Mand's Kiste skulde have Plads i det rimeligvis nyligt indrettede Kapel. I theatrum nob. dan. (Geh. ark.) hedder det om Chrijs-toffer Hvas: „Kaldis Dbrist og † 1671 paa en Fane i Christianshavns Kirke“, og i Wielands lærde Tidender Nr. 27, 3 Juli 1727: „Udi den over Christoffer Hvas som var Oberst over Kong Christian den 4. Lij=Guarde 1611 ophengte Fane findes paa Hielmen to væbnede Arme som holde et Speyl“. I Kalls Mstr.saml. Fol. No. 122 (Kgl. Bibl.) hedder det, efterat først Chrijs-toffer Hvas til Hønnegaard er nævnt som død 1658, ætat. 60, og at han ligger begravet i Domkirken i Aarhus: „Christoph Hvas R. M. Dbriste over Liv Gwarden til Hæst, døde 1671. Hand førte det Vaaben med

Her henstod hans Kiste indtil den for henved en Enes Aar siden med de i Kapellet staaende andre Kister, i Anledning af en Hovedreparation af Kirken, blev flyttet ned i Kjelderens under Kapellet, hvor den endnu findes⁶⁰. Paa Kisten var anbragt en Indskrift, der er meddeelt blandt Bilagene⁶¹. Om Baaben fandtes, vides ikke. Han nævnes at have ført de to Sparrer; paa Hjelmen to harniskede Arme, holdende et Speil eller vel snarere en Lillie⁶².

Christoffer Huas efterlod sin Enke og sine Børn en betydelig Gjæld⁶³. Grunden hertil maa vistnok mest søges i de uheldige Tider, navnlig i Følgerne af Krigen 1643—45, under hvilken Jylland, og ikke mindst de, der eiede Sædegaard og Gods i denne Provinds, led overordentligt Meget. Men der var ogsaa en anden Grund, der fortjener at nævnes og bevares i Erindringen som Vidnesbyrd om Huas's Uegennyttighed og Fædrelandsind. Han havde, dog ganske vist ikke uden lignende Exempler paa Dpoffrelse blandt sine Standsfæller, anvendt en hans Evne langt overstigende

de 2 væbnede Arme paa hjelmen, og findes paa een Fane i den gl. Christianshafns Kirke, hvor hd er begravet." Om en Christoffer Huas, Oberst over Livgarden og forstjellig fra Oberst Christoffer Huas til Hennegaard, vides Intet. Han er uden tvivl en opdigtet Person. Christianshavns Kirke blev opført 1640, Orig. Havn p. 280, men stod kun i omtrent 40 Aar. Den gav Plads for Vor Frelsers Kirke, opført 1682—96. Meddelelsen om Fanen i Kirken kan gjerne have sin Rigtighed. En Fane kan have været ophængt i Kirken til Huas's Dø, thiønt han ikke var begravet der. Han døde jo i Kbhvn, og hans Kiste har maaske foreløbigt været hensat i Chrthøns Kirke indtil den senere er flyttet til Aarhus. Men Karstallene 1611 og 1671 ere i ethvert Tilfælde en Forvanskning forsaavidt de have Hensyn til Christoffer Huas til Hennegaard, og nogen anden Christoffer Huas gives der sikkerlig ikke.

⁶⁰ Ved mit Besøg i Kirken 1859 vare Lemmene til Kjelderens til at aabne, men Nedgangen og rimeligvis hele Kjelderens paa en høist uærdig Maade tilstoppet med Feiesnavs fra Kirken.

⁶¹ B. 52.

⁶² Wielandts lærde Tid. No. 27, 3 Juli 1727, anfører, at Familiens Baaben ogsaa findes med en Lillie mellem Hornene. Christoffer Huas's Søn Jens førte netop en Lillie mellem to harniskede Arme.

⁶³ See hans Enkes og Børns Historie.

Sum af egne Midler til dermed at dække Udgifterne til sit Kompagni⁶⁴. Dette Beleb udgjorde paa engang en Sum af over 10,000 Rdl., uidentviølt omtrent saa meget som Hennegaard og Søvig vare værd. Han fik, medens han levede, kun en fjerde Part tilbagebetalt ved Udlæg i Rigens Jordegods. Paa Restbeløbet synes der vel efter hans Død at være skeet nogle mindre Afdrag, men det blev langtsfra afbetalt. Hertil kom, at han, som han klager over, efter at hans Stilling som Venømand var ophørt, maatte gjøre mangfoldige Reiser i Kgl. Grinde og udføre andre Tillidsøhverv uden Bederlag, saa at det ham af Landkisten tillagte Bederlag kun lidt forflog, og joies hertil endnu Følgerne af Krigen 1657, er det ikke at undre over, at han maatte efterlade betydelig Gjæld.

Det ovenfor Meddelte giver vel intet fuldstændigt Billede af Christoffer Huas's Liv og Virksomhed; men det tillader dog den Dom om ham, at han var en anseet, hæderlig og dygtig Mand, virksom som Jordegodsæier, opfyldende sin Pligt som Officer, betroet baade af Kongen og Private. De Mand, med hvem han ved flere Leiligheder virkede sammen, horte til de blandt hans Standfæller ansete og dygtige. I sine yngre Aar havde han Lykken med sig; senere maatte han kæmpe mod Tidens Tryk. Det var en Følge af de uheldige Formuesomstændigheder, hvori han efterlod sin Enke og sine Børn, at det ikke lykkedes nogen af hans Sønner at blive Eier af Hennegaard, Søvig eller nogen anden Sædegaard, og heri turde igjen være at søge den væsentligste Grund til at Sønnerne, saavidt det vides, ikke stiftede Familie, idetmindste ikke her i Landet, og at deres Linie uddøde med dem.

Anne Staverscoff⁶⁵ var født af Forældrene Jastie Staverskov⁶⁶

⁶⁴ B. 89.

⁶⁵ Saaledes skrev hun, saavidt det har kunnet læses, sit Navn. Hendes egenhændige Underskrift findes under B. 55, 3.

⁶⁶ Peder Christensen Glambek til Stubdrup, g. m. Gunner el. Gunild Staverskov, havde foruden andre Børn to Sønner 1) Niels Pedersen Glambek,

til Slufgaard og Christence Krag⁶⁷, omtrent ved Aarhundredets Begyndelse, i alt Fald inden 1607, da Fastie Staverskov døde. Foruden Datteren Anne var der to Sønner, Fastie, der døde 1616, og Sluf, der døde 1622, sidste Mand af sin Slægt, og en Datter Sofie⁶⁸. Paa sine Børns Vegne arvede Christence Krag 1608—10 efter hendes Svoger Hartvig Staverskov og hans Hustru Birgitte Bind, der døde barnløse, Hennegaard og Donneruplund. Efter Sønnen Slufs Død holdt hun, 1624⁶⁹, Skifte med sine Døtre,

der d. 4 Juni 1583 borthyttede Stubdrup mod 3 Gaarde i „Telonffby“ m. m. i Stadsf Herred, af hvilke han identivis oprettede Slufgaard, 2) Sluf Glambek, der efter sin Moder, hvis Slægt var nærved at uddøe, optog Navnet Staverskov, men beholdt sit Fædrenavn. Sluf Staverskov var gift med Anna Bang, havde tre Sønner Fastie, Hartvig og Splid, eiede Hennegaard og Donneruplund og døde ved 1554. 1) Fastie arvede Slufgaard efter sin Farbroder. 2) Hartvig blev Eier af Hennegaard og Donneruplund. Da han døde barnløs d. 22 Marts 1608 og hans Hustru Birgitte Bind d. 24 Marts 1610, faldt Hennegaard og Donneruplund til hans Broder Fasties Børn. 3) Splid døde barnløs. Sfr. „Stadsf Herred“ af D. Nielsen, Kbhv 1862 p. 243 ff.

⁶⁷ Christence Krag var Datter af Mogens Krag til Agerfrok og Sønderriis, og Sofie Juul. Agerfrok ligger i Øster Herred, omtrent 3 Mil fra Hennegaard; Sønderriis i Stadsf Herred, omtrent 1½ Mil fra Slufgaard. Christence Krag døde identivis 1657, i alt Fald vel kort før; thi 1657 betalte hendes Datter, Fru Anne, Oberst Christoffer Huas's til Hennegaard, Borgermester Stefan Nielsen i Varde 33 Rd. 3 $\frac{1}{2}$ 1 $\frac{1}{2}$, hvilket var hans Uolæg ved hendes Moders Begravelse. „Stadsf Herred“ p. 245.

⁶⁸ Sofie Staverskov blev gift 1) med Otto Kruse til Valle, hvem hun bragte Donneruplund. 2) med Lauritz Ebbesen (Udsen), forlenet med Salts og Bistrup og Lensmand paa Skanderborg, † 25 Marts 1646, over 87 Aar gl, Eier af Refstrup, og tidligere gift med Elisabeth Arenfelt, † 1632, kun 23 Aar gl, see Marm. dan. II p. 104—5. Sfr. Hertels forvansfede Meddelelse om hans 3 Fruer i Bestr. af Aarh. Domf. 2 D. p. 242. Sofie Staverskov var som Enke ogflaa Eier af Spøttrup i Salling og af Sønderfrok (Folding Sogn, Malt Herred), og efter sin Moders Død af Slufgaard. Men Tiderne vare strange; hun forarmede og faldt i Hænderne paa Agerkarle, navnlig Borgermester Stefan Nielsen i Varde og efter hans Død 1665 hans Svigerføn, hendes Forpagter paa Slufgaard, Niels Nielsen, der fik Betaling ved Udlæg i hendes Bøndergods. Sfr. iøvrigt om Sofie Staverskov J. N. 1650 f. 331 og J. T. No. 13 1652—56 f. 144. „Stadsf Herred“ p. 245 ff.

⁶⁹ Sfr. Jyd. Teg. No. 7 f. 264, 28 Juni 1624. Christence Krags Broder, Niels Krag til Trudsholm, og Landsdommer Erik Juul til Hundsbek vare

af hvilke Anne, der maa antages dengang at have været giftefærdig, fik Hennegaard eller i alt Fald Andel i den. Skjønt Huas's Bekjendtskab til Anne Staverscoff har kunnet skyldes Tilfældet, der let maatte frembyde sig paa en Tid, da Forholdene medførte et livligt og stadigt Samkvem mellem en Provindses Adel, turde det dog have Interesse at lægge Mærke til at hans Søster Inger siden 1620 var gift og boede paa Bramminge, omtrent halvanden Mil fra Blufgaard, og at Christence Krag's Farbroder Erik formentlig havde været gift med en Slægtning af ham, Margrethe Huas⁷⁰. Det er, som om Man heri havde Nøglen til Forbindelsen. Det er allerede under Christoffer Huas omtalt, at Høgtstabet's Indgaaelse med temmelig Rimelighed maa sættes til 1630, i hvilket Aar Huas vel ogsaa har opgivet Kaa's og erhvervet Hennegaard. Hans Svigermoders Indflydelse har vel været overveiende ved denne Forandring af Bopæl. Hun blev meget gammel og levede formentlig til 1657. Maaskee har Salget af Kaa's ogsaa skullet bidrage til at give Huas Midler i Hænde til at komme i fuld Besiddelse af Hennegaard, hvis Anne Staverscoff, som det let kan tænkes, ikke har faaet den helt udlagt, men kun Andel i den.

Det er naturligt, at Hustruen ikke træder haandlende frem saa længe Manden lever, og Anne Staverscoff omtales derfor heller ikke som Huas's Hustru førend hun nævnes som hans Enke. Hun sad, ventelig paa Grund af Krigsaarene, i uskiftet Bo i 3 Aar efter sin Mand's Død indtil den 4 Juli 1661, da Skifte efter ham holdtes paa Hennegaard⁷¹. Udentviol var Jesper Bognsen til Nerild

Stiftskommissærer i Boet, hendes Fættre Jørgen Krag til Endrupholm og Christen Krag til Lydum Børgen, den første for Datteren Sofie, den anden for Anne.

⁷⁰ Erik Krag til Kjellingborg (Nabjerg) og Lydum, † 13 Juni 1606, a. 2. m. Margrethe Huas, see Stammt. over Kragerne til Hofm. Danske Adelsm. Deres eneste Søn var Jørgen Krag, i Forening med hvem Christoffer Huas udførte sit første offentlige Hverv, B. 1.

⁷¹ B. 54.

og Christian Vind til Nørholm Skiftekommissærer i Boet⁷². Skiftet-brevet haves ikke; det fremgaaer kun, at Anne Staverscoff vedblev at besidde begge Gaardene, Hennegaard og Søvig, hvis Gods maa antages for en Del at være bleven udlagt Børnene, der maaskee ogsaa fik Andel i Gaardene. Den, der udøvede den egentlige Eiendomsret, var dog tydeligt nok Anne Staverscoff⁷³, der vedblev at boe paa Hennegaard og at være Familiekredsens Midtpunkt, idet Børnene havde Ophold og Hjem hos hende, Hedevig Elisabeth til hun, 1669 eller 1670, blev gift, Jens og uidentvul ogsaa Christence til Moderens Død. At Oluf ogsaa har havt Hjem paa Hennegaard, tør vistnok antages. Jens var hendes Lovværge⁷⁴ og bestyrede uidentvul Gaarden for hende.

Efterhaanden gif det meget tilbage med Familien, vel dels paa Grund af den af Christoffer Huas efterladte Gjæld, dels paa Grund af Tidens Tryk. 1664 havde Anne Staverscoff en Proces med Amtsskriver i Glömar, Claus Keppeke, hvem hendes afdøde Mand ifølge en i Kiel i 1654 udstedt Obligation skyldte 200 Rdl. in specie. Da Kreditor i 7 Aar ikke havde faaet Renter af Kapitalen, lod han hende gennem sin Fuldmægtig i Viborg forkynde Indmaning, det vil sige, opfordre til i Overensstemmelse med Obligationen at begive sig i Indlager i det Køppeste Hus i Kiel. Da hun ikke efterkom Indmaningen, blev hun stevnet for Høiesteret og begav sig i den Anledning til Kjøbenhavn. Hun forsvarede sig i et

72 De vare idetmindste samme Dag tilstede paa Hennegaard og undertegnede Jens Huas's Obligation. B. 54. Der kan neppe være Tvivl om at de vare Skiftekommissærer; thi den nævnte Obligation indeholdt tydeligt nok en væsentlig Bestemmelse angaaende Boets Opgjørelse, og det var vel i sin Orden, at Skiftekommissærene undertegnede den.

73 Det var hende, der 1669 folgte Søvig — dog med hendes Børns Samtykke. B. 58. · Jfr. B. 61, hvor det er Anne Staverscoff, der træder handlende frem. Jfr. Vester Herreds Tingbog 16 Febr. 1666, hvor det hedder: Paa Søvig tilhørende Fru Anne Staverscoff er opfat 21 Lrne. Paa Hennegaard, velb. Fru Anne Staverscoff, er opfat 36 Lrne.

74 B. 58, 61.

Indlæg af 6 Juli, idet hun bemærkede, at selv om hun havde villet, havde hun dog paa Grund af Svaghed ikke kunnet efterkomme Indmaningen, og at hun iøvrigt ikke kunde erkjende den Forpligtelse, hendes Mand havde paataget sig til at lide Indmaning, som bindende for hende, saa meget mindre, som denne Gjæld paa Skiftet efter hendes Mand var falden paa hendes Sønners Lod⁷⁵. 1667 søgte hun sin Søstersøn Mogens Kruse til Betaling af en Sum Penge, hun efter hendes sal. Mand's for ham udgivne Forløfte havde betalt til en Monsieur Kohlblatt i Kiel. Kruse gjorde bl. A. gjældende, at Forløftet ikke lovligt var opsigt ham og at han til Gjengjæld havde været i Forløfte for hans kjære Moster og hendes Bern fast for lige saa stor en Kapital, nemlig til Velbaarne Didrif Blome til Rebel for 1,000 Rdl. og ligeledes til Maren Ernsts i Kjøbenhavn⁷⁶. Man seer ikke Udfaldet af nogen af disse Sager. Derimod faaer Man af de Breve, Anne Staverscoff i 1661 og 1662 tilskrev Mogens Kruse, et tydeligt Begreb om den forlegne Stilling, hvori hun efter sin Mand's Død befandt sig med den efterladte Gjæld. Enhver skulde faae Sit. Ingen skulde lide noget Tab; hun kunde give Guds til Forsikkring, men dersom det laae paa hendes Liv, vidste hun dog ikke at bringe Penge tilveie⁷⁷. Det sees ogsaa, at hun efterhaanden folgte af Boet og optog Laan. Saaledes afhændede hun den 9 Mai 1669 Søvig til sin tilkommende Svigersøn Anders Nielsen⁷⁸, gav den 31 Mai 1671 en Bondkone og dennes to Søner Pant i en Gaard i Jandrup Sogn for 220 Rdl.⁷⁹ og folgte den 30 Sptb. 1674 nogle Engpartier i Ringkjøbing og Rindom Sogne⁸⁰.

Hun døde formentlig i Foraaret 1678⁸¹ paa Hønegaard,

75 B. 55.

76 B. 57.

77 B. 57 2 a-c.

78 B. 58.

79 B. 60.

80 B. 61.

81 Da Stiftetkommisfarerne i hendes Bo ere udnævnte d. 6 Mai 1678, og denne Udnævnelse pleiede at finde Sted saasnart det var muligt, tør Man slutte, at hun er død kort før. At hun 1678 var over 70 Aar fremgaaer deraf, at hendes Fader var død 1607.

i en Alder af over 70 Aar. Det har Formodningen for sig, at hun er begravet i Henne Kirke⁸², men der haves ingen Efterretning derom. Den 6. Mai 1678⁸³ fik Ritmester Jesper Vogensen til Nerild (Østergaard), den samme, der formentlig havde deltaget i Skiftebehandlingens efter Christoffer Huas, og Christoffer Philip Curper til Nælbj Kommisiorium til at behandle hendes Bo. Skiftet blev holdt paa Hennegaard den 20 Juni 1679⁸⁴. Det viste sig da, at Hennegaard var pantsat for 2,225 Rdl. til Raadmand Bagge Baggesen i Ribe. Efter Overenskomst mellem Arvingerne indbyrdes udbetalte Anders Nielsen paa Søvig den 8 Juli i. A. dette Beløb til Baggesen, mod at han selv fik Sikkerhed i Gaarden for en lignende Sum. Anders Nielsen var imidlertid rimeligvis kun Underhandler for Niels Nielsen til Endrupholm; thi 16 Dage efter, den 24 Juli 1679, gav han ham Transport paa sit Udlæg for et laant Beløb, der udgjorde netop den ovennævnte Sum. Saaledes gif Hennegaard ud af Familiens Besiddelse umiddelbart efter Anue Staverscoffs Død⁸⁵.

4.

A. Jens Huas.

Jens Huas¹, uden Tvivl den ældste² af Christoffer Huas's

⁸² Sognekirken til Hennegaard. Kirkebøgerne i Henne Sogn gaar kun tilbage til 1682. I Kirken findes intet Minde om Familien Huas eller Staverskov.

⁸³ B. 62.

⁸⁴ B. 81.

⁸⁵ B. 81 og 82.

¹ Hans egenhændige Underskrift har jeg kun truffet paa et eneste Sted, nemlig paa et af Ide Lange til Lydumgaard d. 21 Januar 1684 til Niels Nielsen paa Endrupholm udstedt Pantebrev. Det hedder i Slutn. af samme: „Och Wenligen ombedet Erlig och Welb. Mand Jenß huasß paa Hennegaardt Och welsforNehme Mandt anders Nielsen paa Søvig dette med mig till Stadsestelske at forkeigle och wunderskrifue, Datum Hennegaard dend 21 Januarij Anno 1684. Ide Lannge, Egen hand (L. S.). Jenß Huasß, Egen handt (L. S.). Anders Nielsen (L. S.).“ Dette Pantebrev findes i Geh. ark. No. 68 i Papirsdok. fra Endrupholm. Om Seglet, see Texten.

² Han var ældre end Broderen Oluf og Søsteren Hedevig Elisabeth. Der

og Anne Staverscoffs Børn, i alt Fald den ældste af Sønerne, er født 1631, vel henimod Slutningen af Maret, maaskee dog i Begyndelsen af 1632^a, formentlig paa Hennegaard. Han nævnes alt den 10 Februar 1650, da hans Fader skrev til sin Hustrues Fætter, den indflydelsesrige overste Sekretær Otto Krag til Boldberg, og bad ham at erhverve Kongens Tilladelse til at han maatte sende sin Son Jens ud af Landet skjønt Sønnen ikke havde været paa Sors. Med Sandhed at sige, skriver Christoffer Hvas, havde han ikke Middel til først at holde ham der formedelst Kostens Dyrhed og Exercitiernes store Bekostning, der omtrent kunde havees ligesaa let paa fremmede Steder; tilmed var Sønnen nu ogsaa kommen til Alder, han var fulde 18 Aar og i sit nittende, og kom han til Udlandet, kunde han der oves i Sproget og andre Exercitier. Den Kgl. Tilladelse blev meddelt den 26 s. M. „uansæet at Jens Hvas ikke havde fuldendt sit nittende Aar“. Om han kom til at rejse, sees ikke, men det tør vel antages. Han blev, maaskee efter sin Hjemkomst, ansat i Kancelliet; thi 1655 nævnes i et Mandtal over Udelen i Danmark blandt „Candhelie Herremendene“ Jens Hvas⁴, der neppe kan være nogen anden end Jens

er altsaa kun den Mulighed tilbage, at den anden Søster Christence har været ældre.

3 B. 21. Den 10 Febr. 1650 var han „fulde 18 Aar og i sit Nitende“; han er altsaa født efter 10 Febr. 1631. Derfor han d. 10 Febr. 1650 var mere end c. 6 Uger over 18 Aar, var han født 1630, i modsat Fald i Begyndelsen af 1632.

4 Suhms gl. Saml. 2 B. 2 S. p. 183. Her nævnes i Alt 14 „Candhelie Herremend“, blandt hvilke Jens Hvas, der forresten p. 162 nævnes til Hennegaard, er den sjette. Kancelliet foreskodes i Fr. d. 28 Tid af Kantsleren, en overste Sekretær og en anden Sekretær, under hvem var ansat 6 Sekretærer til at indføre Expeditionerne i Registraturerne. Disse Sekretærer kaldtes i Chr. d. 48 og Fred. d. 38 Tid Kancellijunkere eller Kancelliberremand „og var der altid imellem dennem og Hof-Junckerne en Competence om Rangem.“ 3 Chr. d. 48 sidste og Fred. d. 38 første Regjeringsaar „tog Cancelliet meget af, i det at i Stedet for tilforn ingen blev antagen til at være Secreterer udi Cancelliet, med mindre han var kommen til Stielts Aar og Alder, eller havde været ubenslands, . . . nu blev dertil antaget unge og ukyndige Menneſter, som nyligen var kommen

Huaß fra Hennegaard. En Plads i Kancelliet søgtes gjerne af Datidens unge Adelsmænd, idet den betragtedes som en passende Forstøle til en senere offentlig Virksomhed, og for Jens Huaß laae det saa meget nærmere at gaae denne Vej, som han jo i sin Moders Fætter, øverste Sekretær i Kancelliet, Otto Krag, havde en mægtig Belynder. Senere indtraadte han imidlertid i den militære Tjeneste, og da Krigen mod Sverrig og Holsten-Gottorp i 1657 var udbrudt, fulgte han som Kornet⁵ de danske Tropper under deres Fremrykning til Bremen. Medens Stift Bremen holdtes besat af de Danske, benyttede Generalmajor Friderich von Buchwald ham flere Gange som Overbringer af Ordre, navnlig til en vis Lieutenant Bernt Gamelin. Denne, der var en gammel Soldat, tog fortrydeligt op, at han skulde modtage Befalinger af Jens Huaß, tiltalte ham derfor ofte „spotteligen“, yttrede, at han var for ung til at være Generaladjutant, og udlod sig i det Hele haanligt om den danske Adel. Naturligvis kunde Jens Huaß „ikke lide“ dette, og der udviklede sig af hvad der saaledes ved flere Leiligheder forefaldt et Nag mellem ham og Lieutenant Gamelin, som snart kom til et alvorligt Udbrud. Da de danske Tropper nemlig kort efter Bremens Erobring trængtes tilbage, dels til Jylland, dels til Verne, kom Jens Huaß og Bernt Gamelin, ved at skifte Kvarterer, tilfældigt sammen paa Thorsøng, og da Bernt Gamelin her igjen lod falde nogle haanlige Bemærkninger, fordrede Jens Huaß, hvad vel enhver anden Adelsmand vilde have gjort i hans Sted, ham „Erligen vd for Haanden“. Duellen fandt Sted den 12 Oktober 1657 paa Thorsøng „udj Andre mange Godt soldatis Reruerelse“, med det Udfald, at Bernt Gamelin „blev død“. Dermed var Sagen dog ikke endt for Jens Huaß. Han havde overtraadt

af Skolen, ilde optugtede og oplærte, saa at de neppe vidste at skrive en god Bogstav, . . . fordi de vidste, at fordi de vare Adel, kunde Brødet dem ey manqvere, naar de bleve ældre, saasom ingen uden de maatte faae Kongens Bekene“ . . . Suhms nye Saml. 1 B., Kancelliets Historie.

⁵ See herom og om det Følgende B. 50.

Lovens Forbud mod Duel⁶, og hans Fader maatte i en Ansøgning bede Kongen om Tilgivelse for Sønnens Forseelse. Da denne Ansøgning var bilagt med en Erklæring fra tvende Mænd, der rimeligvis havde været tilstede ved Duellen, nemlig J. Ernst Balgar... og Hans Scheel, om at Duellen havde fundet Sted „Redeligen forhaanden“, erholdt Jens Hvas den 30 November i. A. et Brev, hvori Kongen tillod ham „for samme Drab“ at maatte nyde Fred og sikker Leide „igien at forblive i vore Lande, eller udj Boris oc Rigens tienniste, hvor hannem lyst“.

Efter denne Begivenhed træffe vi ikke Jens Hvas før 1661. Han havde den 20 Martz 1657 i Hensborg, formentlig da han med den danske Armee rykkede sydpaa, forskrevet sig til en Borger i Kjøbenhavn, Albrecht Johan, for det ikke ubetydelige Beløb af 939 Rd., der med Renter til ult. Januar 1661 var voget op til 1,144 Rd. 2 R 2 B . Da han ikke havde Penge til at betale med og ei heller Jordegods før Stifte var holdt efter hans salig Fader, udfødte han den 31 Martz 1661 paa Hennegaard, hvortil han nu skrev sig, en ny Obligation til den nævnte Johan, hvori han forpligtede sig til at betale Kapital og Renter skadesløst til førstkommende 11 Juni, eller i manglende Fald enten at skaffe Kreditor gode Forlovere eller at indtræde „udi Indlæg i Kjøbenhavn“⁷. Skiftet efter Chrijsoffer Hvas blev holdt paa Hennegaard den 4 Juli 1661, og Jens Hvas blev da raadig over sin Arv, for hvilken der udentvivl blev givet Udlæg i en Del af Hennegaards Gods; men samtidigt overtog han 1,100 Rd. af Faderens Gjeld⁸, rimeligvis netop de samme 1,100 Rd., som han selv skyldte til Borger Albrecht Johan. Det tør vel forudsættes, at Faderen har maattet gaac i Borgen for Sønnen, der i en Alder af 26 Aar ikke selv kunde eie nogen Formue. Jens Hvas maatte

⁶ Jfr. Fr. 1 Mai 1618, Chr. 4. Decis af 1643 2-10-2, Fred. 3.s Forbud af 1653 (i Holb. Hist. 3 D. p. 148).

⁷ B. 53.

⁸ B. 54.

imidlertid give sin Moder og sine Søskende Sikkerhed i noget ham tilhørende, det vil sige, paa Skiftet udlagt Jordegods for, at den nævnte Gjeld skulde blive indfriet inden Mauritii 1661⁹. Skete dette ikke, kunde det pantjatte Gods tiltrædes til brugeligt Pant. Man ledes let til den Formodning, at Grunden til, at Moderen og Søskendene fikrede sig saaledes ligeoverfor ham, har været den, at Faderen havde paadraget sig den nævnte Gjeld alene i et Sønnen vedkommende Viemed, uden Tvivl til hans standsmærtsige Udflyrelse og Forsyning til Felttoget 1657.

Jens Haaß skrev sig efter Faderens Dod til Hennegaard¹⁰; men skjønt det er muligt, at han ogsaa har faaet en Del af sin Arv udlagt i jelve Gaarden, fremgaaer det dog af Alt, at Moderen, Anne Staverscoff, saalænge hun levede, var den egentlige Eierinde. Derimod optraadte Jens Haaß som hendes Lavværge¹¹, 1669 ved Salget af Sovig og 1674 ved Afhændelsen af nogle Enge og Mojer i Ringkjøbing og Mindum Sogne. 1671 undertegnede han til Bitterlighed en Obligation, som hans Moder havde udstedt, og 1681 underkrev han med Hans Juul til Staarupgaard et Pantebrev, som hans Søster Christence udstedte til Niels Nielsen til Endrupholm. Den 21 Januar 1684 undertegnede og forseglede han paa Hennegaard til Bitterlighed et Pantebrev, som Jde Lange til Lydumgaard udstedte til fornævnte Niels Nielsen¹². I Seglet sees i Skjoldet de to Sparrer og paa Hjelman to harniskede Arme, holdende en Lillie. Paa den ene Side af Hjelman findes et I, paa den anden et H, der dog

⁹ Mauritii Dag er den 22 Septbr. Det tør bemærkes, at den oprindelige Forfkrivning til Johan var dateret d. 20 Marts, og at d. 22 Septbr. paa lidt nær er Halvaarsdagen efter. Man kan tænke sig, at Jens Haaß ikke saa sig ifland til at betale Johan til 11 Juni, eftersom han først paa Skiftet efter Faderen d. 4 Juli kom til Midler, og at Halvaarsdagen efter det oprindelige Gjeldsbrevs Datum derfor ved en ny Overenskomst med Johan var bestemt til Gjeldens endelige Afgjørelse.

¹⁰ B. 53, 54, 61.

¹¹ See herom og hans Medunderskrift til Bitterlighed, B. 58, 60, 61, 65.

¹² See Note 1.

ligner et K. Seglet er sikkert trykt med en Fingerring, men er meget utydeligt. Det maa sammenholdes med det meget tydelige og velbevarede Segl under Søsteren Hedevig Elisabeths Testamente af 1707. Efter 1684 forekommer Jens Hvas, saavidt det hidtil er lykkedes at finde, ikke. Det er tydeligt, at han har opholdt sig paa Hennegaard hos sin Moder til hendes Død 1678; efter den Tid har han og Søsteren Christence maaskee beboet Hovedbygningen, der rimeligvis efter at Gaarden 1679 var gaaet over til Niels Nielsen paa Endrupholm stod ledig. Han nævnes i Bantebrevet af 1684 „Jens Hvas paa Hennegaardt“. I ethvert Fald sees det, at han det nævnte Aar var i sin Fædreneegn; men om han senere er forbleven der, om han er flyttet til Hæsfjæld med Søsteren, om han er draget bort, og naar og hvor han er død, sees ikke. Nogle vistnok i det Hele ikke paalidelige Stamtavler¹³ berette, at han og hans Broder Oluf døde i Spanien (de spanske Nederlande?). Man kunde formode, at de ere gaaede i fremmed Krigstjeneste, om just ikke i spansk, hvortil der i hin Tid var Leilighed nok¹⁴. For

¹³ Wielands lærde Tidender No. 27, 3 Juli 1727, der isørigt blander Navnene paa Hvaser fra forskjellig Tid mellem hverandre, siger, efter at have nævnt Christoffer Hvas og Anne Staverscoff: „De to Sønner Jens og Oluf Hvas døde i Spanien.“ Theatr. nob. dan., forfattet af Præsten Anders Samling, der døde 1751, og yngre end Wielands Tidender, nævner efter Christoffer Hvas og Anne Staverscoff 8 Navne, tydeligt nok som deres Børn, nummererede fra 1 til 8. Det hedder om 1 og 2: „1. Jens og 2. Ole Hvas døde begge i Spanien.“ Kilden til denne Meddelelse synes efter Sammenhængen at være Wielands Tidender eller en fælles ældre Kilde, maaskee Stam. i Hift. Mus. 145 b, hvor der som Børn af Christoffer Hvas og Anne Staverscoff nævnes: Oluf Hvas † i Spanien, Jens Hvas † i Spanien, Ingeborg Hvas, Christense Hvas. Klevenfeldts Samlinger indeholde den samme Efterretning; men de ere yngre end Wielands Tidender og Theatr. nob. dan., hvilket sidste Haandskrift netop tilhørte Klevenfeldt. Den eneste egentlige Kilde til Meddelelsen er jaaledes vistnok den i Hift. Mus. nævnte Stamtavle, hvis Alder eller Forfatter ikke kendes. Det er kun en af Sandvig efter en ældre Stamtavle tagen Kopi, der findes i Geh. ark.; den er temmelig kort, har flere Anakronismer og desuden urigtige Navne og Forbindelser.

¹⁴ Christian d. 5te overlod Kong Vilhelm af England en Del Tropper, der siden tjente i England. Ligeledes overlod han Keiseren Tropper mod Tyrkerne.

denne Formodning taler det vistnok ikke, at Jens Hvas 1684 var i en Alder af 53 Aar og uden tvivl havde levet roligt hjemme siden Freden med Sverrig 1660; men paa den anden Side maa det erindres, at han jo netop forhen havde været i Krig, at han rimeligvis tidligere havde reist udenlands, at hans Fædrenegaard var solgt, og at han, efter Alt at domme, ikke hjemme havde Noget at leve af eller leve for; thi han var vistnok ugift. Der var da intet Paafaldende i, at han, en fattig Adelsmand, for hvem det var gaaet tilbage, greb til sin Kaarde og gik i fremmed Tjeneste. Om han har gjort det i Forening med sin Broder Oluf, maa dog anses for endnu mere uvidt, da Oluf efter al Rimelighed allerede var død før 1678¹⁵. Den beklagelige Udelæggelse, der er overgaaet netop de Kilder¹⁶, hvoraf Oplysning kunde ventes om Jens Hvas og hans Broder, lade imidlertid et fuldstændigt Mørke hvile over deres senere Skjæbne. Havde hine Kilder været fuldstændigt bevarede, vilde Man selv i deres Tavshed om de to Brødre have kunnet finde en Bekræftelse af den Formodning, at de vare dragne af Landet. Med Hensyn til Jens Hvas's Dødsaar kan blot anføres den Kjendsgjerning, at der under hans Søster Hedevig Elisabeths Testamente af 1707 findes et Segl, der neppe kan hidrøre fra nogen anden Seglring end netop hans. Deri turde ligge en Tilfjendegivelse om, at Søsteren dengang var Gier af hans Ring, hvilket hun vel først kan være bleven efter hans Død. 1707 vilde han ogsaa, hvis han havde levet, været omtrent 76 Aar.

Den sytjendte Krig 1688—97 mellem Frankrig paa den ene Side, Keiseren, England, Spanien og Savoien paa den anden Side. Den spanske Successionskrig fra 1701.

¹⁵ see Note 6 under Oluf Hvas.

¹⁶ Hæfvelmed Arkiv gaaer kun tilbage til henimod 1700. Hennaards Arkiv brændte 1831. Denne Kirkebog, der begynder 1682, er defekt, idet flere Blade i den ældste Kirkebog mangle eller ere ulæselige, Lunde og Dutrup Kirkebøger brændte 1820, Registret over de Begravede i Aal Sogn er først begyndt 1728. Jfr. Note 2^a under Hedevig Elisabeth Hvas.

B. Oluf Huas,

næstældste Søn af Christoffer Huas til Hennegaard og Anne Staverjcoff, opkaldt efter sin Moders Broder, Oluf Staverfkov, eller, om Man vil, efter sin Moders Bedstefader. Han var født omtrent 1634¹. Han nævnes første Gang 1654, da han, i en Alder af 20 Aar, var paa Sorø Akademi. Derefter forekommer han ved Skiftet efter sin Fader, 4 Juli 1661², og siden den 27 Februar 1666³, da han i Forening med Henrik Friis til Orbeklunde i Fyen og Damsgaard paa Mors foretog en Indforsølsforretning hos Friis's Nabo Mogens Kaaas paa Høirriis (Mors). Han skrev sig ved denne Leilighed til Hennegaard. 1670 nævnes han i Fortegnelsen over Adelen i Riberhus Amt som ugift og med Bemærkning, at han undertiden var hjemme hos sin Moder paa Hennegaard⁴; efter 1670 er det ikke lykkedes at finde ham nævnt. Efter nogle Stamtafler⁵ skal han med sin Broder Jens være død i Spanien. Tor Man maaskee antage, at Oluf Huas, hvem Man i modsat Fald kunde vente leilighedsvis at finde nævnt i samtidige Dokumenter fra hin Egn, tidligere end sin Broder Jens har forladt sit Hjem og senere maaskee har opfordret ham til at følge sig? Formodningen taler ikke for en saadan Antagelse. Der er tværtimod al Grund til at troe, at Oluf Huas er død før Moderen Anne Staverjcoff, altsaa før 1678; thi paa Skiftet efter hende nævnes kun Børnene Jens, Christence og Hedevig Elisabeth⁶. Var Oluf Huas saaledes

1 Ved hans Navn i Stamtaflen over Familien Huas i Klev. Saml. findes den Bemærkning: † i Spanien, paa Sorø Akademi 1654, da 20 Aar gammel. (Kofstgaard.)

2 B. 54.

3 B. 56.

4 B. 59.

5 See Note 13 under Jens Huas.

6 B. 81 „begjerede, samtykte og bevilgede den Sal. Frues Børn oc Arvinger, velbr. Jens Huas oc velbr. Jomfru Christenke huas“ at „Deris Kiere Søsters Mand...“ Var Grunden til at Oluf Huas ikke nævnes den, at han var fra-værende, tor det antages, at det vilde være bleven omtalt og at en Anden var optraadt paa hans Begne.

død før 1678, hvilket saa godt som ikke kan omtvives, svæktes derved ikke lidet Beretningen om at han og Broderen Jens døde i Spanien; thi denne Beretning henter for en Del sin Betydning fra den indre Sandsynlighed i at de tvende Brødre, efterat deres Moder var død og Fædrenegaarden solgt, i Forening kunde have grebet den Udvei at gaae i fremmed Tjeneste; men Jens levede, som anført, adskillige Aar i Hjemmet efter Moderens Død.

6.

C. Christence Huas,

opkaldt efter sin Mormoder, Christence Krag. Der haves intet Bink om naar hun er født, eller nogen bestemt Antydning om at hun var den tredje ældste af Børnene¹. Hun nævnes første Gang ved Skiftet efter hendes Fader, 4 Juli 1661², anden Gang ved Skiftet efter hendes Moder 1678, paa hvilket hendes Moders Kousines Mand, Hans Juul til Staarupgaard, ifølge Bevilling af 6 Mai 1678³ var hendes Børge. Den 8 Juli 1681 udstedte hun Obligation til Niels Nielsen til Endrupholm for 200 Rdl. med Pant i noget Bøndergods, hvilken Obligation blev medunderskrevet af hendes „Morbroder“ og Formynder Hans Juul samt af hendes Broder Jens Huas⁴. Hun levede uidentvivel hos sin Moder paa Hennegaard til Moderen døde, og maaskee vedblev hun at boe paa Gaarden i længere Tid derefter; thi Niels Nielsen, der 1679 blev Eier af den, boede jo paa Endrupholm, og Hovedbygningen paa Hennegaard stod jaaledes ledig. Da hendes Svoger Anders Nielsen 1684 i Forening med Niels Nielsen blev Eier af Høveds-

1 Der ligger et Bink om at hun var ældre end Søsteren Hedevig deri, at hun i Obligationen af 1661, B. 54, nævnes foran Søsteren; thi det har dog vist til alle Tider været almindeligt at nævne Børnene i den Orden, hvori de fulgte efter deres Alder. I saa Fald maatte hun være yngre end Broderen Luf. Men det indrømmes, at dette Bink ikke er meget stærkt.

2 B. 54.

3 B. 63.

4 B. 65.

bygning uden Tvivl ogjaa stod ledig, er hun rimeligvis flyttet derhen. Det sees, at hun boede der fra 1691; thi „velbaarne Jomfru Christence Huas paa Hæselmed“ har i Tidsrummet fra 1691 til 1699 ofte Børn til Daaben i Aal Kirke⁵. Efter 1699 nævnes hun, jaavidt det har været muligt at finde, ikke⁶. Hun forblev ugift⁷ og boede sikkert til sin Død paa Hæselmed, ligesom det ogsaa har en vis Rimelighed for sig, at hun har levet ind i Aarene 1700. Med Bestemthed kan det kun siges, at hendes Død er indtruffen mellem 15 Marts 1699, da hun nævnes sidste Gang, og 1714, da Søsteren Hedevig Elisabeth nævner sig selv som nu eneste Datter af Christoffer Huas⁸. Christence Huas tør saaledes antages at have opnaaet en Alder af over 60 Aar, maaskee snarere af 70 Aar eller derover.

7.

D. Hedevig Elisabeth Huas
og
Anders Nielsen.

Naar Hedevig Elisabeth Huas¹ er født, sees ikke bestemt; det

⁵ Jfl. Meddel. af Hr. Pst. Lundsteen i Aal har „velbaarne Jomfru Christence Huas paa Hæselmed“ Børn til Daaben i Aal Kirke d. 30 Aug. 1691, d. 20 Noob. 1692, d. 27 Decbr. 1693, d. 20 og d. 27 Febr. 1698 og d. 15 Marts 1699.

⁶ Det erindres, at Registret i Aal Kirkebog over de Fødte har en Afbrudelse fra 1700 til 1711 og at Registret over de Døde først begynder 1728.

⁷ Det fortjener mindre Bægt, at hun overalt nævnes med Jomfrunavn. Saaledes nævnedes jo hendes gifte Søster Hedevig til sin Død. Men det sees, at hun ved Skiftet efter Moderen, 1678—79, da hun vel var over 40 Aar, fik udnævnt en Værg. Dette er et bestemt Bevis for at hun dengang var ugift. Hertil kan føies, at hun endnu et Par Aar senere, 1681, underskrev med Formyndr, B. 65.

⁸ B. 81.

¹ Hendes egenhændige Underskrift findes under Ansøgn. og Testam. B. 85,

jees kun, at det var mellem 1637 og 1647². Hun nævnes ikke førend efter Faderens Død, da hendes Broder Jens, der havde paataget sig at betale en Del af Faderens Gjeld, gav hende, hendes to Søskende og hendes Moder Pant i noget ham tilhørende Bøndergods til Sikkerhed for Opfyldelsen af den af ham paatagne Forpligtelse. Hun ægtede 1669 eller i alt Fald 1670³ „ærlige og velfornemme Ungkarell“ Anders Nielsen, der kort isorveien, den 9 Mai 1669, havde kjøbt Søvig af hendes Moder⁴. Anders Nielsen kaldes i Skjodet „kongelig Majestæts Rifogedt til Ribberhuus“ og siges at være „sidshæftig paa Søvig“, hvori ligger en Antydning af, at han forinden han blev Gier, af Gaarden har beboet den, maaskee som Forpagter. Han var en Son af Præsten, Hr. Niels

1 og 2. Hun skriver sig her: Hvas. I Dot. af 1717, B. 93, den tredje Note 1, skriver hun sig vel Hvas; men det var i hendes høie Alder og med rygende Haand. Det er derfor rigtigt at nævne hende „Hvas“, som hun med sikker og tydelig Haand skrev sig 1707. Hun har forfeglet Ansøgn. og Test. med sin Broder Jens Hvas's Signet. I B. 54 kaldes hun blot Hebevig, jfr. ogsaa T. Atl. V p. 702, hvoraf Man maaskee tør slutte, at det har været hendes Fornavn i daglig Tale.

2 I Testamentet af 1707, B. 85, hedder det om hende og hendes Mand: „som nu begge ere alderstigende, imellem 60 og 70 Aar“. Man kan altsaa sikkert sige, at hun er født mellem 1637 og 1647. I Forestillingen af 12 Novb. 1714, B. 89, hedder det: „hun nu hans eeniste Daatter ubi sin alderdom ofver 80 Aar“. Er denne Angivelse rigtig, var hun 1707 over 73 Aar; men Angivelsen i Testam., der er forfattet af de Paagjældende selv, fortjener sikkert Fortrinnet. Ansøgningen' af 1714 er i Hebevig Hvas's høie Alder rimeligvis forfattet af en Anden og understrevet af hende uden at hun har lagt Bægt paa en Unsiagtighed i Henseende til Alderen, der jo her gjerne maatte gjøres saa høi som muligt.

3 Ægteskabet man antages at være indgaaet mellem 9 Mai 1669 og 16 Okt. 1770. I Skjodet af 9 Mai 1669 kaldes Anders Nielsen nemlig Ungkarl, og i Testam. af 16 Okt. 1707 hedder det: „som Vi nu . . . haver levet tilsammen udi . . . Ægteskab udi 37 Aar.“ Disse 37 Aar maae vistnok efter Sprogbrugen forstaaes om 37 fulde Aar og der over. Hebevig Hvas var altsaa, da hun indgik Ægteskab, vel tredive Aar eller saa omtrent. Man ledes let til den Formodning, at hun tidligere — men forgjæves — har ventet at kunne indgaae et mere standsmæssigt Parti.

4 B. 58.

Balkerjen i Aastrup og Starup, men ikke, som Man let kunde lodes til at troe, Broder til Niels Nielsen paa Endrupholm⁵.

Søvig var ikke nogen stor Gaard, den havde kun 23 Tdr. Htt., kunde kun stalde 21 Dyne, og der fulgte kun lidt Gods med i Kjøbet. Havde Anders Nielsen og Hedevig Hvas, som de selv sigte, ingen „Medel“ bragt hinanden⁶, forstode de dog ved klog Sparommelighed og Driftighed at udvide dem. I denne Henseende skal der ikke lægges nogen Vægt paa, at Anders Nielsen i 16 Dage var Eier af Hennegaard; thi det var uden al Tvivl kun tilsyneladende⁷. Derimod maa det fremhæves, at han 1684 i Forening med Niels Nielsen fik Sædegaardens Højsjælmed i Al Sogn, rimeligvis med dens tilliggende Gods, udlagt til Eiendom for Tilgodehavende hos Arvingerne efter den sidst afdøde Eier, Christen Lange⁸. Anders Nielsen fik en Halvpart i Gaarden og beholdt denne Halvpart til sin Død. Den gik efter ham over til hans Enke og Søn. Endvidere vise de meddelte Bilage, at Anders Nielsen efterhaanden fik Penge tilgode hos sine Naboer og at han kjøbte en Del Bøndergods jammen⁹. Paa den anden Side sees det ogsaa, at han har solgt en Del Gods, bl. A. 1703 til Terman Knudsen noget, som hans, Anders Nielsens, Søn Christoffer Hvas Andersen havde kjøbt 1702 ved Auktion over kongeligt Strøgods i Riberhus Amt og igjen havde overladt sin Fader¹⁰.

I Begyndelsen gik det fremad for Anders Nielsen, men senere, da hans eneste Søn, Christoffer Hvas Andersen, var bleven voksen, havde giftet sig og havde begyndt, men uden Held, at handle og

⁵ Jfr. „Stadst Herred“ af D. Nielsen, Kbhvn 1862, p. 126 Note 2. Til hvad her er nævnt kan endnu føies, at Anders Nielsen forsegler (B. 85) med et Segl, hvori i dobbelt Slynkning et N B, Forbogsstaverne til Niels Balkersens Ravn, hvilket vistnok gjør Sagen utvivlsom. N. B. døde 1659. Anders Nielsen underskriver allerede paa Riberhus d. 10 Juni 1665, Vests. Højs. Tingbog, og en Anders Nielsen (den samme?) nævnes 1660 som Underskriver paa Riberhus (Stadst Højs. Tingbog).

⁶ B. 85.

⁷ B. 81, 82.

⁸ B. 93, jfr. B. 68.

⁹ B. 70, 71, 72, 73, 75, 76, 77, 78, 79, 84.

¹⁰ B. 66, 80, 83.

virke paa egen Haand, tilbage. Han gif i Borgen for Sønnen ved hans Gaardkjøb, hvorom nedenfor, forsynede ham med Penge og Befætning til hans Forpagtning og understøttede ham uden Tvivl i det Hele efter Evne. Men Sønnen synes at have handlet uden Overlæg, og Anders Nielsen maatte forrente og betale den Sum, hvorfor han havde indstaaet. Dette bevægede Forældrene til i Forening den 16 Oktober 1707 at oprette et Testamente, hvorved de bestemte, at den Længstlevende af dem, for at deres Formue, der fornemmelig bestod i Søvig med noget ringe Jordegods, ikke af deres Son og eneste Arving skulde blive splittet og delt ved den Enes Død, og den Anden derved udsættes for Tab og Fattigdom, skulde forblive siddende i uskiftet Bo, uden at Sønnen skulde have nogenstomhelst Ret til Boet. Dette Testamente blev konfirmeret den 11 November s. A.¹¹.

Det er ovenfor anført, at Anders Nielsen i 1669 nævnes som Kgl. Majestæts Ridesfoged til Riberhus, det vil vel sige, Forvalter over en Del af det Kgl. Gods i Riberhus Amt. 1682 nævner han som „Kgl. Majestæts Ridesfoged i Vester Herred¹².“ Maa skee betegner denne sidste Tilføielse Grændsen for hans Virkefæds. Om han vedblev Bestillingen til sin Død, sees ikke.

Bilagene udvise endvidere, at Anders Nielsen udførte nogle Tillidsåbverv. Han var saaledes 1683 og 1684 med Hans Hanssen paa Bardho Kommissær i en Tvist mellem Borgermester Stefan Nielsens Arvinger paa den ene Side og Barde Byes Øvrighed paa den anden Side¹³, og 1688 med Oluf Krabbe Skiftekommissær i Boet efter Henning Povist efter Begjering af dennes Enke, Birgitte Marie Galt¹⁴. 1707 udførte han en Sag i Retten for en Anden¹⁵.

Anders Nielsen forpagtede endnu den 16 Marts 1709 af Niels

11 B. 85.

12 B. 66. Jfr. Fr. 28 Jan. 1682 om Jordegods i Danmark, § 7, 8, 9, om Ridesfogderne paa Kongens Gods. De nævnes jensides med Amtsskriverne.

13 B. 67, 69.

14 B. 74.

15 B. 86.

Nielsens Enke den Halvdel af Højselmed, der ikke tilhørte ham¹⁶. Men denne Forpagtning har ikke været længe; thi han døde kort efter, vistnok 1710, i alt Fald før 1711¹⁷. Hans Alder har været omtrent 70 Aar¹⁸. Han blev henjat i Val Kirke i en aaben Begravelse, som han i Forening med sin Hustru havde ladet indrette i Taarnet „med Jernsprinkel for“¹⁹. Dette Jernsprinkel findes endnu, og i samme er anbragt Bogstaverne A. N. og H. E. H. i kunstig Slynkning til begge Sider. Over Bogstaverne der holdes af to Løver, findes en Krands.

Hedevig Elisabeth Hvas blev efter sin Mand's Død i Henhold til dets Testamente siddende i uskiftet Bo. Men Boets Tilstand var ringe, thi Anders Nielsen havde efterladt stor og vidtløftig Gjeld. Det sees saaledes, at Boet bl. A. skyldte Fuldmægtig ved Ribe Amtstue Rasmus Bundesen noget over 790 Rdl. og Etatsraad Dlaf Krabbe til Bjerre 5,000 Rdl.²⁰ Hedevig Hvas anholdt derfor 1711 om Tilladelse til at pantsætte sit Gods til sine Kreditorer²¹ og erhvervede 1712 Moratorium²², der fritog hende for hendes

¹⁶ Kontr. findes paa Højselmed. Forpagtningstiden var fra Phil. Jac. 1709 til Phil. Jac. 1715. Afgiften 120 Stettedaler aarlig, at erlægge i grov Kourant.

¹⁷ Naar han har forpagtet Halvdelen af Højselmed 16 Marts 1709, og døde før 1711, see Udtrykkene i hans Enkes Obligation til Rasmus Bundesen B. 88, bliver det kun uafgjort, om han døde i den øvrige Del af Aaret 1709 eller i 1710. Da Forf. i D. Atl. V p. 716 siger, at Søvig tilhørte Christoffer Hvas's Familie til 1710, og altsaa ikke har vidst, at Gaarden efter Anders Nielsens Død gik over til hans Enke, der først solgte den 1717, tør Man slutte, at Aarstallet 1710 i D. Atl. sigter til Anders Nielsens Død. Kirkebøgerne indeholde Intet til Oplysning om naar den indtraf, jfr. Note 28.

¹⁸ Jfr. Test. af 1707.

¹⁹ D. Atl. V p. 702. Ifølge en Bemærkning i Kirkebogen blev Eigene i denne Begravelse nedfattede i Jorden før 1753. Senere have siddigere Giere af Højselmed faaet Plads i Kapellet.

²⁰ B. 88 og 90.

²¹ 3hd. Teg. No. 12 f. 418. Det sees, at Tillad. til Pantsætningen blev ansøgt „for at hendes og hendes afd. Mand's Søn ei noget der paa til Creditorernes nachdeel skulle have at sige.“

²² B. 87. Om Moratorium, see Jfr. 28 Jan. 1682.

Kreditørens Jorfølgning jaalænge Krigen varede, dog ikke for Begler. Men det var ikke tilstrækkeligt til at holde hende oppe. 1713 gav hun evnævnte Bundesen Pant i Søvig og Hæsfelmed for hans Tilgodehavende²³. 1714 var hun saa ringe stillet, at hun i en indtrængende Ansøgning²⁴ bad Kongen om at skænke hende for Livstid Indtægten af den Kronen tilhørende, bortskæfede Zandrup Sogns Kongetiende, mod at hun tilbagebetalte Indfæstningen til de Vedkommende. Hun havde Intet at vederlægge den Kgl. Raade med, uden et Bevis til hendes salig Fader, hvorefter han endnu havde tilgode hos Kongen for udlagt Sold til sit Kompagni over 8,000 Rdl., samt den Ring, som Christian den Tjerde havde givet ham, da han blev bleesjeret ved General Torstensons Indfald i Holsten og Jylland. Sagen om de 8,000 Rdl. blev underjagt, og det blev befundet, at Kronens Gjeld til hendes Fader endnu udgjorde 7,586 Rdl. Rentekammeret indstillede derfor, at Zandrup Sogns Kongetiende, der var ansat til 24 Tdr. Skk. og hvoraf den aarlige Fæstefgift udgjorde 6 Orter Rug og 3 Orter Byg, maatte overlades hende paa Livstid mod at hun kvitterede sin Faders ommeldte Restfordring. Denne Indstilling bifaldtes ved allh. Resol. af 19 November 1714. Hedevig Hvas's Formuesvilkaar forvarredes alligevel, saa at hun maatte beslutte sig til at sælge sine Eiendomme. Den 20 Januar 1717²⁵ udfædte hun paa Hæsfelmed Skjode til Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre paa Søvig og den hende tilhørende Halvdel af Hæsfelmed med Gods for en Kjøbesum af i Alt 8000 Rdl., med hvilket Beløb Gaardene dog iforveien vare behæftede. Det Solgte, Hovedgaardstaxt og Bøndergods, udgjorde lidt over 157 Tdr. Skk., hvoraf 18 Td. 3 Skp. kom paa Søvig, 13 Td. 2 Skp. 2 Fk. paa det halve Hæsfelmed og det Øvrige paa 51 Gaarde over 1 Td. Skk. og 59 Boel og Huse, foruden Gadehuse.

Hedevig Hvas forlod dog ikke strax Hæsfelmed, hvor hun ignes at have havt Bopæl, rimeligvis fordi Hovedbygningen der var

23 B. 88

24 B. 89.

25 B. 90.

anjeeligere og rummeligere end paa Søvig²⁶. I Sommeren 1717 opholdt hun sig endnu paa Gaarden og delte, den 13de Juni²⁷; Engene med Tieren af den anden halve Del af Gaarden, Christen Sørensen, ret som om hun endnu selv var Tierende af hendes tidligere Halvdel. Man tør formode, at hun har forbeholdt sig Brugretten af hendes Halvdel endnu i nogen Tid, maaskee for Livstid, eller at hun har handlet paa Etatsraad Krabbes Vegne.

Naar og hvor Hedevig Hvas døde, sees ikke²⁸; men det er rimeligt, at hun ikke har forladt Højselmed, og at hun har endt sine Dage der ikke længe efter at hun havde solgt sin Anpart af Gaarden. Den 17 Mai 1718 var „Zomfru Hvas“, hvorved menes Hedevig Elisabeth, Anders Nielsens Enke, ifølge Aal Kirkebog endnu et Barn til Daaben²⁹. Som Faddere vare tilstede

²⁶ „Det store Hus“ paa Højselmed, det vil vel sige Hovedbygningen, afbrændte 1745. D. Att. V p. 207. I „det store Hus“ var rimeligvis god Plads til to Familier, saa den Omstændighed at Sr Christen Sørensen tog Dphold paa Gaarden ikke kunde forhindre hende i at boee den.

²⁷ B. 93, tredje Note 1.

²⁸ Ved Ildsvaade, der 1688 overgik Aal Præstegaard, brændte Sognets ældre Kirkebøger. Registret over de Døbte begynder nu 1691 og er siden fortsat, dog med en Afbrudelse mellem Aarene 1700 og 1711. Registret over de Begravede og Begravede begynder først 1728. (Meddelt af Stedets Præst, Hr. Pst. Lundsteen.) Ved en Ildbrand, som 1820 overgik Lunde Præstegaard, tilintetgjordes Lunde og Dutrup Kirkebøger, altsaa de Lphønsinger, som for Søvig's Vedkommende kunde have. (Meddelt af Stedets Præst, Hr. Pst. Langhoff.)

²⁹ Hun nævnes i Aal Kby 1697 (Zomfru) og 1713 (Velbaarne Fru Hvas). At der ved Zomfru Hvas, som nævnes 1718, menes Hedevig Elisabeth, fremgaaer deraf, at hendes Søster Christence var død før 1714. At Hedevig Elisabeth Hvas i Kirkebogen vejelvis kaldes Frue og Zomfru kan ikke forundre, naar Man bemærker, at hun, hvor hun underskriver med sin Mand, see B. 66, ogsaa kaldes „Erlige og velbaarne Zomfru“. I Dokumentet af 1717, B. 93 tredje Note 1, kaldes hun som Enke „velbaarne Zomfruen“. Zomfrunavnet var en Adels titel, som Man vedblivende har tillagt hende, maaskee af den Grund, at hun som Anders Nielsens Hustru efter Datidens Skik ikke antog hans Efternavn og heller ikke, selv om hun havde gjort det, kunde nævnes som Frue. — I Zandrup og Billum gamle Kirkebog nævnes som Fadder 1681, 1688, 1696, 1697, 1702, 1706, Zomfru Hølvig, nogle Steder helt ud Zomfru Hedevig Hvas, 1709 blot: Zomfru Hvas.

Gieren af den anden Halvdel af Højselmed, Sr Christen Sørensen og Hustru. Siden den Tid nævnes Hedevig Hvas ikke i Kirkebogen. Det Gæste, der altsaa med Sikkerhed kan siges, er, at hun døde efter Mai 1718, i en høi Alder, idetmindste over 70 Aar, snarere henimod 80 Aar gammel. Det tør antages, at hun er bleven henjat i den aabne Begravelse i Aal Kirke ved Siden af hendes Mand, og at begge Lig efter 20 eller 30 Aars Forløb ere blevene udflyttede af det Kapel, de selv havde indrettet, og nedsatte paa Kirkegaarden for at give Plads for Andre³⁰ — Verdens sædvanlige Gang. Hendes Navn har iøvrigt ved Opfaldelse været bevaret lige til Nutiden³¹.

8.

Christoffer (Hvas) Andersen,
hans Hustruer
Birthe Marie Galt og Lisbeth Andersdatter,
og eneste Søn
Anders Hvas.

Anders Nielsen og Hedevig Elisabeth Hvas havde af deres Ægteskab en eneste Søn, Christoffer Andersen, eller, som han skrev sig selv, Christoffer Hvas¹. Hans Fødselskaar tør vel antages at falde ikke ret længe efter Forældrenes Giftermaal, saa at han altsaa ved det nye Aarhundredes Indtrædelse vel omtrent kunde være henved 30 Aar. Han ægtede 1694² Fru Birthe Marie Galt,

³⁰ Jfr. Note 19.

³¹ I 1862 døde i Egnen ved Søvig en Kone, der hed Hedevig Elisabeth Hvas Pedersdatter. Hun var opkaldt efter sin Farmoder, S. E. S. Bennedsdatter, der var født 1719 i Tandrup.

¹ B. 80, 83, 88, jfr. Note 10. Forældrene lode ham i deres Testamente af 1707 kun Christoffer Andersen.

² B. 85, 1. „der Alt for 13 Aar siden ogsaa er kommen i Ægteskab“.

Enke efter Henning Povist til Skrumåger³ i Sønderborg Sogn, et Par Mil fra Søvig, og Søster eller Halv søster til Knud Henrik Galt til Biumgaard og Østergaard, der var sidste Mand af de Galteris gamle Slægt⁴. Skiftet efter Henning Povist blev holdt 1688, og Anders Nielsen til Søvig og Oluf Krabbe behandlede efter Enkens Begjering og ifølge Kgl. Kommissorium af 27 Oktober 1688 Boet⁵. Det er antageligt, at denne Anders Nielsens Virksomhed har bidraget til at knytte det Forhold, der endte med et Giftermaal mellem hans Søn og Enken. Det sees, at Christoffer Huas ved sit Egteskab kom i Besiddelse af Gods, og det nævnes, at han havde Anpart i Skrumåger og Østergaard⁶, maafee igjennem

3 B. 74, 78, 91. At Henning Povist var Eier af Skrumåger, er vel interjeds udtryffeligt sagt. Men det synes at have Formodningen for sig, jfr. Note 5, idet han uden tvivl var en Søn af Lauritz Povist til Skrumåger, der døde før 1667, og Kirsten Lange, see Stam. over Langerne. I saa Fald stod Henning Povist gjennem sin Moders Farbroders Hustru, Inger Huas, i et fjernere Svogerfæbsforhold til Familien Huas. En nærmere Grund til Bekjendtskabet mellem Familierne paa Søvig og paa Skrumåger turde være at søge i Naboforholdet. Fra Skrumåger til Søvig er omtrent 2 Mil, til Hennaard kun fem Fjerdingvei.

4 Gjerd Galt til Biumgaard og Hørbjlund, f. 1622 † 1684, var efter Alev. tre Gange gift, 1) med Barbara Lange † i Barselseng, see B. 94, 2) Maren Normand, Datter af Christoffer Normand og Else Ulfsønd, 3) Eva Unger, Datter af Hans Wolf Unger og Beate (Th. nob. d. Birthe) Raas. Med Eva Unger, der døde 1694, æt. 68, havde Gjerd Galt to Børn, 1) Knud Henrik Galt til Biumgaard, der 1698 blev skudt paa Østergaard (Merild) af en dertil underkjøbt Bøndekar og var den sidste af Slægten. 2) Birthe (efter Th. n. d. Datter af andet Egteskab), der fik Christoffer Huas. Om Mordet paa Knud Henrik Galt, see D. Atl. V. 777 og 3yd. Tegn. for 1698, f. 69. Det sees, at der var reist Generalfiskalsag i Anledning af at Galt havde dræbt Mølleren i Bium Mølle, og det tilføies i Forbigaaende om Galt: at han siden af Ritmester Peremoesens Tjenere skal være bleven ihjelstuet.

5 B. 74. Jfr. 3yd. Tegn. 1688—96, f. 56 No. 76 „Mathias Pedersen paa Starbylund at være Fru Birgete Marie Galtes Laugvørge“. Hafn. 27 Okt. 1688.

6 Merild el. Østergaard i Lyne Sogn, Nabofognet til Bium, laae en Mil og Vei fra Biumgaard og ikke fuldt to fra Skrumåger. Ritmester Jesper Vognsen skrev sig til Østergaard 1661, 1673, 1678, jfr. B. 54 Note 1.

sin Hustru, i alt Jald vel for Skrumsågers Vedkommende. Det omtales ogsaa, at Christoffer Huas havde Anpart i Korholm og Lunderup, men nærmere Oplysning herom savnes⁷. Det Gods, han fik med sin Hustru, afhændede han imidlertid snart. Han købte derefter en Sædegaard med Gods, uidentvivel Frøstrup i Lunde Sogn, en fem Fjerdingvei fra Søvig. Hans Fader gik i Kaution for en Del af Kjøbesummen til en Mand i Viborg ved Navn Just A(re)tander; men Sonnen kunde ikke holde sig ved Gaarden, og Faderen maatte siden baade forrente og afbetale den Sum, hvorfor han havde låveret⁸. 1702 købte han ved Auktion over Kgl. Stregods i Kiberhus Amt en Del Gods, som han dog maatte overlade Faderen, der den 12 Mai 1703 fik Kgl. Skjode og den 26 Juni s. A. solgte det til en Fremmed⁹. At Christoffer Huas paa denne Tid havde Penge mellem Hænder sees endvidere deraf, at han 1700, i Lighed med hvad mange Andre og navnlig ogsaa hans Fader gjorde, kunde yde Kronen et Laan af 100 Rdl. Dette Laan blev tilbagebetalt til 11 December 1701¹⁰. Efter at han havde solgt eller opgivet Frøstrup, fik han en Sædegaard i Forpagtning — dens Navn sees ikke — og til denne Forpagtning forstrakte Faderen ham med Besæining og Penge. Alt dette tyngede paa Forældrene. De frygtede for, at han, naar En af dem døde og han for sin Arv fik Udlæg i Søvig og deres Andel i Hækselmed,

7 B. 91, der har Præget af Troværdighed, idet Beretningen blev afgiven omtrent 25 Aar efter Christoffer Huas's Død og omtrent 12 Aar efter hans Enkes Død, medens endnu ikke saa Personer maatte være i Live, der noie kjendte Forholdene.

8 B. 85, 2.

9 B. 83.

10 3 „Copie Bog over Kgl. Ordres og Resolutioner“ fra 1 Okt. 1701 til 30 Juni 1703, Litr. D p. 95 (aflev. fra Indmst. til Øeheimarkivet) findes en „Specifikation paa de af Hs. Kongl. Mai' Undersaatter udi Danmark, Norge og Oldenburg, som forleden Aar haver gjort allerunderdanigst Pengesforstøb, og Hans Kongel. Mai' nu til 11 Debr. alln. vill lade betale.“ Paa denne Liste er opført p. 107: Anders Nielsen paa Søvig 100 Rdl. Christopher Huas 100 Rdl. Kbhvn 10 Debr. 1701.

altsaa kom i Fællesskab med den Længstlevende, skulde splitte det ad, som de „med deres Ansigt's Svend“ havde samlet. De bestemte derfor i deres Testamente af 1707, som tidligere anført, at den Længstlevende skulde blive siddende i ufliftet Bo, og at Sønnen ingen Raadighed skulde have over sin Arv førend efter den Længstlevendes Død. Man læser let mellem Linierne af det her Meddelte, hvilken Mand Christoffer Hvas har været. Han pralede med sin Moders Ravn, fordi det var gammelt adeligt, han ægtede en velbaaren Frue, der bragte ham Gods i Medgift, han købte, solgte og forpagtede, men satte kun sin egen Formue overstyr og paaførte kun sine nøjsomme Forældre Gjeld. Forfængeligheden og Letsindigheden træder tydeligt frem.

Naar Birthe Marie Galt døde, sees ikke. Hun levede endnu 1714¹¹. Efter hendes Død giftede Christoffer Hvas sig anden Gang med Lisbeth Andersdatter, som da boede i den i Outrup Sogn liggende Bondegaard Vester Debel. Lisbeth Andersdatters Ravn og Bopæl tyde ikke hen paa, at hun har været hævet over Bondestanden; men Christoffer Hvas Andersens Raar vare vel til den Tid, da han indgif dette sit andet Ægteskab, heller ikke store. Han nød af Søvig ifølge Kjøbekontrakten af 1717 et aarligt Beløb af 40 Rdl., men gif tilsidst fuldstændigt i Armod¹². Han, en Datter søn af Lensmanden paa Drum, hvis Fader havde eiet Søvig og det halve Hæsjelmed med Gods, der selv havde været gift med en Frue af gammel Byrd og havde eiet Gaard og Gods, gif, som der fortælles, omkring i Sognet med sin Melkekande for at tigge.

11 Hun nævnes i Billum og Zandrup gamle Kirkebog som Fadder, 1713 sammen med Christoffer Hvas, 1714 alene („velbaarne Zomfru Birgitte Marie Galt“).

12 Han havde dog 1726 810 Rdl., foruden Renten, tilgode hos Niels Ibsen til Tvis Kloster. See dennes Dpbuds-specifikation, læst ved Vid. Landsting 1 Fbr. 1726. Vib. L. St. og Pant. Prot. No. 38 fol. 313. Han kaldes her „Christopher Hvas ved Varde“.

Han døde 1741 i en Alder af vistnok 70 Aar eller saa omtrent, og hans Hustru 1754, formentlig begge i Dutrup Sogn¹³.

Christoffer Hvas Andersen havde af sit Ægteskab med Lisbeth Andersdatter en Søn, der fik Navnet Anders Hvas. Om hans videre Skjæbne, om han efterlod Børn og om disje vedbleve at føre Navnet Hvas er det ikke lykkedes at faae Noget oplyst.

13 See i det Hele B. 91, der ogsaa er den eneste Kilde til Meddelelsen om at han efterlod en Søn, Anders Hvas. Dutrup Kirkebog er brændt, see under Hedevig Hvas, Note 28.

Andet Afsnit.

Kapitelsskriver Jens Hvas og hans Descendenter.

9.

Jens Hvas
og
Karen Frankdotter.

Kapitelsskriver Jens Hvas¹ er født den 20 Marts 1630². Han er tidligere bleven forvejet³ med Oberst Christoffer Hvas's

¹ Saaledes skrev han sit Navn. Hans Haandskrift og egenhændige Under-
skrift have. See B. 96 og 97.

² See Opgivelsen af Alderen ved hans Død, Note 18. Dens Udførlighed
borger for dens Paalidelighed, thi det ikke maa lades ubemærket, at Man
oftere i Kirkebøgerne finder en Afdøds Alder urigtigt opgiven, navnlig ofte
til Begravelsesdagen istedetfor til Dødsdagen. Men da Sligt hidrører fra
Mangel paa Kjendskab til den Afdøde, kan en saadan Feil ikke let tænkes
at være indløben med Hensyn til Jens Hvas, der havde Familie i Byen og
hadde staaet i et nært Forhold til Kirken og dens Betjente. Overgangen fra
gammel til ny Stil (Fr. 28 Novb. 1699) kan ikke have havt nogen Indflydelse
paa Alderens Angivelse.

³ Af Giesfing i hans Jubellærere, 3 D. p. 241, Hvas-Stammen. Under
Oberst Christoffer Hvas, ved Siden af dennes formentlige andre Sønner, Eric, Bogn,
Johannes, Duf og Gunder anføres: „Jens Christophersen Hvas til Hennegaard
1658. Han var først Officør, nedsatte sig i Aarhus, hvor han blev Inspector
ved Domkirken's Gods, * Karen Frankdotter, Søster til Hr. Anders Franzen,
Præst til Rorup 1679, i Aarhus's Stift. Hun var Moder til 4 Børn.“ Ogsaa
ere disse to Personer forvejet i Sagen Kanc. 4 Dp. Journ. B. Nr. 591 (1827)
med dertil hørende Koncepter og Bilage. Forvejlingen finder sin Forklaring i

Søn Jens, der var født 1631, altsaa omtrent samtidigt med ham. Men af hvad der i det Foregaaende er meddelt om Oberstens Søn Jens og her skal blive meddelt om Kapitelsskriveren er det klart, at de vare to forskjellige Personer, der ikke maae forvegles⁴. Kapitelsskriver Jens Hvas kaldes ogsaa Jens Andersen Hvas⁵, hvilket Tilnavn forudsætter, at hans Fader har hedt Anders. Det er imidlertid ikke lykkedes hidtil at udfinde, hvem hans Fader var, ligesaa lidt som naar og hvor han levede. Kapitelsskriver Jens Hvas er saaledes idetmindste indtil videre afskaaren fra Forbindelse med de tre andre Familier af Navnet Hvas og maa selvsagt betragtes som Stamfader for den fra ham nedstammende Slægt, den fjerde og yngste af Navnet Hvas, Aarhuslinien.

Formodningen taler for, at Jens Hvas gik i Nykjøbing Skole paa Mors og at han derfra blev Student. Han blev da formentlig immatrikuleret den 6 Juni 1649, i en Alder af noget over 19 Aar⁶.

de Paagældendes tilhørende Navne og fuldkomne Samtidighed, ligesom ogsaa Theat. nob. dan. ved at anføre to Sønner af Christoffer Hvas med Navnet Jens kan have bidraget dertil.

4 Foruden deres forskjellige Fødselsaar og hele forskjellige Livsstilling og Virksomhed viser ogsaa en Sammenligning af deres Haandskrift, at de ere to forskellige Personer.

5 I Rullen over Studenternes Regiment, see Note 7, i Aarhus Domkirkebog, Note 18, og i Poulsens Catalogus, see B. 101, hvor det hedder: „Jano Andreæ Hvas, Studioso et Inspectore prædiorum Templi Cathedralis.“

6 I Univ. Matr. for Tidsrummet 1640—58 findes Navnet Hvas ikke. Derimod findes en Janus Andreæ, Student 1649 fra Nykjøbing Skole paa Mors (1649, 6 Juni, Decano spectabili Dno M. Jacobo Finckio ritibus Solemnibus depositi et VII civitate Academica donati sunt sequentes bonarum artium alumni... e schola Nycopiana Morshorum Janus Andreæ... D. Worm). At Jens Hvas og den her nævnte Janus Andreæ ere identiske, er vel ikke afgjort vist, men har dog en saa høi Grad af Sandsynlighed for sig, at den næsten ikke efterlader Tvivl, 1) fordi Jens Hvas hed Jens Andersen Hvas og i Poulsens Catalogus (Note 5) netop nævnes Janus Andreæ Hvas, 2) fordi Familienavnene endnu paa hin Tid ved Navns Underkrift eller Anførelse oftere udelødes, 3) fordi Jens Hvas d. 6 Juni 1649 var fyldt 19 Aar, altsaa 1649 i den Alder, i hvilken Stolebiscippe pleie at blive Studenter, 4) fordi Jens Hvas, da han var Student, maa findes i Matriften, og intet andet Navn svarer til hans, end netop det her nævnte Janus Andreæ.

Han deltog i Studenternes Rækker i Kjøbenhavns Forsvar i de Njæbnesvangre Aar 1658 og 1659⁷. Han var efter det foran Anførte dengang en gammel Student, i en Alder af 28 til 29 Aar, og det sees at han var Kommunitetsalumnus. Han stod i September 1658 i Studenternes Regiment, 4de Kompagni, 10de Rode, under Kapitain Herman Friis, og han var blandt dem, der meldte sig paany til Krigstjenesten i Januar 1659, altsjaa formentlig blandt dem, der deltog i Udfaldene og i Forsvaret paa Boldene i den afgjørende Februarat. Iøvrigt forekommer Jens Hvas i Optegnelserne fra hine Dage, saavidt bekjendt, kun i Konsistoriums Retsprotokol for 1658, af hvilken det sees, at en anden Student, Søren Rytter, i beruset Tilstand havde yppet Klammeri med ham paa Posten. Søren Rytter blev derfor indkaldt for Konsistorium, hvor Jens Hvas ogsaa mødte. Da Hvas gav ham Haanden til Forlig og

7 See „de danske og norske Studenters Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar mod Karl Gustaf af Holger Rørdam, Theol. Cand., Kbhvn 1855, C. O. Iverfens Forlag.“ P. 167 anføres i Rullen over Studenternes Regiment i Septb. 1658: Jens Andersøn Hvas. Han var, see Noten hos Rørdam p. 157, Kommunitetsalumnus, og blandt dem, der meldte sig paany til Krigstjeneste i 1659. Den nævnte Rulle findes i Konsistoriums Arkiv i en Pakke, kaldet „acta belli Svecici 1658—60“. Regimentet bestod ifølge Rullen i Alt med Officerer og Menige af 266 Mand, af hvilke dog 11 ikke vare akademiske Borgere (Rørdam p. 26). Ved hvert Kompagni var foruden Kompagniføremændene i Regelen ansat en Lieutenant og en Fændrik, der ikke vare Studenter, desuden en Kapitain de armis, en Sergeant og en Mynster skriver, der vare akademiske Borgere. Da Krigen efter Roeskildefreden brød ud igjen i August 1658, udstedte Kong Frederik d. 3 et Frihedsbrev til Studenterne, dat. Kbhvns Slot d. 11 August 1658 (Sjæll. Reg. Nr. 24 s. 261), ifølge hvilket Oberst Kjeld Lange til Rjølbngaard blev Chef for Regimentet og Mogens Krag til Kaas Næstkommanderende. Da Kjeld Lange var falden d. 3 Septb. 1658 (Rørdam p. 44), blev Mogens Krag Chef og Major Sten Andersen Bilde Næstkommanderende. Regimentet forblev under Rectoris magnifici Jurisdiktion, og de Studenter, der ikke iforveien havde Kommunitetet, nøde fri Indkvartering hos de Geistlige i Staden. Der gaves i Frihedsbrevet det Tilfagn, at de, som nu lode see deres Mandighed, skulde fremfor andre til vacerende Bestillinger blive forfremmede, saafremt de dertil bleve dngtige befundne.

sagde, at han ikke havde Noget over ham at klage, slap Søren Rytter med en Formaning⁸.

Da Jens Hvas ikke havde fuldført sine Studier endnu i 1658, er det ikke at undre over, at han efter den Afbrydelse, de fik ved Krigen og Kjøbenhavns Beleiring 1658—59, rent lod dem ligge. At dette har været Tilfældet, tør Man vel ikke slutte deraf, at han senere kaldes Studiosus⁹, men vistnok deraf, at han ikke fik Kald, hvilket han uden tvivl vilde have faaet, hvis han havde taget Attestats. Han slog ind paa en anden Vej, til hvilken hans Deltagelse i Kjøbenhavns Forsvar uden Tvivl havde aabnet ham Adgang¹⁰. Han blev Kapitelsfriver, Kapitelsfoged eller Kapitels Ridefoged ved Aarhus Domkirkes eller Domkapitels Gods, hvilken Bestilling han tiltraadte den 1 Januar 1667¹¹. Hans Hverv var altsaa nærmest en Godsforvalters, og han oppebar derfor en aarlig Løn af 50 Rdl., der dog fra 1674 blev nedsat til 34 Rdl. Han var i denne Bestilling i 20 Aar, indtil 1687, da han, jaavidt sees, blev afløst af Kirkefriveren Christen Weigerslef, hvem Inspektionen over Domkirkes Gods blev overdraget i Henshold til et allerhøieste Reskript af 27 August det nævnte Aar¹². Hvad der foranledigede

⁸ B. 95.

⁹ See Note 5. Benævnelsen Studiosus brugtes i forrige Aarhundrede meget tidt om dem, der havde taget Attestats.

¹⁰ See Tilfagnet i Studenternes Frihedsbrev, Note 7 Slutn.

¹¹ B. 96.

¹² Nyd. Tegn. 1682—1687 f. 497 No. 73. „Mogens Steel oc D. Erich Grave anl. Christen Weigerslef Kirkefriver i Aarhus Stift at have Inspection med Dom Kirken oc dends tilliggende i Aarhus.

C. 5.

B. N. L. Viide maa j, at Vi allernaadigst Wille, at Christen Weigerslef, Kirkefriver udj Aarhus Stift, maa oc skal nyde oc have Inspection over Dom Kirken j Vor Kiøbsted Aarhus oc ald dends tilliggende, paa lige maade, som Kirkefriveren her j Vort Land Sieland Claus Toft inspectionen over Dom Kirken j Vor Kiøbsted Kofkilde er betroet. Derester 3 Eder allerunderdanigst haver at rette. Befalendis Eder Gud. Skrevet etc.

Hafn. d. 27 Aug. A^o 1687.“

at Hvas fratraadte, sees ikke. Han var dengang kun i en Alder af 57 Aar.

Han var gift med Karen Franzdatter, Søster til Præsten Hr. Anders Franzon i Naarup i Bjerge Herred¹³. Han maa have indgaaet dette Ægteskab førend han blev udnævnt til Kapitelsskriver, senest omtrent 1664; thi Aaret efter fødtes hans ældste Søn Anders, uden Tvivl tillige den ældste af hans Børn. Karen Franzdatters Forældre kjendes ikke, ligesaa lidt som der iøvrigt haves andre Efterretninger om hende. Fra hende eller hendes Fader hidrører det mellem Jens Hvas's Descendenter senere tidt forekommende Navn Franz. Jens Hvas havde af sit Ægteskab med hende tre Sønner, Anders, født 1 August 1665, Franz, født omtrent 1668, og Jens, født omtrent 1673. De og deres Descendenter ere omhandlede i det Følgende under I. II. III. Han havde derhos formentlig to Døttre. Af disse er den ene, hvis Navn og Alder er ubekjendt, begravet i Korsgangen i Aarhus Domkirke¹⁴. Den anden Datter hed Maren Jensdatter Hvas og blev den 13 Oktober 1693 gift med Hans Pedersen Svane i Aarhus¹⁵. Mere

13 See Giesfings Jubellærere 3 D. p. 241, Hvas=Stammen, og p. 248, Noten. Anders Franzon — saaledes skrev han sig selv, see Indlæg til S. R. 1685 f. 51 Nr. 38 — blev kaldet til Naarup d. 26 Septbr. 1679 af Jakob Arenfeld til Jensgaard. Kaldsbrevet er konf. 25 Apr. 1685, S. R., l. c. Han havde undervist Anders Hvas og Præsten Niels Gluds Børn i Glud (Glud Kfbg). Han døde 1708 (Poulsens Catal. p. 6). Han var (efter Meddel. af cand. theol. B. Schmidt) gift 2 Gange, 1. 6 Fbr. 1680 i Glud med Elizabeth Andersdatter af Jensgaard (Glud Kfbg), 2. 16 Juni 1685 med Anne Jensdatter Zuel, Datter af Præsten Jens Zuel i Trum. Han havde 1 Søn og 3 Døttre.

14 B. 99. At domme efter Antallet af de Fliser (ser), der have ligget over Graven, og den Størrelse, de gamle endnu i Kirken liggende Fliser i Almindelighed have, maa Liget have været af en Bøgen. Lengnick's Kirkebogsuddrag indeholde Intet om hende. Det kan dragès i Tvivl om den Datter, B. 99 omtaler, ikke er den samme, der var gift med Svane; men i saa Fald vilde hun uden tvivl have været nævnt som Svanes Hustru og ikke som Jens Hvas's Datter. Man tør derfor antage, at Jens Hvas har havt to Døttre, og at den ene er død ugift.

15 Lengnick's Udbrug af Aarhus Domkirkebog.

vides ikke om hende. Jens Hvas havde efter Giesfing endnu en Søn, Christoffer, der døde som Barn. Om denne Meddelelse har Hjemmel, skal lades uafgjort; men det kan ikke nægtes, at Navnet Christoffer her overraster¹⁶.

Jens Hvas boede som Kapitelskriver i Aarhus og vedblev at opholde sig der, efter at han var frattraadt Bestillingen. Han skal have boet „hvor Hans Svane siden boede“¹⁷, med andre Ord, Svigersønnen Hans Svane blev efter Hvas's Død Eier af dennes Sted. Underledes kunne Ordene, naar Man tager Hensyn til hin Tids Forhold, neppe forstaaes. Det er saa meget rimeligere, at Jens Hvas var Eiendomsbesidder i Aarhus og havde anden Indtægt, som han med Familie ikke kunde leve af den ringe Løn, han oppebar som Kapitelskriver. Hvas døde den 12 Januar 1709¹⁸ i en Alder

16 Om Man end tør sige, at Giesfing har været for lidet varsom som Kritiker idet han har gjort de to samtidigt levende Jens Hvas'er til en og samme Person, hvem han for at betegne, at Tilnavnet Andersen ingen Hjemmel havde, har givet Tilnavnet „Christophersen“, der ellers ikke vides at forekomme noget andet Sted, — tør Man dog neppe gaae ud fra den Forudsætning, at Giesfing mod bedre Vidende har opført et Barn af Jens Hvas med Navnet Christoffer blot for at understøtte den Hypothese, at Faderen var en Søn af Oberst Christoffer Hvas. Giesfing beretter et simpelt og enkelt Faktum, som Man vel vanskelig kan bringe i Samklang med det Lørlige, men som det dog uden Tvivl vilde være overilet at forlæste, især da Giesfings Stamtafle over Kapitelskriver Jens Hvas's Descendents iøvrigt i det Væsentlige er rigtig og viser, at han har haft gode Kilder. So mere der savnes Bidrag til Besvarelsen af det Spørgsmaal, hvem Jens Hvas's Fader var — der haves kun det ene, som indeholdes i hans Tilnavn Andersen — desto mindre tør Man forlæste en Meddelelse, fordi den bringer et nyt Synspunkt frem; men paa den anden Side tør Man heller ikke bygge videre paa den, end der i Alm. tør bygges paa et eneftaaende Faktum, der ikke bekræftes fra nogen anden Side.

17 B. 99.

18 Udbrug af Aarhus Domkirkebog ved Lengnick. I Kirkebogen nævnes han Jens Andersen Hvas og Alderen er angiven til 78 Aar 9 Maaned 3 Uger 2 Dage. Naar det i Kirkens Regnskab, B. 96, hedder: „Januar 16 for sat. Jens Hvas's Liig at lade ringe med Klokkerne da det blev begravet 4 Dir. 3 ½“, synes denne Angivelse at komme i Strid med Kirkebogens Ansærelse af 18 Januar som Begravelsesdag. Men d. 16 Januar forstaaes naturligt om den Dag, da Betalingen for Klokkernes Ringning forud blev erlagt, skjønt Ordene „da det

af henved 79 Aar og blev begravet den 18 s. M. i Domkirken nordre Sidegang, i den tredie Grav fra Korskirken, omtrent ud for den anden Pille. Over hans Grav laae endnu i 1745 Fliser med Paaskrift „Herunder hviler Jens Hvas, som døde den 12 Januar 1709“. Men disse Fliser ere ikke længere paa deres Plads. Det sees, at Graven hjemfaldt til Kirken i 1768, at den var muret, og at der fandtes to Lig i den. Det andet har uidentivt været af hans Hustru, Karen Frangdatter. Naar hun døde, er ubekjendt.

10.

I. Anders Hvas og Anna Elisabeth Rhodius.

Anders Hvas¹, Sognepræst til Serup og Lemming og Provst i Hids Herred, Aarhus Stift, er født den 10 August 1665 i Aarhus af Forældrene Kapitelskriver Jens Hvas og Karen Frangdatter; uidentivt var han deres ældste Søn. Han nød først privat Undervisning af sin Morbroder, Anders Franzon, rimeligvis indtil denne i 1679 blev kaldet til Præst i Raarup. Han blev derefter, altsaa i en Alder af 14 Aar, sat i Aarhus Skole, hvorfra han henved 20 Aar gammel af Rector Niels Krog blev dimitteret til Universitetet som den tredie i Ordenen af otte Dimittender. Han blev immatrikuleret den 21 Juli 1685². Efter at have taget Attestats

blev begravet“ i saa Fald vise, at Indtagten først er indført senere. Hertil kommer, at Lidsrummet mellem Dødsdagen d. 12 Januar og Begravelsesdagen først naaer det Sædvanlige, naar Begravelsesdagen sættes til d. 18 Januar.

¹ Jfr. i det Hele Poulsons Catalogus, B. 101, og Giesfings Jubellærere 3 D. p. 248 jfr. p. 241, Hvas Stammen. Anders Hvas's egenhændige Under- skrift findes under Ansøgningen 1695, B. 102. Som Navnet her er skrevet, findes det ogsaa oftere i den af ham selv førte Kirkebog i Serup.

² Univ. matr. „21 Juli 1685 Rectore Jano Bircherodio, Fac. Phil. Dec.

vendte han tilbage til Jylland og blev 1688, rimeligvis umiddelbart efter sin Attestats, Huslærer hos Amtmanden over Kals Amt, Etatsraad Christian Gersdorff, for dennes Søn Jochum Gersdorff og Søstersøn Christian Ratlow³. 1691 blev han Hører og Kantor i Aarhus Skole og efter 4 Aars Tjeneste den 30 Juli 1695⁴, efter Anbefaling af Biskep Braem i Aarhus, kaldet til Sognepræst for Serup og Lemming i Hids Herred. I dette Kald virkede han i 40 Aar. Han blev 1710⁵ Provst i det nævnte Herred og døde den 31 Marts 1735⁶, henved 70 Aar gammel.

Hans Hustru Anna Elisabeth Rhodius (Rhodie, Rhode) var født den 4 Februar 1671⁷. Hendes Fader var Johannes Rhodius, Konrektor ved Aarhus Latinskole, og hendes Moder uden al Tvivl Faderens anden Hustru, Magdalene Borggreving, Steddatter af

D. Olao Borrichio, postquam examen styli et artium sustinnerant, more et ritu antiquo, inter civium Academicorum numerum sequentes inscripti sunt :
 à Schola Aarhusiensi

3 Andreas Jani Hwas.

Ol. Reimerus."

(3 Alt 8 Dimittender, blandt hvilke Anders Hvas No. 3).

3 B. 101. Christian Gersdorff til Sæbngaard g. m. Sofie Nansen, en Sonnedatter til Præsident Nansen. Hans Søn Jochum Gersdorff til Vosnæsgaard blev Konferentsraad og ligeledes Amtm. over Kals Amt. Hans Søstersøn Christian Ratlow blev Geheimeraad, Ridder og Jagermester i Jylland. Han var født 1677 og kom paa Sorø Akademi 1695.

4 B. 101. Han blev ordineret d. 30 August. Hans Formand i Kaldet var Arnold Jensen Pringsler, 1686—1695.

5 Paa en Trætavle, opstillet bag Alteret i Serup Kirke, findes en Fortegnelse over „Pastores ecclesiarum Seerup & Lemming a tempore Reformationis“. Anders Hvas nævnes her som den ottende Præst, og det hedder, at han blev bestiftet til Provst 1711. I Dedicationen til Poulsøns Bibliotheca Aarhusiensis (Hafn. 1725) staaer ogsaa 1711, i Catalogus p. 28, see B. 101, staaer derimod 6 Mai 1710. Giesling har ogsaa 1710.

6 Serup Kfbg. Der findes ikke i Kirken eller paa Kirkegaarden noget Gravminde over ham.

7 Serup Kfbg. „Den 12 Aug. 1731 døde min Hustru Anna Elisabeth Rhodie. Hendes Alder 60 Aar, 6 Mdr og 8 Dage.“ Da Tilførselen er stæet af Provst Hvas selv, tør Man ansee den for paalidelig og deraf slutte, at hun er født d. 4 Fbr.

Biskop Erif Grave i Aarhus⁸. Denne Familieforbindelse maatte medføre et nært Forhold til Biskoppens Hus, og maaskee var det Anna Elisabeth, der med sin Broder Rektor Jørgen Rhodius og sin Halvontel Pastor Christian Grave var om Biskoppen paa hans Dødsleie 1691⁹. Det sees, at hun og hendes Søster kort efter Biskoppens Død erholdt Myndighedsbevilling¹⁰, uden Tvivl i Anledning af Skiftet efter ham og deres tidligere, 1687, afdøde Bedstemoder¹¹. Anna Elisabeth blev gift med Hvas omtrent et Aar efter at han havde faaet Kaldet i Serup og Lemming. Man kan let tænke sig, at dette Aar har været anvendt til Præstegaardens Indretning eller at Naadensaaret først maatte udløbe. Deres Vielse fandt Sted, formentlig i Domkirken i Aarhus, den 12 Mai 1696¹².

⁸ Giesfings Jubellærer 3 D. p. 220, Monrad Stammen: Mag. Johannes Rhodius, f. 6 Jan. 1625, Konrektor i Odense 1660, i Aarhus 1661, død 8 Juni 1679. Gift 1. med Cecil Andersdatter af Aarhus, 2. med Magdalene Borggreving, Stebdatter af Biskop Erif Grave, 3. med Cecil Rosenberg, Datter af Biskop Rosenberg i Viborg. 3 Børn, af hvilke idetmindste Døttrene, der begge opkaldte Magdalene Borggreving, vare af andet Ægtekab.

1. Mag. Jørgen Rhodius f. 1662 † 1731, Konrektor og Rektor i Aarhus, g. m. Mette Henriksdatter Blichfeld. Børn.
2. Anna Rhodius g. m. Bagge Junghans, Konrektor i Aarhus 1701. Børn.
3. Anna Elisabeth Rhodius g. m. Provst Anders Hvas.

⁹ Biskop Erif Grave, 1650 Præst i Hornslet, 1664—1691 Biskop i Aarhus, † 22 Febr. 1691. 1651 g. m. Anna Zander Henriksdatter, Enke efter hans Formand i Hornslet, Mag. Christian Melchior Borggreving. Hun † 3 Apr. 1687. 3 Børn: Magnus og Anna (bis elocata), der døde før Forældrene, og Dr. Christian Grave, 1678 Præst til Hinge og Vinderølev, † 1699. I Poulsens Bibl. Aarh. p. 95 hedder det om Biskop Graves sidste Levedage: ... „honoratorum Amicorum oppido paucos ad Colloquium admittens. Cum Filio suo Dn. Christiano Gravio, Elisabetha Rhodia & Georgio Rhodio, Philosoph. Mag. & Scholæ Aarhusiensis Rectore celeberrimo verba subinde miscuit, sed rara, nec nisi intimum cælestis gaudii gustum ... testantia ...“

¹⁰ Anna Elisabeth og Elisabeth Rhode, Bevilling til at være deres egne Børgere, Hafnia 1 Aug. 1691. Tryk. Reg. f. 253 No. 59. Indlæg findes ikke. Hos Giesfing, see Note 8, nævnes de Anna Elisabeth og Anna, saa at der synes at finde nogen Usikkerhed Sted med Hensyn til Søsterens Naavn.

¹¹ Deres Bedstemoder var Anna Zander Henriksdatter, først gift Borggreving, siden Grave, jfr. Note 8 og 9.

¹² Lengnickes Uddrag af Aarhus Domkirkebog.

Hvas var da henved 31 Aar gammel, Anna Elisabeth 25 Aar. De havde i deres Egtekab fire Børn, Johannes Rhodius, født 1 Februar 1698, Jens, født i Mai 1699, Erik Christian Grave, født 29 September 1701, og Magdalene Cathrine, født maafsee 1706¹³. Efter noget over 35 Aars Egtekab døde Anna Elisabeth Rhodius, fire Aar før sin Mand, den 12 August 1731¹⁴, i en Alder af noget over 60 Aar.

Anders Hvas og Hustru skænkede 1727 Altertænde, Kalk og Diff, Alt af Sølv, til Serup Kirke og betastede samme Aar Jerntrælværk om Alteret m. v.¹⁵ De oprettede derhos et Legat paa 100 Rd., hvoraf Renten aarlig skulde uddeles til 5 eller 6 Fattige i Serup og Lemming Sogne¹⁶.

Serup ligger i en ret venlig Egn, omtrent 3 Mil syd for Viborg, tæt ved Hinge Sø. Det er i lige Retning til Binderslevgaard, hvor Provst Anders Hvas's Broder Jens var Jorpagter, kun lidt over en halv Hjerdingvei. I Naboegnene Hinge og Binderslev var Christian Grave, Halvontel til Hvas's Hustru, Præst fra 1678 til 1699. Iøvrigt havde Anders Hvas sin nærmeste Slægt i Aarhus. Her levede hans Fader til 1709, Søsteren gift med Svane, og Svogrene, Rektor Mag. Jørgen Rhodius og Konrektor Bagge Junghans. Længere var Provst Anders Hvas fjernet fra sin Broder Provst Frands Hvas i Nørre Felding.

13 See hvad der er anført ved hver især af Børnene.

14 Jfr. Note 7.

15 Jfr. D. Atl. IV p. 471. De nævnte vasa sacra findes endnu i Kirken og bære følgende Indskrift, Altertænden: „Forærit til Seerop Kirke af Hr. Anders Hvas og Anna Elisabeth Rhodia 1727“ „og 53 Lød“, Kalken: „Denne Kalk og Diff til Sjerup Kirke“, Diffen: „Forærit til Seerop Kirke af Hr. Anders Hvas og Anna Elisabeth Rhodia 1727“ „v. 11½ Lød“.

16 Jfr. Trap II B. 1 Ufd. p. 392 og Hofmanns Fundatser Tome III p. 51. Det fundatsmæssige Udkaft beroede hos Anders Hvas's Eftermand i Kaldet, men findes nu ikke længere i Embedets Arkiv. Kapitalen frugtbjergøres blandt Stiftets offentlige Midler.

11.

A. Johannes Rhodius Hvas.

Johannes Rhodius Hvas, opkaldt efter sin Morfader, er født i Serup Præstegaard den 1 Februar 1698¹. Han blev dimitteret fra Aarhus Skole og deponerede den 11 Juli 1716². Efter 5 Aars Forløb tog han, den 6 Oktober 1721, theologisk Attestats med Non. cont.³. Den homiletiske Prøve synes han ikke at have aflagt. Han tog fra Universitetet tilbage til Jylland og døde, uden al Tvivl i Hjemmet og ugift, i en Alder af 30 Aar den 10 August 1728⁴. Han blev begravet paa Serup Kirkegaard.

12.

B. Jens Hvas

og

Cidzel Kathrine Schmidt.

Jens Hvas¹, den næstældste af Børnene i Serup Præstegaard, opkaldt efter sin Farfader, er født i Mai 1699². Han blev til-

¹ Jfr. Note 4. Kirkebogen, der indeholder Faderens egenhændige Optegnelse af Alderen ved hans Død, maa uden tvivl gives et ubetinget Fortrin for Dist. prot., see Note 3, hvis Datum d. 13 Febr. formentlig er taget af Testimoniet fra Stolen, altsaa kun er Kilde paa anden eller tredje Haand. See et Exempel paa et Testimonium's Upaalidelighed i saa Henseende 1 D. p. 106.

² Univerf. matr.: „1716, 11 Juli, Johannes Rhodius Hvas, Aarh., J. Fr. Vandal“.

³ Distinkt. prot.: „6 Octb. 1721 Johannes Rhodius Hvas, natus in pago Seerup Dioec. Aarhusiensis, A. 1698 13 Febr., patriam repetet. Testim. Exam. Non contemn. Spec. Homil. (3fte udfjldt.)

⁴ Serup Ktb.: Den 10 Aug. 1728 døde Johan Rhodius Hvas. Hans Alder 30 Aar 6 Mdr og 10 Dage.

¹ Hans egenhændige Underskrift findes B. 104, 1734, og B. 105, 1736.

² B. 104, 2 og B. 105.

ligemed sin henvend to Aar yngre Broder Eric Christian Grave privat dimitteret til Universitetet i Aaret 1719 af Morbroderen, Jørgen Rhodius i Aarhus, blev immatrikuleret den 17 Juli j. A.³, tog Aaret efter anden Examen med bedste Karakter⁴ og den 6 Juli 1722 theologisk Attestats med Non. cont. Til den homiletiske Prøve erholdt han den 12 August j. A. Haud. illaud.⁵. Efter fuldendt Examen vendte han tilbage til Jylland og blev 1726 Huslærer i Aalborg hos de to Kjøbmænd og Vinhandlere Pierre Bordier og Pierre Quenouat, begge Franskmand og, som det synes, Reformerte⁶. I denne Stilling er han rimeligvis forbleven indtil han 1732 — som Huslærer? — tog til Norge, hvor han dog kun opholdt sig i det Høieste i 2 Aar⁷.

Omtrent paa denne Tid ægtede han Tidjel Cathrine Schmidt, der af Giesfing⁸ kaldes „en Fogeds Datter af Norge“. Ægteskabet blev sluttet før 1735, rimeligvis i 1733⁹, og det lader sig jaaledes vel antage, at det er indgaaet i Norge, hvorved Giesfings Angivelse om Tidjel Cathrine Schmidts Herkomst vinder Bestyrkelse.

Hvas havde ikke Kald, da han blev gift. Hans Vilkaar have

³ Univ. Matr. „1719, 17 Juli Janus Huas Andersen, e priv. P. Horrebouw“.

⁴ B. 105. „1720 examini Philosophico se subjecti, prima Philosophiæ Laurea coronatus“.

⁵ Distinkt. prot.: „6 Juli 1722. Janus Hvas, nat. Seerupi in dioecesi Aarhusiensi 1699 in Majo, patriam repetit. Haud contemn. 12 Aug. 1722, Haud illaud.“

⁶ Pierre Quenouat, Quenouault eller Quenevou og Pierre Bordier eller Bordeu vare gifte med to Søstre, Elsebeth og Maren, Døtre af en Kontrolør Salob Hansen i Aalborg. (Medd. af Pst. A. S. Nielsen i Slave.)

⁷ See hans Vita, B. 105. Hans Ansøgning, B. 104, er dateret Aalborg d. 18 Juni 1734.

⁸ 3 D. p. 241, Stamtavlen. At Hvas's Hustru hed Tidjel Cathrine Schmidt sees af Budolfi Kirkebog 1738, jfr. Note 21.

⁹ Hvas fik Opreisning d. 12 Aug. 1735, see B. 103, fordi hans Hustru var kommen for tidlig i Barselseng. En saadan Opreisning kunde efter D. L. 2—2—5 først ventes 2 Aar efter at Forseelsen var begaaet. Forseelsen henføres jaaledes til 1733.

derfor neppe været synderlig heldige, om Man end kan tænke sig, at han har været understøttet af sin gamle Fader, der endnu levede, og om han end maastee har havt Belyndere, hvilket fjernt lader sig skimte¹⁰. Det maatte da rimeligvis forekomme ham som en Lykke, at han i 1734 af Hr. Nikolai Esfbach, Sognepræst til Gladstrand, Flade og Gjerum, blev kaldet til personel Kapellan for de nævnte Menigheder. Han erholdt dog derved Ansættelse og Brød. Men Lykken, hvor ringe den end var efter at han havde været Kandidat i 12 Aar, vilde dog ikke smile til ham, og den vendte ham i den følgende Del af hans Liv fuldstændigt ryggen. Da han den 18 Juni 1734 søgte om Konfirmation paa det ham samme Aar af Esfbach meddelte Kaldsbrev¹¹ og havde fremlagt hæderlige Vidnesbyrd, af 26 Oktober s. A. fra sin tidligere Privatpræceptor, P. Horrebom¹², og et ligesaa hæderligt Testimonium fra Universitetets Rektor af 29 s. M.¹³, havde Kancelliet bragt i Erfaring, at Tiden mellem hans Hustrues første Redkomst og deres Bryllup var „nogle Uger“ kortere, end den i Almindelighed pleier at være, Roget, hvormed Man i Christian den Sjettes Tid var meget nøieseende. Hvas maatte søge om Dpreiøning førend der kunde være Tale om Kald, og først da han den 12 August 1735 havde erholdt denne Dpreiøning¹⁴ og af Hr. Esfbach havde faaet et nyt Kaldsbrev, dateret 12 Juni 1736¹⁵, blev Kaldelsen stadfæstet af Kongen den 3 August s. A.¹⁶, hvorefter Ordinationen fandt Sted i Budolfi Kirke den 31 s. M.¹⁷.

Hvas var altsaa nu Kapellan pro persona. Men denne Stilling skulde han ikke beholde længe. Han forlod Embedet¹⁸, uvisst

¹⁰ Der sigtes til at hans Datter, see Note 21, blev opkaldt Mumme, maastee efter Christoffer Mumme, Biskop i Aalborg 1735—37.

¹¹ See B. 104, 1. At Kaldsbrevet var meddelt samme Aar, er en Antagelse, hvis Rigtighed ikke kan betvivles.

¹² B. 104, 3.

¹³ B. 104, 3.

¹⁴ B. 103.

¹⁵ B. 104, 4.

¹⁶ B. 104.

¹⁷ B. 105.

¹⁸ Uden Tvivl meget snart. Zfr. saaledes at hans Datter blev døbt i Aalborg 1738, Note 21. I alt Fald maae hans Funktioner være ophørte ved

af hvilken Grund, og „laae“, ifølge en Beretning i et Manuskript af Wandall¹⁹, „nogen Tid med Hustru og Børn og havde Intet at leve af. Han reiste til Kjøbenhavn, hvor han forsaae sig med at vie et Par Folk sammen imod Brudens Moders Willie og uden hendes Vidende, hvorfor den præstelige Dragt blev ham afdragen“, eller, som et andet Manuskript siger „han blev dømt fra Kjølen“²⁰. Det tør maaskee antages, at han derefter er taget til Norge, hvor hans Kone uden Tvivl havde Slægt og Venner. Men det gik her end mere tilbage for ham, og kun den Efterretning er opbevaret, at han døde „i Elendighed udi Christiania“ eller, efter det andet ovenfor nævnte Manuskript „i Spindehuset i Christiania“, uden at det sees naar det skete, eller om det var Fattigdom eller nogen særlig uslykkelig Begivenhed, der bragte det dertil, at han endte sit Liv paa et saa sørgeligt Sted.

Om hans Hustru Gidzel Cathrine Schmidt vides ikke Mere, end det alt Meddelte. Det har Formodningen for sig, at hun har fulgt sin Mand til Norge, hendes Hjemstavn, og at hun er død der.

Hvad deres Børn angaaer, bemærkes, at disse nævnes i Fler-tallet saavel af Giesfing som i Wandalls Manuskript. Giesfing

Estbachs Død 1739 el. 1740. Estbachs Eftermand var Chr. Fred. Lund, Kaldsbr. konf. 6 Juni 1740, Jyd. Reg. f. 95. Lund tog sig Stud. Jens Holst til Kapellan, Kaldsbr. konf. 24 Marts 1741, Jyd. Reg. f. 252. Lund var kun Præst et Par Aar. Hans Eftermand var Jørgen Hansen Bager, Kollega ved Frue Skole i Kbhvn, Kaldsbr. konf. 12 Juli 1743, Jyd. Reg. f. 113. Holst blev udnævnt til residerende Kapellan ved de samme Menigheder, Kaldsbr. konf. 26 Juli 1743, Jyd. Reg. f. 117.

¹⁹ I Wandalls Mstr. om Geistligheden i Aalborg, defekt, før tilhørende Etd Rektor E. Tauber, nu Pst. A. H. Nielsen i Skave, hedder det: „J. Hvas født i Serup 1699, hans Fader Hr. Anders Hv. Proust i Hids Herred og Egpr. til Serup og Lemming. Dimitt. 1719, antagen til Kapellan d. 3 Aug. 1736. Han forlod dette Embede, laae nogen Tid... (see det i Texten Meddelte)... afdragen. Han døde i Elendighed udi Christiania.“

²⁰ Kalls Mstrfam. Kgl. Bibl. Kvarterne No. 495 f. 70: Kapellan Jens Hvas, 3 Aug. 1736 Kapellan i Flade, resignerede, siden dømt fra Kjølen fordi han vie et Par Folk uden Forældrenes Samtykke, † i Spindehuset i Christiania; født 1699, Student 1719.

har den Meddelelse, at en Søn blev Skibskapitain; men det er ikke lykkes at finde nogen Efterretning om ham. Derimod havde de en Datter, kaldet Ane Lorenze Mumme, døbt i Aalborg i Budolfs Kirke den 22 April 1738²¹. Det lader sig endnu slutte, at deres ældste Barn er født omtrent 1734²², men hermed er desto værre ogsaa udtømt Alt, hvad der vides eller kan formodes om deres Børn, og det kan kun erindres, at Muligheden for at der endnu lever Descendents af denne Linie saaledes er tilstede.

13.

C. Erik Christian Hvas
og
Anne Mariche Hee.

Om dem og deres Descendenter handler hele første Del.

14.

D. Magdalene Cathrine Hvas
og
Ulrich Christian Schnell.

Magdalene Cathrine Hvas, den yngste af Børnene i Serup Præstegaard, er født flere Aar efter sine tre Brødre, rimeligvis 1706¹, og uden al Tvivl opkaldt efter sin Mormoder, Magdalene

²¹ Budolfs Kfbg.: „Fr. Jens Hvas og Hustru Sidjel Cathrine Schmidt lode døbe en Datter Ane Lorenze Mumme 22 April 1738.“

²² Zfr. Opreisningsbevillingen og Note 9.

¹ Zfr. Note 7. Læser Man her 62³/₄, var hun født midt i Aaret 1712. Læser Man derimod 68³/₄, var hun født midt i Aaret 1706. Da et Total let kan læses for et Ottetal, synes den sidste Læsemaade at maatte gives Fortrinnet; dels fjernes hun derved ikke saa langt fra sine Brødre, af hvilke den yngste,

Borggreving, Biskop Graves Steddatter². Fra hendes yngre Aar er kun opbevaret Efterretningen om, at hun nogle Gange stod Fadder i Serup Kirke³. Da hendes Fader var død, 31 Marts 1735, fik hun, rimeligvis for Skiftets Skyld, den 7 Mai næstefter Bevilling til at være myndig under Kurator⁴. Hendes Forældre havde havt i Sinde, at hun skulde have gaaet lige i Arv med hendes Brødre, og havde ansøgt om den dertil fornødne Bevilling, der ogsaa var udfærdiget; men da de ikke løste den⁵, maa det antages, at de have opgivet deres Hensigt eller maaskee, at denne er kommen til Udførelse paa anden Maade. Fire Maaneder efter Faderens Død, den 29 Juli 1735⁶, ægtede hun hans Succesor Hr. Ulrich Christian Schnell, med hvem hun uden tvivl var forlovet førend Faderen døde. Hun blev saaledes Hustru i sit Barndoms-hjem. Hun blev Moder til 6 Børn, og døde i en Alder af henved 70 Aar, begravet den 7 April 1775. Det synes at hun er bleven nedsat i en aaben Begravelse i Kirken⁷.

Erik Christian, var født 1701; dels stemmer Aaret 1706 bedst med, at hun i 1720 stod Fadder, hvilket hun vel neppe vilde have gjort i en Alder af 8 Aar. Giesfing opgiver hendes Fødselsaar til 1708, see Schnell-Stammen, 3 D. p. 241. Hvisket Aar der er det rette, bliver saaledes tvivlsomt.

2 Jfr. under Anders Hvas, Note 8. Navnet Magdalene hidrører utvivlsomt fra Magdalene Borggreving. Hvorfra Navnet Cathrine er kommen, sees ikke, med mindre Magdalene B. maaskee ogsaa har baaret dette Navn.

3 Serup Kfbg. nævner hende som Fadder 18 Aug. 1720, 27 Decbr. 1730 (Malene Cathrine Hvas) og 29 Apr. 1731.

4 Jyd. Reg. f. 467 No. 64.

5 Jyd. Reg. 1727, f. 326 No. 202. Hr. Anders Hvas, Sognepræst til Seerup og Lemming, og hans Hustru Anna Lisbeth Rhodie, Bev., at deres eneste Datter maa gaae i lige Arv med hendes Brødre efter Forældrene. Rosenborg d. 7 Novb. 1727. I Marginen findes tegnet: Kasseret efter Kgl. Befaling af 20 Septb. 1754.

6 Serup Kfbg. Vielsen fandt Sted i Kirken Fredagen d. 29 Juli 1735, uden foregaaende Trolovelse, ifølge Kongebrev.

7 Serup Kfbg. „Fredagen d. 7 April 1775: velædle Hr. Provst Schnells Hustru i Seerup, hendes efterladte Legeme nedsat i Begravelsset. Hendes Alder 62 $\frac{3}{4}$ Aar.“ Pastor C. Bondrop, fra hvem jeg har denne Meddelelse, tilføier, at den Af dødes Alder er meget utydeligt anført i Ministerialbogen, men at Tallet, saavidt han kjenner, er det ovenfor angivne.

Ulrich Christian Schnell er født i Thisted 1708, døbt 9 November s. A., af Forældrene Frederik Christian Schnell, Præst i Thisted, og Margrethe Christensdatter Vibro⁹. Han blev 1732⁹ Kapellan hos Provst Hvas, fik den 10 Juni 1734 af C. Fischer til Allinggaard Exspektancebrev paa Serup og Lemming, konfirmeret den 27 August s. A.¹⁰, og succederede i Henhold hertil i Kaldet ved Provst Hvas's Død i Foraaret 1735. Han blev Provst i Hids Herred 1745, overlevede sin Hustru i 9 Aar og døde den 19 Marts 1784¹¹, omtrent 75½ Aar gammel.

Af sit Ægteskab med Magdalene Cathrine Hvas havde han 6 Børn¹²: Margrethe født 15 Oktober 1736, Anna Elisabeth født 6 Februar 1738, Andriette født 8 Juni 1739, Andreas Frederik Christian født 21 August 1743, Frederik Christian døbt 13 April 1745, Erik Christian døbt 18 Søndag efter Trinitatis 1748. Man sees let at Navnene Anna Elisabeth, Andriette og Erik Christian ere givne efter Magdalene Cathrine Hvas's Forældre og Broder. De tre andre Børns Navne tilhøre Familien paa Faderens Side. Anna

⁹ Jfl. Thisted Kbhg., Lengnick's Uddrag. Jfr. Giesing 3 D. p. 247, hvor der findes en kort Levnetsbeskrivelse. Giesings Angivelse af hans Fødested og Fødselsaar er urigtig.

⁹ Efter Giesing, der som Følge heraf gjør ham til Subilar.

¹⁰ Jhd. Reg. f. 353 No. 157.

¹¹ Serup Kbhg. Aarskallet for hans Udnævnelse til Provst findes saavel i Kbhgen som i Series Pastorum paa en Table i Kirken.

¹² Serup Kbhg. Ansørelsen af de første Børns Fødsel og Daab er meget udførlig. Det hedder saaledes i Kbhgen: „Mandagen d. 15 Octbr. 1736, toende Timer før Dag, velsignede Gud min Kjæreste og mig med en liden Datter, som for sin Svagheds Skyld af min Svoger Hr. Hvas udi Sønberg blev inddøbt og kaldet Margrethe. Sammes Daab blev konfirm. Fredagen d. 23 Novbr. Provsten Hr. Hurtigkarls Kjæreste udi Grønbeck bar det, med hende fulgte Hr. Provstens Datter Lene i Kragelund. Desuden Hr. Niels Hendrichsen udi Seiling, Hr. Jeremias Møller i Hinge og Bertel Knudsen i Holms Mølle.“ — For de to sidste Børn er ikke angivet Fødselsdag, men kun Daabsdag. Blandt Fadderne til den yngste Søn, Erik Christian, nævnes Olive Richard fra Tvis Kloster, der bar Barnet; men ellers findes blandt Fadderne ingen til Familien Hvas hørende Person.

Elisabeth blev den 22 Februar 1763 gift med Peder Wedege, Beiermester i Hobro, Margrethe den 25 Juni 1765 med Kjøbmand Jens Splid Bay i Randers, Andriette med Kjøbmand Mourig Bay sammesteds¹³.

15.

II. **Frands Hvas,**
hans tvende Hustruer
Anna, Hr. Lauritz Grøns Enke, og Anna Strømborg,
samt Sidstnævntes anden Mand
Friederich Richart.

Frands Hvas¹ var næstældste Søn af Kapitelskriver Jens Hvas i Aarhus og hans Hustru, Karen Frangdatter, efter hvis Fader han uden al Tvivl er nævnt med Navnet Frands. Han er født, naturligvis i Aarhus, omtrent 1668² og gif i Aarhus Skole, hvorfra han blev dimitteret som den tredje i Ordenen blandt 14. Den 22 Juli 1688 blev han immatrikuleret som Student ved Universitetet³, studerede Theologi og synes at have taget sine Examina med Hæder⁴. I en Alder af 30 Aar eller noget derover

13 Giesfing og Serup Kfbg.

1 Han skrev sig 1700 J. S. Hvas, B. 106, 1711 Frands Hvas, B. 107, 1719 Frands Hvas, B. 109, Note 4.

2 Aarhus Domkirkes Ministerialbog begynder først 12 Juli 1684 (Hertel Arh. Domf. Bestr., 2 Afd. 2 S. p. 138) og indeholder saaledes ingen Oplysning om hans Fødsel. Da han blev Student 1688, tør Man slutte, at han er født omtrent 1668, eller maaskee lidt senere. Hans ældre Broder Anders blev netop Student i en Alder af 20 Aar.

3 Universitetsmatriklen: „22 Juli 1688. Rectore Johanne Wandalino Fil. D., Pro-Decano D. Casparo Bartholino... reliqui, in Examine approbati, sic sua nomina professi sunt, ut futuri Academiæ cives: ...

è Schola Aarhusiensi: ...

[1—14] 3. Franciscus Jani Hwas ... Dn. Ol. Rømer.“
(Han valgte Ole Rømer til sin Privatpræceptor).

4 B. 107, „hafvende ingen anden motiv end Ederes Kongl. Maytts Hov-

blev han, den 22 Juli 1700, af Anna Dyre, Sl. Gabriel Grubbes til Lwis Kloster, der havde Kaldet til Lwis Kirke i Hammerum Herred, og den gamle Jomfru Elisebeth Dyre til Krogsdal, der havde Kaldet til Nørre Felding Kirke i Ulfborg Herred, kaldet til Sognepræst for Lwis og Nørre Felding Menigheder, og dette Kaldsbrev blev af Kongen konfirmeret i Glückstadt den 6 August 1700⁵. Hans Formand i Embedet, Hr. Lauritz Pedersen Grøn⁶, var død samme Aar og havde efterladt sig en Enke, Anna⁷. Efter Skif og Brug ægtede Hvas hende og blev saaledes Forfjorger for en talrig Familie i et Embede, der kun var meget lille af Indtægt. I 1711 søgte han om Forflyttelse til Ebeltoft Sognekald, der var blevet ledigt ved hans Svoger⁸ Mag. Knud Utrechts Død. Han siger i sin Ansøgning, at Nørre Felding og Lwis var et af de ringeste Kald i Landet, at Konge- og Kirketienden, af hvis Størelse Man formentlig maa slutte til Præstetienden, i begge

præiselig Forordning [af 1 Aug. 1707] om Examinibus og Vocation, hvorved Allernaadigst reflecteris paa berømmelige Attestatis Theologicis (som Jeg fra Academiet har erhholdt) etc.“

⁵ B. 106.

⁶ Efter en Tavle i Nørre Felding Kirke have Præsterne til Felding og Lwis været: Hr. Lauritz Grøn 1677—1700, Hr. Franz Hvas 1700—1726, Hr. Friederich Richart 1726—1729, Hr. Niels Sommer 1729—1749, Hr. Damianus Knudsen 1749—1776.

⁷ Grøn ægtede ikke sin Formands Enke. Det hedder i Kirkebogen, at han d. 26 Marts 1683 begravede sin Formands, sal. Hr. Madses Enke, Karen Hansdatter, æt. 74. At Grøns Enke hed Anna, sees af Stamtablen hos Siesing 3 D. p. 241. Maastee var hun født Utrecht, see Note 8.

⁸ B. 107. Det har Formodningen for sig, at Svogerskabet fandt Sted paa den Maade, at Lauritz Grøns Enke, Hvas's Hustru, var født Utrecht. Utrecht var nemlig gift med Jnger Sørensdatter Tybring, og af hvad der i Syd. Indl. 1720 er meddeelt om hende og hendes Arvinger er det klart, at Grøns Enke, Hvas's Hustru, ikke var Søster til hende. Der er vistnok den Mulighed tilstede, at Utrecht kan have været gift før han ægtede K. S. Tybring og at hans første Hustru har været Søster enten til Hvas eller Hvas's Hustru; men der haves idetmindste intet Bink om at Utrecht har været gift to Gange, og ligesaa lidt om at Hvas havde nogen Søster, der kunde have været gift med Utrecht.

Sogne tilsammen kun stod for 14 Td. Htk., og at Kaldet iøvrigt ikke var benificeret med nogen anden Indtægt af Mensalgods eller deslige. Hans Tilstand var derfor miserabel og slet, og han beder Kongen at tænke paa ham fattige Mand, hvem Gud havde givet en Hustru og 7 endnu levende Børn. Hvas fik imidlertid ikke Ebeløst. Han forblev i Nørre Felding og Tvis Sognekald til sin Død. 1715⁹ mistede han sin Hustru, Anna Lauritz Grøns, ved hvem han var bleven Stedsfader til den ovenfor nævnte talrige Børneskole, men med hvem han vistnok ikke selv havde Børn¹⁰. En Leonore eller Eleonore Grøn, der nævnes som Fadder i Kirkebogen 1710 og to Gange 1711, var vistnok et af de nævnte Stedbørn.

Maret efter sin første Hustrues Død¹¹, da han selv var i en Alder af omtrent 48 Aar, ægtede han Anna Strømborg, født omtrent 1691¹², altsaa dengang i en Alder af 25 Aar. Hun var en Datter af Hans Thomassen Strømborg¹³ til Vinderslevgaard og bragte, om just ikke Formue, saa dog Velstand i Huset. Hendes Fader døde 1718 eller 1719, og ved denne Leilighed arvede Hvas paa sin Hustrues Vegne en femte Part i Vinderslevgaard, Gods og Tiender, der tilsammen stod for 200 Td. Htk., hvilken Part, der altsaa, hvis Strømborg ikke havde Gjæld, udgjorde Værdien

⁹ Giesfing 3 D. Stamtavlen p. 241.

¹⁰ At Ordene „en Hustru med 7 endnu levende Børn“, B. 107, sigte til Hustruens Børn af første Ægteskab tør vistnok antages for afgjort. Havde Børnene været Hvas's egne vilde han have sat „og“ istedetfor „med“. Giesfing tillægger vistnok paa Stamtavlen l. c. Anna Grøn en Søn af hendes Ægteskab med Hvas. Men da de paa Stamtavlen anførte 3 Børn, Jens, Hans og Olive ere anviset Plads som Børn af Anna Strømborg, hvilket de vare, har Giesfing ikke opgivet, hvem denne Søn af Ægteskabet med Anna Grøn var; og da der iøvrigt ikke er bevaret nogen Efterretning om denne ene Søn, hverken i Kirkebogen eller andetsteds, er det mest rimeligt, at Giesfings Meddelelse enten er urigtig eller figter til en Søn, der er død i en ung Alder.

¹¹ Giesfing l. c. Hvis Aarsallet 1716 ikke er rigtigt, er det i alt Fald ikke langt fra at være det; thi hans ældste Søn med Anna Strømborg fødtes 1718.

¹² B. 108, hvor hendes Alder opgives ved hendes Død.

¹³ Om Strømborg, hans Børn og Vinderslevgaard, see B. 109.

af 40 Tdr. Hartkorn, han dog afhændede til Christian Fischer til Allinggaard, Skjede 2 April 1720, rimeligvis for en Sum af omtrent 2200 Rdl. Han laante derefter Sr Niels Ibsen til Tvis Kloster en Kapital paa anden Prioritet i denne Eiendom og dette Laan blev Grunden til at Hvas's Arvinger, da Niels Ibsen ikke kunde tilbagebetale Beløbet, men gjorde Dpbud, maatte tage Gaarden til Eiendom¹⁴.

Frands Hvas døde i Sommeren 1726¹⁵. Kirkebogen indeholder Intet hverken om hans eller hans første Hustrus Død eller Begravelse. Ligejaalidt findes der i Kirken eller paa Kirkegaarden noget Monument over dem eller Spor af deres Grave.

Frands Hvas var Provst for Ulvborg Herred allerede 1711¹⁶. Han havde af sit andet Egteskab 4 Sønner, nemlig Jens født 1718, død strax efter Fødselen, Hans, født i December 1718, Jens født 1720, og Niels født 1724, død kort efter Fødselen¹⁷. Om de to Sønner, der levede, see nedenfor. Deres Moder, Anna Strømborg, overlevede Hvas¹⁸ og ægtede hans Eftermand i Kaldet

Friederich Hanjen Richart.

(Richard eller Richardt.)

Han blev kaldet til Sognepræst for Nørre Felding og Tvis Menigheder den 13 September 1726 af Janus Friedenreich til Balstrup og Krogsdal og Niels Ibsen til Lergrav og Tvis Kloster, og Kaldsbrevet konfirmeredes den 4 Oktob. 1726¹⁹. Richart havde med sin Hustru, Anna Strømborg, hvem han rimeligvis ægtede førend Sørgeaaret var omme, kun eet Barn, en Datter, Olive Richart, formentlig født 1728. Richart var kun Præst i 3 Aar og døde i

14 Sfr. i det Hele B. 116.

15 F. Hvas's sidste Optegnelse i Kirkebogen er af 3die Pindsdag 1726. Hans Eftermand Richart blev kaldet d. 13 Sptb. f. A.

16 B. 107.

17 Sfr. B. 108 om de to Sønner, der døde.

18 Hun fik 1 Novb. 1726 Bev. til at sidde i usiftet Bo efter Hvas og til i sin Tid at stifte med Samfrænder, 3yd. Reg. f. 164 No. 183.

19 3yd. Reg. f. 156 No. 168.

Forsommeren 1729²⁰. Anna Strømborg overlevede ogsaa ham og fik ogsaa efter hans Død Bevilling til at hense i uskiftet Bo med deres eneste Barn²¹. Hun tog Ophold paa Tvis Kloster, som Richart, af Hensyn til at hans Kone og hendes Børn af første Hæsteskab havde en Sum af 4700 Rbd. tilgode i Gaarden paa anden Prioritet, kjøbte paa Auktion den 13 Februar 1727. Han fik Skjode den 23 April s. A.²² Efter hans Død tog hans Enke Ophold paa Gaarden og levede her med sin Datter Olive og Sonnerne Hans og Jens, som hun opdrog hjemme. Olive blev, i en Alder af 22 Aar, den 26 Juni 1750²³ gift med Hr. Christian Nislev, der i November 1748²⁴ var bleven personel Kapellan hos Sognepræsten for Hjerm, Gimsing og Bensø, Hr. Thomas Just Jermin, Eier af Musumgaard, og Aaret efter²⁵ var udnævnt til Sognepræst for Naur og Sir, to Sogne, der ligge tæt nordvest for Hølstebro. Olive Richart kom ikke langt fra Hjemmet; thi mellem Tvis Kloster og Præstegaarden i Naur er kun en Afstand af omtrent halvanden Mil. Christian Nislev døde formentlig 1763²⁶ og havde af sit Hæsteskab med Olive Richart 7 Børn, af hvilke 5 levede²⁷. Olive Richart overlevede ham og levede endnu 1773²⁸.

Om Hans og Jens' Hvas see nedenfor. Deres Moder, Anna Strømborg, opnaaede en Alder af 70 Aar og døde paa Tvis Kloster

20 Zfr. Note 6. Hans sidste Tilførsel i Kirkebogen er af 3die Paasfedag 1729. Hans Eftermand, Hr. Niels Sommer, blev kaldet 24 Juli 1729.

21 Bev. 18 Juli 1729. Znd. Reg. f. 668 No. 134.

22 Zfr. i det Hele B. 116. 23 B. 108.

24 Stud. Christian Nislev personel Kapellan hos etc. 15 Nov. 1748. Znd. Reg. f. 494 No. 269.

25 Kapellan Christian Nislev, kaldet d. 20 Martz 1749 af „Erentz Friderich von Zitphsen“ til Wolstrup, Kapitan af Infanteriet, til Sognepræst for Naur og Sir i afg. Sognepræst Hr. Christian Reimers Sted. Konf. 21 Martz 1749. Znd. Reg. f. 106 No. 79.

26 Olive Richart, afg. Hr. Christian Nislefs Efterleverste, Bev. til at stifte med Samfrænder. 24 Juni 1763. Znd. Reg. f. 251 No. 189.

27 Disse Børn findes nævnte paa Stamtavlen hos Giesing 3 D. p. 241.

28 See 3die Hvas's Testamente, B. 114.

i December 1761, begravet den 20 December²⁹. Som en Mærkelighed kan det nævnes, at hun 1742 udnævnte en Birkfoged til Tvis Klosters Birk og at den Udnævnelse, hun gav ham, blev konfirmeret af Kongen³⁰. Da hun ikke var privilegeret, lader denne Udnævnelse sig ikke let forklare.

16.

A. Hans Hvas
og hans tvende Hustruer
Anna Else Fogh og Margrethe Fogh.

Hans Hvas¹ er født i December 1718² i Nørre Felding Præstegaard af Forældrene, Provst Frands Hvas og Anna Strømborg. Han undervistes af private Lærere i Hjemmet paa Tvis Kloster sammen med sin Broder Jens, indtil de begge i Aaret 1737, da Hans altsaa var i en Alder af 18 $\frac{1}{2}$ Aar, bleve privat dimitterede af, Rektoren ved Ribe lærde Skole, Mag. Christian Falster³. Begge

²⁹ B. 108.

³⁰ Christen Pedersen Haae, Konfirmation paa den ham af Anna Hansdatter Strømborg, afg. Richards Efterleverste, til Tvis Kloster, meddelte Bestalling (dat. 22 Decbr. 1742) som Birkfoged til Tvis Klosters Birk. 7 Febr. 1744. 3pd. Reg. f. 232 No. 34.

1 Saaledes strev han Navnet Hvas, jfr. Underkriften B. 110 og den af ham selv førte Hylinge Kirkebog.

2 Jfr. herom og det Følgende hans egenhændige Optegnelse i Vita-protokollen i Sjællands Bispearkiv, B. 110.

3 I „Blandede Efterretninger om Ribe Kathedralskole. Femte Fortættelse. Af B. N. Thorum. 1828“ findes i Examen Artiums Listerne over Disciplene fra Ribe Skole 1737 Hans og Jens Hvas, der erholdt følgende Karakterer: Hans i Catechesis b, Loc. com. Theol. bb, Ebræa bb, Græca bb, Latina b, Logica bb, Metaphys. b, Physica med., Ethica b, Historica bb, Geograph. bb, Geometr. tenuiss., Arithm. b, Astronom. b. Examen philos. Laud. Jens erholdt de samme Karakterer, undtagen for Arithm., hvor han fik n. m. bb svarer til mg, b til godt, med. til tg, n. m. (ikke flet) til maad. Blandt de 12 Dimitterede fra Ribe Skole det nævnte Aar ere Brødrene Hans og Jens Hvas paa de omtalte Lister No. 9 og 10 i Ordenen. Deres Karakterer høre

Brødrene bleve immatrikulerede som Studenter ved Universitetet den 31 Juli 1737⁴. Hans tog derefter hjem til Tvis og tilbragte Vinteren hos sin Moder. Næste Foraar underkastede han sig den filosofiske Examen med Laud. og tog derefter fat paa Theologien. Han studerede dels i Hjemmet, dels hos Præsten i Velling, Hr. Henrik Hornemann, og efter 3 Aars Forløb underkastede han sig, i en Alder af 22½ Aar, Examen den 12 Juni 1741⁵. Han var derefter i 3 Aar Huslærer hos Birkedommer og Forvalter ved Baroniet Rösensten, Laurig Rømer. Den 30 Mai 1744 underkastede han sig i Kjøbenhavn den homiletiske Prøve og blev strax efter, i en Alder af 25½ Aar, af Kammerraad Fugl⁶ kaldet til Sognepræst for Jyllinge og Gundsømagle i Sømme Herred, Gamle Roeskilde Amt. Om hans Embedsvirksomhed indeholder Kirkebogen intet Andet end Biskoppens sædvanlige vidi. Men meget gamle Folk i Sognet mindes ham endnu og give ham det Vidnesbyrd, at han var en nidfær Embedsmand⁷. Han døde den 19 December 1787⁸; men Dødsdag eller Begravelsesdag findes ikke anført i Kirkebogen, ligesom der heller ikke paa Jyllinge Kirkegaard eller i Kirken findes noget Monument eller Minde om ham.

til de bedste fra Ribe Skole for det Aar. Hans nævnes ogsaa i det nævnte Skrift, tredie Fortsættelse, 1826, p. 66. Da begge Brødre bleve privat dimitterede af Rector, er det ikke ganste med Feie, at de ere nævnte blandt Skolens Dimittender.

4 Univ. Matr. Deres Alder er opgivet for Hans Hvas til 18 Aar, for Jens Hvas til 17 Aar. Deres Navne ere skrevne paa Latin Joh. og Janus. Privatpræceptor C. Thestrup. I Matr. nævnes de ikke fra nogen Skole.

5 Distinkt. prot.: „12 Junii 1741; Johannes Hvas, natus Feldingæ in dioec. Ripensi a. 1719 redibit in patriam Laudabilem. Haud illaudab. b. 30 Maji 1744.

6 Amrd., senere Jfid. Amtsforv. Rasmus Fugl i Roeskilde var gift med Snger Fogh, Foster til Hvas's tvende Husfruer. Stam. over Fam. Fogh af Kapt. Lengnick.

7 Meddeelt af Pastor J. C. Brangstrup i Jyllinge. I D. Att. VI p. 98 findes under Jyllinge Sogn en Meddelelse om de stedlige Forhold af „Sogne-Præsten Hr. Hvas.“

8 Leism. Stam. p. 26. See Anne Marie Hvas Note 1.

Hans Hvas's første Hustru hed Anna Else Fogh, født i Roeskilde i Januar Maaned 1719, eller i alt Fald i Slutningen af Aaret 1718⁹, af Forældrene Kammerraad Amtsforvalter Jørgen Nielsen Fogh og Hustru Anne Marie Maar eller Maard. Hendes Bryllup med Hvas, med hvem hun var lige i Alder, blev holdt i Kjøbenhavn Tirsdag den 22 Juni 1745. Vielsen fandt Sted Kl. 5 om Eftermiddagen hos hendes Fader, der boede paa Vandfunsten¹⁰. Hun stjænkede sin Mand to Børn, Franz Jørgen, født 1746¹¹, og Anna Marie, født 1747¹². Hun døde 1780 i en Alder af 61^{1/2} Aar og blev begravet den 8 Mai¹³. Samme Aar, den 15 December¹⁴, ægtede Hvas hendes yngre Søster Margrethe Fogh, født i Foraaret 1723¹⁵, altsaa da hun ægtede Hvas i en Alder af hended 58 Aar medens han var 62 Aar. Af dette Ægteskab var der selvfølgelig ikke Børn. Margrethe Fogh overlevede Hvas i 20 Aar og døde, 84 Aar gammel, i Januar 1807 i Slagelse, begravet 31 Januar paa Slagelse St. Mikkel's Kirkegaard¹⁶. Hun stjænkede 100 Rdl. til Jyllinge og Gundsømaglæs Sognes Fattigvæsen¹⁷.

9 Roeskilde Domkbg. døbt 18/1 1719.

10 Frue Kirkes Kopulationsprot.: „1745, 22 Juni „Belærverdig Hr. Hans Hvass Sogne Præst til Jyllinge og Gunsemagle Menigheder i Somme Herred. U. K. (Ungkarl). Jfr. Anne Else Fogh. Hos hendes Fader Hr. Cammer Raad og Rentestrib^o Fogh paa Vandfunsten. Ved 5 fl. 4 Rdl.“

11 Jyllinge Kbg.: Døbt sjette Søndag efter Trinitatis (o: 17 Juli) 1746. Kammerraad Fugls Hustru fra Kbhvn holdt ham over Daaben og Zomfru Richart fra Tvis Kloster stod hos. Faddere vare: Kammerraad Fogh, Kammerraad Fugl, Jens Hvas. (Uden al Tvivl Jens Hvas fra Tvis Kloster, der formentlig med Søsteren Olive Richart var reist over for at overvære Høitideligheden i Broderens Hus).

12 Jyllinge Kbg.: Døbt 17de Søndag efter Trinitatis (o: 24 Septbr.) 1747. Fru Fugl fra Roeskilde holdt hende over Daaben, Zomfru Marie Fugl stod hos. Faddere vare: Kammerraad Fugl, Hr. Berthel Lund fra Keerslev, Monsieur Jens Jensen Hvas (senere Kammersekretær, Fætter til Hans Hvas, jfr 23 C).

13 14 Jyllinge Kbg.

15 Roesk. Domkbg. Døbt 21 Apr. 1723.

16 „Personalthistoriske Bidrag vedl. Danm's og Norges Geistlighed i ældre og nyere Tid. Ved J. E. F. Lengnick. Kbhvn 1855“ p. 8.

17 Meddeelt af Past. J. C. Brangstrup i Jyllinge.

a. *Frans Jørgen Hvas*¹.

Frans Jørgen Hvas er født 1746² i Jyllinge Præstegaard af Forældrene Hans Hvas og Anna Elje Fogh og opkaldt efter sin Farfader og Morfader. Blandt hans Faddere var hans Onkel Jens fra Ivis Kloster og hans Tante Olive. Han blev sat i Herlufsholm Skole, hvorfra han dimitteredes i en Alder af 20 Aar. Han blev immatrikuleret ved Universitetet den 29 Juli 1766³, tog anden Examen den 23 Mai 1767 og efter 5 Aars Forløb theologisk Attestats den 28 Oktober 1772 med Non cont.⁴

Den 28 December 1773 fik han af sin Tante Anna Magdalene Moldrup, Enke efter Justitsraad Jens Hvas til Ivis Kloster, Gæspeltance paa Binding og Bind Menigheder. Aaret efter, da hun var død, søgte han om Konfirmation paa dette Gæspeltancebrev, som hendes Forlovede og Universalarving, Ritmester Fischer, god-

1 1774 skrev han sig Frans Jørgen Hvas, B. 111, 1799 Frans Jørgen Hvas, B. 112.

2 Døbt sjette Søndag efter Trinitatis (o: 17 Juli) 1746. See under 16, Hans Hvas, Note 11.

3 Univ. matr. „1766 29 Juli, 20, Franciscus Georgius Hvas, Herloviensis, Stampe“. 20 betegner Alderen; Stampe var den af H. valgte Privat-præceptor.

4 I en Protokol i Kwart i Konfistoriums Arkiv over Karaktererne ved den theol. Attestats findes: „28 Octb. 1772, Exam. C B. Studsgaard et N. E. Balle, Non Contemn, Franciscus Georgius Hvas, 66—67, 23 Mai.“ Bindet No. 2 af Distinktionsprotokollen 1755—93, hvori Man kunde have ventet at finde Oplysning om hans Fødselsaar og Fødested samt om Udfaldet af den homiletiske Prøve, findes ikke i Arkivet. Den nævnte Protokol i Kwart er meget forfattet og indeholder ikke Noget om exam. homil. Til Oplysning om Betydningen af Karakteren Non contemn. paa hin Tid meddeles her Udfaldet af den theol. Examen i de 3 Aar 1771—1773.

	Kandid.	Laud.	Haud.	Non c.	immaturi
1771	57	5	18	28	6
1772	64	5	22	27	10
1773	43	2	14	21	6 (hvoraf 2 iterum).

kjendte, og Konfirmationen meddeltes den 16 Marts 1775⁵. Hvas kom imidlertid ikke til at gjøre noget Brug af dette Ekspektancebrev. Hans Liv fik en helt anden Retning. Efterat han i nogen Tid havde levet af at give privat Underviisning, traadte han, rimeligvis fordi Udsigterne til det ham tillsagte Kald bleve for langvarige, som Volontær ind i Rentekammeret⁶. 1781 blev han udnævnt til Kopist i Revisionskontoret for de norske og en Del af de danske Kjøbstæders Regnskaber, 1787 til Fuldmægtig i det kjøbenhavnske Renteskriverkontor og 7 Februar 1797 til Revisor i det sjællandske og fynske Pupillkontor. Hans Post som Revisor var en Kontorchefpost, og hans Gage i denne Stilling var 500 Rdl. Den 21 Juni 1799 blev han, i en Alder af 53 Aar, udnævnt til Amtsforbalker i Beile Amtstuedistrikt med Bopæl i Kolding og med en Gage af 1200 Rdl. Han beklædte dette Embede i 14 Aar, indtil han ved Kgl. Resol. af 29 Oktober 1813⁷ fra 1 Januar 1814 blev entlediget med en aarlig Pension af 933 Rdl. 32 $\frac{1}{2}$; han blev derhos udnævnt til virkelig Kammerraad. Han døde den 14 Juni 1825⁸ i Kolding, ugift, i en Alder af 79 Aar, og er begravet paa Kolding Kirkegaard. Navnet Frans Jørgen lever endnu i den Teilmannske Familie, blandt Descendenterne af hans Søster Anna Marie.

5 B. 111.

6 Jfr. herom og det Følgende B. 112.

7 Rentek's Resol. prot. Hans Eftermand blev Jens Worsaae.

8 Meddelt af Pastor Joh. Chr. Teilmann i Løstrup. I det Brev, hvori daværende Borgermester Estrup i Kolding underrettede Pastor Teilmann om Hvas's Død, hedder det, at Hvas døde den nævnte Dag Kl. 10 $\frac{1}{2}$ Formiddag.

18.

b. Anna Marie Hvas
og
Peter Teilmann¹.

Anna Marie Hvas er født den 15 Juli 1747² i Jyllinge Præstegaard af Forældrene Hans Hvas og Anna Else Fogh. Hun blev konfirmeret 1764, 17 Aar gammel³, og den 9 Juli 1779⁴, i en Alder af 32 Aar, ægteviet til Peter Teilmann, Sognepræst for Borup og Kimmerslev Menigheder i Ramss Herred, Gamle Roeskilde Amt, senere for Tostруп og Uggerløse i Merløse Herred, Solbek Amt. Hun havde af sit Ægteskab med Teilmann 4 Børn og døde 1785 i Tostруп Præstegaard, begravet den 9 December s. A. i Choret i Tostруп Kirke foran Alteret, uden Ligsten eller Gravskrift⁵.

Peter Teilmann⁶, den tiende af tolv Søskende, er født den 26 September 1745 af Forældrene Kammerraad, Amtsforvalter i Bording=

1 Paa „Stamtavle over Familien Teilmann og Descendenter, samlet af A. Teilmann, cand. theol., Kbhvn 1844“ findes Anna Marie Hvas, hendes Mand og Børn nævnte p. 15.

2 A. Teilmanns Stamt. over Familien Neergaard p. 20, hvor Trykfeilen 1746 i Stamt. over Fam. Teilm. er rettet. At 15 Juli 1747 er rette Dag og Aar, er bekræftet af Past. Joh. Chr. Teilmann, Anna Marie Hvas's Søn. Hun blev ifølge Jyllinge Kirkebog døbt 17de Søndag efter Trinitatis (o: 24 Septbr.) 1747.

3 Jyllinge Kfbg.

4 Jyllinge og Tostруп Kfbger. Teilm. Stamt. har urigtigt 15 Decbr. 1780, en Angivelse, der staaer i en paafaldende Strid med at hendes ældste Søn, Andreas, ansøres som født d. 7 Novb. 1780. D. 15 Decbr. 1780 blev Anna Maria Hvas's Fader gift anden Gang. Herfra hidrører vel Forveglingen.

5 Meddeelt af Past. Joh. Chr. Teilmann. Begravelsesdagen er rigtigt anført i Teilm's Stamt. I en af den daværende Degn i Tostруп ført Kirkebog hedder det om Anna Marie Hvas: „Hendes Alder var 38 Aar 4 Mdr 25 Dage“. En Efterregning vil vise, at herved er betegnet Tidrummet mellem hendes Fødsel og Begravelse, saa at Dødsdagen ikke sees.

6 Sfr. i det Hele om det Følgende Teilm. Stamt. Pastor Joh. Chr. Teilmann i Tostруп har i Brev af 20 Novb. 1861 bekræftet Rigtigheden af det i Texten Meddelte.

borg, Andreas (Anderø) Teilmann og Anna Neergaard. Han blev den 22 Mai 1776⁷ af Etatsraad og Vicelandsdommer Jens Brun Neergaard til Svenstrup kaldet til Sognepræst for Borup og Kimmerslev Menigheder istedetfor Hans Teilmann, der var bleven forflyttet til Lølse og Agerup, men forlod senere, i Begyndelsen af Aaret 1783, dette Embede og blev Præst for Løstrup og Uggerløse Menigheder ifølge et ham af Krigsraad Peter Johansen Neergaard til Svenstrup den 1 September 1763 meddelt Gæstgæsbrev, konfirmeret den 15 Februar 1765⁸. Efter sin første Hustrus Død var han endnu to Gange gift⁹, men havde ikke Børn af disse Ægtefæller. Han døde den 21 November 1816.

Børnene af Ægtefættet med Anna Marie Hvas vare:

1. Andreas Teilmann, født 7 November 1780, død 8 Juni 1811, Præst til Sydstrup og Balsølle. To Gange gift. Børn.
2. Hans Teilmann, født 19 December 1781, død 24 September 1805, Handelsmand og Kommissionsfører, ugift.
3. Johan Christen Teilmann, født 2 Februar 1783, Præst til Løstrup og Uggerløse, gift, 8 Børn, imellem hvilke en Søn, Franz Jørgen Harald, og en Datter Anna Marie.
4. Franz Jørgen Teilmann, født 26 Martz, død 1 April 1785.

⁷ Kaldsbrevet er konfirm. 19 Juli 1776. Sjæll. Reg. No. 403. Kaldet anfattedes til en aarlig Indtægt af 250 Rdl.

⁸ Sjæll. Reg. No. 80. Af Indlagene sees, at Kaldet blev ledigt ved Sognepræsten Niels Hansen Bruuns Død d. 11 Febr. 1783, og at Kaldets Indtægter ansloges til 480 Rd. om Aaret.

⁹ Anden Gang 12 Septb. 1788 (Lengnick, utrykt) med Petronelle Pauline Frid f. 1757 † ²³/₁ 1802, tredje Gang 25 Febr. 1803 (Lengnick, utrykt) med Christiane Staal, f. Kellermann, født 1753 † ²⁴/₁₂ 1824. Disse to Ægtefæller vare barnløse.

19.

B. Jens Hvasf
og
Anna Magdalene Moldrup.

Jens Hvasf¹ er født 1720² i Nørre Felding Præstegaard af Forældrene Frands Hvas og Anna Strømborg og opkaldt efter sin Farfader, Kapitelsskriver Jens Hvas i Aarhus. Han mistede i en Alder af 6 Aar sin Fader og i en Alder af 9 Aar sin Stedfader, Pastor Richart. Hans Moder lod begge³ sine Sønner Hans og Jens undervise i Hjemmet (paa Tvis Kloster) af private Lærere, indtil de i Aaret 1737 i Forening bleve privat dimitterede til Universitetet af Rektoren ved Ribe lærde Skole, Christian Falster. De bleve immatrikulerede den 31 Juli. Jens Hvasf blev saaledes Student i en Alder af kun 17 Aar. Han tog det følgende Aar anden Examen med bedste Karakter⁴, lagde sig efter Lovkyndigheden og tog sin Embedsexamen med Hæder⁵. Efter denne vendte han uden Tvivl strax tilbage til Hjemmet, altsaa i Aarene 1740, og deltog i Bestyrelsen af Gaard og Gods med Moderen, om han ikke ligefrem overtog den for hende⁶. Han blev i ethvert Fald Eier af Gaarden ved Moderens Død 1761.

¹ Saaledes skrev han sit Navn, see B. 113 og 114.

² Student 1737, 17 Aar gl. See under Hans Hvas, Note 4.

³ Det maa ansees som en Selvfølge, at der ikke blev holdt private Lærere i Hjemmet til den ældre Broder Hans alene, men at begge Brødre, der bleve Studenter samme Dag, ere fulgte ad. Sfr. under Hans Hvas, Note 3.

⁴ See under Hans Hvas, Note 3, hvor ogsaa Artiumskaraktererne findes meddelte.

⁵ See B. 113, 2 „efter forlængst sustineret Examen haver erholdt allerbæste Caractairer.“

⁶ Jens Hvasf nævnes i Kirkebogen 1749 „paa“ Tvis Kloster, 1751 og følgende Aar „til“ Tvis Kloster. Sfr. B. 113, 1 „og i henseende til det andet nu i nogle Aar (1763) altsene haver forestaaet og gouverneret et lidet Forde= gods, min Moder var ejende“.

Bed Reskript af 8 August 1757 blev det Hvasfj paalagt som Kommissær i Forening med Peder von Albertin, Amtmand over Lundenæs og Bøvling Amter, at opmaale den i de nævnte Amter beliggende Del af Alheden og at varetage Alt, hvad der vedkom Indretningen af Kolonierne sammesteds⁷. Opmaalingen blev standjet ifølge Rentekammerets Ordre af 13 August 1763, men Aaret efter overdroges det atter Hvasfj som Kommissær i Forening med Justitsraad Hoffmann at undersøge forskjellige Forhold, vedkommende de nævnte Kolonier. Hvasfj havde megen Uleilighed og maatte gjøre mange Udlæg i denne Anledning; men han afflog dog det Bederlag, Man tilbød ham. Foruden disse Hverv for det Offentlige udførte han ikke faa for Private som Kommissær, hvorom det ham af Geheimeraad Rosenkrantz meddelte Vidnesbyrd hæderligt taler⁸.

Familiekredsen paa Tvis Kloster, der oprindelig bestod af Anna Strømborg og hendes tre Børn, af hvilke Hans forlod Hjemmet 1737 og Olive 1750, blev siden forøget derved, at Anna Strømborgs Søster, Birgitte Marie, Enke efter Forpagter Jens Hvasfj paa Lergrav, tog Ophold paa Gaarden⁹. Desuden opholdt sig her uidentvivel ogjaa en Tid lang (1754—56) Jens Hvasfj's Fætter, Anders, maastkee som Forvalter eller for at lære Landvæsenet¹⁰. Da Birgitte Marie Strømborg døde 1759 og Anna Strømborg 1761, blev Jens Hvasfj efter den Tid alene i Hjemmet. Man forstaaer let, at han, der i en Alder af kun lidt over 40 Aar,

⁷ Jfr. herom og om det Følgende B. 118: Lundenæs og Bøvling Amter danne det nuværende Ringkjøbing Amt.

⁸ B. 113, 2.

⁹ Dette staaer vel intetsteds med rene Ord, men da hun var Enke, og hendes Mand ikke havde eiet nogen Eiendom, og da hun døde paa Tvis Kloster og blev begravet i sammes Kirke, ligger den Antagelse meget nær, at hun efter sin Mands Død har fundet et andet Hjem hos Søsteren og Søstersønnen paa det rummelige Tvis Kloster, der laae i en Afstand af kun halvoanden Mil fra Lergrav.

¹⁰ Han nævnes som Fadder i Kirkebogen 1754—56 „fra Tvis“.

var bleven Eier af Gaard og Gods, og derhos var en velstaaende Mand, nu fandt Tiden kommen til at føre en Hustru ind i det tomme Hjem.

Han fæstede sine Tanker paa Anna Magdalene Moldrup fra Bestervig Kloster, Datter af den velbaarne Oberst Jens de Moldrup, af hans andet Ægteskab med Anna Margrethe Lauthrup¹¹. Bestervig Kloster var oprettet til et Stamhus 1731 og senere (1763) havde Oberst Moldrup dermed forenet Drum Hovedgaard med Tilliggende saa at Stamhuset omfattede et samlet Gods uden Fællig af 4 Sogne med Hartkorn af alle Slags 974 Tdr. Familien paa Bestervig Kloster var saaledes velhavende, og da den nylig var nobiliteret, var den tillige fornem. Jens Hvasf kunde derfor ikke tænke paa det „avantageuse“ Parti med Frøken Moldrup førend han havde en passende Titel. Han anholdt allerede 1763 om at blive virkelig Justitsraad¹², idet han paaberaabte sig sine Tjenester i Anledning af Alhedens Opmaalning; da denne Ansøgning imidlertid ikke blev taget til Følge, indgav han en ny i 1764, i hvilken han blandt Andet støttede sig til, at han var Eier af Tvis Kloster og

¹¹ Om Familien Moldrup indeholdes Efterretninger i „Erection af Stamhuset Bestervig“ etc. med en „Stamtavle over Slægten Moldrup“ bekløst af Kammerherre Peder de Moldrup. Aalb. 1787. Slægtens Stamsfader var Afsesfor Peder Nielsen Moldrup † 1737, gift med Mette Laasbye † 1750. Af deres 14 Børn nævnes paa Stamtaavlen 2 Sønner og 5 Døttre. Sønnerne Jens, der blev Oberst af Kavalleriet og Johan, der blev Major, bleve nobiliterede d. 26 Juni 1731. Oberst Jens de Moldrup var født 1697, succederede sin Fader i Stamhusets Besiddelse 1737 og døde 31 Decbr. 1771. Han var gift 2 Gange: 1) med Hedevig Sabine v. Prehlen, Enke efter Major Joh. Philip v. Kneil. Med hende havde han 1 Søn, Kammerherre Peder de Moldrup f. 1735, der fik Stamhuset efter Faderen. 2) 1737 med Anna Margrethe Lauthrup † 1746. Med hende havde han 6 Børn, af hvilke udentvivl de 4 døde som Smaa eller i alt Fald i ung Alder, og kun to levede, nemlig Hans Christian de Moldrup, først til Staarupgaard, senere til Marvinskund, Major af Kavalleriet og Amtsforvalter i Thisted, født 1740 og hans eneste Søster (see B. 114, 2) Anna Magdaleue, Hvasf's Hustru, der ikke nævnes paa Stamtaavlen. Hun var født 1741, døbt 4 Febr. f. A. (3fl. Bestervig Kfbg.).

¹² Jfr. i det Hele herom B. 113.

at han „i det Haab og paa den Condition at erholde nogen Kongel. Raade var bleven forlovet med Her Obrist-Lieutenant Molderup til Westervig, Handels Datter“. Denne Ansøgning, der var anbefalet af Geheimeraad, Justitiarius i Høiesteret, Mogens Rosenfrang, hjalp. Der blev den 2 August 1765 „efter Omstændighederne“ tilstaaet ham Justitsraads Karakter mod at han erlagde 1,000 Rdl. ad pios usus. Da han imidlertid ikke var tilfreds med at blive regnet imellem „andre“ Justitsraader, men bad om at det Ord „virkelig“ maatte blive tilføjet, blev dette ogsaa „acorderet“ mod at han erlagde i Alt 1,500 Rdl. Endelig blev da hans Bestalling som virkelig Justitsraad udfærdiget den 11 Oktober 1765. Han havde tilvisse maattet betale den dyrt nok; men honnet Ambition hørte til Dagens Orden, og var Man ikke saa heldig at have Konnaisfancer ved Hoffet, der kunde gjøre det indlysende, at Man var en fortjent Mand, søgte Man i al Beskedenhed om hvad Man ønskede og betalte derfor. Det var hverken mere eller mindre, end hvad der dengang skete saa at sige hver Dag.

Anna Magdalene Moldrup var født 1741¹³, altsaa 23 Aar gammel, da Hvasf 1764 blev forlovet med hende. Den 25 Oktober 1765 stod deres Bryllup paa Tvis Kloster, hvor Bielsen blev forrettet af Brudens Fætter, velædle og høilærde Hr. Provst Binding den yngre fra Vestervig¹⁴.

13 See Note 11. Hun fik Bevilling til at være myndig under Kurator d. 20 Juli 1764. Fyd. Reg. f. 440 No. 192.

14 Jfr. B. 108. Bielsen findes ogsaa indført i Vestervig Kbhg. Provst Binding den yngre (Jens Philip B.) Sognepræst til Vestervig og Agger, var Søn af Provst Anders Binding (den ældre), ligeledes Sognepræst til Vestervig og Agger og Magdalene Christine Moldrup, Søster til Oberst Jens de Moldrup. Hvis Jens Hvasf ikke paa anden Maade havde Bekjendtskab til det Moldrupske Hus, er det tænkeligt, at et saadant tidligt er stiftet igjennem hans Fætter Erik Christian Grave Hvas i Sønderberg, der stod paa en venstabelig Fod med Provst Anders Binding og Hustru (see 1 D. af dette Skrift, p. 78—79, hvor Provst Binding og Hustru flere Gange nævnes som Faddere til E. C. G. Hvas's Børn) og ogsaa omgives Familien Moldrup (som stod Fadder til Frank Hvasf p. 79).

Hvaß havde saaledes naaet sine Dnsfers Maal i dobbelt Retning. Han var bleven tituleret og godt gift. Og saa i en anden Retning tilsmilede Lykken ham. Hans Formue vorede mellem hans Hænder. Vel udgjorde hans og hans Broders Fædrearv kun 1,000 Rdl.¹⁵; men det tør antages, at hans Moder i sin 32 aarige Enkestand, under et sparsomt Husliv og Sønnens floge Bestyrelse af Gaard og Gods, har samlet en Del Formue til Børnene. Til Hvaß's Andel heraf kom endnu hvad han ventelig selv havde lagt til Side og hvad han erholdt med sin Hustru. Om han fik Medgift eller først Arv efter Svigersfaderens Død (31 Decr 1771), sees ikke; det sees kun, at hans Hustrues indbragte Formue forholdt sig til hans egen som to til tre¹⁶. Allerede nogle Aar efter Moderens Død raadede han over betydelige konstante Midler, som han laante ud paa kort Tid, rimeligvis med stor Fordel. Saaledes nævnes 1766 en Obligation udstedt til ham for 12,000 Rdl. med Pant i Rørtorp; men det er dog især i de tre Aar fra 1770 til hans Død, at han foretog betydelige Pengeomsætninger og Spekulationer, hvorom Viborg Landstings Skjæde- og Panteprotokoller meddele udførlig Dplysning¹⁷. Som en Spe-

¹⁵ Jfr. Noterne under Tvis Kloster.

¹⁶ B. 114, 1.

¹⁷ Obligationer udstedte til Jens Hvaß. Prot. No. 45 f. 426. Obl. fra Søren Mjgind til Rørtorp for 12,000 Rdl., dat. 26 April 1766, udblett 6 Mai 1767. f. 836. Fra Oberst Sehested til Høgholm for 15,000 Rdl., dat. 5 Mai 1768, udsl. 5 Mai 1770. No. 46 f. 406. Fra v. Deben for 10,000 Rdl. med Pant i Kongstedlund, dat. 5 Mai 1770. f. 557. Fra Chr. Kjerulf for 3,500 Rdl. med Pant i Østergaard i Salling, dat. 4 Mai 1771. Kautioner, indgaaede af Jens Hvaß. No. 46 f. 599. 3 Forening med 3fd. Hvaß de Pindenpalm for 4,000 Rdl., som Etd. Moldrup skulde Kmr. Hans Severin Raft i Viborg isl. Obl. af 6 Mai 1771. f. 774. Obl. fra Major Søren Martinus King til Lyngholm til Raadmand Johannes Oerup i Aalborg for 12,000 Rdl. dat. 25 April 1772, med Hvaß's Kaution for 6,000 Rdl. No. 47 f. 200. Stadesløsbrev, dat. 6 Mai 1773, fra Etd. Moldrup til Hvaß og tre Andre som Kautionister for 3,000 Rd. Obligationer udstedte af Jens Hvaß. No. 47 f. 51. Obl. dat. 26 April 1772 til Morten Dvistsgaard for 6,000 Rdl. med Pant i Meirup Kongetiende og en Del Bøndergods.

fulation maa det vistnok betragtes, at han 1771, Skjøde 7 April, i Forening med Generalauditor Andreas Høyer til Søndervang, gift med en Kousine til hans Kone, af Grev Christian Ranzau købte den gamle og betydelige Herregaard Voldberg i See Sogn, Hind Herred. Købesummen var 48,000 Rdl.¹⁸ Hvasj og Høyer solgte strax, Skjøde 6 Mai 1771, en meget betydelig Del af Godset, der laae paa Holmsland, til Krigsraad Henrik Ammighøll til Søgaard, i Alt for 10,000 Rdl.¹⁹ Efter et Mars Forløb folgte Hvasj igjen sin Halvpart i Gaard og Gods til Høyer, Skjøde 30 Mai 1772²⁰, rimeligvis med Fordel. Omtrent samtidigt med Handelen om Voldberg affluttede Hvasj en anden om Hovedgaarden Kvistrup, der ligger i Gimsing Sogn, Hjerm Herred, omtrent halvanden Mil nord for Holstebro. Denne Gaard, der efter D. Aft. tilhørte Kancelliraad Moth til 1766, blev den 16 og 17 September 1771 af Kancelliraadinde Halse bortsolgt ved offentlig Auktion. Gaarden, med Hovedgaardstagt 51 Td. 5 Sk. 2 Fdk. 2 Alb., Godset, af Hft. 295 Td. 7 Sk. 2 Fdk. 1½ Alb., og Olby Kirketiende med jus patronatus & vocandi, matrifuleret for Hft. 11 Td. 1 Sk. 3 Fdk., blev under Et tilslaaet Hvasj for 41,400 Rdl. Skjødets blev udstedt den 2 Mai 1772²¹ efterat Hvasj s. D. havde givet Fru Halse første Prioritet for 17,000 Rdl. i Gaarden, Tienden og den Del af Godset, der laae i Gimsing, Veirum, Hjerm, Borberg, Næp og Fabjerg Sogne, i Alt 232 Td. 5 Sk. 3 Fdk. Resten af Godset,

f. 292. Obl. 26 April 1773 til Samme for 2,500 Rd. med Pant i Meirup Kirketiende samt noget Gods. f. 233. Obl. dat. 9 Juni 1773 til Provst Schnell i Serup, gift med hans Kousine, for 3,500 Rdl. med 2den Prioritet i Kvistrup næstefter 17,000 Rdl. til Fru Halse.

¹⁸ Bib. L. Sk. P. Prot. No. 46 f. 585. Hvasj og Høyer udstedte f. D. Obligation til Grev Ranzau for 16,000 Rd. med Pant i Boldbjerg. Høyer var Generalauditor, Hfvd. og Skr. i Helsing Refs Hdr, Birked. og Skr. ved Bøstervig Klosters Birk, og Eier af Trup, Skibstedgaard og Søndervang.

¹⁹ Bib. L. Sk. P. Prot. No. 46 f. 592.

²⁰ Bib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 61.

²¹ Bib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 22 og 28.

63 Bd. 1 St. 3 Fdf. 1½ Alb., der ikke var indbefattet under det Fru Halse givne Pant, har Hvasj rimeligvis solgt.

Der manglede dog Noget i den timelige Lykke, som bredte sig over Familien paa Tvis Kloster. Hvasj's Ægteskab med Anna Magdalene Moldrup forblev barnløst. Ogsaa blev hans Helbred vaklende og han ansaae det nødvendigt at søge Lægedom ved et varmt Bad. Det var i Foraaret 1773 at han bestemte sig til denne Reise; men forinden oprettede han, den 5 Mai 1773, i Forening med sin Hustru sit Testamente²². De bestemte deri, at den Længstlevende af dem skulde beholde det hele Bo, mod at Hvasj, hvis han overlevede sin Hustru, betalte til hendes Arvinger 4,000 Rdl., der skulde deles efter Loven, og mod at hun, hvis hun overlevede sin Mand, betalte til hans Arvinger, nemlig Broderen Hans og Søsteren Olive, en Sum af 3,000 Rdl. til hver. Selvsølgelig skulde den Længstlevende desforuden betale den bortskyldige Gjæld. Det antydes i Testamentet, at de Summer, hvorover der saaledes testedes, stode i Forhold til enhver af Ægtefællernes indbragte Formue.

Justitsraad Hvasj reiste altsaa, formentlig i Midten af Juni Maaned eller kort efter²³, kun ledsaget af en Tjener²⁴, og begav sig til Aachen, medens hans Hustru forblev i Hjemmet. Badet bragte dog ikke den forønskede Hjælp og den 12 Juli (1773) døde han i den nævnte By²⁵, i en Alder af kun 53 Aar. Han blev uden al Tvivl jordet der paa Stedet²⁶.

Da Efterretningen om hans Død en halv Snes Dage efter

22 B. 114.

23 Han udstedte endnu d. 9 Juni en Obl. til Probst Schnell, see Note 17.

24 Ifl. Meddelelse fra Pastor Nis Hansen i Nørre Fjelding levede der (1859) i Sognet en Kone, Datter af den nævnte Tjener, som vidste at fortælle om sin Faders Reise med Justitsraad Hvasj.

25 B. 114, 2.

26 At hans Lig ikke blev ført tilbage til Tvis Kloster, turde fremgaae deraf, at Kirkebogen, der i dette Tidrum er ført med megen Nøiagtighed, Intet indeholder om Begravelsen.

naaede til Hjemmet, blev der strax søgt om Konfirmation paa det af begge Egteskæller i Forening oprettede Testamente²⁷. Fru Hvasf's Broder, Hans Christian Moldrup til Staarupgaard, skrev den 24 Juli til sin Onkel i Kjøbenhavn og bad ham at paasjynde Konfirmationen. Han bemærker: at Tilstanden (Boets) Gud skee Tak var god, men at Man ikke kunde vide hvad hans (Hvasf's) Benner og Amtmanden kunde faae i Sinde at gjøre for Chikaner. Testamentet blev konfirmeret den 13 August 1773 og Hvasf's Enke saae sig saaledes, i en Alder af lidt over 32 Aar, i Besiddelse af to Herregaarde med betydeligt Gods til. Hvad der skete, kan Man let forestille sig. Den unge barnløse Enke fik strax Friere. Hun forlovede sig snart med Sekond-Ritmester ved det slesvigiske Nytteregiment, Henrik Fischer, og erhvervede den 25 Martz 1774 Bevilling til at indlade sig i nyt Egteskab, uagtet Sorgaaret ikke var tilende²⁸. Dog blev der ikke Noget af Brylluppet. Kun tre Uger efter at hun havde erhvervet den nævnte Bevilling, bortfaldtes hun selv ved Døden den 15 April 1774, begravet den 28 April²⁹, efter at hun først ved Testamente havde indsat Ritmester Fischer til sin Universalarving³⁰. Saaledes gif Tvis Kloster og Kvistrup, hvis samlede Hartkorn, indbefattet Tienderne, idetmindste udgjorde noget over 610 Td., vistnok meget imod hvad saavel Justiterraad Hvasf som den Moldrupske Familie havde ønsket og tænkt sig, næsten i en Haandevending over til en Mand, der formentlig Aaret isorveien var begge Familier lige fremmed.

Anna Magdalene Moldrup gav dog i sin korte Enkestand, den 28 December 1773, sin Mand's Brodersøn, Frans Jørgen Hvas, Erfpektance paa Binding og Bind Menigheder, naar Kaldet blev

27 Sfr. i det Helt B. 114.

28 B. 115.

29 B. 108.

30 Sfr. B. 111, 3 og „Extraordinare Avertissements til de med Forsendelse med Posten alene privilegerede Kjøbenhavnske Tidender 1775, No. 56, Fredag d. 14 Juli“ (Berl. Tid.), hvor der findes indrykket et d. 10 Juli 1775 dateret, af H. Fischer som Universalarving efter afg. Fru Hvasf understrevet Proklama i Boet efter hende og Sfd. Hvasf.

ledigt³¹. Hun sølte maastee selv, at hun burde gjøre Noget for sin Mand's Slægt, om det end var Lidet.

Fischer gjorde sig Umage for strax at gjøre sin store Arv i Penge. Ivis Kloster afhændede han ved Skjøde af 5 Mai 1775 til Sr Frederik Westrup³². Kvistrup solgte han ved Auktion den 10 August 1774, nogle Maaneder efter sin Forlovedes Død, til Lieutenant Høegh for 35,000 Rdl., Skjøde 9 Mai 1775³³; men hvad enten han fortrød Salget, eller Høegh ikke kunde opfylde sine Forpligtelser, saa købte Fischer strax efter, Skjøde 14 November 1775³⁴, Eiendommen tilbage af Høegh, og beholdt den til sin Død³⁵.

Ivis Kloster er nu ikke mere til som Herregaard. Bygningerne, med Undtagelse af Kirken, der dannede en Fløi af Gaarden, ere forsvundne og Ploven gaaer over det Sted, hvor Jens Hvas's, hans Moder og Kækker af Slægter før dem, levede og færdedes. Godset er solgt og Hovedgaarden udstykket i henved 40 Parceller. Der er en ikke meget stor Hovedparcel tilbage; men dennes Bygninger liggende fjernede fra det Sted, hvor Ivis Kloster laae.

Den gamle Klosterkirke blev afbrudt henimod Slutningen af Aarene 1600. 1698 blev den nye Kirke, en grundmuret Fløi af Borgegaarden, tagen i Brug, og i denne Kirke, der er den eneste Rest af Herregaarden (og Klosteret?) hvile Brødrene Frands og Jens Hvas's Hustru, Anna og Birgitte Marie Strømborg. Sidstnævnte var ifølge Kirkebogen den Første, der blev begravet i selve Kirken³⁶. Om Anna Magdalene Moldrup er begravet i Kirken eller paa Kirkegaarden, sees ikke. Der er hverken over hende eller de to Søstre Strømborg noget Gravminde. Altertavlen og

31 Jfr. B. 111.

32 Jfr. B. 116.

33 Bib. L. Sk. P. Prot. No. 47 f. 635, jfr. f. 609 og 562.

34 Do. No. 47 f. 761, 764.

35 Hans Enke solgte Gaarden ved Skjøde af 3 Juni 1799 for 43,000 Rdl. til Johan Bendix Pape, der gav Salgerinden Obl. for hele Kjøbesummen med Pant i det Solgte. Bib. L. Sk. P. Prot. No. 52 f. 172, 173.

36 B. 108.

Prædikestolen, der formentlig ere hidflyttede fra den gamle Klosterkirke, ere tilligemed Alteret og Knæfaldet i 1767 smagfuldt og kostbart restaurerede af Jens Hvas og hans Hustru. Navnetrækkene J H og A M findes paa Knæfaldet og paa venstre Side af Alterbordet „Pingsit Baltzar Reinat 1767“. Paa Alterets venstre Fløi findes de Moldruppers Baaben, paa den høire Jens Hvas's, nemlig en Sølvspærre i blaat Felt, under Sparren en Kofe i Guld og paa Hjelmen en tilhøire halvt opspringende Hjort³⁷.

20.

III. Jens Hvas
og
Birgitte Marie Strømborg.

Jens Hvas¹, yngste Søn af Kapitelskriver Jens Hvas i Aarhus og Hustru Karen Frankdatter, er født omtrent 1673² eller lidt senere. Han gik i Aarhus Skole og blev derfra som No. 1 af 3 Disciple dimitteret til Universitetet, hvor han immatrikuleredes som Student den 24 Juli 1693³. Han tog, som begge sine Brødre,

³⁷ Moldruppernes Baaben er i nogle, dog uvæsentlige Henseender, afvigende fra det, der er beskrevet i Ud. Lex. Jens Hvas har taget Elementerne til sit Baaben af de gamle Hvasers, see Ud. Lex. S. No. 181 og 183. Baabenet findes ogsaa i Seglet under hans Testamente. B. 114.

¹ Han skrev sig Jens Jensen Hvas, B. 117. Hans Underkrift findes desuden (til Bitterlighed) paa Egpr. til Seiling og Sinding, Hr. Niels Heinrichsens Testam., Kf. 10 Mai 1720, 3dje Indlæg for 1720. Han kaldes „Monsr Jens Hvas paa Vinderslefgaard“. Under hans Navn findes hans Segl saaledes som beskrevet i Texten, jfr. Note 12.

² Man tør nemlig antage, at han var omtrent 20 Aar, da han 1693 blev Student.

³ Universitetetsmatriklen: „1693, Rectore Olao Römer et phil. decano Paulo Vindingio in civium Academicorum album relati die 24 Julii:

ex Aarhusiensi

[1—3] 1. Janus Jani Huass.... O. Römer.“

theologisk Attestats⁴, men har neppe gjort Brug af den, uden maaskee ved i nogen Tid at konditionere som Huslærer. Underretning savnes iøvrigt ganske om hans Liv og Virksomhed indtil det sees, at han i Aaret 1720 var Forpagter paa Binderølevgaard og gift med Birgitte Marie Strømborg, Datter af Gaardens forrige Eier, Hans Thomæsen Strømborg⁵. Naar Ægteskabet blev indgaaet, er det ikke lykkedes at udfinde. Da Birgitte Marie Strømborg imidlertid 1720 kun var i en Alder af 25 Aar, (Hvas var dengang 45—46 Aar) kan Ægteskabets Indgaaelse ikke ligge langt tilbage i Tiden. Det vil falde mellem 1712 og 1719⁶, rimeligvis nærmere det sidste Aar, end det første.

Ægteskabet var i nogen Tid — Ægtefællerne sig selv i „rum Tid“ — uden Børn. Med den Mulighed for Die, at en af dem kunde blive bortkaldt, inden de bleve velsignede med Livsarvinger, oprettede de den 25 Februar 1720⁷ et af Janus Friedenreich til Palsstrup og Christian Fischer til Allinggaard (Gravballegaard og Binderølevgaard) til Bitterlighed undertegnet Testamente, hvorved de bestemte, at den Længstlevende, mod en ubetydelig Kjendelse til den Førstafdødes Arvinger, skulde beholde det hele Bo, saa at dette først, naar den Længstlevende døde eller giftede sig, skulde komme til lovligt Skifte. For Bestemmelserne i dette Testamente blev der imidlertid ikke nogen Anvendelse, thi allerede 1723 fødtes Datteren Cathrine Marie, 1725 Datteren Anna Elisabeth og siden endnu 3 Sønner, see nedenfor.

Hvor længe Hvas var Forpagter paa Binderølevgaard, sees ikke. Kun synes Omstændighederne at tale for, at han allerede

⁴ Giesings Jubell. 3 T. p. 241, Stamtaalen. Det siges her, at han var „Attestatus“. Det vil erindres, at Distinktionsprotokollen først begynder 1707 og at Man derfor ikke kan finde Hvas i denne.

⁵ B. 117.

⁶ 1711 var Birgitte Marie Strømborg 16 Aar. 1719 var hun allerede gift. B. 109.

⁷ B. 117.

var det, medens Svigerfaderen levede. Den Arv, han igjennem sit Giftermaal med Birgitte Marie Strømborg erholdt efter hendes Fader, og som mindst maa antages at have udgjort 2,200 Rd., satte ham dog ikke istand til at erhverve nogen fast Eiendom. 1739 var han Forpagter paa Lergrav⁸, en Herregaard i Aulum Sogn, Hammerum Herred, Ringkjøbing Amt, omtrent et Par Mil i sydøstlig Retning for Holstebro og kun halvanden Mil fra Lvis Kloster. Lergrav var ingen lille Gaard. Den havde over 40 Td. Hartkorn Hovedgaardstagt foruden Bøndergods. Den eiedes af Niels Jbsen, og fra 1727 af Andreas Opig, hvis Enke havde den til 1749. Efter Ansøgning erholdt Hvas og Hustru den 17 Juli 1739⁹, da Hvas var i en Alder af 65—66 Aar, meddelt en Bevilling, der gik ud paa, at den af dem, der maatte blive den Længstlevende, maatte forblive i uskiftet Bo med deres fælles sammen-avlede umyndige Børn. Efter den Tid er det ikke lykkedes at finde Jens Hvas omtalt. Han er uden al Tvivl død som Forpagter paa Lergrav i Aarene 1740, i alt Fald før 1749¹⁰. Hans Underskrift og Segl findes to Steder. Paa det ene Sted indeholder

⁸ Lergrav tilhørte Niels Jbsen, der i Januar 1726 gjorde Opbud. Efterat Gaarden med Gods og Tiender forjæves havde været ophudt ved Auktion, blev den underhaanden af Jbsen solgt til Andreas Friedrich Opig, (Stjød 10 Mai 1727, Bib. Prot. No. 39 f. 98) der indfriede de af Jbsen uafstedte, paa Eiendommen hvilende Pantefor skrivinger, imellem hvilke en paa 1236 Rd. til Provst J. Hvas's Arvinger. Efterat Opig var død, sad hans Enke Magdalene Opig i uskiftet Bo. D. 6 Febr. 1749 stiftede hun formeddelt Alderdom med sine Børn og Svigerbørn, og Eiendommen (Ht. i Alt 441 Td. 7 Sf. 1 Td. 1 Fdf. 2⁹/₁₀ Alb.) gik over til den yngste Søn Mathias (Mads) Opig. (Bib. Prot. No. 42 f. 377). Efter hans Begjering folgtes Gaarden (Ht. i Alt 268 Td. 6 Sf. 1 Fdf. 1 Alb.) ved Auktion til Konrad Lunds-gaard for 10,120 Rd. (Auktionsstjød 3 Mai 1759, Bib. Prot. No. 44 f. 137). 3 Aaret 1800 solgte Christen Lunds-gaard (Konrad P's Søn?) Gaarden til Landvæsenekons. Petersen og Vif. Borch.

⁹ Syd. Reg. 1739 f. 581 No. 121.

¹⁰ Den ældste Kirkebog i Aulum begynder først 1749 og i den findes Jens Hvas ikke nævnt.

Seglet et dobbelt J. H. i Slynkning fra begge Sider¹¹, paa det andet Sted et Baaben, i hvis Skjold findes to gjennem en Ring korsviis lagte Spyd; paa Hjelman en Fugl, samt Bogstavet J tilvenstre og H tilhøire for Hjelman¹².

Birgitte Marie Strømborg, Hvas's Hustru, var født omtrent 1695¹³. Hendes Fader eiede Binderslevgaard og døde omtrent 1718. Hendes ældre Søster Anna havde et Par Aar iforveien ægtet Provst Grandt Hvas. Naar hun selv blev gift, jees ikke; men hun blev gift ung, i ethvert Fald før hun var 24 Aar gammel, see det Foregaaende. Efter sin Mand's Død er hun efter al Sandsynlighed strax taget til sin Søster Anna paa Tvis Kloster, altsjaa i Aarene 1740, og her døde hun 1759, begravet den 23 November i Tvis Kirke, i en Alder af 64 Aar¹⁴.

Som allerede nævnt, havde Jens Hvas og Birgitte Marie Strømborg af deres Ægteffab 5 Børn, tre Sønner og to Døttre¹⁵, der nu skulle omhandles under A til E.

21.

A. Kathrine Marie Hvas og Hans Christian Woetmann.

Kathrine Marie Hvas, født 1722¹. Hun ægtede den 22 Au-

11 Testam., B. 117.

12 Under Underskriften paa Hr. N. Heinrichsens Testamente, jfr. Note 1.

13 Jfr. B. 108. Fødselsaaret er regnet efter Alderen ved hendes Død.

14 B. 108.

15 De nævnes af Giesing paa Stamtaavlen 3 D. p. 241. Underretning om deres Fødselsdag savnes, idet Kirkebogen i Binderslev Sogn kun gaaer tilbage til 1736 og i Aulum Sogn, i hvilket Lergrav ligger, kun til 1749.

1 Efter Alderen ved hendes Død sammenholdt med Dødsdagen er det vel muligt, at hun er født 1723; men Sandsynligheden for 1722 er dog større. Hun kaldes af Giesing urigtigt Margrethe.

gust 1755² Hans Christian Woetmann, født 1717³, i 1755 uden-
tvivl Forvalter paa Vestervig Kloster. Saavel hun som Woetmann
nævnes nemlig i Kirkebogen ved Bielsens Anførelse „af Westervig
Kloster“. Woetmann blev siden, 1761⁴, udnævnt til Birkedommer
og Skriver ved Vestervig Klosters Birk istedetfor Generalauditor
Høyer, der havde frasagt sig Bestillingen. Woetmann døde 49
Aar gammel, den 16 Juni 1766, begravet den 23 s. M. paa
Vestervig Kirkegaard⁵. Han boede ved sin Død i Øster-Ulsted,
(Vestervig Sogn). Hans Hustru overlevede ham, boede ved sin
Død i Sandberghus og døde 85 Aar gammel den 6 Januar 1808,
begravet den 19 s. M. paa Vestervig Kirkegaard. Hun levede
efter sin Mand's Død i meget smaa Aar⁶ og hendes Ægtefæll var
barnløst.

22.

B. Anna Elisabeth Hvas.

Anna Elisabeth Hvas er født i Slutningen af Aaret 1724¹.
Hun forblev ugift. Hun fik Børgemaalbevisning den 28 August

² Vestervig Kfbg.

³ See Alderen ved hans Død.

⁴ Kaldet af Oberstlieutenant Sems Møldrup d. 18 Juni 1761, Bestall.
konf. 13 Nov. s. A. Syd. Reg. f. 900 No. 317. Generalauditor Andreas Høyer,
Sjæd og Skriver i Høsting Refs Hdr, samt Birkfoged til Vestervig Klosters
Birk, fik 13 Juni 1759 Bestall. af Oberstl. Møldrup som Birkeskriver, konf.
23 Nov. s. A. Syd. Reg. f. 407 No. 319.

⁵ Vestervig Kfbg.

⁶ Jeg har i min Besid. en Ansøgning, dat. Øster Ulsted d. 16 Juni 1771,
egenhændig undertegnet af Kathrine Marie Hvas, i hvilken hun paa Grund af
sine fattige Omstændigheder anholder om Estergivelse af Gedyret for den for
hendes Mand i Anl. af Thronstiftet i Januar 1766 udsærdigede Konfirmation
paa hans Bestalling. Af denne Ansøgning sees, at Woetmann døde af lang-
varig Sygdom d. 16 Juni 1766.

¹ See Alderen ved hendes Død.

1777² og døde den 21 Juli 1786 i Øster Allé, altfaa rimeligvis hos sin Søster, i en Alder af 61 Aar og 9 Maaneder³.

23.

C. Jens Hvas.

Jens Hvas er født 1726¹. Han blev Student og levede i Kjøbenhavn af Informationer i Fransk, Latin og andre Videnskaber². Han udgav en fransk-dansk Grammatik (Kjøbenhavn 1767—68) og følgende Oversættelser fra det Franske: „Undersøgning om Lovenes, Konsternes og Videnskabernes Oprindelse ved Anton Yves Goguet“³. Kjøbenhavn 1768—69, 3 Dele. „Om Lovenes Natur og Ursag“⁴. Kjøbenhavn 1770—71, 3 Dele, og af Batteux om de skjønne Konster og Videnskaber. Kjøbenhavn 1773, 74, 78, 4 Dele. Han blev den 29 Mai 1775 udnævnt til Kammerssekretær⁵ og døde ugift i Kjøbenhavn den 9 September 1776 i en Alder af 50 Aar⁶.

24.

D. Hans Hvas.

Hans Hvas nævnes paa Stamtablen hos Giesfing, som For-

2 Syd. Reg. 3 Bøstervig Kbhg.

1 Efter Opgivelsen af hans Alder ved hans Død.

2 See herom og det følgende: Worms Lexikon over lærde Mænd, (Helsingør og Kbhvn 1771 og 1773) 1 D. p. 476, og Supplem. (Kbhvn 1784) p. 372. I Supplementet sammenblandes han med Justitsraad Christen Høe Hvas (1 Del af dette Skrift p. 6).

3 Bærkets franske Titel er „de l'origine des lois, des arts et des sciences chez les anciens peuples“. Paris 1758 3 Vol. 4.

4 „de l'esprit des lois“ af Montesquieu.

5 Alfab. Reg. over alle Rangspersoners Navne fra 1730—1790 ved N. Møller. Mstr. p. det Kgl. Bibl.

6 Worms Lexikon l. c. og Trinitatis Kirkebog.

valter og siden konstitueret Bysfoged; det tilføies at han døde ugift. Han underskriver 1777 sin Broder Anders's Testamente og det sees, at han dengang logerede hos Broderen paa Østergaard. Det er ikke lykkedes at finde naar han er født eller naar og hvor han døde. Under hans Underkrift paa Broderens Testamente findes hans velbevarede Segl, hvori en Tornebusk, fra hvilken i skraa Retning til den ene Side opstiger en Vandse og til den anden Side en flyvende Vil. Omkring Feltet, hvori Tornebusken findes, er anbragt et H. J. H. (Hans Jensen Hvas).

25.

E. Anders Hvas

og

Karen Konradsdatter Lundsgaard.

Anders Hvas er født 1733¹. Det sees at han et Par Aar 1754—56 opholdt sig paa Lvis Kloster², maaskee som Forvalter eller for at lære Landvæsenet. Han blev Gier af Østergaard i Gudum Sogn, Skodborg Herred, og var gift med Karen Konradsdatter Lundsgaard, en Datter af Konrad Lundsgaard, der fra 1759 var Gier af Lergrav, hvor Hvas's Fader tidligere havde været Forpagter. Karen Lundsgaard var født 1744. Naar hendes Ægteskab med Hvas blev indgaaet, sees ikke, men de vare i alt Fald gifte 1770, da Sr Hvas hans Kone i Østergaard bar et Barn til Kirke i Gudum³. Da de ikke havde Børn, oprettede de den 8 Januar 1777 et Testamente⁴, ifølge hvilket den længstlevende skulde beholde

1 Efter Alderen ved hans Død.

2 Ifr. p. 77 Note 10.

3 Gudum Kirkebog, der 13 Juni 1769 første Gang nævner Anders Hvas som Fadder og senere 1770, 72 og 75 omtaler, at Mad. Hvas bar Børn i Kirke og at hendes Mand stod Fadder.

4 B. 118, Konf. 28 Febr. 1777.

det jælles Bo til Eiendom mod at udbetale den Forstafdødes Arvinger 200 Rdl. Hvas døde saa Uger efter, endnu inden Testamentet var blevet konfirmeret, i en Alder af 44 Aar, og blev begravet paa Gudum Kirkegaard den 3 Februar 1777⁵. Hans Enke beholdt Østergaard, døde her 1807 i en Alder af 63 Aar, begravet paa Gudum Kirkegaard den 15 August⁶, og testamenterede⁶ Østergaard til en Slægtning af sig, Konrad Lundsgaard, der senere har eiet Gstvadgaard og endnu, 1862, lever i Gudum Sogn. Under Hvas's Underskrift paa Testamentet findes hans Segl, hvori et pynteligt H i et udskåret Felt. Over Feltet en Blomst og bag det to forslagte Pile.

⁵ Gudum Afbg.

⁶ Meddeelt af Pastor Steenberg i Gudum.

Bilage.

Første Afsnit.

Jens Huus (den yngre) til Kaas og hans Descendenter.

Christoffer Huus

1. — levere Værgemaalet for Mikkel Vognsens Børn til Jover Lange.
2. — Mageffifte.
3. — Følgebrev til Bønderne under Drum Slot.
4. — Lensbrev paa Drum.
5. — Mageffifte.
6. — levere Sorgen Krag Dueholm.
7. — ei befatte sig med Thyholms Propsties Kirkeiender.
8. — levere Niels Krag Lund.
9. — Mageffifte.
10. — levere Anders Wille Vestervig.
11. — Læge fratages ham i Krigen 1644.
12. — Lensbrev paa Drum.
13. — Bønderne til Drum age Korn otte eller ni Mile.
14. — Lensbrev paa Drum.
15. — undersøge Klagen over Færgemændene ved Ottesund.
16. — Standstættelse af Drum Slot.
17. — Udstættelse i sit Regnskab.
18. — Kvittants for Penets Indtagt.
19. — Bestalling som Oberstlieutenant.
20. — Lved Sogn estergives Tiende for Sandflugt.
21. — skikke sin Søn Jens udenlands. Brev til Otto Krag.
22. — leveres Pandum.
23. — Lensbrev paa Pandum.
24. — Klage over Krubstjutter.
25. — Sandemænd mellem Bitarp og Borting Dner.
26. — Kvittants for Drum Pen.
27. — } Brev paa 1,000 Rdl. om Aaret.
28. — }

Christoffer Huas.

29. — at gjøre Rede og Rigtighed for Pandum.
30. — Børgemaal for Klaus von Underfens Børn leveres Otto Krag.
31. — Magelæg af Gods for Sorø Akademi.
32. — strax levere Pandum til Samuel v. Surch.
33. — at maatte kjøbe nogen Bondeeiendom.
34. — Børgemaal for Claus von Underfens Børn.
35. — Magelæg for Ribe Kapitel.
36. — Jørgen Raas's Udlæg til Huas's Kompagni.
37. — Kommissær i Trætte mellem Iver Bind og Barde
38. — Kvittants paa Pandum.
39. — Skiftekommissær efter Hartvig Saxe.
40. — Ansøgning om et nyt Len.
41. — om øde Gaarde i Riberhus Len.
42. — Skiftekommissær efter Jakob Krabbe.
43. — tapere Bengel Rothkirchs Gaarde.
44. —)
45. —) Bestalling som Oberst.
46. — Vald. Lyde tage „Ordet“ hos Huas.
47. — sende et Kompagni Ryttere til Segeberg.
48. — forordnes Folk til sit Regiment.
49. — Monteringen af hans Regiment og dets Overførelse til Sjælland og Fyen.
50. — Ansøgning om Leide og Fredsbrev for hans Søn Jens.
51. — Kvarter for hans Officerer i Hjørring og Søbn.
52. — Indskrift paa hans Kiste.

Anne Staverscoff og Børnene.

53. Jens Huas's Obligation til Albrecht Johan.
54. Samm.s Forfkrivelse til hans Moder og Søskende.
55. Claus Røppekes Proces med Anne Staverscoff.
56. Dlus Huas, Indførsel hos Mogens Raas.
57. Mogens Kruses Proces med Anne Staverscoff.
58. Anders Nielsen, Skjøde paa Søvig.
59. Register paa Afdelen i Danmark 1670.
60. Anne Staverscoffs Panteobligation til Mette Pedersdatter.
61. Sammets Skjøde paa Jord og Enge til Dr. Elgarbys Enke.
62. Skifte efter Anna Staverscoff.
63. Hans Juul, Børg for Christence Huas.
64. Anders Nielsen, Skjøde paa en Halvgaard.
65. Christence Huas's Panteobligation til Niels Nielsen.
66. Anders Nielsens Skjøde paa Gods til Niels Nielsen.
67. Anders Nielsen, Kommissær i en Tvist.
68. Ch. Ph. Curfær, Børg for Jørg. Kofstrups Børn, Panteobligation til Anders Nielsen.
69. Anders Nielsen, Kommissær i en Tvist.

70. Ch. Ph. Curgers Panteobligation til Anders Nielsen.
71. Anders Nielsen, Skjøde paa en Halvgaard.
72. Frantj Zuels Panteobligation til Anders Nielsen.
73. Ch. Ph. Curger, Skjøde paa en Gaard til Anders Nielsen
74. Anders Nielsen, Skiftekommissær efter Henning Poviff.
75. Ch. Ph. Curger, Skjøde paa Gods til Anders Nielsen.
76. Niels And. Vollerups Panteobligation til Anders Nielsen.
77. Ch. Ph. Curgers Skjøde paa Gods til Anders Nielsen.
78. Karen Poviffs Do.
79. Sofie Kostrups Do.
80. Anders Nielsens Skjøde paa en Gaard til Karen Christensdatter.
81. Niels Nielsens Konf. p. Kommissarii Udæg i Hennegaard.
82. Sammes Konf. paa And. Nielsens Transport paa Hennegaard.
83. Anders Nielsens Skjøde til Therman Knudsen paa en Del Gods.
84. Samme, Skjøde paa en Gaard.
85. Sammes og Hustrues Testamente.
86. Samme udfører Sag for en Anden.
87. Hedevig Elisabeth Hvas, Moratorium.
88. Samme, Panteobligation til Rasmus Bundesen.
89. Samme, Fæste paa Zandrup Kongetiende.
90. Samme, Skjøde til Dlus Krabbe paa Søvig og det halve Hæsfelmed.
91. Pst. Brorjons Indberetning om Oberst Hvaskes Familie.
92. Hennegaard.
93. Hæsfelmed.
94. Stamtafle over Langerne med een Rose.

Andet Assuit.

Kapitelskrider Jens Hvas og hans Descendenter.

95. Uddrag af Konfistoriums Retsprotokol 1658.
96. Af Aarhus Domkirkes Regnskaber.
97. Kapitelskrider Jens Hvas's Kvittering for Løn.
98. Samme.
99. Af en Protokol over Aarhus Domkirkes Begravelser.
100. Begravelserne i Aarhus Domkirkes nordre Sidegang.
101. Provst Anders Hvas's Vita, af Poulsens „catalogus pastorum etc.“
102. Sammes Kaldsbrev til Serup og Lemming.
103. Jens Hvas, Studiosus, Opreisning.
104. Samme, Kaldsbrev som Kapellan med Bilage.
105. Sammes Vita.
106. Frantj Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev til Nørre Felding og Lvis.
107. Samme, Ansøgning om Ebeltoft Sognekald.
108. Uddrag af Nørre Felding og Lvis Kirkebøger.
109. Familien Strømborg og Binderslevgaard.
110. Pastor Hans Hvas's Vita.

111. Frantz Jørgen Hvas, Konfirmation paa Erspeltancebrev paa Binding og Bind Menigheder.
 112. Samme, Bestalling som Amtsforvalter.
 113. Jens Hvas til Tvis Kloster, Bestalling som virkelig Justitsraad, med Bilage.
 114. Justitsraad Jens Hvas og Hustru Anna Magdalene Moldrup, Testamentes Konfirmation.
 115. Fru Anna Magdalene Hvas, Bevilling til at indlade sig i not Egetestab for Sørgeaaret var omme.
 116. Tvis Kloster.
 117. Forpagter Jens Hvas og Hustru, Testamentes Konfirmation.
 118. Anders Hvas til Østergaard og Hustru, Testamentes Konfirmation.
-

Første Afsnit.

Jens Huas (den yngre) til Raas og hans Descendenter.

1. Jyd. Reg. No. 7. 1613—23. f. 551. „Erich Juul,¹ Jørgen Krag², Hans Pors³ och Christopher Huas finge Befaling, Att skulle være offruerendes tillstede, naar Jffuer Lange⁴ till Bramminge effter Kongl. May. befalinge skulle Annamme affgangue Michel Wogensøns Børns ierigemaall aff deris faderbroder Jacob wogensønn,⁵ och dennom om all indfallende Jrringer entten till mindelighed emellom forhandle, eller ved endelig Dom at schille, och dersom nogen af dennom for lofflig forfald udebleff, daa skulle de andre fuldmacht haffue Att tage Andre goede Mend i deris sted, och denne befaling uden all forhaling fuldgjøre. Dat. Hafniæ 14 Octobris Anno 1623.“

2. Jyd. Reg. Nr. 8. 1624—34. f. 399. Kgl. May¹⁶ Mageffifte med Chrijsstoffer Huas til Hennegaard. Hafniæ 4 Martz 1633.

1 Erik Juul til Hundsbøl, dengang Landsdommer, † 1657 som Rigsraad, Fader til Niels og Jens Juul.

2 Jørgen Krag til Koellegaard, 1609 til Endrupholm, Søn af Erik Krag (til Kjellingborg (Abjerg) og Lydum) og Margrethe Huas, f. c. 1580, † 1643. Forlenet med Dueholms Kloster. See B. 6.

3 Hans Pors til Nørgaard i Salling, gift (før 1618) med Anna Floris-datter Kennov, Datter af Floris Kennov og Kirsten Huas fra Fodsflette paa Fangeland. D. Atk. IV. p. 745.

4 Iver Lange til Bramminge, gift med Chrijsstoffer Huas's Søster Inger, see Stamtablen over Langerne.

5 Jakob Wogensen til Kongensgaard og Sønderriis, gift med Else Krag, Søster til Christence Krag, Chrijsstoffer Huas's Svigermoder. Mikkel Wogensens Børn hed Margrethe og Ane Wogensdatter, og Iver Lange var deres Børge til 1633, da de fik Myndighedsbevilning. Jyd. Reg. No. 8 f. 429.

Gjenbrevet er undertegnet til Bitterlighed af Iffuer Bind¹ til Nørholm og Iffuer Preip,² Kong. Maytt. Sekreterere. Christoffer Huas overdrager Kongen: 1 Gaard i Langfjer, Staffning Sogn, 1 Gaard i Meils, Varde Sogn, og $\frac{1}{2}$ Gaard i Diebell, Dutrup Sogn. Han faaer som Vederlag: 4 Gaarde i Staffsøbye, Henne Sogn, og 3 Gaarde i Fideby, samme Sogn, hvilke Gaarde lægges under Henne Birk.

3. Iyd. Reg. No. 9. 1634—39. fol. 123. „Christopher Huas sich folge breff til bonderne til Drum Slot liggendis. Dat. Hafniae 25 Apr. 1635.“

4. — f. 130. „Christopher Huases forlenings breff. Hafniae 15 Julij 1635.“³

5. — f. 328. „Mageschifte mel. Kong. Maytt. och Christoffer huas. Fadersleff 18 Jan. 1639.“ „Dß Elschl. Christoffer huas till hennegaard, Vor mand tiener och Embizmand paa Vort Slott Drumb“ overdrager til Kapitlet i Ribe en Gaard i Sønderborch, et Boel sammesteds, en Gaard i Nørborch og en Halvgaard i Sønderborg,⁴ og erholder derfor igjen to Ribe Kapitel tilhørende Gaarde, den ene i Zenderup Sogn i Kierup By, den anden i Nøttrup. Christoffer Huas's Gjenbrev er undertegnet til Bitterlighed af Iffuer Bind og Peder Seefeld.⁵

6. — f. 365 „Mogens høg⁶ och Christoffer huas sich befalling at leffuere Jørgen Krag Dueholms Closter. Haf. 7 Majj 1639.“

7. Iyd. Reg. No. 10. 1640—48. f. 44 a. C. 4. „G. U. B. At effterjom os Elschl. Iffuer prip Vor mand tiener och Proest offuer

1 Iver Bind til Nørholm f. 1590, dengang øverste Sekretær, Rigsraad 1644, Ridder 1648, Befalingsmand paa Dalum Kloster 1658.

2 Iver Preip (Prip), † 1644, Provst over Thyholm, see B. 7, Sekretær i Kancelliet, Søn af Christen Preip til Øland i Thy.

3 Lensbrevet findes fuldstændigt paa det anførte Sted. Dets væsentligste Indhold er optaget i Teksten.

4 Skal naturligtvis være Sønderborf.

5 Peder Seefeld, Søn af Enevold Seefeld til Bisborggaard. Var rimeligvis dengang i Kancelliet og senere Eier af Havns og Dalsgaard.

6 Mogens Høg, til Arrestov og Kjærgaardsholm, forlenet med Lund paa Mors, Rigsraad 1649, † 1661.

Thyholm Proestj Underd. Os haffuer ladit tilkiende giffue huorlebis os Elskl. Christoffer huas till Hennegaard Vor mand tiener och befallingsmand paa Vort Slott Drumb, bortsefter Kierketienderne Under hans proestj, naar de vaccerer och leddig bliffuer, disligeste naar Aff Kiercherne udj samme proesti nogit schall contribuere, da ogsaa sig dermed at befatte; Da efterdj foru. Iffuer prip och hans fuldmectig, best Veed Kierchernis leilighet, Wille Vj hermet haffue forbudt, Boris befallingsmand, och hans efter Kommere, saa och fogder och Alle Andre, dennem met samme Thyholmbs proesties Kierketiender, hereffter at befatte, ey heller met contribution, naar den paa-tydis At paalegge, Under Vor hylfiste och Raade etc. Hafn. 27 Apr. 1640."

8. — f. 42. „Mogens Seest¹ och Christoffer huas Att leffuere Niels Krag² lund i Mors. Hafn. 25 Majj 1640."

9. — f. 99 b. „Christoffer huas sis mageschifte med hans K. M. C. 4. Kolbing 1 Feb. 1641." Christoffer Huas overdrager Kongen og Kronen 1 Gaard i Kæstier i Lunde Sogn og tvende Gaarde i Lundager By, og erholder derfor igjen 4 Gaarde i Vribtorp i Outrup Sogn og 1 Boel. Christoffer Huas's Gjenbrev er forseglet og underfrevet af Iffuer Bind och Erich Raas.³

10. — f. 210. „Jörgen Kragh och Christopffer Huass unge Befahling at leffuere Anders Wille⁴ Westerujg. Kjøbenhaffn den 16 Majj Ao. 1642."

11. Vester Herreds Tingbog i Ribe Raadstuearkiv. 1644 tvang Oberstlieutenant Hsarell, der laae i Varde og havde Varde og Vesterherred under Kontribution, Thomas Jensen i Varde til at følge en Korporal til Søvig, hvor de toge 4 Dyne, som Christoffer Huas der havde paa sit eget Foder.

1 Mogens Sehested til Holmegaard, Thimgaard og Mulderup, 1632 forlenet med Bøvling, † 1657.

2 Niels Krag til Trudsholm, gif af som Landsdommer 1640, sit Lund i Forlening, Rigsraad 1649, † 1650 paa Marhusgaard.

3 Erik Raas, formentlig dengang i Kancelliet; † 1669 som Eier af Bremerbøvd.

4 Anders Wille til Damsbo, Rigsraad og Marsk, † 1657.

12. 3nd. Reg. No. 10. 1640—48. f. 406. „Rige saabant¹ forlehningsbrevf sit Christopher Huasß paa Drum Slott och Lehn, tilholdendis Hannom til Aarlig Afgift at giffue til Kogl. Mtt. och Cronen huer philippi Jacobi dag, medens hand Samme lehn Nyder, Keede PENDINGE 2850 Endende Rixdlr in specie Vden alld Affortelße, Saa och Ser Geruste Heste aff bete lehn at holde til høystbet Hans Mttis Och Rigets Tieneste, Skouff och Wildbahne herudinden Ubeneffnt. Datum loco et die ut supra.“ (31 Mai 1646.)

13. — f. 447. „Obett Brevf till Drum Bønder tilholdendis dennem att Age Drum Slottis Korn, Naar god søhre ehr, till Rest omliggende Kiøbsteder, paa Een Otte eller Nie Mile Wegs omtrent, huor lehnsmanden der sammesteds Christopher Huasß Dett best affhænde fand. Hafn. den 17 Aprilis Ao. 1647.“

14. 3nd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 40. Chrijsstoffer Huas's Forleningsbrev paa Drum, dat. Hafniæ 5 Aug. 1648. Forleningen lyder paa Drum med tilliggende Bønder og Tjenere, Thisted Bispegaard's Gods, det Gods, afg. Christen Skeel ubi Pant havde, og en Gaard i Ydeby. Han skulde betale i Afgift 2,303 gode Rdl. og tjene Kongen og Riget med 6 gerust Heste.

15. 3nd. Teg. No. 12. 1648—51. f. 49. Brev til Chrijsstoffer Huas om at undersøge og erklære sig over et Andragende fra Johan Brochenhus til Hinsell ang. Færgemændene ved Ottesunds Færgested. Hafn. 1 Decbr. 1648.

16. — f. 58. Brev til Chrijsstoffer Huas om at anvende af sit Lens Indkomster i indeværende Aar 300 Rdl. og i næste Aar andre 300 Rdl. til Istandsættelse af Drum Slot, der var meget brostfældigt, mod at de nævnte Summer affortedes i hans Regnskab. Hafn. 4 Decbr. 1648.

17. — f. 59. Brev til Hr. Anders Wille anl. Chrijsstoffer Huas til Hennegaard. Chrijsstoffer Huas havde af sit Lens Indkomster betalt to Aars Befoldning til Peter Hue, Profos over det jødske Re-

¹ som mange flere der nævnes paa dette Sted. Chrijsstoffer Huas's Lensbrev er ikke indført udførligere end det her findes.

giment, og til to Stokknegte. Skjønt han havde gjort dette ifølge et Misfave fra Chr. 4, fik han dog Udfættelse derfor i sit Regnskab for Lenets Indtægter, da denne Udgift burde afholdes, ikke af de nævnte Indtægter, men af hvad der var henlagt til Militiens Underholdning. Anders Wille blev derfor anmodet om at erstatte Christoffer Huas det omhandlede Udlæg af de Midler, der vare bestemte til Militien, for at Huas kunde faae ordentlig Kvittants paa sit Regnskab for Lenet. Hafnæ 4 Decr. 1648.

18. 3yd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 142. Kvittants til Christoffer Huas, der havde gjort Rede og Rigtighed for alle Indtægter af Drum Len fra Phil. Jac. Dag 1635, da han først befom det efter Gunde Lange, til han — d. 5 Aug. 1648 — fik Lensbrevet fornyet. Hafnæ 22 Decr. 1648.

19. — f. 144. Christoffer Huas, Bestalling som Oberstlieutenant til Hest i Nørrejylland. Frederiksborg 23 Decr. 1648.

20. 3yd. Teg. No. 12. 1648—51. f. 141. Brev til Christoffer Huas om at der maatte estergives Sognemændene i det af Sandflugt stærkt medtagne Toed Sogn i Thy en tredie Del af Kongens, Kronens og Kirkens Tiender; de øvrige to tredie Dele skulde ligned paa samtlige Sognemænd, uden Hensyn til om de vare Kronens eller Adelens Tjenerer. Det afgaaende Beløb skulde blive godtgjort Huas i hans Regnskab. Hafn. 20 Aug. 1649.

21. 3yd. Reg. No. 11. 1648—51. f. 267, med Indlæg. Christoffer Huas, Brev paa at maatte stifte sin Søn Jens Huas udenlands.

1. Et Brev fra C. Huas til Otto Krag.

„Min gandske Wenlig helsen nu och altid forgend med Gud Aermeg^t. kiere Otte Kragh och kiere broder, betæder ieg dig paa dit wenligste och gierne for megit beuist goede, Huilchet igien at forschylde Jeg Stebse gierne findis Willig,

Derneft kiere Otte Kragh och kiere broder, kand ieg dig paa dit Wenligste icke forholde. Effterkom ieg nu gierne Wille hafue min Sonn Jens huas her Vdaf Landit, och ieg hannem icke Bel Tor vdschide, forind ieg der til faar hans Kong. Maagt. Nadigste forlof och til Labelske effterdi hand icke hafr werit paa Soerøe. Huorsore kiere

broder ieg dig Saa megit Wenligen beder, at du Wille Vel giøre och paa mine Wegne til talle och anholde hos hans Mayt., om ieg Samme min Sønn her af Landit maa Vdschiche. Thi med Sandhed at Sige da hafuer ieg icke Midel til at holde hannem først paa Soer formedelst Kostens Dyrhed og Exertitiernis Store befostring der Sammested, Som ieg formoder paa dit neste lige Saa let och Ringe paa fremmede Steder at kand hafuis och hand Saa der hos i Sproget och andre Exertitier kunde ofuis, til med er hand och kommen til alder, Saa hand er hans fulde 18 Aar och i sit Nitende. Bedendis fordi kiere broder paa dit wenligste du herom wille slye mig hans Ma. nadigste wilge at Vide. med lige wenligste begiering du mig icke Wille fortende. Jeg Saa offte och dristig dig befuenger, Gud Wed dersom ieg i nogen maader kunde tiene dig i denne Lands Eigen, schal du hafue dristig offuer mig at byde, och ieg giernne til din tjeneste schal findis Willig. Och Wil hermet hafue dig Gud allermehst onschet och befallit med huis dig kiert er, Actum Drum Slot den 10 Februarij Ao. 1650.

Christoffer Huas
Egen Hand.“

Udenpaa Brevet findes som Udskrift:

„Erlig och Welbiurbig Mand. Otte Kragh. Til Wolbierig. Kong. Ma. Osuerste Secreterer. och befallingsmand offuer Halknes Closter harings Lehn i Norge och Thneholms Prousti. Min kiere broder Och Synderlige goede Wen, Gandsche Wenligenn Tilschrefuit.“

2. Den Rgl. Tilladelse.

F. 3.

G. A. V. „At efftersom os Elschl. Christopher Huas til Hennegaard etc. hos os Underd. lader anholde och begere, at det hand maatte bevilges Stragen at fliche vd aff landet hans Søn, os Elschl. Jens Huas som nu skall være vdi sit 19 Aar, v=anseet hand dend icke haffuer fuldent, Daa haffue vi paa forbe. Christopher Hvassis Underd. Ansøgning och begering, Raad. bevilget och tillat, saa och her med bevilger och tillader, at hans Søn forbe. Jens Huas stragen maa forsendis och Reise vd aff landet, v=anseet hand hans 19 Aar icke haffuer fuldent, Forb. etc. Hafniæ den 26 Februarij Anno 1650.“

22. — f. 276. Mogens Kaas¹ og Iver Kaas² fik Ordre at overlevere Drum til Mandrup Due.³ Arel Juell⁴ og Børgen Marfoin⁵ en lignende Ordre om at overlevere Pandum til Christoffer Huas. Hafniæ 4 April 1650.

23. — f. 293. Christoffer Huas, Forleningsbrev paa Pandumsgaard. Afgift 160 Rdl. og Forpligtelse til at stille en gerust Hest. Hafniæ 18 April 1650.

24. Vester Herreds Tingbog i Ribe Raadstuearkiv. 6 Juli 1650 lod Christoffer Huas paa Tinge give Last og Klage paa nogen Knybestytter, som havde ladet sig befinde at styde og bruge Knybestytter paa Fælligsmark imod Forordning.

25. Ind. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 276. Brev til Borgemestre og Raad i Varde at modtage Varfel paa Byens Vegne, naar Christoffer Huas kalde paa Sandemænd mellem Vitarp By paa den ene og Borting By paa den anden Side. Varde Kjøbstad eiede nemlig en Gaard i sidstnævnte By. Hafn. 16 Sept. 1650.

26. Ind. Reg. No. 11. 1648—51. f. 403. Christoffer Huas, Kvittants paa Drum Len, hvorfor han nu endelig havde gjort Rede og Rigtighed. Hafniæ 24 Marts 1651.

27. — f. 539. Christoffer Huas, Brev paa tusinde Rdl., som Landkommisjærerne i Nørrejylland aarlig, fra Phil. Jacobi Dag førstkommende at regne, skulde udbetale ham af Statterne i Nørrejylland for Afstaaelsen af hans Len Pandumsgaard, der blev udlagt til Betaling af Rigens Gjeld. Hafniæ 27 Novbr. 1651.

28. Ind. Tegn. No. 12. 1648—51. f. 400. Brev til Landkommisjærerne i Nørrejylland om Betalingen af de ovenfor nævnte tusinde Rdl. Hafniæ 27 Novbr. 1651.

1 Mogens Kaas (Sparre K.) til Lyngholm.

2 Iver Kaas (Müller K.) til Ulstrup i Thy.

3 Mandrup Due til Halkjær, † 1660. See om ham Molb. Chr. 4te Breve I. 2.

4 Arel Juul til Billestrup og Bolstrup f. 1606, † 1671, Søn af Iver Juul til Billestrup.

5 Børgen Marfoin til Vonsbjerg, † 1671, 61 Aar gl.

29. *Ind. Teg. No. 13. 1652—56. f. 3.* Brev til Christoffer Huas om at gjøre Rede og Rigtighed for Afgiften af Pandumgaard for Tidrummet fra Phil. Jac. 1650 til Phil. Jac. 1652, samt om at levere, hoad han var skyldig, til Børgen Rosenkrantz¹ for at denne dermed, saavidt tilstrække kunde, kunde kontentere Ds Gf. Samuel Surch,² hvem Venet var udlagt til Pant og til hvem det til Phil. Jac. 1652 skulde leveres. Hafn. 24 Januar 1652.

30. — f. 21. Brev til Christoffer Huas og Jacob Grubbe³ om at overlevere Børgemaalet for Claus von Andersens Børn,⁴ som Hr. Mogens Sehested i nogen Tid havde forestaaet, til Otthe Krag. Hafn. 20 Martij 1652.

31. — f. 31. Brev til Christoffer Huas og Peder Lange⁵ at foretage et Magelæg af noget Gods, Sorø Akademi eiede i Jylland i Nørherred i Sønderborg Sogn og By, mod noget Gods, Raffrits Paavist⁶ eiede i Aasted Sogn i Venneberg Herred. Hafnia 3 April 1652.

32. — f. 48. Brev til Christoffer Huas om strax at levere Panum Hovedgaard og Gods til Samuel v. Surch, hvem Gaard og Gods var tilfjødet af Kronen. Hafnia 4 Mai 1652.

33. *Ind. Reg. No. 12. 1642—56. f. 146.* Christoffer Huas, Brev paa at maatte tilforhandle sig nogen Bondeeendom, nemlig toende⁷ Selveierbøndergaarde i Riberhus Len i Vesterherred, af hvilke han

1 Børgen Rosenkrantz til Kjeldgaard, Hovmester paa Sorø, Befalingsmand paa Børglum, † 1675, 68 Aar gl.

2 Samuel v. Surch el. Sord, jfr. B. 32, 38 og 27.

3 Jakob Grubbe til Kappel, g. m. Ingeborg Kruse, Christoffer Huas's Kousine, jfr. p. 16.

4 Claus von Andersen, kom ind fra Holsten, kjøbte 1624 Ulfund, † 1632. Hans Søn Hans Børgen v. A. til Ulfund, † 1655.

5 Peder Lange til Kjærgaard ved Ribe, Erkedegn ved Ribe Domkapitel 1649—52, fik Kannikedom i Ribe 1652, † 1661.

6 Lauritz Povist til Skrumkager, † før 31 Juli 1667, g. m. Kirsten Lange, Broderdatter af Iver Lange til Bramminge, jfr. Stam. over Langerne.

7 I Indslagene tales kun om en Trediepart af een Bøndergaard i Stausø, Denne Sogn.

for nogen Tid siden havde tilskiftet sig Herligheden af Kronen; dog at Rjøbet stete med Bøndernes Samtykke. Hafniæ 17 April 1653.

34. 3yd. Teg. No. 13. 1652—56. f. 145. Brev til Christoffer Huas og Jacob Grubbe om at modtage Børgemaalet for Claus von Andersens Børn af Otte Krag og at overgive det til Sønnen Hans Jørgen von Andersen, der siger sig efter Loven at være sin egen Børg og nu vil forestaae Børgemaalet for sine Søffende. Hafniæ 21 Apr. 1653.

35. — f. 152. Brev til Peder Lange og Christoffer Huas om at foretage Magelæg af Gods mellem Ribe Kapitel og Erich Krag.¹ Hafn. 3 Majj Anno 1653.

36. — f. 157. Brev til Christoffer Huas om at lade Jørgen Raas til Hadstrup² bekomme det Udlæg, som afg. Mogens Bilde³ havde gjort paa hans (Huasfæs) Kompagni. Hafn. 13 Majj Anno 1653.

37. — f. 157. Erich Juell, Christoffer Huas og Herman Raas,⁴ at være Kommissarier i en Trætte mellem Jffuer Wind og Varde By ang. Varde Mølle. Hafn. 14 Majj Anno 1653.

38. 3yd. Reg. No. 12. 1692—56. f. 163. Christoffer Huas, Røttants paa Bor og Kronens Gaard Pandumgaard, som han havde havt i Forlening fra Phil. Jac. 1650, efter Henrik Belov, til Phil. Jac. 1652, da afg. Samuel v. Sord af Polen bekom den efter ham. Hafniæ 21 Majj 1653.

39. 3yd. Teg. No. 13. 1652—56. f. 178. Brev til Christoffer Huas og Jacob Grubbe om at likvidere Fru Lisbeth Skades, Sl. Hartvig Særes, Gods og Formue efter hendes Husbond.⁵ Hafn. 20 Juni 1653.

1 Eric Krag til Bramminge m. fl. Stadsf. Hd. p. 118 ff.

2 Jørgen Raas til Hastrup, Oberst, faldt i Slaget ved Nyborg 1659.

3 Naastefte Mogens Bilde til Lirøbel, f. 1617, † 1648.

4 Herman Raas til Refstrup, g. m. Magdalene Kruse, Søsterdatter af Anne Staverjcoff.

5 Hartvig Sæge (Sæs, Sæfs) fik 1635 Lenborggaard i Forpagtning. Hans Enke, Lisbeth Skade, med hvem han ikke havde Børn, har dateret sin Ansøgning (i 3ydfte Indlæg 1653) fra Tanderup. Der var skrevet til Lisland for at erfare om der fandtes nogen nærmere Arving, end hans Farbroderføn „Ds Effel. Frederich Sæg paa Nyeberig i Jylland“.

40. Tredde Indlæg 1653.

„Stormegtige Hoigbaarne Første
allernadigste Herre och Konning.

Efter som Allernadigste Herre och Konig, Det nu er paa Fierde aar Sidenn, ieg Mate quitere Drum lehn, mig aff eders Kongl. May. Her Fader Salig Høylofflig Ihukomelse for min lange besuerlige Thieneste Nadigst War forleendt, och dett Kinge Lehnn Eders Kongl. Mai. mig Nadigst igien beuilgede, som da alt War udlagt til Kigens Giæld, Miste ieg for 2 Aar sidenn, och dend Kinge Gagie mig aff land Ristenn er beuilgede, siden same lehnn fra mig bleff annammet Rand ieg icke som ehr Oberste Leutenandt mig af underholde, Huorforre ieg paa det Vnderdanigste beder och begierer, Eders Kongl. Ma. Nadigst uile Erindre dend fortrøstning och Kongli løfte och tilsauffn mig aff eders Kongl. Ma. Sielff Nadigst Mundtlig, (Eaa uel Som Ved en deel aff Kigens Raad som hoer eders Kongl. May^{ts} paa mine Veigne Vnderdanigste haffuer Anholdt) giort ehr, och Ansee Min lange Thieneste ieg Eders Kongl. Ma. Sampt dend Høylofflig Herre Eders Ma. Salige her Fader, och mit Fæderne land Inden och uden Riget nu paa 29 Mahrs tid giort och beuift haffuer, baade for Ritmester och Oberstløytenandt, Huor ieg mig udj Alle accasioner haffuer Forholdt, Som ehn Ehrligh Dansch Adelsmand, Som ieg vil formode mig Nogen ey Andet Schal epetersige. Eders Kongl. Ma. mig derforre Nadigst til Nest Kommendes Phillippj Jacobj dag Wille haffue i betenchning, Att ieg kunde haffue Nogen ophold, huorweed ieg min hustrue och børn Kunde Forsynne, Dend Kinge deel mig aff Land Risten ehr beuilget haffuer Jeg fast tilfadt paa Abtschillige Keiser till Kiøbenhaffn och Vdi Andre Maader, des imidlertid ieg hafr Søgt epeter dend goede Fortrøstning, mig tid effter Anden paa It lehn, giordt ehr, Och dersom Ederx Kongl. Ma. Nadigst mig nu ej uil betenche och hielpe, bliffuer det mig Thil Storste Schæde och Ruin, om ieg mig Saaledes lengere schal opholde, Wil derforre i Ald Vnderdanighed herpaa Foruarde Eders Kongl. Ma. Nadigste Milde Resolution Jeg Erbyder mig Vnderdanigste, som ieg pligtig ehr, Eders Kongl. Ma. och mit Fæderne Kige her effter, som hidindtil j Ald Thilberlige occasioner oprigtig at Thienne, och for Eders Kongl. Ma. Liff och bloed at opsette, Ederx Kongl. Ma. Med dend Høibaarne Dronning och Elschelig Kongl. Børs sampt det Gandsche Kongl. Huß uil ieg hermed udj Gudx Allermeg^{ts} Be-

schiermelse throlig befalet, Actum hennegaard den 7 December Anno 1653.

Eders Kongl. Ma. Underdanigste
Thro och Willig Thierer
Chrijsstoffer Huas
mp."

41. Jyd. Tegn. No. 13. 1652—56. f. 360. Brev til Mandrup Abilgaard¹ og Chrijsstoffer Huas om at erkynbige dem om, hvor mange øde Gaarde, der fandtes i Kiberhus Len. Flensborghuus 15 Maij Anno 1655.

42. — f. 381. Chrijsstoffer Huas og Herman Raas at være Kommissarier paa Skifte efter Jacob Krabbe paa Lindberg (el. Lundberg).² Hafn. 26 Jul. Anno 1655.

43. — f. 484. Chrijsstoffer Huas og Laurz Paaviff m. Fl. fik Brev om at tagere afg. Wengell Kottkirkes³ Gaarde Krogsgaard og Sneum saa billigt, at de siden kunde gaae i Søffendestifte. Hafn. 18 April Anno 1656.

44. Jyd. Tegn. No. 14. 1657—60. f. 10. Brev til Hr. Anders Bilbe, hvormed fremsendes Bestallingsbrev for Chrijsstoffer Huas til Hennesgaard etc. som Oberst og for Niels Lyde⁴ som Oberstlieutenant til Hest. Hafn. 8 Febr. 1657.

45. — f. 24. Brev til Hr. Anders Bilbe, hvori han underrettes om, at Chrijsstoffer Huas er udnævnt til Oberst og Niels Lyde (til Elved) til Oberstlieutenant til Hest. Rendsborg 7 Martz 1657.

46. — f. 24-25. Brev til Baldemar Lyde.⁵ Kongen havde be-

¹ Mandrup Abilgaard, 1628 til Skodborg, 1642 til Rugballegaard, 1656 tillige til Estrup i Malt Herred.

² Jakob Krabbe nævnes i Jyd. Jnbl. 1653 til Damsgaard.

³ Wengel Rothkirk f. 1597, † 1655, eiede ogsaa Stensgaard i Fyen, var forlenet med Antvorskov, Korsør og Sæbygaards Len, jfr. Skadst Hb. p. 73 ff.

⁴ Niels Lyffe, til Elved og Harrested, fanget 28 Okt. 1657 i Wensjøsel af de Svenste, † c. 1683. See Ved. Sim. om Elvedgaard.

⁵ Baldemar Lyffe til Grinderslev Kloster, Nørgaard og Hvanstrup. Hans Enke, Sofie Redy, nævnes til Grinderslev Kloster 1681.

falet Christian Greve til Rangou indtil videre paa sine (Kongens) Vegne at give Chrijsloffter Hvas Ordet, hvilket Boldemar Lyde nu fik Ordre at tage hos ham (Hvas). Glyskeborg 10 Marts 1657.

47. — f. 25. Brev til Chrijsloffter Hvas, hvem det var befalet at lade sit underhavende Rytteri med hoesværende Fodfolk forlægge i Rendsborger Len, at han skulde kommandere et Kompagni Ryttere ud til Segeberg for at holde Vagt og lade det afløse hver ottende Dag. Glyskestad 11 Marts 1657.

48. — f. 47. Brev til Kigens Marck, at han naar Hr. Friderich von Buchwalt har bekommet den ham bevilgede Eskadron af det jydste Landrytteri, skal forordne Chrijsloffter Hvas og Niels Lyde det Folk, som de under deres Regiment kunne føre. Hafn. 23 April 1657.

49. — f. 99. Naabent Brev til Fogder, Præster, Sognemænd og Andre, at være Oberst Hvas behjælpelige med at faae hans umonterede Ryttere paa Benene, og til Lensmænd, Fogder, og alle Andre, som han ved Søskanten mod Sjælland og Fyen besøger med dette Brev, at være ham behjælpelige med Skuder, Færger og Vaade til samme Rytteri at overføre til de nævnte Lande. Medelfar den 25 Aug. 1657.

50. Jyd. Reg. No. 13. 1657—60. f. 37. Leide og Freds-brev for Jens Hvas, der i Duel havde dræbt Lieutenant Bernt Gamelin. Til Sagen hører:

1. Chrijsloffter Hvas's Ansøgning om Tilgivelse for hans Søn.

„Stormächtigste Høybaarne Fårste, Allernaadigste, Herre-Konninge,

Efterfom Jeg fattige Mand, Eders Kongl. Maytt. underdanigste Tiener, foraarbagis, Eders Ko. M. med denne min Underdanigste Supplication att Besøge, Anlangende min fattige Søn Jens Hvas, Eders Kongl. Maytt. allerunderdanigste tiener, disverre Er Gerade, udj En w=lychelige hendelse, Med affgangene Lieutenant Berendt Gamelin, Sidst forleden d. 12 Octobr. Saa Er dieris Begøndelse først kommen af, Att Hr. General Major fride Von Buchwalt, hafuer nogle gange Vbi Stifft Bremmen, befallet min Søn, at skulle Ride til forbemelte Gammelins Troupe, Och paa Hr. General Majors Vegne befalle hannem, att skulle Marchere, Och at hand skulle Wd=Comman-

dere fra sin Troupe nogle Rytter, till att Recunissere och Partere, daa haffr samme Lieutenant altid suaret hannem Spotteligen, att hand som Er Vng Karl, skulle Commendere hannem som War En Gammel Söldat, och haffuer hand oc saa Sagt, att min Søn War alt for Vng til att Werre General-Adiutant, Huortil min Søn haffde Suaret, att huis Hr. Gen. Majeur haffr befallit mig, Torde Jeg ide Andet Endsom forrette, Huoroffr hand Tidt och offte, skal haffue haanligen Talt om dj danste Adelsstand, huilcket min Søn ide Kunde lidde, Och der dj nu seenisten haffr werrit offr paa Torfing, Att skulle skiffte och dehle Quarteren om, daa er Kommet udj Trette med huer andere, Saa hafr da min Søn Erligen fordert hannem vd, for haanden, huoroffr for^{re} Lieutenant ere bleffuen Dod.

Er derfor til Eders Kongl. Maytt. min allervunderdaanigste Bøn och begiering, Eder Ro. M. aff Kongl. Naade och Mildhed, Wilde tilgiffue min Søn sin Forseelße, Effterdj det Erligen Och oprichteligen, for haanden skeed Er, Saa hand maa søge sin herre och Konge, och Fædernslands tjeneste, som tilforn, Sligt Eders Kongl. Maytt. Storre Naade och Mildhed, skall Gud Allermæchtigste Igien belønne, Och Jeg sampt min Kierre Søn, skal findis Eders Kongl. Maytt. Tro tienere med Liiff och Blod, som worris styldighed wdtreffuer, Forhaaber her- paa Ett Raadig och mild Suar, Gud den Allerhøieste Eders Kongl. Maytt. med denned Hønbaarne Droning och Kongl. Børn, Vdi Ett langvarende lyckfalligt Regimente opholde och beuare.

Eders Kongl. Maytt.
 Aller Vnderdaanigste
 Tiener
 Chrijstoffter Huas."

2. En Erklæring fra 3. Ernst Balzar... og Hans Schell om at Duellen var skeet rebeligen for Haanden.

„Effterfom wi vnderstrevne Er aff Erlig och Velb. Mand Chrijstoffter Huas til Hennegaard Velbestalter Obrist, tel Hest ombedende Hans Velbiurdighed woris Kundskaffb at meddehle, Angaaende den Duell som her paa Stededt passerit Emellumb hans welbiurdigheds Søn Jens Huas, welbestalter Cornet och affgangene Monss. Lieutenant Berent Gammelin, Sidst forleeden dend 12 8bris 1657, Huilchidt wi icke Billigen welbem. Obrist Huas kunde Rechte, och med en goed

Sambvittighed en Andet Rand Sigge i huor ded aff os udj Egne Personer kunde Begereris (Gud bedre des Vær den w-lycke skulle hende) Endsom ded io Redelegen forhaanden at wære sfeed, udj Andre mange Godt foldhis Meruerrelse, och begge med huer Andhre maare Resoluert at Gaae tilsammen, Medens huor aff deris Corel ibegyndelsen Rand. wides os en Andet udj nogidt at kunde Bestaae, widere endsom wi wel fornamb, Ett gammelt Had, Som skulle dennem udj Stichtbremmen hassue Emellumb werret, ded Bekiendhe wi med woris Raffne til Sandheds Bekreftning at wndhrskriffue, och Signeter hoeströcht, Ex Waldemar Slott den 8 9bris 1657.

(L. S.) J. Ernst
Baltzar...

(L. S.) hanß Scheel."

3. Den Kgl. Benaadning i Registrene.

„F. 3. G. A. V. At efftersom for os underdanigt er blefen andraget, at det Drab som Ds Effel. Jens Hvas paa Lieutenant Bernt Gamelin hafuer beganget skal være sfeed Redelig for Handen, Da hafue Bj paa saadan underdant^t ansøgning og begiering, Raadigt bevilget og tilladt saa og hermed bevilger og tillader at forⁿ Jens Hvas for samme Drab maa niude fred og Sider leyde igien at forblifue i vore Lande, eller udj Boris oc Rigens tienneste, hvor hannem lystet.

Hafn. dend 30 Novembr 1657.“

51. Ind. Teg. No. 14. 1657—60. f. 145. To Breve til Key Løche¹ og Mogens Arnsfeld² om at drage Omfarg for, at afgangne Oberst Hvas's Officerer, samt Corfitz Wsfeld³ med underhavende Officerer bekomme Kvarterer i Hjørring og Søby, og Ritmester Jørgen Lycke med hans Officerer i Skive. Hafn. 4 Juni 1658.

52. Indskrift paa Christoffer Hvas's Kiste, tidligere henfat i Lauritz Ebbesens Kapel i Aarhus Domkirke, nu i Kjelderens under samme Kapel.⁴

1 Kaj Lykke, den bekjendte, Befalingsmand over Aalborg Stift 1658.

2 Mogens Arnsfeld til Rugaard, † 1671, Befalingsmand paa Skivehus 1657—60.

3 Corfitz Wsfeld til Matstrup.

4 Indskriften er her meddeelt efter en Afskrift, der i lang Tid har været

Heruder hviller Erlig Velbr. ogh nv salig Mand Christopher Hvasz Henni Gaard fordvm kongelig Maysts Befalingsmand paa Ørvm. Hans Legeme som var Erlig och Velbr. Mand Jens Hvasz till Kaasz og Fru Ingeborg Kruse Dieris Søn og hvar fød paa hans Fædrene Gaard Kaasz vdi Morsz Anno 1598 dend 22de Junij Bleff efter dend høieste Guds Behag fra dette mødsommelige Liiffs Besverlighed bortkaldet vdi Kjobenhaffnn Anno 1658 dend 18de Febrvarij Eftter hand sitt Liff christeligen og vell haffde fremdraget vdi 60 Aar ringer 4 Maanneder ogh aff samme sine Alders Aar med Ære og Berømmelse tilbragt de 33 vdi de tvende høie loflige Kongers Konning Christian den 4des salig i Admindelse ogh Kong Frederik den 3dies nv regierendes Danmarkes ogh Norges Konninge sampt sit Fædrenelands Tieneste imod Rigernes Fiender for Rittmester Oberst Lieutnant og til hans dødelige Afgang Oberste til Hest Siælen er hos Gud som dend gaff Legemet forventer Herren frydefuld Opstandelse til sin Frelzers hørilige Aabenbarelses Dag.

53. Bib. Landst. Skjøde og Panteprotokol¹ No. 2. (16 Jan. — 18 Decr. 1661). p. 142. Læst 10 April 1661. „Jens Huasz til hennegaard hans for Seplede og understf. Bress, datierit hennegaard

i min Familjes Eie og har alle Kjendetegn paa med den største Omhu at være taget efter selve Pladen paa Risten, da den henstod i det aabne Kapel.

1 Til Viborg Landstings Justitsprotokoller haves ikke noget Register, saa at disse Protokoller kun med Besvær kunne gennemgaaes for et længere Tidsrum. De ere ikke benyttede ved Udarbejdelsen af disse Meddelelser, skjønt det er troligt, at de kunne indeholde ikke uvigtige Bidrag. — Særskilte Skjøde- og Panteprotokoller haves fra 1660, men flere Aargange mangle. I disse Protokoller findes til 1690 et Personalregister, ført efter Personernes Fornavne, dog med Optagelse af enkelte Eiendomme. Fra 1690 er paa Registeret tillige opført særligt de Eiendomme, med Hensyn til hvilke en Tinglæsning har fundet Sted. Disse Protokoller ere for Tidsrummet 1660—1717 gennemgaaede af Afsesfor i den Kgl. Landsoverret i Viborg, Etd. Bregendahl, og hans forekommende Bevillie skulder jeg de her meddelte Uddrag. Protokollerne ere betegnede med Nummere (Aargangen 1660 er No. 1), og hver Protokol omfatter i Begyndelsen eet, senere flere Aar. De No., der mangle i Tidsrummet fra 1660—1717, ere følgende: No. 5, 6, 7 (fra 17 Decr. 1663 til Slutn. af Decr. 1666), No. 11, 12 (fra 16 Septb. 1669 til 8 Martz 1671), No. 16 (fra 5 Aug. 1675 til 13 Martz 1677).

den 31 Martz 1661 defj Indhold, at efftersom" han ikke har efterkommet en af ham til Albrecht Johann, Borger i Kbhvn, i Flensborg d. 20 Martz 1657 udstedt Obligation for 939 Rd., som skulde have været betalte til 11 Juni 1657, ligesaa lidt som han har betalt de til ult. Jan. 1661 paaløbne Renter, 205 Rd. 2 Mk. 2 ß., og han er uden Middell til at betale og ei heller har Fordegods dertil førend Skifte er holdt efter hans salig Fader, forpligter han sig for sig og sine Arvinger, Een for Alle og Alle for Een, ved sin adelige Vre, Tro og Love at betale Kapitalen og Renten skadesløst til Kreditor i Kbhvn i førstkommende 11 Juni. Skeer dette ikke, skal han være forpligtet at skaffe Kreditor gode og troe Forlovere eller ogsaa „udi Indlæg" udi Kbhvn efter sit forrige udgivne Brevs Indhold at indtræde. Des imidlertid skal og maa bem. Albrecht Johann have al hans Arvepart i Fordegods og Løssøre, som kan tilkomme ham efter hans sal. Fader, indtil Hovedstol og Rente er betalt.

54. -- p. 213. Læst 28 Aug. 1661. Jens Hvas til Hennaard hans forseglede og underskrevne Brev dat. Hennaard d. 4 Juli 1661, underskrevet til Bitterlighed af Jesper Vognsen til Nerild¹ og Christian Bind² til Nørholm, dets Indhold, at da der ved Skifte den 4 Juli 1661 paa Hennaard efter hans salig Fader Christoffer Hvas er falden paa hans Løb at betale 1100 Rdl. af hans Faders efterladte Gjæld, forpligter han sig at holde hans „Kjere Moder fru Anna Staffuerskou, sampt hans Kjere Sødskinde Olluff Huas, Jomfru Christendtze og Jomfru Heedeuig Huas med deres Arffvinger" frie for den ommeldte Del af Faderens Gjæld og at indfrie de derfor udstedte Gjældsbreve. Til Sikkerhed herfor pantsætter han til bem. sin kjære Moder

1 Jesper Vognsen til Nerild, eller Nstergaard, i Lyne Sogn, Nørre Horne Herred, g. m. Elise Stede, døde 1687, 68 Aar gammel, paa Roelsegaard, og er begravet i Roelse Kirke, hvor, efter D. Atl., hans Fane med Baaben og Indskrift findes. Han var Skiftekommissær i Boet efter Anne Staverscoff, B. 62, og underskrev 30 Decbr. 1673 (dengang Ritmester i det Rantzauke Regiment), som Børge for salig Erik Hvas's Børn, et paa Høgholt den nævnte Dag udsærdiget Skjøde paa Skarholt m. m. til Erik Rosenkrantz til Rosenholm. (Wib. Landst. St. og P. Prot. No. 14. p. 7.)

2 Christian Bind til Nørholm, † 1677. Han fik N. efter sin Fader Sver Binds Død 1658.

og sine kjære Søffende 6 (eller 7) ham tilhørende Gaarde og Boel i Henne og Quong Sogne,¹ og indfries Faderens Gjeldsbreve ikke af ham inden Mauritii 1661, kan det pantsatte Gods tiltrædes til brugeligt Pant.

55. **Proces mellem Claus Koppcke og Anne Staverscoff.** Sagen findes i Geheimearkivet, afleveret dertil fra Rancelliets Arkiv 3 Septb. 1850, betegnet i Rancelliets Arkivbog: Pakke No. 56 Litr. H, i felvø Pakken Litr. U. Sagen indeholder:

1. Claus Koppckes Indmaningebrev.

„Hoch Edele gebohrne, groß Ehe undt viehtlugendtsjame Frawe! Deroselben gebe hiemit Zu vernehmen, undt wirtd ohne daß dieselbe ohne Zweiffel Sich Zu erinneren wißen, welcher gestalt Ihr Sähl. Eheherre, Herr Christoff Huaß, dem Ehren Besten, Großachtbaren, undt wolffürnehmen Herren, Claus Kopeke, Dero Regierenden Hochfürstl. Durchl. Zu Schleswig Holsteins hochbetravetem hr. Amtschreiber, auf Rißmar, mit Zwenhundert Rthall. in specie capital verhaftet ist, undt Ihme also schuldt pfligtig geworden. Wan aber wolgemeldeter hr. Creditor nuhn in negst Zu rüde gelegten Sieben Jahren, Keine Zinsen von obgedachtem capital hat erheben können, undt derowegen nicht gemeinet ist, also länger in gedult Zu stehen, undt deß seinigen Zu entbehren. Alß hat hr. Creditor mihr Zu Endtsbenahmbten dahin bevollmächtigt daß Ich die Hoch Adeliche frawe, nach obligationis einhalt, Zur Zahlunge soll antreiben, Undt tuhe krafft dieses, deroselben Ihres Sähl. Eheherren außgegebenen handt undt Siegell, in welcher Er für Sich undt seine Erben, Zum Einlager, in mangel der Zahlung, nacher Riehl Zu begeben sich verschrieben, hirdurch erinneren, undt der hoch Adelichen frawen hirmit daß verschriebene Ein-

¹ Henne Sogn, Dyrebne, Mateß Christensen, Skylder aarligen en March Hellemis, en & Wollemis, en Suin, Noch udi Quong fogen Lauridz pederßen, en boel, schylder aarligen en pund Smør, Bremoesje, Niels Kuerdesen schylder Halffanden gyliden ti Sneeske tal schulder, Niels Michelsen, Skylder Halffanden gyliden ti Sneeske tal schulder, Hans Lauridgen, schylder En Gyliden och fire Sneeske tal schulder, Itemb fiederholt, Søren Michelsen och Jørgen Christensen Skylder 3 pund Smør en Suin, en daller Gjesterj. — Man seer hvor ringe dette Gods var.

lager ankundigen, daß sie Sich, so forth nach insinuirung dieses, nachdem Riehl in Hauß Köpfen daselbst in der slämischen straffen belegenen behäufung erhalte, undt alda ein Adelichest Einlager halte, auch darauf weder tages noch nachtes nicht scheid. Sie habe dan obgemeldetes capital mit den Zinsen, interesse undt ohnkosten, vellig erlegt undt bezahlet. Weil nuhn der hochadelichen frawen, hirdurch nicht mehr angemuthet, als waß Ihres Sähl. Eheherren Handt undt Vmbtschlages gerechtigkeit gemäß, undt meine Vollmacht undt instruction mihr an die handt giebet, als wirdt Sieselbige gebührend nachkommen, undt mihr vorgeben, daß Ich alß geuollmächtiger solches Ihr tuhe ankundigen, Empfehle deroselben, Gottes gnädiegen obhuet undt, Ich vorbleibe

Dero Hoch Adelichen Frawen
in Ehrengedehr Dienstgefließener

Wijborig
den 9 Februarij Anno 1664. Jacob Stegelman n. p.“

Dokumentet har Paategning om lovlig at være forkyndt d. 27 Febr. 1664 for Fru Anne Staverscoff paa Hennegaard.

Udskriften paa Brevet lyder saaledes:

„Der Hoch Edellgebohrnen groß Ehe undt Viehtugendtsamen Frawen, Fr. Anna Staverschouen Sähl. Christoff. Huaf^s Erbgeseßen auff Hennegaardt meiner hoch Zu ehrenden Frawen

Hennegaardt.“

2. Høiesteretsstevningen. (orig.)

Vi Fr. 3 etc. „Wiide maa j Dß Elschl. Fru Anne Staffuerschouf, Affg. Christoffer huaf^s til hennegaard, at for os Vnderdaniigt hafuer ladet berette Claus Koppete Ambschriffuer udj sigmar Huorledis hand sig offuer eder schal hafue at besuerge formeledst at j Eders Affg. Mandz til hannem Vdgiffne obligation dateret Rihl in Octauis trium Regum, Anno 1654 paa Fou hundrede Rixdaler iche schal hafue betalt, en heller Renter paa Mange Aarsitiid afflagt, huorfore hand eder indmanelse hafuer ladet forkynde, som dog af eder iche er bleffuen effterkommit, som hand formeener at vere imod sidste vdgangue forordnings indhold, Och dersore vere for Aarsaget Eder for Woris hoyeste ret at lade indsteffne. Thi biude Wi Eder, och befale at j Retter Eders leilighed effter herom at møde for Woris almindelig Høiesteret udj rette, som den 6 Junij forstkommenbis er berammet her udj woris

Residents Stad Kiøbenhaffn, at schal holdis och da at liide och Undgielde huis loug och Ret er.

Giffuet paa Vort Slot Kiøbenhafn dend 20 Aprilis Anno 1664.

Under Wort Zignet.“

(L. S.)

Paa Stevningen findes en Baategning om at den d. 11 Mai 1664 paa Hennegaard er forkyndt for Fru Anne Staverscoff af tvende Borgere i Viborg.

3. Anne Staverscoffs Indlæg for Høiesteret.

St. Pap. No. 9. En Nix Ort.

„Efter som Claus Køppeke Ved sin forhuerffuede min Allernaadigste Herris, och Konnings Steffning mig Vnderkjæffne fattige Høvedrøffuede Enche hiid till dend Høyeste Rett haffuer ladet Citere, Anlangendis Gen Indmanelke som hand for mig schall haffue ladet forkyndt, formedelst min Sl. Mandys Vdgiffne Obligation Daterit Anno 1654 lyndendis paa 200 Rixdr icke Er indfriet, huilken Maning icke Aff mig schall Bære efterkommit, huor fore hand mueligt achter dend høyestis Rettis domb offuer mig till indmaning at forhuerffue. Ti er derimod dette mit faarte Suar, huad det sig belanger at ieg Claus Køppekes bress till indmaning icke haffuer efterkommit, da om ieg mig endskont till nogen Maning haffde forplighted, (Som ieg doch icke haffuer giort) da kunde jeg dend dog paa dee tiider icke Parererit, formedelst min Stoer Suaghed Som Gud mig haffde paalagt huor udj iag fattige bedrøffuede enche Endnu Er geraaden, Menß efter som Claus Køppeke Aldrig schal kunde beuiise, det ieg Vnder danigst formoder, at ieg udj min Sl. Mandys Vdgiffne Obligation till Nogen Maning mig haffuer forplighted, thj om endskont min Sl. hoeßbonde Sig till maning at lide kand haffue Obligerit, da formoeder ieg underdanigst icke plichtig derfore at Bære, udj min Sl. Mandys Sted maning at liide, Menß udj Allerderd. hed formener der fore at bliffue fri kient, Och at Claus Køppeke bør plichtig at Bære, sin fordring efter Landys lov ved indforfæll at søge hoeß mine Søenner Efter som sammue gield er lod falden till dennem at betalle til bemelte Claus Køppeke, der skjifted efter min Sl. hoeßbunde holtis, och det udj deris Till falldne fæderne Arffue efter som ieg paa min part derimod till falt andre min Sl. Mandys Creditorer at Suare. Och er ieg herpaa hanß Kongl. Mayst. Sampt

hans Kongl. Maytts Raadts Dom, udj ald underdanighed aff Rade foruentendis. Dette Er min Indleg om Nogen Mig ved den højest Rett haffuer thieff att thalle Bekrefter Jeg

S. Christoffer huafes
høysbedrøbett Ell.

Actum Kiøbenhaffn
dend 6 Julij 1664.

Anne Staverscoff
Egen hand.¹

56. Bib. L. S. og P. Prot. No. 8 (Jan. 1667 — 11 April f. A.). p. 95. Læst en d. 27 Febr. 1666 dateret Indførselsforretning, foretagen efter Landstingets Udmeldelse af Henrich Friis til Ørbekslund² og Olluf Huas til Hennegaard hos Mogens Kaas paa Høirris (Mors)³ til Fyldestgjørelse for en Fordring stor 1600 Rdl., som Mogens Kaas efter Panteobligation skulde til Forvalter Jens Pedersen paa Frøsløvgård.

57. Proces mellem Mogens Kruse⁴ og Fru Anne Staverscoff. Sagen findes i Geheimarkivet, afleveret dertil fra Rancelliets Arkiv den 3 Sept. 1850, betegnet i Rancelliets Arkivbog „Pakke No. 56 Litra E“, i selve Pakken Lit. R.

1. Mogens Kruses Indlæg for Høiesteret.

„Stormectigste Høybaarne Første, Allernaadigste Herre och Arffve Konge, Høyadle och Høyviisze Herrer och Kongelige Raad.

Effterfom ieg for den Høylofflig Højest Ræt aff min Kiere Møster Erlig og Velb. Frue Fru Anne Staffverschov til Hennegaard er inciterit, for en summa penge, hun effter hinders El. Mandts for mig giorte forløffte, till Monsieur Kolblodts fuldmechtig aff Kiel schall haffve betalt, Saa endog samme penge mig aldrig lofflig er opfagt, eller mig

¹ De to sidste Linier „Dette er ic.“ samt Underskriften ere tilføiede med hendes egen Haand.

² Hencil Jespersen Friis til Ørbekslunde var g. 1. m. Karen Bilde, med hvem han fik Damsgaard paa Mors, 2. m. Jytte Sehested, Datter af Mogens S. til Holmegaard, † i første Barfjelleng, 3. m. Sofie Juul, Datter af Hans Juul (Pille) til Staarupgaard og Pibet Krag, Anne Staverscoffs Kousine.

³ Mogens Kaas folgte Høirris 1679.

⁴ Mogens Kruse til Spøttrup, Oberst, Søn af Sofie Staverskov og Otto Kruse til Ballø, altsaa Anne Staverscoffs Søstersøn.

copie aff breffuene effter mine mange baade mundtlig och schriftlig begieringer maatte leffveris, hvor effter ieg mig kunde vjde at rette, effterkom mine breffue mig mesten udj heeneste Evensche feide er fra-kommen, och ieg nu icke kand erindre mig, hvorledis med samme for-løffte er beschaffet, Saa haffver ieg dog paa adskillige steder verit udj forløffte igien for min Kiere Moster och hinders Børn, fast for lige haa stor en Capital, nemlig til Velb. Tidrich blomme til Nebel¹ for tusende Rixdr., och til Maren Ernstis i Kiøbenhavns for en summa, som begge for den Høylofflig Høyeste ret haffver verit udj rette, och aff med-følgende messiver kand erfaris, Och icke nu haa fuldkommen som det sig burde kand fremvisis, hvad omkostninger och schadelidelser derpaa er gaaet, formedelst min forige fuldmectig Madt Mortenken paa Albed ved døden er affgangen och hans boe forbeglet, och forⁿ Madt Mor-tenken alle de breffve och documenter udj sin giemme och forvaring haffde. Hvorfore ieg underdanigst er begierindis at der icke endelig udj denne sag for den Høyeste Ret nu maatte kiendis, effterkom det er mig umueligt for forschreffne aarfagers schiuld nu haa fuldkommen at kunde fremvisse som det sig burde hvad ieg for dennom haffver betalt eller verit udj forløffte for, Men at sagen enten til goede Mænd eller til landt lov och Ret maatte henvisis, hvor ieg mig da imod haaadan min Mosters tiltale schal Erklere och for hvis ret er hinder contentere, hvilcket ieg underdanigst formoeder mig ogsaa bliffver be-vilget, och er herpaa en naadig domb begierindis, Tisted den 16 Julij 1667.

Mogens Kruse"

2. Tre Breve fra Aune Staverscoff til Mogens Kruse.

a. Ald loche och velstandt Onschelße, min stedt villig tjenestis Erbiudelße altid at beslitte mig paa at vere min goede broder til tjeneste som min schiuldighed Er. Min goede broders schriftvelße haffver ieg bekommit at ieg didrich blomme skulle contentere, haa er det mig umueligt ham til Nøt aars dag at betale, men sin Rente til Rette tid

¹ Didrik Blome, Oberstlieutenant, † 1695. — Nebel ligger i Vester-vandet Sogn, Hillerslev Hd. Han eiede siden Nesstrup, som han fik udlagt for Gjeld af Herman Kaas's Enke, Magdalene Kruse, Mogens Kruses Søster, der havde Nesstrup efter sin Moder Sofie Staverskov.

och iche en scheling med gudtz hielp at lide schade, Men ieg ville aldrig faa gierne Jeg kand faae medel til pengene 3 aar at betale, hand kand giøre hvad hand vil, det samme haffver ieg ocfaa schreffvet ham til, Jeg haabis hand bliffver vel goed, Nicolaus Holst Er falben paa Olluff Hvasffis och paa Jens Hvasffis loed, Och beder min goede broder ville lade mig vjde hvor meget det Er hand der Er i forløffte for os, Min goede Broder schal bliffve uden ald schade, och vil befale ham gud med ald kiert och ald løche och velkignelſke som vj alle samptlig ynſcher dich och din kiereſte aff Henegaar den 13 Jullij Anno 1661.

E. Chriſtoffer hvasffis

Højbedrøffvede

Anne Staffverſchoff

Egen haand.

b. Neſt ald løche och velſtandtz Wnſchelſke, min ſtedtz villig tieneste altid for faa meget beviste goede altid mig paa beſlitte at vere dig til tieneste, kiere Mogens kruſe och kiere Søſterſøn Eſſterſom Didrich blomme haffver ſagt dig thufen daller op ſom min goede El. Mand var hannom ſchiuldig och ieg faa mange ſtæder haffver verit om dem, och ieg ingenſtedtz kand faae dem, hvorføre ieg beder min goede broder at derſom hand veſte nogen ieg kunde faae dem hoer ſom ville tage godtz til underpandt, vil ieg ſette dem got godtz til pandt, Eller min goede broder ville ſelff tage det i pandt och contentere didrich blomme, och beder min broder ville Raadføre mig her udj och hielpe mig til rette, Jeg haffver ingen ſom ieg kand Raadføre mig med, Och beder min goede broder ville giøre udj ald ting ſom ieg troer dig til, och vil befale dig gud med ald timelig och evig velſtand, ſom ieg och bornene ønſcher dig och din kiereſte aff Henegaar den 9 Novemb. Aar 1661.

Nicolaus Holst Er
fallen Jens och Olluff
Hvas til haabis di
haffver det i aegt.

El. Chriſtopher hvasffis

Højbedrøffvede

Anne Staffverſchow

Egen haand.

c. Neſt ald velſtandtz Wnſche, min ſtedtz villig tieneste altid kiere Mogens kruſe och kiere broder, tacher ieg dig paa det venligſte for faa meget beviste goede min villig tieneste altid, kiere Mogens kruſe och kiere Broder din ſchriſſvelſke haffver ieg bekommet anlængendtz dj penge hoer didrich blomme, faa vil ieg drage hen til hannem, och ſee om

hand dem icke vil lade bliffve bestandendis, der som hand icke vil Er det mig unueligt penge til den tid at bringe til veie, icke eller børnene fand bringe penge til veie til Nicolaus Holst, Erbiuder og nu strax at udlege godtz til betalning, saa ingen schal lide schade for mig, och beder dig du for gud schiuld intet vil bliffve vred paa mig och icke fortenthe, gud giffve du veste selff nogen der ville kiobe godtz eller tage godtz i forschring, saa vil mage det saa at ingen schal lide schade, och ville onsche ieg kunde komme dig en gang 3 tale, dette ieg dig kiere broder til efterretning at lade dig vjde, for der som det laae paa mit liiff veste ieg icke at bringe pengene til veie, och vil her med befale dig gud med ald timelig och ævig velsignelse som dig og din kiereste och Eders børn vnschis aff mig och mine børn, aff Hennegaar den 22 Augusti Aar 1662.

Sl. Christopher Hvasffis
hønbedrøffede
Anne Staffverschoff
Egen haand.

At dette er en rigtig Copie aff velb. Fru Anne Staffverschovs
schriffvelser til velb. Mogens kruse

Christian Mortensen Lolius.“

58. Bib. X. Sk. og P. Prot. No. 10 (9 Septb. 1668 — 15 Septb. 1669). p. 301. Efsjode, dat. Hennegaard d. 9 Mai 1669, læst ved Landstinget d. 12 s. M., hvorved Anne Staverhoff, jal. Christoffer Hvas's til Hennegaard „med Min Egen saa Velkom med mine Børns frij Velje Samtsche, och welberaad hue, hafuer afstaet, Soldt, schjød“ etc. Siøvig Hovedgaard i Vester Herred, tageret og anslagen ubi Hartkorn for 23 Tønder, samt 5 Gaarde og 2 Boel til „Erlig og velfornehme Ungkarell Anders Nielsen, zidzhastig paa Siøvig och kongelig Majestets Rifogedt til Ribberhuus, och hans Arffvinger.“ Kjøbsummen er ei nævnt. Skjødet er understrevet af hendes Søn Jens Hvas som Lavværg og til Bitterlighed af Jesper Wogensen til Østergaard og Erik Brockenhuß til Leerbeck.¹

¹ Erik Brockenhuß til Leerbeck i Høver Sogn, Tyrlid Hd., Befalingsmand over Mandal 1667.

59. Alfabetifjt Register over Adelen i Danmark og Norge. Geheimarkivet.¹

„Riberhuus Amt
Vester Herred og Kjerregaardts Birch. Velb. Fru Anna Staffuerskou til Hennegaard Ehl. Oberste Christopher huasfis efterleffuerffe, dieris Sønnen Jens huaf och Oluff Huaf, unge Karle, som under tiiden hoes moderen er hjemme,
datum Riber Amt Skriversfue d. 24 Marts 1670.

Brochmann.“

60. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 13 (9 Marts 1671 — 18 Decbr. 1673). p. 86. Anne Staverscoff sal. Christoffer Huas's høit bedrøvede Enke til Hennegaard udsteder d. 31 Mai 1671 for et Beløb af 220 Rdl. en Panteobligation til ærlige og gudsfrygtige Kvinde Mette Pedersdatter, sal. Jes Pedersens, og hendes to Søuner Frands Jesfen og Jens Jesfen, og giver en Bondegaard i Høllerslev i Janderup Sogn til brugeligt Pant. I Obligationen hedder det, at Anne Staverscoff forpligter sig og Arvinger ved sin adelige Vre til at betale Beløbet, og til Bitterlighed have unftrevet hendes Søn Jens Huaf og ærlige og velbaarne Mand Jørgen Roftrup til Lyderupgaard.²

61. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 14. (14 Jan. 1674 — 17 Decbr. f. A.). p. 150. Skjøde, dat. Ringkjøbing 30 Septb. 1674, hvorved Anne Staverscoff, sal. Oberst Huas's til Hennegaard høit bedrøvede Efterladte, med sin Søn Velbaarne Jens Huaf til Hennegaard som Lavværge, sælger og overdrager til Doktor Tegardts Enke i

1 Dette Register er blandt andre Sager afleveret fra Kancelliets Arkiv i 1854. Det var i Kancelliets Registratur betegnet Skab 8 No. 163. I Pakken findes 1. Klade til et Register, 2. et renstrevet Register (begge ufuldførte og ufuldstændige med Hensyn til de Navne, der findes i Indberetningerne), 3. de originale „Forteignelser paa Adellen i Danmark, Som efter Kgl. May. Naadigste befaling Dat. d. 12 Martij 1670 Af Amtmændene i Ko. Na. Cancellij indleffuerit“. Den Kgl. Befaling sees af Overkriften paa nogle af Indberetningerne at have angaaet: Et rigtigt Mandtal af forfatte paa alle de adelige Personer, som under N. N. Amt findes, som til myndig Aar og Alder kunne ere, til hvad Gaarde de lade sig skrive, de som gifte ere med deres Fruers Navne, og dernæst Entemænd og Unge Karle, saavel og Entefruer m. v.

2 Jørgen Roftrup til Lydumgaard, see Stam. over Langerne.

Ringjøbing tre Parter Agerjord, Vosfesteder og Enge i Ringjøbing og Rindum Sogne med „tillhørig Strand bredeffell stoelstød og ald anden Rettighed“ efter det Pantebrevs Formeldelse, som hendes salig Husbond af Kong Frederik d. 3die, høilovlig Ihukommelse, naadigst er givet, dat. 3 Noob. 1651, hvilke 3 Parter Eiendom er i Hft. 8 Stp. Rug og 8 Stp. Vng, tilsammen 2 Tdr. Hft., og hver Tønde ublagt bem. hendes sal. Husbond i Betaling for 130 Rdl. Skjødet er undertegnet af Jens Hvas og til Bitterlighed af Erl. og Velb. Mand Niels Raas til Bekmark¹ og Christen Lange til Deibjerglund.

62. Jnd. Tegn. No. 16. 1670—1681. f. 258. No. 22. Jesper Wognsen til Østergaard og Christoffer Philip Curter til Mølby,² Kommissorium til at behandle Skiftet efter afgangne Fru Anne Stavercoff, Christoffer Hvas's til Hennegaard, meddekt efter Ansøgning af hendes Arvinger. Hafn. 6 Mai 1678.

63. — f. 259 No. 23. Hans Juul³ at være Jomfru Christenke Hvas's Børge paa Skifte efter sal. Fru Anne Stavercoff. Hafn. 6 Mai 1678.

64. — p. 279. Skjøde, dat. 28 Decr. 1679, fra Lauritz Jacobsen i Rjærup til Anders Nielsen paa Søvig, Kgl. Majestæts Ridesfoged til Riberhus, paa en Halvgaard i Rjærup.

65. — p. 280. Panteobligation, dat. Hennegaard 8 Juli 1681, læst 2 Martz 1682, hvorved Christence Hvas til Hennegaard giver Niels Nielsen til Endrupholm⁴ Pant for 200 Rdl. in specie at tilbage-

¹ Niels Raas, Amtmand i Høsten, folgte Bekmark 1682 og døde i Fattigdom paa Lindstov.

² Christoffer Philip Curter til Mølby el. Mølbygaard i Andsager Sogn, Øster Horne Herred, (i lige østlig Retning omtrent halvhjerde Mil fra Søvig og halvfemte fra Hennegaard) kaldes von Reichelsdorff, blev naturaliseret 7 Aug. 1650, g. 1. m. 3de Heydensdorp, Suhms gl. Saml. 2 B. 2 S. p. 153 Mandtal over Adelen 1655, 2. m. Barbara Lange fra Høsfelmed, see Stamt. over Langerne. Han eiede en Del Gods, som han tildels havde faaet gennem sin Hustru (Andel i Endumgaard og Høsfelmed), og nævnes ofte i Tidsrummet 1678—89.

³ Hans Juul til Staarupgaard, see Note

⁴ Niels Nielsen (jfr. „Stadst Herred“ p. 126 ff.) var først Forpagter paa Lufgaard hos Sofie Staverstov, 1674 Forpagter paa Endrupholm, f. A. Proffst-

betale d. 8 Juli 1682, i en Bondegaard i Raatorp i Otrup Sogn. Obligationen er medunderstrevet til Bitterlighed af hendes Morbroder og Formynder Hans Juul til Staarupgaard og hendes Broder Jens Huasf.

66. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 20. (Marts 1681 — Marts 1682). p. 278. Skjøde, dat. 18 Febr. 1682, hvorved Anders Nielsen til Søvig, Kgl. Majestæts Kidefoged i Vester Herred, sælger en Del Gods i Kjergaards og Henne Birker, Kiberhus Len, til Niels Nielsen paa Endrupholm. Skjødet er tillige understrevet af Anders Nielsens Kjøreste, Erlige og Velbaarne Jomfru Hedevig Elisabeth Huasf.

67. Ind. Teg. No. 17. 1682—87. f. 103 No. 4. Hans Hansen paa Barhoed¹ og Anders Nielsen paa Søvig at være Kommissarier i en Tvist ml. sal. Borgemeister Stephan Nielsens² Arvinger paa den ene Side og Barde Bys Ørigheid paa den anden Side. Hafn. 17 Febr. 1683.

68. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 21. (Jan. 1683 — Decbr. 1684). p. 220. En Obligation, dat. 7 April 1683, hvorved Christoffer Philip Curger af Nølby paa egne og Hustrues Vegne, samt som Børge for sal. Velbaarne Jørgen Kosterups Børn, giver Anders Nielsen paa Søvig og Christen Jørgensen sammesteds Obligation for 600 Rdl. med Pant i bemeldte Børns Andel i Hæsfelmed Hovedgaard og Mølle samt tilliggende Gods, som er tilfalden dem ved Arv efter deres Morbroder, sal. Velbaarne Christen Lange til Hæsfelmed. 3 Obl. berettiges Kreditorerne i Tilfælde af mislig Betaling til at tage Pantet til Brugelighed uden Rettergang, og gives dem i Tilfælde af Salg Fortjohæret. 3 Obl. forpligter Debitor sig og Arvinger ved „vores adelige Vre“.

friver, 1679 Eier af Hennegaard, 1684 af det halve Hæsfelmed, 1686 af Endrupholm. Han døde 1708. Han var ikke Broder til Anders Nielsen paa Søvig. Hans Enke, Anna Stefansdatter, beholdt Endrupholm til sin Død, 1717. Han havde en Datter, Cathrine, og to Sønner, Stefan, adlet Ehrenfeld, til Endrupholm, Nørholm, Lunderup, Agerfrog, og Peder, der antog Navnet Endorf, til Hennegaard.

¹ Hans Hansen paa Barhø, Stabst Hb., p. 144.

² Borgemeister Stefan Nielsen i Barde, Fader til Niels Nielsens Hustru paa Endrupholm.

69. 3yd. Tegn. No. 17. 1682—87. f. 207 No. 17. Hans Hansen paa Varhoed og Anders Nielsen paa Sœvig, Kommissorium i Anf. af en lignende Tvist og mellem de samme Parter, som ovenfor (f. 103 No. 4). Hafn. 22 Marts 1684.

70. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 22. (Decbr. 1684 — 22 Mai 1686). p. 263. Obligation, dat. 4 Novb. 1685, fra Christoffer Philip Curger til Mølby for 88 Rdl. til Velfornemme Mand Anders Nielsen, wohnhaftig paa Sœvig, med Pant i noget Bøndergods i Orby Sogn i Vester Herred. Debitor forpligter sig og Arvinger ved „vores adelige Vre, Tro og Loffve“ og der indrømmes i Obligationen Kreditor Ret til i Tilfælde af mislig Betaling at tiltræde Pantet som brugeligt Pant.

71. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 23. (16 Juni 1686 — 30 Apr. 1687). p. 212. Skjøde, dat. 12 Decbr. 1686, hvorved Laurig Jacobsen sælger en Halvgaard i Kjarup i Zandrup Sogn til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Sœvig og hans Arvinger. Skjødet er underskrevet til Bitterlighed af Erlige og velfornemme Mand Lambert Jørgensen Raff, Herredsfriver i Vester Herred, og Anders Christensen i Kadarp, Birkfoged til Hønnegaards Birketing.

72. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 24. (25 Mai 1687 — 20 Marts 1689). p. 88. Obligation, dat. 3 Juli 1682, fra Frands Juul til Starupgaard,¹ Kgl. Majestæts velbestalter Oberstlieutenant tilføds og Overkommandant paa Christianssand, for 600 Rdl. til Erlige og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Sœvig med Pant efter 400 Rdl. i Hovedgaarden Frøstrupgaard i Ribe Lehn.

73. — p. 239. Skjøde, dat. 12 Juli 1688, hvorved Christoffer Philip Curger til Mølbygaard sælger en Bondegaard i Vester Brøgm Bn i Aal Sogn, Vester Herred, Riberhus Len, til agtbare og velfornemme Mand Niels Nielsen til Hønnegaard og Anders Nielsen til Sœvig.

74. 3yd. Tegn. No. 18. 1688—96. f. 55. No. 74, 75.

¹ Frantz Juul, Søn af Hans Juul (B. 63), Feltmarskalk i Frankrig, Eier af Krabbesholm ved sin Hustru Johanne Sofie Kaas.

Olf Krabbe¹ og Anders Nielsen paa Søevig, Kommissorium anlangende Skifte efter afgangne Henning Poviff,² efter Begjering af hans efterlevende Frue, Birgitte Marie Galt. Hafn. 27 Oktb. 1688.

75. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 24. p. 313. Skjøde, dat. 6 Decbr. 1688, fra Christoffer Philip Curger af Mølbygaard paa Bøndergods i Orby By og Sogn, Vester Herred, til velfornemme Mand Anders Nielsen, wohnhaftig paa Søevig.

76. — p. 314. Obligation, dat. 28 Decbr. 1688, fra Niels Andersen Bollerup, Eier af Frøstrupgaard, Forpagter paa Nørholm, til velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søevig for 99 Rd. 3 Mk., med Pant i en Bøndegaard og et Hus i Offerup Sogn Aatorp.

77. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 25. (21 Marts 1689 — 18 Juli 1690.) p. 166. Skjøde, dat. 8 Nov. 1689, fra Christoffer Philip Curger til Anders Nielsen paa Søevig paa noget Bøndergods i Jandrup Sogn.

78. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 28. (22 Febr. 1693 — 20 Okt. 1694.) p. 116. Skjøde, dat. 16 Juli 1693, læst 27 Juli f. A., fra Karen Paoviff, salig Sivert Kolles af Skrumstager,³ paa en Del Bøndergods i Vester Herred, Ribe Amt, til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søevig og hans Arvinger.

79. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 30. (22 Febr. 1696 — 29 Novb. 1697.) p. 14. Skjøde, dat. 22 Febr. 1696, hvorved Sophie Kofstrup, Enke efter Christen Lange, af Deiberglund, sælger noget Bøndergods i Skads Herred, Guldager Sogn, til agtbare og velfornemme Mand Anders Nielsen paa Søvig.

¹ Olf Krabbe til Bjerre, Mandrup, Skaarup, Hastrup og Søvig, † 1728; efter en Bem. hos Klev. skal Eva Unger, Moder til Christoffer Hvas Andersens Hustru, Birthe Galt, ogsaa have været Moder til Olf Krabbe, som hvis Forældre ellers nævnes Henrik Krabbe og Birthe Unger.

² Henning Poviff, Lensmand paa Stiernholm 1660, Eier af Skrumstager 1684. Birgitte Galt blev siden Anders Nielsens Svigerdatter.

³ Karen Poviff, Datter af Lauritz Poviff til Skrumstager, † 1 Septb. 1711, g. 1. m. Anders Lange til Bernergaard, 2. m. Sivert Ratlev, Oberst til Hest, der faldt i den skaanske Krig 1676.

80. — p. 57. Stjøde, dat. 8 April 1696, hvorved Anders Nielsen paa Søvig sælger til dydbæde Matrone, Karen Christensdatter, sal. Peder Clemmensens af Lydumbaard, en Bondegaard i Rørup, der ved et Skifte d. 29 Okt. 1684 var udlagt Anders Nielsen for dennes Tilgodehavende. I Stjødet siges, at det tillige underskrives af Anders Nielsens Hustru Helvig Elisabeth Hvas, samt til Bitterlighed af Anders Nielsens Søn Christoffer Hvas Andersen, der dog ved selve Understriften har skrevet sig Christoffer Hvas.

81. Inb. Reg. 1690—1702. No. 21. f. 89 No. 32. Niels Nielsen paa Endrupholm, Konfirmation paa et Kommissariis Udlæg i Hennegaard og underliggende Mølle.

Indholdet meddeles her i Exrakt:

Paa Skiftet efter Sal. velb. Fru Anne Staverscoff, Enke efter Sal. Christoffer Hvas, hvilket Skifte holdtes paa Hennegaard d. 20 Juni 1679, mødte Raadmand i Ribe, Bagge Baggesen og lod fordrø Kapital 2225 Rdl. in specie, „hvorfor hannem til forsikring var pantsat Hennegaards Hovetgaards Grunde, Eiendom, Bygning og Herlighed, desligeste Henne Birkes frihed oc Rettighed, med nogle Huuse oc Boeliger ubi Hennebye, item Henne-Mølle med nogle Boele og Huse i Kirke=bye, samt andet meere Løssore“ efter det fremviste Pantebrevs Formelning. Bagge Baggesen forlangte Pantet udlagt til Eiendom; men da Kommissarierne i Boet, Jesper Bogenfen til Østergaard og Christopher Philip Curger til Mølbye, ansaae Pantet for at være mere værd, og som ingen rede Penge eller andre Midler i Boet fandtes, hvorfor Pantet kunde indløses og betales, begjerede, samtøtte og bevilgede „den Sal. Frues Børn oc Arvinger, velbr. Jens Hvas oc velbr. Jomfru Christenke hvas“ at „deris Kiære Søsters Mand Uerlig og Belforstandig Anders Nielsen paa Søvig, Ridesøget til Riber huus, Wille til Bagge Baggesen erlegge forskrevne Capital“, dermed indfrie Pantet, selv tage Fyldest og Betaling forud af samme og derefter lade det Overskydende komme Boet tilgode. Da Kommissarierne bifaldt dette Forslag, blev der d. 8 Juli næstefter paa Hennegaard holdt en ny Samling i Boet, paa hvilken Anders Nielsen mødte og betalte kontant til Bagge Baggesen 2225 Rdl. in specie, hvorfor Kommissarierne igjen gavede Anders Nielsen Fyldest og fuldt Udlæg i: „Hennegaards Hovetgaard med aldt dets tilliggende Eiendom, agger oc Eng, som nu dertil

ligger, oc ellers tilforne, oc i medens Sal. Christopher hvas dend befad, dertil Vare, oc af Arvidstiid tilligget haver inden oc uden Markeffel, med dend De ubi Fiilsøe beliggende, samt Stug Jorder Car Riob, Ager eller Eng, intet med alle undertaget, item alle de boeliger oc Huuse udi Hennebye, som paa Gaardens Genemerke bygt ere, alt med Foerte, Fallet, Hebe, Riær, Rose, Fiskevand, Fægang, Jagt oc Stranvrag, saaviit til Hennegaard er berettiget, før Gaarden oc dendes Gendelsgrunde; Desligeste Birke-Rettighed oc Frihed til Henne Birk med ald anden Herlighed, adelig Rettigheder oc Friheder, som nu ere tilforne oc af Arvids tid dertil liggendes, brugt og fuldt ere, Ved hvad navn det helst er, eller navn is kand, aldeelis intet med alle undtaget i nogen maader, som alt til haabe er taxeret oc Vurderet for Tyve oc Fem tønder Hartkorn, Tønden Fyrgetyve oc Fem Rixdaler, er et tusinde et Hundrede, Tyve og fem Rixdaler; dernest fornesnte Henne-Hovetgaards bygning ind oc udvendig muur, Søm oc Nagelfast, intet undertaget, til sammen taxeret oc vurderet for fem Hundrede Rdr., item Henne-Mølle med ald des Mølle-Bænk oc bygning, samt Tamtiergaards¹ Mark oc Ejendom, med ald Anden dets herlighed oc tiliggende Rettigheder, oc som alt er bygt oc beliggendes ubi fornesnte Henne-Hovet-Gaards Genemerke tilsammen taxeret for Tyve Tønder Hartkorn, tønden Tredivo Rixdaler er Sex Hundrede Rixdaler, hvilte altsammen ligesom forskrevet staar, fornesnte Anders Nielsen, eller oc hvo det med hans Willie haver, for dem oc deris Arvinger U-igientkaldet til Gvindelig Eje oc Ejendom, skal oc maa have, nyde, bruge og beholde, oc i alle maader at giøre dennem saa nyttig, som de best vil, veed oc kand, oc beløber fornesnte Udlæg tilsammen To Tusinde To Hundrede oc Fem Rixdaler, hoormed fornesnte Anders Nielsen for samme sin reede Pengis udlæg som berørt, er afbetalt, dog om samtlige Arvinger begierer fornesnte Udlæg til Løsen, da at ssee efter Recessens tilhold. At jaaleedis som forskrevet staar skal efterkommes saa oc passeret er, bekrefter Vi med Boris Signeter her undertrøst oc egue Hænder hos skrevet. Datum Hennegaard dend 8 Julij Anno 1679. Jesper Wogensen L. S. Christopher Philip Kurzer L. S.“

Den Rgl. Konfirmation paa dette Udlæg er efter den almindelige Formel og dateret Hafniæ dend 20 Martij Anno 1700.

¹ kaldes i B. 82 „Trankjærgaard“.

82. — f. 91 No. 33. Niels Nielsen paa Endrupholm, Konf. paa Anders Nielsens Transport paa Hennaagaard med Tiliggende. Hafn. 20 Martii 1700.

Transporten indeholder, at Anders Nielsen af ret vitterlig Gjæld har været skyldig til ærlig og velforstandig Mand Niels Nielsen, wohnhaftig paa Endrupholm, 2225 Rd. in specie som Niels Nielsen har laant ham i rede Penge. Til Betaling af denne Gjæld transporterer han nu fra sig og sine Arvinger med sin Kjærestes Billie, „al den Udlæg, ham af Kommissarierne paa Skiftet efter hans gode Kjærestes Moder, Velb. Fru Anna Stauverskov, Sal. Christopher Svases, er tilgjort“ nemlig alle de Eiendomme, der ere betegnede i Udlæget af 8 Juli 1679. Disse Eiendomme overdrages Niels Nielsen og hans Arvinger til evindelig Arv og Eie, og Anders Nielsen frafrivder sig og sine Arvinger enhver nderligere Ret til dem. Han forpligter derimod sig og sine Arvinger til at hjemle det Overdragne skadesløst, og der forbeholdes ikke, som i Udlæget af 8 Juli 1679, Anne Staverscoffs Arvinger nogen Indløsningsret. Anders Nielsen tilligemed sin Kjæreste, Velbr. Jomfru Hedevig Elisabeth Svase, har undertegnet Transporten, der desuden er forsynet med Vitterlighedsunderskrifter af agtbare og velfornemme Mænd Peder Nielsen paa Kjørgaard og Hans Hansen paa Vahrhoed. Actum Sævig d. 24 Julij 1679.

83. Bib. L. Sk. og P. Prot. No. 33. p. 389. (Jan. 1702 — Decbr. 1705.) Skjøde, dat. Sævig 26 Juni 1703, hvorved Anders Nielsen paa Sævig sælger til Therman Knudsen en Del Gods, som fornavnte Anders Nielsens Søn, Christoffer Svase, har kjøbt ved Auktion 1702 over en Del kongeligt Strøgods i Kiberhus Amt, men som Christoffer Svase igjen har overladt til Anders Nielsen, der d. 12 Mai 1703 har faaet Afgl. Skjøde.

84. — p. 412. Skjøde, dat. 28 Martz 1704, hvorved Enten Kirsten Willadsdatter, sal. Niels Nielsens, sælger til Anders Nielsen paa Sævig en Gaard i Høe.

85. Ind. Reg. f. 1707. No. 124. Anders Nielsen og Hustru, Testamente konfirmeret den 11te Noobr. 1707. Til Sagen hører:

1. Ansøgningen.

„Stormegtigste Allernadigste

Arfue Konge og Herre.

Som Eders Kongl. Mants, Aller Underdanigste Indsøde Arfue Underfotter Underkrefne, Anders Nielsen, og Min Hofstrue Hedevig Elisabet Hvas, Ere nu tjell Allerstigende, En Huer Af 3mellem 60 og 70 Aar, og Hafuer lefoet tilfammen Vdj Echteskab Vdj 37 Aar, og 3 Vidler tid Velsignet af gud Med en liden Wfri Sæde Gard, Her Vdj Riber Huus Ampt, kaldet Søevig, Har og Vdj Berrende Boris Echteskab, En Haft flere End it Barn Som ehr en Søn Rasnlig Chrestopher Andersen der Alt for 13 Aar siden ogsaa er kommen i Echteskab Og Som Bij Gamble Echtesold, Hafuer i mellem os Indbyrdis Ofsuer Beyet, Huad skæde og Wlempe, der kunde Paa komme, dersom Ermelte Boris Søn, Schulle Nahr en af os Ved døden Vahr Afgaaen, træde Virkelig til dend Ringe Arfue Part, som Hannem efter Louen Kunde tilkomme, og At Goedget der Ved skulle blifue Split, og Abschilt, Og Hand dog en diell Medell tilforn bekommet, Som Wbflnd brølupsbekostning, Penger, Solf, Queg, og Andet, Alt ofsuer Boris Efne Gifvet, Faa End og ehr Bij fattig Gamle sold i forlofte for Hannem, for Penger, Hand optog til en Gard Hand kiøbte, Huilcke forlofte til Just Atander i Wiborg, Bij fattig Gamble sold Maa for Rente og betalle Ettusind Rixdaller for Vden Andre, og Indtet derfor Not, Alt saa er Bij Aller Under dannigste bønfallende, At Eders Kongl. Mants Wille Med Nadigste Dyne See till Boris Alledum, og hios søyede Boris Dprettede Testement Allernadigste Confermere Gud schall Behre Eders Kongl. Mants Rige belønner, Som Stedße schall onschis Af

Eders Kongl. Mants

Aller Underdanigste

og Gamble Arfue

Underfatter

Soevig d. 16 October

Ao. 1707.

Anders Nielsen mp.

L. S.

Hedevig Elisabet

Hvas Egen hand.

L. S.“

2. Det originale Testamente.

Kiendis Wj Wnderkrefne Anders Nielsen og Hedevig Elisabet Hvas, boende paa Søvig i Nør Jyt Land, i Riberhuus Ampt i Vester Heret, og Her med for Alle Vitterlig Gier, At som Bij nu efter dend

Goede Guds Behag og Nædig Villie Hafuer lefuet tilsammen Vdij it
 Ehrestelig og kjerlig Echteffab Vdij 37 Aar, og Har Ved Boris Echte-
 ffabs tiltrædelse, Ingen Af os, Huer Andre Nogen Medel tilbragt,
 Er og en Heller, Endten fra fæderne eller Møderne Opstigende eller
 Nedstigende Linnier, Ved arfve eller stifte Nogen Medel til Bogsen,
 Mens dend Ringe Medeltr, Bij nu ehre Eyende, og Mierste diell Vdij
 en liden Vfri Sæbegaard kaldet Søuig, Med Noget Ringe Forde Goedts,
 bestaaende, Er Samlet med Boris Ansigtis Soed, og Ved dend Aller-
 høyste Guds Næderig befkiermelse og Bessignelse, Huis Hellig Ravn
 være derfor æret og priffet, Gvindeligg, daa paa det, At samme lidet
 Goedtz, Nahr en af os ved døden Afgaar, en Ved Boris Søhn og
 Enefte Arfving Christoph Andersen skal vorde Split og Adskilt, dend
 Af os som igien lefuer, till Werchellig skade og præiuditz — Som nu
 begge Ere Allerstigende, I Mellem 60 og 70 Aar, I Henseende Hand
 hafer Afhendet Hans Goedtz Hand bekom med Hans Hoftru, Saa Vel
 En Sæde Gard Hand kiøbte, Siden Hand Nahr kommen i Echteffab,
 Og Bij fattig forEldre Goedtsagde for en diell af pengerne, som samme
 Gard og Goedtz blef kiøbt for, Som Bij Siden Maa for Reutte og
 betalle, og Indtet Hafuer Nøt derfor, derfor Wden osuer Boris Søn,
 Med Wdskyd, Brølupsbekostning, penge Solf, Queg og Andet, til Hielp
 At forpachte En Sædegord Med, Saa Af Hoynødtrengende Karfager
 Hafuer Bij med voris fri Villie, og Velberad Hue, Sampt kjerlig og
 Enig Samtoche, Med Hin Anden, Saaledis Ind Gaan og Slutted,
 Saasom Bij og Hermed fuldkommelig Ind Gaar Slutted og Stad-
 fæster, At Nahr En Af os, Ved dend timmeligg død, er burtkaldet,
 Schal dend Af os, Som efter lefver, Nyde og beholde dend Hielle Boes
 Medeler, løsore og Forde Goedtz, I Medens dend lefuer Wden Nogen
 Regeftering, besegling, stift eller dielling i Nogen Næder Mens At
 vebre Samlet for dend Efterlevende, I Medens dend lefuer, Og dend
 daa At suare til Gard og Goedtzis Afgifter Med tgl. contributioner —
 Sampt Egenn burtskyldigg Gield, Og Iche bemelte Boris Søhn Chri-
 stoph Andersen Eller Nogen paa Hans Vegne, At Hafue Nogen Ret
 Eller præntention, til sin ForEldris Sterboe, førn dend Lengst Lefuende,
 I lige Næder i Herren ehr Hensjofvet, At Saaledis Af os Gamble
 Echteffoldh Wryngeligen Holdes og Efterkommis skall, Hafuer Bij dette
 Imellem os Dprettede testament og kjerlig forEning Med voris Egenn
 Hender Vnderffrefuit og Sequeter Hofstrøgt, Sampt Venlig Ombedet

og for Maad Borgemeſter i Waarde VelEdler Sign. Hans Arſjelen Camp Byfogden Sign. Peder Jenſen Bredenbergh, med os til Bitterlighed Alt Underſkrifue og forſegle, leſvendis Vdi dend Aller Underdännigſte forhaabning, dette Af voris Allernädigſte Arſve Konge og Herre Paa voris Aller Underdännigſte Anſogning, Allernädigſte, At Vorde Confermeret Datum Søvig d. 16 October Ao. 1707. Anders Nielsen (L. S.) Hedevig Eliſabet Hvas Egen Hand (L. S.) Til Bitterlighed, og eſſter Begiering testeres af H. Axelson (L. S.). P. J. Bredenbergh (L. S.).“

86. 3yd. Reg. 1707—10. No. 23. f. 148 No. 142. „Anders Nielsen paa Søvig, at maa til een Arvs Inddrivelse paa Hans Jenſen Billums Begne, i Netterne bruge ſlet Papier, item faa beſtrevet paa ſlet papier og uden Betaling.“ Hafniæ 16 Decr. 1707.

87. 3yd. Reg. 1711—15. No. 24. f. 152 No. 35. Hedevig Eliſabeth Hvas, afg. Anders Nielsens paa Søvig, Moratorium ſaalænge Krigen varer; dog befries hun ei for Bøxler. Roldinghuſ d. 26 Martſ 1712.

88. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 35. (Juni 1711 — 24 Martſ 1717.) p. 179. Panteobligation, dat. Søvig d. 8 Januar 1713, læſt 12 Okt. ſ. A., hvorved Hedevig Eliſabeth Hvas, ſal. Anders Nielsens til Søvig, erkjender at være ſkyldig til Guldmægtig ved Ribe Amtſtue, Raſmus Bundefen, 790 Rdl. 1 Mk. 13 ſ., ſom han har betalt i Kongelige Skatter baade for hendes Mand og ſiden hans Død for hende indtil Udgangen af Aaret 1711, og hvorved gives Pant i Søvig og Hæſjelmed Hovedgaarde med Gods, ſaavidt hendes Part deri kan blive naar fradrages hendes Mandſ Gjeld og hendes Søns Arvepart efter hans ſalig Fader, hvis Størrelſe ikke kan vides, da hun efter Teſtamente henſidder i Fællig med Sønnen. Gjelden bliver at tilbagebetale d. 1 Jan. 1715 og at forrente fra 1 Jan. 1712. Obligationen er underſkriven af hendes Lavværg, Byfogden i Varde, Peder Jenſen Bredenbergh, og tillige af hendes Søn, Chriſtoffer Hvas. Det hedder ved hans Underſkrift: efter min kjære Moders Begiering conſenteris og underſkrives denne Obligation af mig til ydermere Stadfæſtelse.

Chriſtoffer Hvas.

89. Af Rentekammerets Resolutionsprotokol Nr. 69 fra 29 Decbr. 1713 til 24 Decbr. 1814. p. 1242.

„Hedevig Elisabeth Huas andrager allerund. hvorlevis hendes Sal. Fader Oberste Christopher Huas har til sin dødsdag staaet udi Salig og høyloflig ihufommelse Kong Christiani Quarti tieniste, og hun nu hans eeniste Daatter udi sin alderdom ofver 80 aar sidder udi armød; Thi nødis hun allerund. at tilbede sig, dend korte tiid hun endnu har at lesve udi, Eders Maytt. Raade, at hun maatte nyde hendis lifs tid een Eders Maytt. tiende udi Riber-Stift, Kaldet Jandrup Sogns Konge-tiende, imod Fæsteds igjengivelse til de fæstende. Hun haver intet at Kunde aftiene sliig Kgl. Raade med uden hendis Sl. Faders tilstaaende rest efter hosføyede Konning Christiani Quarti allernaad. tilstaaelse, saa og een Ring, som hannem af Høystbem^{te} Hans Kongl. May^{tt}. blev gifven, da hand blef bleseret ved Gener. Torstensens indfald udi Holsten og Jydland, om Eders May^{tt} maaskee for dens alder skuld allernaad. maatte behage at lade dend henlegge i forvaring.“

Allerund. Erklæring.

„Efter det ved Suppliquen fremlagde beviis, eller saa Kalbede rest-Seddel, under Salig og Høyloflig ihufommelse Konning Christiani Quarti Haand og Seigl, dat. Haderslef d. 24 Novembr 1645 skulde Supplicantindens Fader Christopher Huas efter dend med hannem gjorde afreigning, hafve til gode for sin resterende Befolding paa Sig Self, Under=Officerer og heele Compagnie 10861½ rd. 6 ff., hvor paa igien sub dato 7 August. 1651. findis affkrefven een fierde part, nemlig 2715 rd. 1½ Ort 1½ ff., med Kigens udlagde jordegods at være afbetalt, hvilket og saaledis rigtig udi Udlægs eller Skiode=Bøgerne her ved RenteCammeret findis indført; Herforuden hafver vi og ladet efterføge, om noget viidere paa forbem^{te} Fodring Kunde efter dend tiid være betalt, og allene befunden udi een paa Brev Cammeret værende gammel Teigne=bog, Militaire Personer vedkommende, iblant andet under dend rubrique af Dbriste Christopher Huases Regiment antegnet, at hans Søn Ao. 1658 d. 3 Julij paa sin Sl. Faders veigne af da værende Land=Commissarier her i Siælland hafde bekommet 360 rd. og Oberstens Frue d. 23 Julij samme aar hos Tolderen for Riøbenhavn ligelevis 200 rd., som viidere af hosføyede extract kand fornemmis, men om samme annammede penge skulde være paa afflag udi forberorte fodring, eller paa hvis gage hand siden som Befalings

Mand kunde haft til gode, der om hafvis ingen tilforladelig efterretning. Anlangende dend allerund. ansøgte Jandrup Konge-tiende, da befindis dend anslagen for 24 td. Hart Korn og aarlig afgift 6 ørter Rug, og 3 ørter Byg, og skal den halvøe deel af Tienden være bortkøst paa viffe Personers lifstid imod dend aarlige afgifts erleggelse udi Amptstuen, dend anden halvøe deel er, da dend Ao. 1713 blef Fæste-ledig, ved offentlig opbud udi Amptstuen blefven forundt Sognemændene udi 3de aar 1713, 1714 og 1715 for 38 rdl. aarlig afgift. Om nu Supplicandtinden udi hendis korte liffs tid allernaad. maae benaadis med denne Jandrup Sogns Konge-tiende imod Fæstens igiengivelse til vedkommende, naar hun igien frasiger sig og aldelis renuncerer ofven benefnte Fodring, det indstillis allerund. til Eders Kongl. May^{te} egen allernaad. resolution.

Rente-Cammeret d. 12 November Anno 1714.“

(Understrifterne) H. Adeler. J. Worm. H. Døsen. P. Rasmussen (?)
P. J. Bornemann. Justsen.

Resolution: „Vi bevilliger Allernaadigst at Supplicandtinden maa med Jandrups Sogns Kongetiende imod Fæstens igiengivelse til de Vedkommende paa Hendes lifstied benaadiges, naar hun igien frasiger sig og aldeelis renuncerer hendis Fodring.

Riøbenhavns Slot d. 19 Nov. 1714.

Friderich R.“

90. — p. 530. Skjøde, dat. Hesselmed d. 20 Januar 1717, læst 25 Febr. i. A., hvorved Hedevig Elisabeth Hoas, sal. Anders Nielsens til Søvig, og Christoffer Hoas „efter Velberaad Hue og Overtændende til min, Hedevig Elisabeth Huassis sal. Mandts og jeg, Christoffer Huas, bemeld^{te} min afgangne Fader salig Anders Nielsens Vitløftig Gieldts Afbetaeling og store paahengende Contributioners Restantser i disse besværlige tiider at af Clarere“ sælge til Etatsraad Oluf Krabbe til Bjerre Søvig Hovedgaard af Htt. ny Matr. 18 Ld. 3 Skp. og den dem tilhørende Halødel af Hesselmed Hovedgaard af Htt. 13 Ld. 2 Sk. 2 Fdk. med alt paa disse Gaarde værende Løssore af Brygger- og Brændevinsbrændingskredskab, Jernkaffelovne, Borde, Senge, Stole og Trævare af alle Slags, med de Huse, der fandtes paa Søvig Mark, og nogle til Gaardene henlagte særlige Marker og Enge, samt med Bøndergods til begge

Gaarde, bestaaende i Alt af 157 Td. 1 Stp. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Htt., fordelt paa 51 Gaarde (over 1 Td. Htt.) og 59 Boel og Huse, der fandtes spredte om i de nærmest liggende Sogne. Til Godset hørte desuden 21 hele Gadehuse, 1 totrediedel Do., 7 halve Do., 1 trediedel Do., samt 14 Stk. Lodsagere og nogle Enge og øde Byggesteder. I Kjøbet fulgte den Vinter- og Vaarsæd, som fandtes paa Gaardene. Kjøbesummen var 8000 Rdl., men dækkede kun den prioriterede Gjeld, af hvilken 5000 Rdl. skyldtes D. Krabbe efter Panteobligation af 8 Apr. 1714 for et Laan, han havde forstrakt til Afbetaling af sal. And. Nielsens vidtløftige Gjeld, og 3000 Rdl. skyldtes til salig Bobild Steens. Kjøbet er medundertegnet til Bitterlighed af Byfogden i Varde, Peder Jensen Bredenberg, og Sognepræsten i Hal, Hr. Rasmus Lassen.

91. I Præsten J. S. Brorsons Indberetning (omtrent 1766)¹ til Biskop Bloch i Ribe om Lunde og Dutrup Sogne findes under Hovedgaarden Søvig: Ved Oberst Hvaskes Familie er at erindre, at Anders Nielsen fik Christoffer Hvaskes Datter tilægte, navnlig Hedevig Elisabeth Hvas; han avlede med hende en Søn Christoffer, som giftede sig med Birthe Marie Galthen, hvis Broder til Biumgaard blev ihjelskudt udi Østergaards Lade. Anden Gang blev han gift med Piabeth Andersdatter, som da boede i Vester Døvel i Dutrup Sogn; med hende avlede han en Søn Anders Hvas. Begge Forældre døde i stor Armod, han 1741, hun 1754. Han nød af Søvig efter Kjøbekontrakten aarlig 40 Rdl.; dog gif han omkring i Sognet med sin Melkekande at tigge Melk, etc. Han havde eiet hele Frostrup, havt Part i Østergaard og Skrumkager i Nør Herred, udi Nørholm og Lunderup i Øster Herred.

92. Hennegaard

i Henne Sogn, Vester Horne Herred, ligger ved det nordvestlige Hjørne af Fil Sø, omtrent $2\frac{1}{2}$ Mil fra Varde. Læt østen for Gaarden ligger Henne Kirke og Kirkeby, i Nordøst Henne By og lidt i Sydvest, i en Afstand af omtrent en Hjerdingvei, Henne Mølle, der har været drevet ved Afløbet fra Filsø til Havet. Møllen er nu for faa

¹ I Grønlands Samlinger paa Ribe Skolebibliothek (jfr. Moltb. hist. biogr. Saml. 2 S. Kbhv. 1849).

Aar siden nedlagt, Afløbet fordybet og Vandstanden i Søen jækfet saa meget, at betydelige Strækninger langs Søens Bredder ere lagte tørre. Kølfsø, der har Afløb til Filsøen, er næsten udtørret, over Lilleløen, der skiller Filsø Ø fra Filsø, kan man gaae med tørre Sko, og Søvig Sund er betydeligt indsnævret. Fra Denne Mølle strække Klitterne sig mod Nord og derefter mod Øst og Sydøst, indesluttende Gaarden, Kirken, de nævnte Byer og den enligtliggende Præstegaard i en stor Bue, der mod Syd begrændses i en nogenlunde lige Linie af Filsø, hvis Brede oprindeligt har været over en halv Mil. Hennegaards Marker ere nu udstykkede og Godset forlangst frasolgt. Hartkornet under Gaardens Enemærke udgjorde i Christoffer Huas's Tid i Ait 45 Tdr., hvoraf dog kun 25 Tdr. bleve drevne under Hovedgaarden. Nu har Gaarden omtrent 11 Tdr. Ht. De Bygninger, der nu findes, ere opførte 1831, da Gaarden brændte¹. De danne en Firkant og ere betydeligt mindre end de tidligere, der dog neppe, idetmindste ikke Hovedbygningen, vare fra Christoffer Huas's Tid. Stuehuset ligger nu, som det ogsaa tidligere har gjort, i den sydlige Side af Gaarden, i Retning fra Vest til Øst. Ladebygningerne ligge mod Nord, sammenbyggede i tre Rækker. Syd for Stuehuset ligger Haven, hvis Form og Størrelse uidentivl er meget gammel. Den er mod Vest, Syd og Øst, for at skjærme Træerne mod Vinden, omgivet af svære Diger næsten som af Volde, og uden om disse Volde findes en smal Grav, der tildels endnu er vandfyldt. Tidligere gif Filsøen næsten lige op til Haven; nu har den paa Grund af Udtørringen trukket sig et godt Stykke tilbage. Imellem Haven og den gamle Sølinie formenes at have været ældre Grave, der af den nuværende Eier af Gaarden ere efterfyldte, saa at det ikke er uantageligt, at Gaarden, eller idetmindste Hovedbygningen i en ældre Tid har ligget umiddelbart i Søkanen. Ved Gaarden er endnu Levninger af 5 Fiskedamme paa et Sted og af 2 paa et andet. Marken er i det Hele tør og skarp. Grændserne for dens

¹ Branden fandt Sted i den nuværende Eiers Tid, der tiltraadte 1829 og saa Dage før Branden havde faaet afleveret Gaardens Arkiv, som en Tid lang havde været opbevaret i Varde. Destoværrer ødelagdes ved Branden dette Arkiv, der var saa betydeligt, at det fyldte to Tøndesække. Havde det været bevaret, vilde det uidentivl have kunnet give fuldstændig Oplysning om mange Punkter i dette Skrift, der nu maae henstaae uoplyste.

tidligere Udstrækning kjendes tydeligt, idet endnu det Dige, der omgav den, staaer.

Den katholske Bispestol i Ribe antages, efter D. Atl. (V. p. 707), at have eiet Hennegaard indtil Gaarden ved Reformationen tilfaldt

Kronen. Chr. 3. forleneede Hennegaard med Mølle og Ugedagsmænd til Palle Bang og efter hans Død til hans Svigersøn Oluf Staverskov, at beholde paa Livstid.

Oluf Staverskov (Glambæk) købte siden Gaarden af Kongen. Den tilfaldt efter ham hans Søn

Fastie Staverskov, der døde før 1608. Hans Enke Christence Krag havde den (c. 1608—24) indtil den ved eller efter det Skifte, hun 1624 holdt med sine to Døttre, Anna og Sofie, kom til førstnævntes Mand

Christoffer Huas, (c. 1630—1658). Ved Magestifter med Kronen og Ribe Domkapitel samlede Christoffer Huas efterhaanden Godset mere i Nærheden af Gaarden. Hvor meget Gods der i Christoffer Huas's Tid hørte til Hennegaard sees dog ikke. Gaard og Gods dannede, uden Tvivl fra den katholske Tid, et eget Birk, Henne Birk, der nævnes 1633. Det er rimeligt, at Christoffer Huas, forsaavidt hans militære Stilling har tilladt ham det, har beboet Gaarden fra sit Giftermaal (1630) indtil han 1635 blev Lensmand paa Drum, og at han igjen har taget Bopæl der fra 1652, da han forlod Pandum. Efter hans Død 1658 kom Gaard og Gods til hans Enke og Arvinger, der holdt Skifte 1661. Paa dette Skifte var det hans Enke

Anne Staverscoff (1658—1678), der, om end hendes Børn fik Udlæg i en Del af Godset og maaskee endog i Gaarden, blev den egentlige Eierinde af den¹. Det var jo ogsaa hendes Fædrengaard. Da hun var død 1678, tilhørte den en kort Tid hendes Svigersøn

Anders Nielsen til Søvig (8—24 Juli 1679), der transporterede det ham givne Udlæg til

1 Sønnenne Jens og Oluf skrive sig vel begge til Hennegaard medens deres Moder sad Enke. Men at dette ikke beviser, at de havde Medeiendomsret, er bekiendt. Dette fremgaaer end tydeligere deraf, at f. Ex. Christence Huas endnu skriver sig til Hennegaard 1681, 2 Aar efter at den var solgt til Niels Nielsen paa Endrupholm, B. 65.

Niels Nielsen til Endrupholm (1679—1708) uden at der ved denne Transport blev taget noget Forbehold om Arvingernes Indløsningsret. Det var uden Tvivl af Hensyn hertil, at Niels Nielsen erhvervede Viborg Landstings Dom (3 Aug. 1681, læst ved Vester Herreds Ting d. 17 Juni 1682) for at Hennegaard tilhørte ham, og at han siden for nderligere Sikkerheds Skyld ansøgte om Kgl. Konfirmation paa Udløget og Transporten af 8 og 24 Juli 1679, hvilken Konfirmation blev meddelt d. 20 Marts 1700. Paa Skiftet efter Niels Nielsen, der døde 1708, fik hans yngste Søn

Peder Nielsen (Endorf) sin Arv udlagt fornemmelig i Hennegaard. Den 19 Marts 1710¹ udkjøbte han sin Broder Stefan Nielsen (Ehrenfeldt), dengang til Bregninggaard, og sin Søsterføn Johannes Müller, der havde faaet Anpart i Gaarden, og han var saaledes fra dette Aar Eneeier.

93. Hæsfelmed²

ligger i Aal Sogn, i Vester Horne Herred, noget over halvanden Mil vest for Barde og en god Mil syd for Søvig. Den anføres i Statshaandbogen med 23 Tdr. Htk. og har ikke Bøndergods. En Veir-mølle hører til Gaarden. Tidligere har den haft en Vandmølle. Borgegaarden er tresloiet og enetages, opført af Søren Knegaard efterat den tidligere Hovedbygning (D. Atl. „det store Hus“) var brændt 1745. Borgegaarden med Have er omgivet af en smal, tildels endnu vandfyldt Grav. Gaarden tilhørte efter D. Atl. V. p. 707 længe

Juelernes Familie³ og gif fra den over til

Christen Lange⁴, Stamfader til Langerne med een Kose i Vaabenet, adlet 1572, † 1604, g. m. Barbara Bind † 1609. Den tilfaldt efter ham hans Søn af samme Navn

¹ Jfr. Vib. L. Sk. og P. Prot. No. 35 p. 12.

² Dens Arkiv indeholder enkelte Dokumenter, der gaar tilbage til henimod 1700; den ældre Del er uden Tvivl gaaet tabt, om ikke før, saa ved Hovedbygningens Brand 1745.

³ Stamt. ov. Desc. af Envold Juel, Hofm. D. Udelsm. II. p. 35. Tab. II. Her nævnes som Eiere af Hæsfelmed efter hinanden: Envold Juel i Stum. af det 15 Aarh., hans Søn Jens Juel, der byggede Hæsfelmed 1532, hans Søn Vincents Juel, og dennes Søn Peder Juel, der ikke havde Børn.

⁴ Jfr. Stamt. over Langerne.

Christen Lange, der døde 1657 og af sit Ægtefælle med sin Hustru Margrethe Dorn eller Worm, der overlevede ham, havde 1 Søn, Christen, og 3 Døttre: Barbara, Anna og Ida. Sønnen

Christen Lange, den tredje Tier af Navnet, døde ugift c. 1681, og paa Skiftet efter ham, der holdtes 1681—82,¹ blev Hæsfælmed i tre Lodder udlagt til hans tvende Søstre

Barbara Lange, gift med Christoffer Philip Curger von Reichelsdorff til Mølby, og Ida, ugift, samt til den tredje afdøde Søster Annas Børn af hendes Ægtefælle med Jørgen Kostrup til Lyndumgaard, der ligeledes var død.

Niels Nielsen til Endrupholm og Anders Nielsen til Søvig fik et Par Aar efter, 1684, i Gjelds Betaling udlagt af Christoffer Philip Curger den ham tilfaldne Søsterlod, og ligeledes den Søsterlod, der var tilfalden Jørgen Kostrups Børn, for hvem Curger var Børge.² Den 29 Okt. f. A.³ fik de endvidere paa Skiftet efter Ida Lange, der var afgaaet ved Døden og ogsaa skyldte dem Penge, udlagt den sidste tredje Del af Hæsfælmed, som de saaledes eiede i Forening, hver for en Halvdæl.

Niels Nielsens Halvdæl gif efter hans Død 1708 i Arv til hans Dattersøn Johannes Müller⁴ til Lunderup, som d. 5 Okt. 1716⁵ afhændede den til den forrige Forpagter paa Lunderup, Christen Sørensen (Kjegaard).

Anders Nielsens Halvdæl gif ved hans Død, c. 1710, i Arv til hans Onkel, Hedevig Elisabeth Hvas, der imidlertid for Gjeld maatte sælge den til Statsraad Oluf Krabbe til Bjerre, Staarup og Randrup. Han fik Skjøde d. 20 Januar 1717,⁶ skjønt det sees at

1 Jyd. Tegn. No. 17 f. 34, 35.

2 Jyd. Reg. No. 17 f. 176.

3 Besterjydske Avis 1859 No. 170.

4 „Stabst Hb.“ p. 130.

5 Kjøbekontr. paa $\frac{1}{2}$ Hæsfælmed, i Gaardens Arkiv. Kjøbesum 1400 Rd. (800 Rd. i danske Kroner og 600 Rd. i 8 f. Stykker).

6 B. 90. Halvdelen af Hæsfælmeds og Møllens Hartkorn udgjorde 12 Td. 4 Sk. $1\frac{1}{2}$ Fd., og Halvdelen af Godset, der med Undtagelse af Tegumgaard (over 5 Td. Stf.) og 2 Gaarde (paa over 1 Td. Stf.) kun bestod i Huse, 9 Tdr. 7 Sk. 3 Ff. Stf.

Hedevig Elisabeth Hvas endnu i dette Aars Sommer beboede Gaarden og traf Overenskomst, 13 Juni¹, med Christen Sørensen om Engenes Deling. Christen Sørensen (Kjægaard) købte d. 18 April 1722² Dlus Krabbes Halvdel, og blev saaledes Eneeier af Gaarden, hvis samlede Hartkorn (Hovedgaardstaxt) udgjorde 25 Td. » Sk. 3 Sk., derunder indbefattet Møllen. Ved Skiftet, 12 Juni 1724, efter Chr. Sørensen (+ 4 Decbr. 1722), gik Gaarden over til hans Enke (i andet Egtteskab) Dorothea Jensdatter Kierchegaard (+ 1742), der 1740³ afstod den til sin Stedson

Søren Kjægaard, som eiede og brugte den, da D. Atl. udkom. Hæfselfeds Gods blev kompletteret af Chr. Sørensen. Hvor meget Gods Anders Nielsen og hans Enke Hedevig Hvas til forskjellig Tid eiede under Hæfselfed, sees ikke. En „Fortegnelse over Hæfselfedsgaards tilliggende Fordegods, saavidt Jfr. Hvas alene er eiende“, der uden Datum og Underskrift findes i Hæfselfed Arkiv, opgiver lidt over 42 Td. Htk.

Efter D. Atl. skulde der paa Hæfselfed „endnu“ (o: 1769) findes Skilderier af „Oberste Jens Hvas og Frue Anna Stauerfœ“, hvorved naturligvis er ment Oberst Christoffer Hvas og Anne Staverfœ. Disse „Skilderier“ findes der i alt Fald ikke længere, og det betvivles at Beretningen i D. Atl. herom er mere paalidelig end dens urigtige Angivelse af Oberst Hvas og hans Hustrues Navne og af, at de have været Eiere af Hæfselfed. Naar Traps Bæk (Ribe Amt p. 959) nævner Oberst Hvas som Eier, har denne Angivelse ingen anden Kilde end D. Atl.

1 Det originale Dokument om Delingen beroede tidligere i Hæfselfeds Arkiv, nu i mit Bærg. Engene bleve i 3 Dage delte i to Lodder. „Ved Rigtig loedkastelse tilfald Welbaarne Zomfruen den loed No. 2 og Christen Sørensen den loed No. 1“ „datum Heselmed d. 13 Junj 1717. Hedevig Elizabeth Hvas, Si Anders Nielsen. Christen Sørensen. Til Bitterlighed. J. Colding.“ Selve Gaardens Bygninger bleve ved Overenskomst af 23 Martz 1717 (Dof. i H. Ark.) delte mellem Krabbe og Chr. Sørensen efter en Linie trukken gennem Midten af Læden og Hovedbygningen.

2 Dof. p. Hæfselfed. Købesummen for denne Halvdel var 1500 Rdl., hvoraf 1000 Rdl. i Kroner.

3 Jyd. Reg. f. 1740 f. 4. No. 6.

94. Stamtable over Langerne med een Rose, samlet af cand. mag. D. Nielsen fra Endrupholm.

Christen Lange, uægte Søn af Niels Lange, D. K. K., til Kjørgaard; blev ablet 1572, var Eier af Bramminge og af Hæsfelmed (D. Atl.), Kantor ved Ribe Domkapitel (1570 og 1599), og døde 3 Juni 1604 i Ribe. Han blev $\frac{3}{11}$ 1570 gift med Barbara Iversdatter Bind, der døde d. 4 Decbr. 1609. Dtte Børn.

- I. Niels Lange til Tjerret (Rønnovsholm) 1633 (D. Atl. V. 376), til Strumsager 1632, g. m. Juliane (Juline) Jespersdatter Bognsen. Han døde 1640 og er begravet i Hjørring Kirke, hvor han 1635 købte et Kapel. Børn:
 1. Christen Lange † c. 1660 (S. T. No. 14 f. 257), g. m. Karen Brokkenhus, Datter af Claus B. til Broholm. 1646 til Tjerret, 1647 D. Atl. V. 376.
 2. Henrik Lange til Fuglsang (S. T. No. 14 f. 271), g. 1. m. Anna Ahlefeldt († 1665), Kloster til Niels Raas, 2. m. Hyyppolita Fahn († 1693). Han † 1671.
 3. Kirsten Lange, g. m. Lauritz Povist til Strumsager, 1651 og 1660 (Danste Saml. 6, 7). Han døde før 31 Juli 1667, da der gik Befaling om Skifte.
- II. Iver Lange til Bramminge, g. 1620 m. Inger Hvas; hun levede 1655 (Suhms Saml. II. 178). Børn:
 1. Christen Lange, 1649 til Bramminge. Han levede endnu 1660 (Danste Saml. 7), men Gaard ei anført. † 1667?
 2. Jens Lange levede 1649.
 3. Jakob Lange, død paa Søen.
 4. Ingeborg Lange, g. m. Otto Kvistov (Slægtebog, Ny fgl. Saml. i Fol. No. 774).
- III. Christen Lange til Lydum og Hæsfelmed, døde 1657 ifølge Bester Herr. Tingbog; var g. m. Margrethe Dm el. Borm, der endnu levede 1666. Børn:
 1. Christen Lange til Hæsfelmed, drog udenlands 1661 (Indlæg), var ikke 25 Mar 1664, † ugift c. 1681 (Skifte).
 2. Barbara Lange, g. mellem 1664—1666 m. Christoffer Philip Curzer von Reichelsdorff til Mølby, jfr. B. 62, Noten.
 3. Anna, 1664 Jomfru, g. m. Jørgen Kofstrup til Lydum. Begge døde før 7 Nov. 1678.

4. Ida, 1664 Jomfru, til Lydum og en Del af Høshjelm, † c. 1684. Hun kaldes undertiden Frue og et Sted 1664 i Vester Herr. Tingbog Christen Langes Efterlevereste, ellers altid Jomfru.
- IV. Hans Lange til Nørholm, Lunderup og Brandholm, g. m. Karen Strangesen, Datter af Claus Strangesen til Nørholm og Brandholm. Hun døde 14 April 1607. Han folgte Nørholm 1631 og boede endnu paa Lunderup 1638. Børn:
1. Hans Lange, født 1604, drog 1621 ud af Landet.
 2. Ellen Lange, født 1605, domtes. 1628 formedelst usædeligt Levnet til at have sit Adelskab forbrudt og straffes paa sin Hæd.
 3. Dorthe Lange, g. m. Bendix Norby til Urup, der arvede Lunderup efter Svigerfaderen. Hun var død, da han 1642 for falsk Ed blev landsforvist; 1645 fik han dog Tilladelse til at komme tilbage.
- V. Henrik Lange til Deiberglund og Oldager, † 1651, g. m. Else Skram, Datter af Anders Skram til Deibjerg. Henrik Lange efterlod 1500 Td. Htt. Børn:
1. Christen el. Christian Lange, † 1677, til Deibjerglund, g. m. Sofie Koftrup, Datter af Gunde Koftrup og Kirsten Skram. Hun folgte 1698 Deibjerglund til Amtmand Jørgen Raas.
 2. Anders Lange, † c. 1667, efterlod 1667 „Børn“, men 1668 kun „et Barn“, g. 1652 m. Karen Poviff (Datter af Lauritz Poviff til Skrumdager), der døde 1 Septb. 1711 (Klev. Saml.). Han efterlod en Datter og en Søn; han var Eier af Bernersgaard (S. T. No. 15 f. 218), og Ritmester (Hofm. Fund.).
 3. Mette Lange holdt Skifte 1662, g. m. Erik Høeg; hun „stillede sig ilde efter hans Død“. (Ny fgl. Saml. Fol. 774.)
 4. Barbara, g. m. Gjord Galt til Biumgaard, der døde 1684 og var 2 Gange gift efter hendes Død.
- VI. Maren Lange, g. m. Jakob Krabbe, jfr. B. 42.
- VII. Anna Lange.
- VIII. Ida Lange, g. m. Oluf Krabbe til Damsgaard.

Audet Afsnit.

Kapitelskriver Jens Hvas og hans Descendenter.

95. Uddrag af Konsistoriums Retsprotokol 1658. (De danske og norske Studenteres Deltagelse i Kjøbenhavn's Foraar mod Karl Gustav, af H. Rørdam, Kbhvn 1855, p. 186.)

„7 Octbr. Indkom for retten Seuren Rytter, Studiosus, som i gaar morgis efter Oberstens befaling ved Auditeuren vaar ført til Vice-Rectorem, oc angivet at hand hafde nppet klammerie paa posten med Jens Hvas, oc hafde veret drucken. Huor fore hand strax vaar sat i Universitetets fængsel indtil i aftis tuende studentere sagde god for hannem, at han skulde blive til stede oc i dag møde i rette. Jens Hvas mødte oc i rette, sagde: hand hafde intet over Seuren at flage. huorpaa han oc gav Seuren haand, at de vaare forligte. Oc eftersom Obersten icke haver forfuldt sin arrest over for^{ne} Seuren Rytter, oc Auditeuren giver hannem et godt vidnisbyrd for siddelighed oc slittighed, paa Officerernis vegne, da blef han dimitteret, oc alvorligen paamindt, at skulle skye alt huis som kand give aarsag til usiddelighed.“

96. Af Aarhus Domkirkes Regnskaber¹. Mellem Udgiftposterne findes anført:

1 Apr. 1666—1 Apr. 1667: Jens Hvas fra han kom til Bestillingen indtil denne Dag 12 Dlr 2 $\frac{1}{2}$.

¹ Skjldes forhenv. Rektor ved Aarhus Kathedralskole, Prof. H. S. Blaches og Amanuensis hos Biskoppen i Aarhus, Hr. Prof. Carl Møllers Belvilie.

² Jens Hvas har altsaa tiltraadt sin Bestilling d. 1 Januar 1667. 12 Dlr. 2 $\frac{1}{2}$ (egentlig 3 $\frac{1}{2}$) er netop et Fjerdingaars Løn af 50 Dlr. for hele Aaret.

1 Apr. 1667—1 Apr. 1668: Jens Hvas, Kapitelesfoged 50 Dlr.
 1 Apr. 1668—1 Apr. 1669: Jens Hvas, Kirkens Ridesfoged 50 Dlr.
 I hvert af Regnskabsaarene fra 1 April 1670 til 1 April 1674 er han opført med samme Løn. I Regnskabet¹ for 1674—75, 1680—81, 1684—85, 1685—86, 1686—87 opføres hans Løn kun med 34 Dlr. om Aaret. I Regnskabet 1684—85 kaldes han „Kapiteles Ridesfoged“ og i Regnskabet 1686—87 Hans Hvas. 1709 findes blandt Indtægt for Klokkerne: Januar 16 for sal. Jens Hvas's Liig at lade ringe med Klokkerne da det blev begravet 4 Dlr 3 $\frac{1}{2}$.

97. Kapiteleskriver Jens Hvas's Kvittering for hans Løn fra 1 Mai 1685—1 Mai 1686. (Originalen i mit Bærg.)

„Jeg Jens Hvas fra 1 Maj 1685 til Aarsdagen 1686, annammit min Løn	34 dlr.
1 Augusti aff de Thinne penge	10 dlr.
17 Nov. hos Her Johan i Colind	10 dlr.
Aff Niels i Iystrup Smør 1 otting	2 dlr. 8 β .
1686. 17 Junij aff Her Johan i Colind	10 dlr.
for forløste for liden Jens Rasmusen i Colind	3 dlr.
for Maren Hagens huusleje	3 dlr.
	38 dlr. 8 β .

Haffver Jeg saa i min løn fra 1 Maj 1686 til Aarsdagen at Decurtere 4 dlr. 8 β .

Aarhuus den 3 Julij 1686

Jens Hvas's
Egen haand.

NB.

H. Svends Kloche f.

hans Søn

1 dlr. 2 $\frac{1}{2}$.
 Colind

10 dlr.“
 Dagaas findes:

„Jens Hvas's kvitering om hans løn fra 85 til 86 34 dlr. Noch fra 86 til 87 4 dl 8 β . Nr. 6. Fremviist ved regnskabs forhør d. 20 julij Aar 1692.“

1 Det fremgaer ikke af de mig tilhændekomne Meddelelser om Regnskaberne efter 1674 ere indførte i en Protokol eller findes løse. Derimod bemærkes det, at der for Tidsrummet fra 1666 til 1684 ikke findes Bilage til Regnskaberne.

98. Kapitelskriver Jens Hvas's Kvittering for hans Løn fra 1 Mai 1686 til 1 Mai 1687. (Originalen i mit Børge.)

„Gafver Mag. Morten Herlow betalt mig underskrefne min løn Penge fire og tredive slette daler, forfalden i hans Tutorio fra 1 Maj 1686 til aarsdagen 1687, for hvilte 34 dlr her med qviteris.

Dette bekræfter Jeg Jens Hvas med min Egen haand.“

Bagpaa findes:

„Jens Hvas angaaende. fra 86: 1687. Jens Hvas, Hans qvit. for betalte Løn.

Fremojst d 28 Julij 92. Nr. 8.

99. Af en Protokol over Domkirkes Begravelser ved Chr. Cramer, Aarhus 1745¹.

Side 139: „I den store Korsgang Nr. 10 er og en Jordgrav med 6 slette Fliser paa, hvor sidst er begravet Jens Hvassis Datter. Han skal have været Capitelskriver og boet, hvor Hans Svane siden boede“.

Side 312: „I den smale Dvinbegang Nr. 3 ved Stolene E. F. er en muret Grav med 2 Liig med Fliser, hoorpaa staaer „Herunder hviler Jens Hvas, som døde d. 12 Januar 1709.“ NB. Han skal have været Capitels Skriver. 1768 hjemfaldt Graven til Kirken.“

100. Begravelserne i Aarhus Domkirkes nordre Sidegang².

„Nr. 1 med A og Aa under røde Steen Cornet Gade død circa 1740.

Nr. 2 under Ligstenen: N. Heide, forhen Præst i Biby, med Hst. Gjertrud Borthuusen (1735?).

Nr. 3 under Fliser: J. Hvas, Capitelskriver, † 1709, staaer paa Fliserne³.

¹ Meddeelt af Prof. Blache. Det siges ikke i hvilket Arkiv i Aarhus denne Protokol findes. Det vil sees, at Slutningen, efter NB., maa være en senere Tilføielse.

² Efter en Optegnelse af Hr. Alterdegn K. Sæntte i Aarhus, Forfatter af „kortfattet Beskrivelse over Aarhus Domkirke. Aarhus 1835“. Kilden til denne Optegnelse er et formentlig nu ikke længere eksisterende Manuscript af en forlangst afdød Grave og Bedemand ved Domkirken, Bsch, der pleiede at vise Fremmede om. Bschs fornemste Kilde formenes at have været den Protokol med den nummererede Grundtegning af Domkirken, som endnu findes hos Kirken Børge (Cramers?)

³ Disse Fliser findes ikke længere paa Stedet. De Kirken hjemfaldne

Nr. 4 under Tiggstenen med 3 udbugne Personer: Mikkel Jensen
Thunbo † 1723.

Nr. 5. (i nordre Sidegang er i Alt 13 Begravelser).“

101. „Catalogus sive Recensio Pastorum Nomarchiarum
Diæceseos Aarhusiensis etc., Authore Mag. Paulo Poulson, Pastore
Ecclesiarum Saxild & Nölou & Præposito Nomarchiæ Hatsensis.
Hafniæ MDCCXXVII.

p. 28. Parochiæ Seerup & Lemming.

1

8 Dn. Andreas Hvas, natus Aarhusii, d. 10 Aug. 1665
Patre Jano Andreæ Hvas, Studioso & Inspectore prædiorum Templi
Cathedralis. Privatim informatus ab avunculo suo Dn. Andrea
Franzonio, postea Pastore Ecclesiæ Raarupiensis, mittitur ad Scholam
Aarhusiensem, Rectore Mag. Nicolao Krogio, à quo demittitur an.
1685 ad Academiam Hafniensem. Finitis studiis Academicis,
Cimbriam petiit, ab illustri & magno pietate, eruditione & genere
Heroe Christiano Gersdorffo, Consiliario status & Præfecto Præ-
fecturæ Calløensis Moderator electus studiorum non modò Filii
illustris Joachimi Gerstorffii, jam Consiliarii status & Justitiæ &
Præfecti Præfecturæ Calløensis verùm & Sororis Filii, Illustrissimi
Christiani Ratlovii, Dn. de Ratlous Dall & Gerstorffslund, S. R. M.
Consiliarii status & rei venatoriæ per Cimbriam Septentrionalem
Præfecti. Inde Collega & Cantor Scholæ Cathedralis Aarhusiensis
constituitur, Rectore Mag. Laurentio Laurentii, quo officio functus
est an. 4. An. 1695 recommendatione Dr. Johannis Brammii à
Rege Serenissimo Christiano V ad has Ecclesias vocatur, ordinatus

Grave ere tidelsø senere opfyldte og de over dem liggende Hilsen sønderbrudte,
borifomne eller anvendte til at give Kirkegulvet et mere regelmæssigt Udseende.
Man læser derfor ofte her et Par Bogstaver og hist en Dag eller et Aarstal.
Under et Ophold i Aarhus i 1859 for at indsamle Oplysninger om Jens Hvas
lykkedes det mig ikke at finde Spor af disse Hilsen i Kirkens øvrige Gange.
Gravens Plads var derimod let funden. Det er den tredje i Rækken fra Vest
eller fra Korskirken; dens Plads er omtrent ud for den anden Pille fra Kors-
kirken, umiddelbart foran Graven No. 4, der endnu (1859) var dækket med den
udbugne Ligsten. Dens Plads var saa meget lettere at finde, som Stolene i
den nordre Sidegang ind mod Midtstribet endnu vare betegnede med E. F.

à Prænominate Episcopo d. 30 Aug. Anno 1710 Præpositus Normarchiæ Hitzensis eligitur, creatus d. 6 Majj ejusdem anni, adhuc superstes.

102. **Anders Hvas, Kaldsbrev til Serup og Lemming.** Ind. Reg. f. 35 Nr. 66. Indlægene indeholde kun den af A. Hvas egenhændigt, snuvt og tydeligt skrevne Ansøgning med paategnet Erklæring af Biskop Braëm, samt Konzepten til Kaldsbrevet.

1. „Allernaadigste Arffve Herre och Konge. Saasom Hr. Arendt Prensler Sogne Præst til Sierup och Limminge i Hitzherret ved døden er afgangen, saa understaaer ieg mig i dybeste underdanighed hos Eders Kongelig Mayestet at anholde, at mig, som nu paa 4 aars tid haffver vaaren Collega i Aarhus Skole, samme vacante Kald igien allernaadigst maatte forundis: Jeg skal med Guds hielp saa stræbe at betienne det, at Guds ære skal bliffve forfremmet och Guds meenighed opbygget, och effter min allerunderdanigste skyldighed aldrig lade aff at bede, at Gud med tusindfold velsignelser vil vederlegge saastor Kongelig Naade, som mig herudi vederfaris. Jeg forbliffver

Aarhus d. 26
Julii 1695.

Eders Kongelig Mayestets
Allerunderdanigste undersaat
och forbeder hos Gud
Anders Hvas.“

„Supplicanten, som paa 4 Aars tid med ald flid och vindskibe-
lighed haffr informeret Ungdommen i Aarhus Skole, och imidlertid
iche efterlat at giøre sig dychtig til at undervise de Ældre i Guds hæs
och Meenighed, kand ieg noch testere at være aff den dychtighed et
Præstekald at betienne, och derfor i ald Underdanighed understaaer mig
til Bedste at recommendere Hannem, om Eders Kongl. Majt. aller-
naadigst vilde forunde Hannem dette nu vacerende Sierup och Limminge
Kald. Jeg forbliffver

Eders Kongl. Majts
Allerunderdanigste
Forbeder
J. Braem.“

2. C. 5.

„G. A. V. At vi allernaadigst have befficket og forordnet, saa og hermed befficker og forordner Anders Hvas til at være Sognepræst til

Særup og Lemming Sogner udj aarhus Stift i dend forrige nu ved døden afgangne Sognepræstes hr. Arent Prenglers sted, saafremt hand efter foregaaende examen saa dygtig, i lif og levnet saa stikkelig og af dend alder efter Loven befindes, at hannem Prædicke Embedet kand betrois; Forbyndes etc.

Hafn. d. 30 Julij A° 1695.

103. Jens Hvas, Studiosus, Dpreisning formedelst hans Hustrue er kommen for tidlig i Barfjenseng. Syd. Reg. f. 525 Nr. 141.

C. 6tes

„G. A. V. At Vi, efter herom all. gj. anf. og begj., alln. have tilgivet og efterladt, saa og hermed tilgive og efterlade Jens Hvas, Studiosus, hvis forseelse af hannem kand være begaaet, i det at hans Hustrue ved hannem skal være kommen nogle Uger for tiilig i Barfjenseng efter deres Brøllup, saa at hand des uagtet til Geistlig Embede, naar og hvor det lovligen ssee kand, maa antages og befordres, dog skal hand først efter Loven nøyagtig beviise, at hand sig forinden denne forseelse stikkelig og vel haver forholdet, saa og noget, efter hans Midler og Leilighed, samt Biskoppens billig sigelse, til næste Hospital udgive, saafremt hand denne Vores allernaadigste Dpreisning agter at nnde. Forbyndes etc.

Friderichsborg d. 12 Aug. 1735.“

104. Jens Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev som Kapellan for Fladstrand, Flade og Gjerum Sogne i Aalborg Stift. Syd. Reg. f. 73 No. 107. Bilagene til Konfirmationen, der er dateret Fredensborg d. 3 August 1736, indeholde:

1. Ansøgningen, skreven med Jens Hvas's egen Haand.

„Stormægtigste

Allernaadigste Urve Konge og Herre! Det har behaget den Naadige Gud ved velærværdige hr. Nicolaj Eskbach Sogne-Præst for Fladstrand Flade og Gjerum Meenigheder at kalde mig til at være Capellan pro Persona og Medtiener i ordet til samme Meenigheder, hvorføre ieg mig nedkaster for Deris Kongl. Majt^{ts} Naade=Throne, med allerunderdanigste Ansøgning, at Deris Kongl. Majt^{ts} af Naade dette

Vocations-brev vilde confirmere, Gud vil igjen med aldt aandelig og legemlig velsignelse Deris Kongl. Majt velsigne.

I hvilken Bøn ieg lever med allerunderdanigste devotion

Stormægtigste

Allernaadigste Arve Konge og Herre

Deris Kongl. Majt^{te}

Allerunderdanigste Arve-Undersfatt

og

troe Forbedere

Jens Hvas.“

Aalborg d. 18

Junij 1734.

2. Paa et løst Blad Papir:

„Paa Extracten af Destinationis Protocollen fra den 22 Julii til den 22 Octob. 1722 findes saaleeds:

Jens Hvas fød 1699

Attestatz

Dimiss

i Aarhus Stift.

Haud. Cont.

Haud. Jllaud.“

3. En egenhändig Affskrift af hans Testimonium fra Universitetet.

„Rector Regiæ Universitatis Hafniensis

D. Georgius Detharding

Med. Professor Publicus, in Collegio Consistoriali Assessor,
ex Acad. Natur. Curios. Collega,

L. B. S.

Inter Veteranos et bene meritos Regiæ hujus Academiae Cives honoratori loco collocandum censemur Virum modestissimum et Venerandi Ministerii Candidatum, Janum Hvas, qui gravissimis atq. summè Venerandis morum pariter et doctrinæ Censoribus publicis ita satisfacit, ut omnium in se amorem provocaverit, et alba meruerit suffragia, testibus his tabulis.

„Omnibus, quibus debuit, quondam in examinibus satisfacit „virtutibus suis ac doctrinâ ornatissimus vir Juvenis Janus Hvas. „Nunc vero ambit literas commendatitias de ipsius in Academia „nostra optimè transacta vita testimonium luculentum exhibituras, „qvas qvoq. se obtenturum sperat meâ instructus commendatione, „qvæ ipsius spes ut impleatur, hanc ipsi libens impertio, qvando „qvidem nihil non honestum ac decens in vita moribusve ejus un- „qvam mihi deprehensum sit, quin et fama, bonorumq., inter qvos „vixit, favor et bona testimonia ipsius animi integritatem vitæq.

„honestatem, dum post suum ab Academia discessum in Norvegia
„vixerit, abunde commendent. Dabam Havniæ die 26 Octobris 1734.

P. Horrebow.

„Divino mandato et Regio edicto obtemperaturus, Janus Hvas,
„exami Theologico se modestè subjectit, in qvo non contemnendum
„nobis profectum in rerum sacrarum et Divinarum studio probavit,
„ut dignus judicatus sit qvi ad exercitia concionalia admittatur pro
„impetranda testificatione dimissoria, modò nihil in posterum Sacro
„ordine indignum designaverit.

Conclusum Hafniæ in Consistorio d. 6 Julii 1722.

Testamur

J. Bartholin. J. Trellund.

„Anno 1722 d. 12 Augusti edidit Præstantissimus Juvenis
„Janus Hvas in Templo Academico Haud illaudabile specimen
„homileticum. Quod testamur. Hafniæ ut supra.

J. Bartholin. J. Steenbuch. J. Trellund.

Eo igitur maturitatis dudum pervenit Lectissimus hic Candi-
datus, ut Ecclesiæ Christi cum fructu præesse qveat, qvò tanto
certius nobis pollicemur, qvanto evidentius probitatem morum ejus,
eruditionem atq. facundiam plus qvam vulgarem probatam testatamq.
fecerunt Viri admodum Reverendi fidèq. dignissimi! Pergat utinam
porro Candidatus noster Regiam virtutis viam insistere, pergat, sub
vexillo Christi, militantis Ecclesiæ partibus ita in hisce terris fidelem
navare operam, ut demum æternæ in triumphanti Ecclesia gloriæ
fiat particeps! Sc. Hafn. d. XXIX oct. ao. MDCCXXXIV. Sub
officii nostri Sigillo.

L. S.

Ramus

pt.

Notar. Consistorii.

Conform med Originalen Test^r

Jens Hvas.“

4. Det originale af Nicolai Effbach egenhændigt skrevne Kalds-
brev for Jens Hvas, dateret Fladde Præstegaard d. 12 Junij 1736,
med en paategnet Erklæring af Biskop Christoffer Mumme i Aalborg,
dat. 18 f. M. Det hedder i Kaldsbrevet, at Effbach paa sin „aller-
naadigste Arve-Konges behag Vocerer og kalder. . . hæderlige og Vel-

lærde S. S. Theolog. Studiosum Jens Hvas (som saa Vel af Levnets Skikkelighed som Herdoms Dydighed efter fremviste attestata er berømt) til at være Capellan pro persona" etc.

105. *Jens Hvas's Vita* efter Ordinationsprotokollen i Aalborg Bispearkiv.

„Janus Hvas natus A° a partu Virgineo 1699 Patre Dn. Andrea Hvas, Tempore suo Præposito Normarchiæ Hidtzensis in Dioecesi Arhusina dignissimo, Mysteria Ecclesiæ Seerop & Lemming vigilantissimo, *vvv év άγιοις* Beatissimo, Matre Anna Elisabetha Rhodia, laude pietatis ac virtutis, dum in vivis erat, A° 1719 in Album honoratissimorum Studiosorum receptus, 1720 examini Philosophico se subiecit, prima Philosophiæ Laurea coronatus, 1722 examen Theologicum sustinuit, ut Professoribus probatus sequentia reportarit testimonia. (Her findes indført de tvende ovenfor meddelte Attester af 6 Juli og 12 Aug. 1722.) A° 1726 Alburgi apud Mercat. Quenouautt & Bordier Pædagogus, 1732 Norvegiam visitavit, 1736 d. 3 Aug. vocatus Symmysteria Paroeciarum Fladstrand, Fladde et Giærum, id quod videre est ex hocce Diplomate: (Her følger paa Danst Konfirmationen paa Kaldsbrevet dateret Fredensborg 3 Aug. 1736). A Nobilissimo atq. Literatissimo Episcopo Mag. Christophoro Mumme examinatus, jurejurando depositus, in Ædibus Budolphi Sacris die 31 Aug. Minister verbi Dei ininauguratus, Q. D. B. V. sui Nominis gloriam et Ecclesiæ usumfructum, ex penitissimis cordis recessibus sic petit.

Janus Hvas.

106. *Frands Jensen Hvas, Konfirmation paa Kaldsbrev til Nørre Felding og Tvis.* 3yd. Reg. f. 153 No. 98. Konfirmationen er dateret Glückstadt d. 6 August 1700. Som Indlæg findes kun en Gjenpart af Kaldsbrevet, der lyder saaledes:

„Jeg Anne Dyre til Tvis's Kloster St. Gabriel Grubbis, som Jus Patronatus af deris Kongl. Maj^{ts} er forundt til Tvis's Kirke i hamrum herridt, og Elisebeth Dyre til Krogødal, som Jus Patronatus af deris Kgl. Maj^{ts} i ligemaade er forundt til Felding Kirke i Olbaare herridt begge i lundenis Amt i Nørre Jylland, Giøre vitterligt, at som hr. Lauritz Pederßen Grøn forrige Sognepræst til felding og Tvis's Meenigheder ved Døden er afgangen Saa have Vj efter det Jus Pa-

tronatus, som deris Kongl. Maj^{te} allernaadigst har forundt os til samme Kirker i dend hellige og hoylovebe Treenigheds navn kaldet, saa og hermed kalder haedelig og Bellærde S. S. Theologie Studiosum frands Jenßen hoas til at vere Sognepræst igien til bemelte felbing og Tviis Meenigheder, med saa stiel hand efter foregaaende examen of Velæde og høyarværdige Doctor Ancher Anchersen Superintendent over Niber Stift til prædicke Embedet dygtig befindes og skal hand dette hellige Embede saaledis betiene, at i alt intet deraf forsømmis eller anderledis forrettis end at jo Guds ere og Meenighedens opbyggelse, dermed søgis og Deris Kongl. Maj^{te} Lov i alt det hellige præste Embede henhørende forsvarlig efterlevis, hvorimod hand skal nyde ald dend rettighed og indkomst som hans formænd for hannem nødt og haat haver af meerbem¹ Sogne, hvorpaa hand hans Rgl. Maj^{te} allernaadigste confirmation allerunderdanigst haver at søge. Til bekræftelse under vore Egne Hænder og Signeter. Datum Tviis Closter d. 22 Julii Anno 1700.

Sl. Gabriel Grubbis

Anne Dyre

(L. S.)

Elsebeth Dyre

(L. S.)

At dette forskrefne er rigtig copie af originalen som Jeg under-
skrefne af Cancelliet til mig haver annammet bekjender Jeg

F. J. Hvas."

107. Provst Brandt Hvas's Ansøgning om Ebeltoft Sognefald.

Denne Ansøgning, der er forsynet med en paategnet Erklæring af Biskop Christian Muus i Ribe, findes blandt jydsk Indlæg for 1711 som Bilag til Kaldebrev af 17 Oktb. f. A. for Hr. Lauritz Jakobsen Fabricius til Ebeltoft. Ansøgningen er skreven med F. Hvas's egen Haand.

„Stormægtigste Monarch

Allernaadigste Arve-Konge og Herre!

Som Gud ved døden har bortfaldet min Svoger¹ Mag. Knud

1 Knud Johansen Utrecht, kaldet 1667 til Marie Magdalene og Nimtofte,

Utrecht forrige Sogne=Præst til Ebeltoft og Draubye Meenigheder i Aarhus Stift, er Jeg fattige Mand Sogne Præst i Felding og Tviis og Proust i Uulfborg=Herret i Ribe Stift i dybeste underdanighed Eders Kongl. Mayt^{te} om samme Kald ansøgende, hafvende ingen anden motiv med Eders Kongl. Mayt^{te} Høypriifelig Forordning om Examinibus og Vocation, hvorved Allernaadigst reflecteris paa berømmelige Attestatis Theologicis (som Jeg fra Academiet har erholdet) saa og bevilgis, at det skal icke være nogen Præstemand formeent, hand jo maa søge bedre, naar hand i nogle Aar har sat hen i et slet Kald med mange Børn og anden tung vilkaar, naar han i det Kald, han er, har gjort sig meriterit, da som Jeg nu har sat 11 Aar i et af de allerringeste Kald i det heele Land, som Kand eragtis af det Konge og Kierche=Tienderne i begge Sogner, staar alle 4 tilsammen i een summa ichun for 14 Edr Hartkorn, Kand lettelig der af sluttis hvor miserabel og slet min Tilstand maa være, og Jeg icke som mine Naboer har enten mensal=Godtg, annex=Gaarde eller benaadnings Korn, foruden har Gud gifvet mig en Hustrue med 7 endnu levende Børn, og hvorlevis Jeg mig har forholdt baade i Prouste- og Præste Embede, der om formoder Jeg min Hr. Biscope mig en Attest her paa vil meddeele, beder derfor i allerdybeste underdanighed Eders Kongl. Mayt^{te} efter bem! Høypriifelig Forordning tæncher paa mig fattige Mand med Hustrue og mange Børn, at vi motte soulageris med bedre Indkomst til voris underholdning, som Jeg stadelig er forsichret at Eders Kongl. Mayt. medfød Kongl. Naade i at forunde mig dette omsøjte Brød skal geraade til Guds ære og Meenighedernis opbyggelse, hielp os min Herre Konge, raaber vi med den betrængte Lovinde. Gud som har alle Kongers hierter i sin haand og Kand bøye dem hvor hand vil, bøye Eders Kongl. Mayt^{te} Hierte til mig i min fattige tilstand med Naade og barmhertighed, hand Self bønhøre Kongen den dag hand raaber, gif hannem et langt

ord. 17 Mai s. A. (Arch. Bisppearliv). Kaldet 17 Sptbr. 1673 til Ebeltoft (3nd. Reg.), † 1711. G. m. Inger Sørensdatter Lybring † 10 Okt. 1720, Testam. ff. 16 Decbr. s. A. See Indl. til Konfirm., hvoraf fremgaar, at hun havde været to Gange gift og at hun testamenterede sit Gods til Fremmede med Forbig. af sine Hæl- og Halvsøstende, der nævnes.

lif og crone det med Seyr og Salighed, som allerunderdanigst og
hierteligst

Felding d. 22 Septembr
A° 1711.

ønstis af
Ederis Kongl. May^{tes}
allerunderdanigst tro Underfot
og
uafladelig Forbeder
Frantz Hvass.¹

Stormægtigste Monarch

Allernaadigste Arve-Konge og Herre.

Indbemeldte supplicant, Som fordj Hænds Kald er et af de
allerringeste her i Stiftet, og Hænd hafver saa Mange Børn at besørge,
trenger i høyeste Naade til befordring, forestaar baade sit Prouste- og
Præste-Embeder med berømmelse, og er ellers af dend erudition, at Hænd
meriterer lang bedre leylighed, end Hænd nu hafver, hvorfjore Hænds
allerunderdanigste ansøgning blifver i dybeste underdanighed Ederis Kongl.
Ma: høye Naade til allernaadigst bønhørelse recommenderit. Kongernis
Konge bevare Ederis Kongl. Ma: Ved lif og Sundhed, og Velsigne Ederis
Kongl. May^{tes} med alle Aandelige og legemlige gode ting i Christo Jesu,
det ønsker hiertelig og inderlig

Ederis Kongl. May^{tes}

Min allernaadigste Arve-Konges og Herres
allerunderdanigste tiener og uafladelige for-
beder til Gud

Riber-Bispegaard
d. 25 Sept. 1711."

Christian Muus.

108. Uddrag af Nørre Felding og Løis Kirkebog.²

Den er begyndt 1677 af Hr. Lauritz Grøn ved hans Embeds-
tiltrædelse. Han døde 1700. Hans Eftermand Frantz Hvas har i
Kirkebogen indført følgende Distichon over ham:

Cursu confecto dormitum Grønium ivit,
Clangor adusque tubæ de requiete vocat.

Frantz Hvas har ikke ført Kirkebogen med megen Omhu; navnlig ere

1 Det næstsidste s er langt.

2 Ved Hr. Pastor Nis Hansens Godhed.

Optegnelserne angaaende hans egen Familie meget mangelfulde og
 fljedesløse. I Rubriken for Fødte findes

1710 og 1714 (to Gange) blandt Fadderne „Eleonora Grøn“.

1718 „Præstens Søn Jens...død“.

1720 blandt Fadderne (to Gange) „Jens Hvas“.

„Anno 1724 blev ingen Børn fød i Felding Sogn uden min Søn
 Niels, som levede kun 5 Dage.“

I Rubriken for Døde:

„Anno 1724 Ingen døde uden min Søn Niels, æt. 6 Dage“

H. Hvas's sidste Optegnelse i Kirkebogen er af 1726, 3die
 Bindesdag. Friederich Richarts første af Fredagen efter 3die Søndag
 i Advent. Friederich Richart døde 1729; men hans Dødsdag er ligesaa-
 lidt optegnet som hans toende Forgængeres. Richarts Eftermand Niels
 Sommer drev det saa vidt, at han 1735 aldeles ophørte med at føre
 Kirkebogen, der først fortsattes fra 1749 af Pastor Knudsen.

1749 nævnes som Fadder .. „Somfr. Olliva Richardt paa Tviis Closter
 ... Monsr Jens Hvas paa Tviis Closter..“

1750 d. 26 Junius copulerit Somfr. Oliva Richart til Velærværdige
 Hr. Christjan Nieslev Sogne=Præst for Naur og Sier Meenig=
 heder, som stede paa stuen efter Kongl. Bevilgning.“

1751 som Fadder .. „Monsr Jens Hvass til Tviis=Closter..“

1752 som Fadder .. „Hr. Hvass til Tviis=Closter.“

1754 som Fadder .. „Monsr Jens Hvass til Tviis=Closter, Monsr
 Anders Hvass..“

1756 som Fadder .. „Monsr Anders Hvass fra Tviis..“

1759 „d. 23 November jordet Mad^{me} Birgitte Marie Hvass née de
 Strømberg, som NB. er det første Lig, som i Tviis Kirke er
 nedfatt. Hendes Alder var 64 Aar.“

1761 „d. 20 December begravet i Tviis Kirke Vel= og Dydbæle
 Madame Anne Richart, née de Strømberg, i hendes Alders
 70de Aar.“

1765 „d. 25de October blev Vel^{br} Hr. Justits^r Jens Hvass paa Tviis=
 Closter copuleret til Højædle og Vel^{br} Frøken Magdalene de
 Mollerup. Vielsen blev forretet paa Tviis af Velæble og Høj=
 lærde Hr. Provst Winding bend yngre fra Westervig.“

1774 „d. 28 April begravet Vel^{br} Frue Justitz Raadinde Hvass gl.
 33 Aar.“

109. Familien Strømborg og Binderslevgaard.

Hans Thomæsen Strømborg¹ var 1701 Eier af Binderslevgaard, der ligger i Binderslev Sogn, Lysgaard Herred, paa en Odde, som skyder ud i Hinge Sø. Strømborg, der købte Gaarden af Amtmand Raben, var uden Tvivl først gift med Cathrine Mortensdatter² og derefter med Ane Nielsdatter Fogh, Datter af Raadmand Niels Lauritzen Fogh i Aarhus³. Han efterlod 5 Døttre, af hvilke i alt Fald de to yngste vare af Ægteskabet med Ane Nielsdatter, og døde i Slutn. af 1718 eller Begyndelsen af 1719⁴ som Enkemand. Hans 5 Døttre vare:

1. Anna, den ældste, født 1691, gift c. 1716 med Provst Frands Hvæs, begr. 20 Decbr 1761, i hendes Alders 70de Aar.

2. Birgitte Marie, født c. 1695, gift med Jens Hvæs, Forpagter paa Binderslevgaard, senere paa Lergrav, begr. 23 Novbr. 1759, 64 Aar gl.

3. Cathrine Margrethe, der d. 30 Jan. 1719 fik Bev. til at være myndig under Kurator⁵.

4—5. Henrika Blichfeld og Karen Fries, begge umyndige ved

1 Navnet skrives Strømborg af Datteren Birgitte Marie, B. 117, og af Anders Hvæs i Anf. af 1719, (Note 4). I Nørre Felding og Lvis Kirkebog, B. 108, indføres de to Søstre Anna og Birgitte Marie med Tillæg „née de Strømborg“. I 3bd. Reg. f. 1729, f. 611 og f. 783, jfr. Indlagene, nævnes en Dr. med. pract. Michael Chemnitius de Strømborg, født i Reichenwegen i Elsas, g. m. Mette Lukasdatter Kalou (Calow), med hvem han ikke havde Børn. Under deres Navne findes Vaabener.

2 Bib. L. St. P. Prot. No. 26 f. 85. Pantebrev 25 Marts 1689 fra Niels Nielsen til arlig og velfornemme Mand, Hans Thomæsen, Forvalter paa Hørningsholm og hans Kjereste Cathrine Mortensdatter, paa 40 Rdl. Det er antageligt, at denne Hans Thomæsen er identift med Strømborg.

3 See Stamtable over Familien Fogh af Kap. Lengnick. Hinge og Binderslev Kirkebøger, der kun gaae tilbage til 1736, indeholde ingen Oplysning om Strømborg og hans Familie.

4 See en Anf. af 15 Mai 1719 (3ydfte Indlæg for 1719) i hvilken Brødrene Anders Hvæs og Frands Hvæs som Bærger for Henrika Blichf. Strømborg og Karen Fries Strømborg anholde om Tilladelse til at sælge deres Myndlingers Arvpart i Binderslevgaard og Gods, hvis Størrelse angives til 200 Tdr. Hfl.

5 Bib. L. St. P. Prot. No. 37 f. 64.

Faderens Død. Henrika blev siden gift med Kapt. Georg Kesselhahn af Salling¹.

Paa Skiftet efter Hans Thomæsen Strømborg var Provst Anders Hvas Børge for Henrika og Provst Frands Hvas for Karen. De myndige Arvinger, nemlig de tre ældste Døttre, folgte de dem paa Skiftet, sluttet 20 Mai 1719, tilfaldne tre Fjortedele af Binderslevgaard, Gods og Tiender (Kirketienden af Horup, Serup og Kragelund Sogne) til Christian Fischer til Allinggaard, (Ejføde af 2 Apr. 1720)²; de to umyndige Døttres Lodder folgtes ifølge erhvervet Kgl. Tilladelse af 7 Okt. 1719³ ved off. Auktion d. 21 Decr 1719⁴ hver for 2,200 Rd. til Christian Fischer, der saaledes blev Eier af Gaarden. Fischer folgte ved Ejføde af 28 April 1751⁵ den samlede Eiendom for Kjøbesum 14,540 Rd. til Etats- og Justiterraad, Landsdommer Arnoldus Christian Dønsfel, Eiendommens Størrelse angives i dette Ejføde til samlet Hft. af alle Slags (derunder Tiender) 298 Tdr 4 Skpr 3 Fdr 1½ Alb.

110. **Pastor Hans Hvas's Vita.** Af Vitaprotokol No. III (1741—1765) i Sjællandske Bispearkiv, p. 90--91.

„Joannes Hvas, Anno labentis seculi decimo octavo, mense Decembri hanc lucem aspexi, natus patre Francisco Hvas, Nomarchiæ Ulfborgensis in Dioecesi Ripensi Præposito, et Ecclesiarum Felding et Tviis Pastore, matre Anna Strømborg. Septimum jam annum agebam, cum, jubente sic Divina voluntate, funus Patris carissimi prosequer. Qvò factò pia mater intra privatas parietes curam studiorum meorum fidelibus Præceptoribus demandavit, qvi, pietatis et litterarum studia animo meo naviter instillarunt; usq. ad impletum ætatis annum decimum octavum, qvo munitus testimoniò clarissimi Mag; Christiani Falsteri, schol. Ripensis Rectoris ad Regiam universitatem accessi. Civitate Academicà donatus in ædibus maternis itidem studia colui usq. ad inseqvens veris tempus, qvo examine Philosophico defunctus sum. Studio deinceps Theologico

1 Jyd. Reg. 1739 f. 644 No. 244.

2 Bib. L. Sk. P. Prot. No. 37 f. 62, 64.

3 Jyd. Reg. f. 1719 f. 445 No. 119.

4 Bib. L. Sk. P. Prot. No. 37 f. 56, 59.

5 Do. No. 42 f. 665.

partim domi, partim in ædibus pl. Venerandi Dⁿⁱ Henrici Horne-
man, Ecclesiæ Wellingensis Pastoris fidelissimi, operam per trien-
nium navavi, qvò peractò, Examini Theologico, Sub viris summe
Venerab. D. Marco Völdike et Jer. Frid. Reuss. annò seculi qua-
drages. primo d. 12 Junii me experiundum dedi: Per triennium
deinceps in ædibus Viri nobilissimi Laurentii Römer, qvi judicis
et Inspectoris officio in Baronatu Rusenstein Cimbricæ occidentalis,
fungitur, juventuti erudiendæ vacavi. Deinde hoc ipsò, qvem agi-
mus, annò, Academiam repetii, specimen homileticum, Censore summè
Venerab. D. Reussio, editurus, qvòd feliciter d. 30 Maji absolvi.
Mox a Deo T. O. M. per Virum Perillustrem Erasmus Fugl S. R.
Majestati a Consil. Cameræ pastor Ecclesiar: Jyllinge et Gunse-
magle vocatus, confirmatione a clementissimo Rege obtentá, ad sa-
crum hocce munus ab Eminentissimo siællandicæ Episcopo inauguratus
sum. Ipse Dominus messis, qvi in Vineam suam me emisit, ita
spiritus sui donis me exornet et instruat, ut labores et conatus mei
unicè cedant in sanctissimi Numinis gloriam. æternam auditorum et
mei ipsius salutem, ut demandati sacri officii rationem lætus summo
avium Pastori aliquando reddam!

Havnæ d. 25to Julii A^{no} 1744.

Joannes Hvas.“

111. **Studiosus Franz Jørgen Hansen Hvas, Konfirmation paa
Ekspektancebrev paa Binding og Bind Menigheder i Ribe Stift, Jyd.
Reg. exp. 16 Martz 1775, No. 51¹. Af Bilagene meddeles her:**

1. F. J. Hvas's egenhændigt skrevne Ansøgning:
„Til Kongen!

Paa vedlagde mig af afg. Fru Anna Magdalena Moldrup afg.

1 Sagens Bilage angaae for en stor Del det Spørgsmaal, om afgangne
Fru Hvas som Eierinde af Binding Kirke dennegang havde været berettiget til
at kalde Præst eller om Ketten ikke tilkom Kongen paa Bind Kirkes Vegne,
hvis Eierinde, Maren Ibsdatter, Cal. Jens Kølles til Ushæue, var uprivilegeret.
Dette Spørgsmaal, der vedkom Forstaaelsen af D. L. 2—3—4, og som i dette
Lilfælde kun frembød nogen Tvivl af den Grund, at de faktiskste Forhold ikke
vare fuldkommen tilstrækkelig oplyste, afgjorde Kancelliet efter en udsørlig skriftlig
Votering saaledes, at Fru Hvas's Kaldsbrev blev forsynet med allerhøieste Kon-
firmation.

Justitz Raad Hvasses Efterleverffe meddeelt Kaldsbrev, at være Sognepræst for Winding og Wind Meenigheder i Riiber Stift, naar samme Kald lovlig leedig vorder, udbedes Deres Kongel. Maijs⁶ Allernaadigste Confirmation.

Kiøbenhavn d.
25 Octb. 1774.

Allerunderdanigst
Frantz Jørgen Hvass."

2. Gjenpart af Kaldsbrevet, der findes tegnet paa Ansøgningens anden Side:

Anna Magdalena Moldrup Cal. Justice Raad Jens Hvasses til Tviis Kloster og Qvistrup: Befiender hermed: at jeg paa Ansøgning af Candidatus Theologiæ Frantz Jørgen Hansen Hvass og paa Grund af de af hannem fremviiste gode Testimonia saavel som hans mig bekiendte Bequemhed til Prædike Embedet og velanstændige Opførsel i Liv og Levnet, haver kaldet, ligesom jeg efter dertil havende Rettighed ved dette mit Kalds Brev, kalder og beftikker fornte Candidatus Theologiæ Frantz Jørgen Hansen Hvass at være Sogne Præst til Winding og annecterede Wind Meenigheder i Riiber Stift saasnart Kaldet lovlig leedig vorder, og skal han nyde samme med alle de Rettigheder og Indkomster inden og uden Kirken, som hans Formand havt haver og Loven og de Kgl. Anordninger forunder, saalænge han i og uden Embedet fører saadan Lærdom Liv og Levnet, som det en rettstaffen Guds Ords Lærer og Sogne Præst sømmer, egner og anstaaer efter Loven, den Augsburgiske Confession og Kirke Ritualen. Dog skal han være forbunden paa denne Vocation først at søge Hs. Kgl. M^t all. Confirmation, hvorom jeg med hannem all. implorerer. Til Bekræftelse under min Haand og Seigl.

Tviis Kloster d. 28 Decbr 1773.

A. M. Moldrup
Sl. Hvasses.

Som Laugvørge
A. Bræmer.

3. Et Brev fra Ritmester Fischer, afg. Fru Anna Magdalene Hvass's Forlovede og Universalarving, til Provsten i Ulfborg Herred, Hr. C. C. Erichsen.

Tviis Closter d. 30 Nov. 1774.

„Belærverdige og Høylærde
Høystærede Her Provst.

Paa Deres Belærverdigheds meget ærede af 22de hujus og dets indeholdende 3de Postter har jeg den Være at meddele til Gienfvar

paa 1te Post at jeg i ingen Maade haver noget at indvende imod den af min El. Kiæreste udgivne Exspectance paa Vinding og Vind Kald til Monsr Frands Jørgen Hansen Hvas.

2^{den}. Vel er ieg i Handel om Tviis Closters Salg, men en af Hoved Posterne bliver, at de udgivne Exspectancer skal staae ved Magt.

3. Egeren af Vind Kirke har ved sidste Vacance kaldet Her Dorschæus,¹ følgelig tilkommer det mig at kalde neste Gang.

I det øvrige kan ieg forsikre at bemeldte Studiosus Frands Hansen Hvas er et skikkelig og duelig Subjectum og hvorom ieg for fort Tiid siden og førend ieg overleverede Kalds Brevet nøye har er-
kændiget mig.

Jeg har den Ære med megen Estime at forblive

Deres Belærverdigheds
tjenstberedvillige Diener
J. Fischer."

112. Frands Jørgen Hvas, Bestalling som Amtsforvalter over Beile Amtstuedistrikt, dat. 21 Juni 1799. Findes i Rentekammerets Bestallingsprotokol No. 30 for Aarene 1784—99.

Blandt Indlægene til „Danste og Norske Resolutionsprotokol for 1799“ findes

1. Konceptforestillingen med paategnet Resolution af 21 Juni 1799.

2 (i særskilt Pakke). F. G. Hvas's Ansøgning, der ligger saaledes:

„Allerunderdanigst

Pro Memoria:

I dybeste Underdanighed søger jeg herved Deres Kongelige Maje-

1 Hans Mariager, kaldet til Vinding og Vind af Kongen 6 Mai 1674. Michael Dorschæus kaldet 10 Okt. 1704 (Syd. Reg. 1704 No. 121) af Kongen, der formentlig dengang eiede begge Kirker. Niels Sørensen Rømer, fik 2 Apr. 1726 Exspectancebrev af Niels Ulsen, der som Eier af Tviis Kloster kaldte paa Vinding Kirkes Begne; Kaldsbrevet blev konfirmeret 25 Okt. s. A. (Syd. Reg. 1726 f. 162 No. 180). Rømer kom dog ikke til Vinding og Vind, men fik 1729 et Kald i Aarhus Stift. Terfel Dorschæus blev kaldet af Kongen d. 1 Aug. 1749 paa Vind Kirkes Begne. Det var altsaa klart, at det tilkom Eieren af Vinding Kirke at kalde, naar T. Dorschæus, der var i Kaldet 1774, engang gif af.

stæt om den efter Formodning vacante blivende Amtsforsvalter Tjeneste i Colding. Efter at have anvendt mine unge Aar til Studeringer, og nogle Aar paa privat Undervisning har jeg arbejdet ved Deres Majestæts Rentekammer som Volontair og Copiist¹ i Revisions Comptoiret for de norske og en Deel af de danske Kiøbstæders Regnskaber; som Fuldmægtig i det kiøbenhavnske Rente=Skriver=Comptoir og som Revisor i det mig allernaadigst anbettede siellandske og fynske Pupill-Comptoir. Det Embede som jeg herved allerunderdanigst søger, fordrer fremfor mange af samme Slags en Mand, som forener Arbejdsomhed med Duellighed og Redelighed. Det har allernaadigste Konge! stedse været mine fornemste Bestræbelser i alle de forskiellige Forretninger hvorved jeg har arbejdet, ved disse Egenheder at giøre mig fortient til et Embede, hvori en Embeds Mand kand opfylde sine Pligter uden Røringes Sorger for sig og en Familie. For Deres Majestæt bør jeg en paaberaabe mit Forhold som en Fortieneste; thi har dette endog været som en retskaffen Mand's, saa har jeg dog ikkuns opfyldt en troe Understaats Pligt, og af min Duellighed sønner jeg at høste den Fordel, at kunne gavne mig selv ved Embeds Pligters troe Opfyldelse. Det vilde og være overslødigt at paaberaabe mig samme; da jeg har den Lykke at arbejde under Deres Majestæts Rentekammer Collegii Øjne, hvis Opmærksomhed paa de Embedsmænd som ere Det subordonerede, giver Det den mueligste Kundskab om disses moralske Character og Conduitte. I Tillid hertil og til Deres Majestæts Naade lever jeg i allerunderdanigst Haab om allernaadigst Bønhørelse.

Kjøbenhavn d. 18 Febr. 1799.

Allerunderdanigst
Frans Jørgen Hvas.“

113. Jens Hvas's til Lvis Kloster, Bestalling som virkelig Justitsraad af 11 Oktober 1765. Ind. Reg. f. 649, No. 289. I Expeditionen kaldes Jens Hvas's „Ds Elffelig“. Sagens Bilage indeholde:

1 I Hof- og Statskalenderen for 1782 nævnes han første Gang som Kopist i „Erstes Dänisches u. Norwegisches Städte=Comtoir“. 1788 findes han som „Bevollmächtigter in Kopenhagener Comtoir“, 1799 som Revisor i „Zweytes Revisionscomtoir zur Sicherung der Unmündigen“. Under ham var ansat „Hans Paludan, Bevollmächtigter, John Rugh, Copiist“. Hvas var altsaa Kontorchef.

1. En af Jens Hvasf egenhændig skreven Ansøgning.
„Stormægtigste

Allernaadigste Arve-Herre og Konge.

Forði jeg fra min Ungdom af er holdt til Studeringer og fornemmeligen haver anvendt min Tid deels paa det, som henhører til den Danste Loothndighed, og deels paa en grundig Kundskab om det, som til Land Godssets Fremtarv og beste bør i Agt tages, saa haver Jeg derudi gjort saadan Fremgang, at Jeg i første Fald publice er examineret, der Allernaadigst maatte erfares af høsfølgende Copie No. 1¹; Og i henseende til det andet nu i nogle Aar alleene haver forestaaet og gouverneret et lidet Fordegods, min Moder var ejende.

Udi hvilken Anledning det og Allernaadigst behagede Deres-Kongelig Majestet d. 8de Aug 1757 at udnæfne og befale mig som Commissarius tilfuge med Etats Raad og Amtmand von Albertin, at foretage Ahl Heedens Opmaaling i Lundenes og Boufing Amter og at afhandle alt, hvis ved Coloniernes Indretning samesteds maatte behøves, efter høsfølgende Copie No. 2².

Samme Commission Jeg og efter Allerunderdanigst Plikt nu i Sex Aar troelig og med yderste Omhyggelighed har opagtet, indtil at det nu efter Højlofl. Rente-Kammer Collegii Ordre af 13 Aug. sidst med Heedens ydermeere Opmaaling er befalet til videre at beroe.

Allernaadigste Konge!

Det være langt fra mig, at Jeg allerunderdanigst forlanger nogen Betaling for alle de mange og lange Reiser, Bekostninger og Besørligheder, Jeg i Sex Aar haver haft i denne Commission,

Men jeg heller min Leve Tid hierteligen vil glæde mig over, om jeg derved har været saa lykkelig at udrette noget til Deres Kongl: Majestets Allernaadigste Behag og Tieniste, hvortil jeg end vider Allerunderdanigst tilbyder mig.

Dog da det ofte hender sig, at snart Een snart en Anden God Mand her i Landet anmoder mig som Commissarius at forhielpe Dennem i Deres retferdige Sager, og det er bekjendt, at der især paa denne Bestre Kant af Landet paa Folk, der som Commissarier kaud og vil

1 Denne Kopi findes ikke ved Sagen.

2 Ogsaa denne Kopi mangler.

lade sig bruge, havest megen Mangel, Saa onstede Jeg gierne, at Deres Kongl. Majestet Allernaadigt til en Soulagement for mit forbl^{te} Sex Aars møjommelige Arbeide, Reiser og Beføstninger ved Ahl Heeden ville benaade mig med Carachteer af virkelig Justits Raad, hvorved Jeg kunde blive sat i stand til som Commissarius herefter at tjene Een og Anden god Mand, som ofte nu over Mangel af Gode Mænd, som sig dertil vil lade formaae, maae bortgive sin Ret, lide og tage Skade.

Jeg underkaster mig Deres Kongl. Majestets Høj Kongl: Mibdhed og Raade og i allerdybeste Underdanighed forbliver

Stormægtigste

Allernaadigste Arve Herre og Konge

Deres Kongl. Majestets

Allerunderdanigste tiener

Jens Hvass.¹

Tvis Closter d. 15de

Dec. 1763.

Paa Ansøgningen findes tegnet:

„Hans Kongelige Majestet vil allernaadigt at herom af det Kongl. Danste Cancellie efter Befindende skeer allerunderdanigst Forestilling.

Fredensborg d. 1 Maj Ao. 1765.

. . von der Lühe.“

2. En senere Ansøgning, dateret Tvis Kloster 1 Okt. 1764, men, saavidt sees, ikke skreven eller underskrevet med Jens Hvas's egen Haand. Af denne Ansøgning, der iøvrigt indeholder omtrent det Samme, som den første, fremhæves:

„Jeg er siden i dette Aar bleven befalet tilligemed Herr Justitz Raad Hoffmann som Commissarius at undersøge adskilligt de der etableerte Collonier angaaende“. „Jeg fand en nægte, at mig jo derfor er bleven anbudet Betaling, menst Jeg haver holdet det mig for en Ære“. „End ydermeere fordrister mig Allerunderdanigst at forestille at Jeg foruden andre studia og attestatz i Særdeleshed haver lagt mig efter Lov-Kyndighed og det Juridiske Studium, og efter forlængst sustineret Examen, haver erholdt allerbæste Caractairer, hvorover Jeg og siden her i Landet meget ofte og endnu jæfnlig af Folk begieris som Commissarius“.

„Endelig Allernaadigste Konge! maae Jeg Allerunderdanigst melde,

¹ Det sidste s er langt.

at Jeg eyer en completeret¹ Sæde-Gaard her i Jylland nafnlig Tviis-Closter, og i det Haab og paa den Condition at erholde nogen Kongel: Raade er jeg bleven forlovet med Herr Obrist-Lieutenant Molderup til Westervig, Hands Datter“.

„Disse Allernaadigste Konge! ere de Grunde, hvorpaa Jeg i Allerdybeste Underdanighed fordrister mig, at anraabe om Deres Kongel: Mayestæts Raade, at Deres Kongel: Mayestat af medfødt Clementz og Raade vilde bævre mig med Tittul af Justitz-Raad, hvilket en alleeniste kunde befordre min Lykke til et anstændig og avantageus Parthie, mens og give mig Anledning i adskillige Commissioner, saavel i Deres Mayestæts Høje Forretninger, som af andre brave Folk at blive brugt“.

„I Haab og Forventning om en Allernaadigst Bønhørelse, forbliver Jeg til min sidste Andebræt

Deres Kongelige Mayestæts

Allerunderdanigste troe

Tienere og Arve-Underfaat.

Jens Huass².“

Tviis Closter

den 1 Oktober 1764.

Paa denne Ansøgning findes følgende, med Geheimeraad Rosen-
crantz's egen rystende Haand nedskrevne Erklæring:

„At Supplicanten Seigneur Jens Huass till Tviis Closter er Een af Boris lov-kyndigste duelige Mænd i Jylland, samt Een bekiendt ærlig og Rædelig Mand, kand ieg med saa megen mindre søye nægte, efter Hands begiering med Ham at bevidne, som jeg er forfiktet paa, Hand af alle der kiender Ham, kand faae det Bidnisbyrd, foruden at de adskillige Commissioner Hand haver været begiert og brugt i, kand beviiise begge deele. Om det, som Hand til Hands May¹⁶ Tieniste ved Colonierne i Jylland, troelig og Bell haver forrettet, og endnu forretter, uden derfor endten at have ville forlange, eller faaet Noget, troer jeg Hand fra det Høyloulige Rendentekammer kand faae vedbørlig Bidnisbyrd.

Rjøbenhaffn d. 15 Octob: 1764.

M. Rosencrandtz³.“

¹ Jfr. B. 116.

² Det sidste s er langt.

³ Mogens Rosencrandtz til Spøttrup, Geheimeraad og Justitiarius i Høieste-
ret. Det var naturligt, at Hvasf søgte sit Testimonium som Kommissær hos

3. Et af Jens Hvasf egenhændig skrevet Brev til Geheimeraad, Oversekretær i det Danske Kancelli, Otto Thott, dat. Lvis Kloster d. 24 Aug. 1765. I dette Brev takker Hvasf for den ham af Hs. Excellence under 3 Aug. meddelte Underretning om at Kongen for hans Tjenester ved Alhedens Opmaalning havde forundt ham Justitsraads Karakter, mod at han erlagde 1,000 Rdl. til gudeligt Brug; men udbeder sig som en yderligere Gønst, at det Ord virkelig maatte tilføies i Bestallingen.

4. En kort Ekstrakt af Sagen til Brug ved Referatet for Kongen, paa hvilken findes tegnet: „I henseende til anførte omstændigheder bevilges Justice Raads Character imod at erlægge 1,000 Rb. ad pios usus. Frederb. d. 2 Aug 1765.“

Nedenunder findes tilføiet: „Accorderes det ord Virkel: at tillegges imod at erlægge i alt 1,500 Rb.“

114. Justitsraad Jens Hvasf til Lvis Kloster og Hustru, Anna Magdalene Moldrup, Testamentets Confirmation.

Indfste Abne Breve for 1773, exp. No. 204. Sagen indeholder:

1. Den af Justitsraad Jens Hvasf egenhændig skrevne Anjøgning, der tillige i Contexten indeholder Testamentet. Den lyder saaledes:

„Stormægtigste

Allernaadigste Arve Herre og Konge!

Paa Deres Kongelige Mayestæts forhaabende allernaadigste confirmation, haver underskrevne i Egtefælv værende, jeg Justice Raad Jens Hvass¹ og Anna Magdalena Moldrup, siden vi ikke med nogen Livsarving ere forsynede, udi Beskaffenhed af enhver indbragte Formue, vedtaget og besluttet, ligesom vi ogsaa hermed vedtager, beslutter og tilkjendegiver vor sidste Villie, saaledes: at dersom jeg Justice Raad Hvass¹ først ved Døden afgaaer, skal min nuværende Frue være forpligtet efter et halvt Aars foregaaende opsigelse, til næstfølgende Wiborg Snaps-

Justitiarius i den Ret, for hvilken Kommissariers Domme bleve indankede; maaskee kjendte han ogsaa personlig Mogens Rosencrandtz; thi Spøttrup er kun mellem 4 til 5 Mil fra Lvis Kloster.

¹ Sidste s langt.

ting, at udbetale til mine Arvinger, neml: Een Broder og Een Søster¹ Sex Tuusinde Rixdaler, hvilke deeleß i 2de lige Lodder, saa at enhver af dem imodtager og oppebærger Tree Tuusinde Rixdaler, siden min Søster er Enke og haver Fem umyndige Børn; men dersom min nuværende Frue, først ved Døden skulle afgaae, skal jeg ligeledes være forpligtet, efter et halvt Aars foregaaende opsigelse, til næstpaafølgende Wiborg Snapsting, at udbetale til hendes Arvinger Fiire Tuusinde Rixdaler, som deeleß iblant dennem efter Loven; hvorimod den Efterlevende, uden nogen Rættens Middels Forsegling, Registering og Buredering, under foranførte fastsatte udbetaling, straxen nyder, bruger og antager, som sit eget, alß den efterladte Middels og Formue, af hvad Navn haves og nævnes kan, til frie raadighed, egen disposition, Arv og Enebom, dog skal den Efterlevende være ansvarlig til den bortskyldige Gield, og holde den Afsødes Arvinger derfor kræves og skadesløs i alle optænkelige maader. Til hvilken Ende vi have formaaet Høy Velbaarne Hr. Conference Raad og Amtmand Hauch i Thisted og Højædle og Velbyrdige Hr. General-Auditeur Høyer til Søndervang, denne vores sidste Billie og Beslutning, med os til bitterlighed at ville underffrive og forsegle, ligesom vi ogsaa herom ubbede Deres Kongelige Mayestæts allernaadigste confirmation, forblivende i allerdybeste underdanighed

Deres Kongelige Mayestæts

Tvis Closter d. 5 Mai 1773.

allerunderdanigste troe Undersaatter.

J. Hvass.

A. M. Hvass.

(L. S.)²

(L. S.)²

Til Bitterlighed efter begiering underffrive og forsegle

J. Hauch.

A. Høyer.

(L. S.)

(L. S.)

¹ Hans Hvass i Jyllinge og Olive Nislev født Rihart jfr. p. 68.

² I Jens Hvass's slet aftrykte Segl findes en hvid Sparre i blaat Felt, under Sparren en Rose, og paa hver Side af Sparrens Spids i selve Skjoldet et Bogstav, tilvensire et I, tilhoire et H. Paa Hjelman en tilhoire halvt opspringende Hjort. Under A. M. Hvass's Underskrift findes de Molbruppers Baaben. I J. Hvass's og A. M. Hvass's Navn er det sidste s langt.

2. Følgende Brev fra H. C. Moldrup til Staarupgaard¹ til hans Onkel (hvis Navn ei erfares).

Høvelbaarne

Gunstige Herr Oncle!

Gunstige Herr Oncles Grace og Bevaagenhed lader mig haabe denne min Driftighed ikke skulde blive ugunstig optagen. Jeg har een eneste Søster, hvis Mand Justits-Raad Hvas til Twis-Closter d. 12 Julii sidstleden ved Badet i Aaken ved Tøden er afgangen. For et par Maanedes Tiid siden, foren Hans Afreise til Badet, oprettede Hun et Testamente, hvorved Hun bliver Arving af Alleting paa 6,000 rdl. nær, som Hun skal give Hans Venner. Dette Testamente mangler endnu Hds. Majstts allernaadigste Confirmation, og er derfor med denne Post indsendt, og som det er Hende jævrdeles magt-paaliggende at samme allernaadigste Confirmation det snarreste muligt kunde erholdes er min underdanige Begjæring det Herr Oncle gunstigt vilde forhjælpe Hende saavel dertil som til en allernaadigst Bønhørelse.

Tilstanden er Gud sfee Tak! god, og man kan ikke viide hvad Hans Venner og Amtmanden kunde faae i Ende at gjøre for Chicaner.

Gunstige Herr Oncle! vilde derfor lade Kierligheden til en eneste Søster være min Talsmand hos Dem i Hensigt til nærværende min Frihed og en gunstig Forforg, samt Bønhørelse.

Min Kone formælder sin underdanige Hilsen for Gunstige Herr Oncle og naadige Frue Tante for Hvem ieg iligemaade aflegger min underdanige Respect, henlevende med største Hayagtelse og Respect

Gunstige Herr Oncles!

Staarupgaard
d. 24 Julii 1773.

underdanige tiener
H. C. Moldrup.

3. Koncepten til Konfirmationen, der er meddeelt ad mandatum og dateret Christiansborg d. 13 Aug. 1773.

115. Fru Anna Magdalena Hvasf, Bevilling at indlade sig i Hgteffab før Sørgeaaret er omme.

¹ H. C. Moldrup, 1767 Kornet, jfr. D. Atl. IV p. 694. See p. 78 Note 11.

C. 7. mus.

„G. A. B. At Vi efter herom allerunderdanigst gjorte Ansøgning og Begiæring, allernaadigst have bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge og tillade, at Ds Effeligg Frue Anna Magdalena Moldrup, afgangne Justits=Raad Jens Hvasses¹ Efterleverste af Tviis-Closter i Vort Land Nørre=Jylland, maae, saafremt hun ikke befindes frugt-sommelig efter bemeldte hendes afgangne Mand, sig udj nyt Ægteffab indlade, uanseet at Sørge=Aaret, efter fornevnte hendes afgangne Mandes død, udj hvilket hun, efter det den 13de April 1752 udgivne Sørge Reglement, udj Enke=Stand skulle hensefide, en endnu er forløben; forbydende

Christiansborg d. 25 Martii 1774.
ad mandatum.“

116.

Tvis Kloster.

Tvis Kloster², — i Hammerum Herred, en halv Milis Wei Øst for Hølstebro, ved det Punkt, hoor Tvis Aa falder i Hølstebro Aa eller Stora, — stiftet 1163, gif efter Reformationen over i privat Eie og tilhørte flere Slægtled af Familien Munk. I Aaret 1700 eiede

Oberstlieutenant Gabriel Grubbes Enke, Anna Dyre, Gaarden. Hun folgte den ved Skjøde af 21 Aug. 1703³ til

Niels Ibsen, „højagtbahre og velfornemme Mand, Borger og Handelsmand udi Hølstebrou“, der d. 24 Marts 1705⁴ fik Bevilling til for sig, Hustrue og Børn at nyde adelige Privilegier paa Tvis Kloster. Det sees ikke, hvad han gav for Gaarden; Hovedgaardstaxten udgjorde 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., Bøndergodset formentlig 200 Tdr. 6 Sk. 1 Alb.; i Kjøbet medfulgte Konge- og Kirketienden af Tvis og Meirup Sogne, jus patronatus, og Birket til Tvis Klosters Birk. Niels Ibsen, der ogsaa eiede Leergrav, saae sig i Januar 1726 nødsaget til

--

1 Raafsidste s langt.

2 D. Atl. V p. 774, Tangaard om de danske Klostre p. 434, Trapés stat. topogr. Beskr., 9 Hefte p. 764—65.

3 Bih. L. Pantebog No. 33 f. 306, hvor Eiendommen udførligt specificeres.

4 Jyd. Reg. f. 279.

at gjøre Opbud¹. Hans Gjæld, maaffte endog kun hans Prioritetsgjæld, udgjorde over 24,000 Rbd., og af disse skyldte han 4,700 Rbd. til Provst Frands Hvas i Nørre Felding, der havde anden Prioritet i Tvis Kloster med Tiliggende. Hvas døde i Sommeren 1726, forinden Opbudshandlingen var sluttet; hans Enke ægtebe, rimeligviis i Slutningen af samme Aar, eller i alt Fald i Begyndelsen af 1727, Pastor Richart og da der d. 13 Febr. 1727 holdtes sidste Auktion over Gaarden, blev

Pastor Richart (paa sin Kones og sine Stedbørns Vegne) Høistbydende med 7110 Rbd. Cour. Auktionsffjode blev udstedt d. 23 Apr. f. A., læst paa Viborg Landsting d. 30 f. M.² Hovedgaardstaxten angives i Skjodet til 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., Bøndergodset til 200 Td. 2 Sk. 3 Fk., Konge- og Kirketienden til Tvis, Meirup og Binding (hvortil jus patronatus) til 43 Tdr. 6 Skp. 1 Fk. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Efter Richarts Død besad hans Enke

Anna Strømborg Gaarden³. Hun døde 1761, og hvis hun ikke alt tidligere havde overladt den til sin Søn Jens Hvasf, der bestyrede den, blev Hvasf i ethvert Fald Eier af Gaarden efter Moderens Død. Der findes, saavidt det har kunnet sees, ikke tinglæst Noget ved Vib. Landsting om dette Eierskifte.

Justitsraad Jens Hvasf 1761 (eller tidligere) til sin Død, 12 Juli 1773. Han forøgede Bøndergodset og Tienderne noget, hvilket sees af et Pantebrev, som han d. 26 Apr. 1772 udstedte til Statsraad Ryeberg for 21,000 Rbd. med 1ste Prioritet i Tvis Kloster, (Hovedgaardstaxt 30 Tdr. 7 Sk. 2 Fk. 2 Alb., deraf 2 Tdr. 1 Sk. Mølle-lyld) med Meirup, Binding og Tvis Kirkers Korn- og Kvægtiende med

1 Niels Ibsens Opbuds Specifikation, læst ved Viborg Landsting d. 1 Febr. 1726, findes i Prot. No. 38 f. 313. Blandt hans Gjæld nævnes „til Christopher Hvas ved Varde 810 Rbd. foruden Renter“; derefter nævnes Hovedgaarden og Godset, derefter „bortskyldig Gjæld“ (Prioritetsgjæld?) under 18 No., hvoriblandt 1) resterende Kgl. Skatter 1400 Rbd., ... 3) til Provsten Frands Hvas i Felding Courant 4700 Rbd. ... i Alt c. 24,300 Rbd.

2 Vib. L. Pantebog No. 38 f. 599.

3 Hun gav i sin Besiddelsestid Farver Andreas Hansen i Holsiebro Pant i Gaard, Gods og Tiender for 800 Rbd. med 2den Prioritet næstefter hendes 2 Sønners Fædrearv, 1000 Rbd., der stod paa 1ste Prioritet. Pantebrevet er dat. 11 Apr. 1736 og kvitteret 18 Apr. 1748. Vib. L. Sk. P. Prot. No. 40 f. 603.

jura vocandi & patronatus, samt Tvis Sogns Konge= (Korn= og Kvæg=) tiende, i Alt Tiendernes Hft. 47 Tdr. 7 Sk. 1 Fk. 1²/₅ Alb., og Bøndergods i Tvis, Maaberg, Meirup, Mulum, Felding, Binding og Bind Sogne, efter vedhæftet Fordebog i Alt 235 Tdr. 5 Sk. 2 Fk. Det er det samme Hft., der nævnes i D. Atl. Det onnmeldte Pantebrev blev indfriet efter to Maaneders Forløb, d. 25 Juni 1772, udslettet 30 Okt. f. A.¹ Efter Hvas's Død befød hans Enke

Anna Magdalena Moldrup Gaarden. Tvis Kloster tilfaldt efter hendes Død i April 1774, ifølge hendes Testamente, hendes Forlovede

Ritmester Henrik Fischer, der Aaret efter, ved Skjøde af 5 Mai 1775² afhændede Eiendommen til

Frederik Westrup. Hartkornet angives i Skjødet til 30 Tdr. 4 Sk. Hovedgaardstagt, 56 Tdr. 4 Sk. 3 Fk. ³/₅ Alb. Tiender, 252 Tdr. 5 Sk. 2 Alb. Bøndergodn. Westrup var gift med Karen Kirstine Dvistsgaard, Datter af Morten Dvistsgaard paa Stubbergaard. Han udstedte samme Dag, han fik Skjøde paa Tvis Kloster, Obligation til sin Svigerfader og til sin Svoger Anders Dvistsgaard for i Alt 14,000 Rd. med Pant i Tvis Kloster og Obligation til Mad. Olive Richart, sal. Kistles, for 5,500 Rd. med 2 Pr. i Tvis Kloster.

117. Inhd. Reg. 1720 f. 502 No. 32. „Jens Jenssen Hvas, Forpagter paa Bindersløv Gaard, confirmation paa en Forsskrivelse med hans Hustru, hvorved de gjør hin anden til Arving³.“

F. 4.

„G. A. B. at eftersom hos os allerunderdanigst er bleven ansøgt og begiert, Bores allernaadigste confirmation paa efterfølgende Forsskrivelse, Indendes Ord efter andet saaledes: Kiendes Vi underskrevne, ieg Jens Jenssen Hvas Forpagter paa Bindersløvgaard i Bindersløv Sogn ubi Linsgaard Herret, i Aarhus Stift ubi Nørre-Jylland, og

1 Bib. L. Sk. F. Prot. No. 46 f. 788.

2 Do. No. 47 f. 566.

3 Indlagene indeholde kun Testamentet, der Ord til andet er indført i Konfirmationen. Under Testamentet findes Jens Hvas's og hans Hustrues egenhændige Underskrift og deres Segl. I hans findes et J H i Styrning fra begge Sider, i hendes, der er slet, en Løve.

ieg Birgitte Marie Hansdaatter Strømborg for bemeldte Jens Jenssens Egte Hustru, og hermed Bitterligt gjør, at efterfom Vi en rom tiid med hverandre, udi Egteskab Christelig og Vel haver levet, og Gud Ds icke med nogen Livs Arvinger haver Belsignet, da haver Vi. . . . med hver andre Vedtaget. . . . at naar det behager den alvidende Gud, en af Ds uden Livs Arvinger Ved Døden at bortfalde, skal den igienlevende fri nyde, bruge og beholde, ald Bores sælles Midler og formue. . . . saalange den i Enkesæde hensidder. . . . Dog skal den igienlevende svare til Gielden. . . . men gifter den lengstlevende sig igjen, skal den give til den afdødes Arvinger til en kiendelse i reede Penge Et halv hundrede Slettedaler. . . . Skeer det og at den lengstlevende af Ds toende Egte Personer uden nyt Egteskab afgaar, da skal Bores sælles Middell og formue, . . . imellem begge Bores Arvinger, efter Lands Lov stiftes og deeles. At dette forbemeldte er begge Bores fuldkommen Willie, hvorefter Boris Arvinger sig udi alle maader uforanderligen og uimodsigeligen skal rette og forholde, haver Vi den Velvidende med Bore Egne Hænder underskrevet og Bores Signeter hostrugt, saa og Venligen ombedet Belædle og Velbaarne Janus Friedenreich til Palstrup, saavel som Belædle Christian Fischer til Allinggaard, de dette med Ds til Bitterlighed ville underskrive og forsegle. — Binderslevgaard den 25 Februarii 1720. Jens Jenssen Hvas (L. S.). Birgitte Marie Strømborg (L. S.). . . . Janus Friedenreich (L. S.). . . C. Fischer (L. S.). . . Da saafremt fornevnte Jens Jenssen Hvas og Birgitte Marie Strømborg sig ingen Livs Arvinger paa enten af siderne efterlader, Vilde Vi bemelte Forfrivelse, udi alle dens Ord, clausuler og puncter. . . . stadfæste. . . . Forbydendes etc.

Hafniæ den 8 Martii 1720.

118. Anders Jensen Hvass til Østergaard og Karen Konradsdatter Lundsgaards Testamente, konfirmeret 28 Februar 1777. Nydste Aabne Breve No. 66.

„Kjendes vi underskrevne, Jeg Anders Jensen Hvass¹ Boende i Østergaard udi Gudom Sogn Schodborg Herred, Boufing Amt, Riiber Stift, Och Jeg Karen Conrads-Datter Lundsgaard forbemelte Anders Hvasses Egte-Hustru, og hermed vitterlig gjør, at efterfom

1 Sidste s langt.

Vi udi nogle Aar med hwerandre udi Egteskab Christelig og vel haver levet, Da Gud Os icke med nogen Lifs Arfvinger haver velsignet, Har vi udi Henseende til dette Lifs Ubestandighed, af een oprigtig Egteskierlighed, eftertanct, . . . Vedtaget og Besluttet . . . At naar det behager den Alvoiidende Gud, Een af os uden Lifs = Arfvinger ved Døden at bortkalde; Skal Den igien levende, Frie Nyde, Brug og Beholde ald Vores Fælles Midler og Formue, Nærrendes, . . . Imoed at Beneficte, Den Længstlevende Alleene Betaler alt Vores Bortskyldige giæld, Desuden (saafremt ingen Lifs = Arfvinger herefter Bliver) Giver og Udbetaler til Samtlig den afdødes Arfvinger, til første Snaapsting efter Dødsfaldet, Penge = 200 Rdl., . . . Hvormed de for ald Deres Arve = Pretention skal være fornojet og straxsen derimoed give tilbørlig Afkald og Quittering, At dette forbemelte er Begges Vores fuldkommen villie, hvorefter vores Arfvinger sig . . . Uimoedfigeligen skal Kette og forholde; Haver vi den velvoiidende med vore Egne Hænder Underskrevet, og vores Signeter høstruykt, Saa og Venligen ombedet Min Eviger Fader Sr Conrad Lundsgaard Til Leergrav, og min Broder Sr Hans Hvass¹, Der for Nærværende tiid Logerer hos mig, De Dette med os til Bitterlighed ville underskrive og forseigle.

Ostergaard d. 8 Januarii 1777.

Anders Jenson Hvass¹.

(L. S.)²

Karen Conradsdatter

Lundsgaard.

(L. S.)

Efter Begiering som overværende til Bitterlighed underskriver og forseigler

C. Lundsgaard.

(L. S.)

H. Hvass³.

(L. S.)

¹ Sidste s langt.

^{2 3} Om Seglene, see Texten.

Tillæg og Rettelser til første Del.

p. 3. W. Schmidt depon. 1719 fra Frue Skole i Kbhvn. Tog Attestats og prædikede for Dimis 1724, begge Dele med Laud. Kaldet til succederende Præst i Snesked 3 Decbr. 1734, see Note 15, men først ordineret 31 Aug. 1736. (N.)¹.

p. 3. Note 12. Anna Mariche Hee er født i Søby, hvor Faderen var residerende Kapellan, og døbt smsteds d. 17 April 1696. (N.).

p. 4. Note 16. Helvig Sofie Ulføe, døbt 14 April 1698 i Budolfi Kirke i Aalborg (Bud. Kfbg). g. 1) 2 Novbr. 1713 med Ped. Hammer, † 1 Mai 1716 (Hassing Kfbg). 2) 30 Juni 1717 med Søren Hortulan, † 1733, begr. 14 Juli, (Hassing Kfbg). (N.). Hun var altsaa ikke fylbt 16 Aar, da hun indgik sit første Ægteskab, og kun noget over 19 Aar, da hun anden Gang blev gift. Rimeligvis ægtede hun Schmidt, da han tiltraadte Snesked Kald 1736, altsaa i en Alder af omtrent 38 Aar.

p. 5. Anna Mariche Hee døde 1775, begr. 5 Decbr. i Borup, Aarhus Stift. (N.). Hun er maaffee efter Schmidts Død 1769 flyttet til sin Broder Thomas, der var Præst i Borup (p. 80. 3), og har saa tilbragt sine sidste Dage hos ham. Hun opnaaede, hvis hun var født

¹ De med (N.) betegnede Meddelelser hidrøre fra Hr. Pastor A. S. Nielsen i Skove, der velvillig har gennemgaaet første Del, efter at den var trykt, og sammenholdt den med sine Samlinger til Personalhistorien, der bestaae i:

1. Notitser om Geistligheden i Aalborg Stift fra Reformationen.
 2. Notitser om Lærere ved alle Landets Skoler.
 3. Notitser om alle Slags Embedsmænd i Aalborg By.
 4. Liste over alle Studenter siden 1788, med Bem. om Examen karakter, Befordring, Stilling, osv.
 5. Notitser om de fra Aalborg Skole Dimitterede (trykt) med skrevne Notitser.
- Disse Samlinger bleve af Etd. Rektor E. Tauber i Aalborg testamenterede Pst. Nielsen, der siden har suppleret og fortsat dem. Pst. N. har desuden samlet biografiske Efterretninger om Geistligheden i Viborg Stift og forfattet adskillige Stamtafler.

1696, — hvis den i Søby Kirkebog anførte Anna Mariche ikke er død og den her omtalte Anna Mariche ikke er en senere født, med det samme Navn opkaldt Datter — en Alder af hened 80 Aar.

p. 10. L. 15--16. Christian Hwass er født 1772, døbt 15 Okt. f. A. i Nikolai Kirke i Kbhvn. Det hedder i Kirkebogen: „d. 15 Oct. blev Christen Hee Hwass Inspecteurs over Spectaclerne og Christiane Jacobine Simon Hwasses Søn hjemmedøbt af Hr. Lemming og siden en fremskilt i Kirken, som blev kaldet Christian, Fadd. Secretaire Alberth Bartholin, Secretaire Even Hammer, Jens Peders. Lund, Mad^m Maria Petersen og 3fr. Amalia Cathrina Grimelius“.

p. 14. L. 3 fra n. Justitsraad Hwass's Kontyliefundskab omtales i Spenglers Biografi i Gen. biogr. Ark. p. 293.

Etb. Joh. C. Spengler, f. 1767 + 1839, Direktør for Kunstmusæet og Malerisamlingen, Søn af Kunstforvalter Vor. Spengler (see 1 D. p. 82 og 91), reiste i sin Ungdom, 1787—90, udenlands og opholdt sig en Tid lang i Paris. „Her studerede han og i længere Tid, under Vejledning af sin Faders mangeaarige Ven Hwass, Conchyliologien, et Studium, han imidlertid senere opgav.“

Jeg mindes som Dreng at have seet en Kontylie i en Pastor Henneberg i Aalborg tilhørende Samling, der var betegnet med Navnet Hwass og et Nummer.

p. 18. Andreas Munchardt Hopp. Efterat han 1757 havde prædikeet til Dimis, tog han til Præsten Henrik Bugow i Keerslev i Sjælland, hvor han opholdt sig i 2 Aar; derpaa drog han til Aalborg og fik af Kommerceraad Jens Bergh til Kjærsgaard Kgl. konf. Exspectancebrev af 21 Oktb. 1759 paa Taarnby og Bidstrup, hvortil han dog først blev ordineret 18 Noob. 1760. (N.) Hans Ægteffab med

Anna Elisabeth Hvas blev ikke indgaaet 1756, men d. 12 Decbr. 1760. Det hedder i Frue Kirkes Kopulationsprotokol (Kbhvn):

„1760 Decbr, 12, Fred., 3 Huuset. Belærverdig Hr. Andreas Munchardt Hopp SognePræst til Tornborg og Wistrup Menigheder i Aalborg-Stift. U. K.

Somfru Anna Elisabeth Hvas, hos Hr. StiftsProust Bytzow. Ved 4 fl.“

Hendes Ægteffab med Hopp varede saaledes kun 29 Aar og var ikke i længere Tid barnløst, idet hendes ældste Søn blev født neppe et Aar efter Ægteffabets Indgaaelse. Det sees hvor upaalidelig i alle Henseender Indskriften paa den i Bidstrup Kirke ophængte Plade er.

p. 21 L. 9 ff. jfr p. 90 Note 6. Min Opmærksomhed er senere bleven henledet paa, at Bloug var en velhavende Mand, der efter sin første Kones Død bevarede et venkfabeligt og hjerteligt Forhold til hendes Familie. Uttringen i Hftb. Hvas's Brev synes derfor ikke at kunne have Hensyn til ham.

p. 22. Gjertrud Hedevig Hopp, ikke født, men døbt 21 Marts 1737. Budolfi Kfbg. Aalborg. (N.)

p. 23 L. 7 fra ned. „formentlig 1776“ læs „1775“, jfr ovenfor ad p. 5.

p. 29 L. 5 fra ned. Navnet paa Bent Johan Hvas's første Kone var Anna Elisabeth Smith, med hvem han, ifl. Garnisons Kfbg. blev gift 4 Nov. 1807. (Lengnick).

p. 32 L. 5. „Medhjælper“ læs „Amanuensis“. (N.)

p. 35 L. 13. „havde været Kapellan“ læs „havde opholdt sig“. Han blev først ordineret 5 Mai 1773, see p. 68. (N.)

p. 35 Note 12. L. St. Engelstoft, entlediget 1778, døde 1779 i Decbr, i Ulstrup Præstegaard. (N.)

p. 45 Note 10. N. B. Lund havde ikke været Kapellan. Han blev 1797 Hører og 1802 Overlærer ved Odense Skole; deraf entlediget 1 Okt. 1802 med Bartpenge. 18 Mai 1804 Præst i Bølum, ordineret 8 August i Viborg. (N.)

p. 50 L. 13. Ernstine Francisca Rosenbeck død 2 April, begravet 8 April 1863 paa Holmens Kirkegaard. Tnge Christian Alexander Rosenbeck død 1 Okt., begravet 9 Okt. 1863 paa Blesstrup Kirkegaard.

p. 57 L. 5. Naar det her er sagt, at Etatsraad Rektor Tauber kun tog sig lidt af Skolen, kunde denne Uttring misforstaaes. Der var Ingen, hvem Skolens Bæ og Bæl laae mere paa Hjertet, end netop ham; men hans Helbred var, især imod Slutningen af min Skoletid, temmelig svagt, og dette medførte, dels at han i det Hele kun sjældnere kom paa Skolen, dels at det blev tilladt en enkelt Lærer at gjøre en Indsigelse gjældende, som Tauber ikke formaaede at beherske og som var alt Andet, end til Skolens Gavn. Det var ikke Taubers milde og humane Aand, der gennemtrængte Skolen i mine sidste Skoleaar.

p. 58. Franz Hvas's Datter Andrea Kirstine Dorothea, f. d. 23 Eptb. 1862, døbt i Frue Kirke i Kbhvn d. 25 Jan. 1863, opkaldt efter sine Bedstemødre. Hendes Bedstemøders Søster, Fruken Frederikke Arens-torff, bar hende, Emilie Schmidt stod hos. Fadderne vare Michael L. Hvas's, Francis T. Hvas's og Premierlieut. Ticho A. F. Hennens.

— En Søn, født d. 19 April paa Bidstrup.

p. 59. Andreas Hvasf. Datter Kirstine Dorothea, f. d. 30 Okt. 1862, døbt 17 April 1863 i Skibsted Kirke.

p. 63 L. 5. coelo læs celo.

p. 68 L. 3. „blev Kapellan“ læs „opholdt sig“, jfr. ad p. 35, L. 13.

p. 68 L. 5 fra ned. „døde 14 Juni 1787“. Ifølge „Trydffe Efterretninger“ Nr. 25 for 1787: 14 Mai. (N.)

p. 69. Erik Christian Severin Hvasf døde paa Nørgaard d. 16 Juli 1862, begr. 21 f. M. paa Bølum Kgd.

p. 80 L. 3. 2. Anna Mariche See f. 1696 i Søby, døbt ibid. 17 April jfr. ad p. 3 Note 12.

p. 80 L. 3. 3. Knud See. Depon. fra Aalborg Skole 1723. Prof. i Nykjøbing p. Mors. (Taubers Program 1840).

p. 85 L. 12. Brev til Geheimeraad Bülow.

Paris 26 Juni 1791.

„Siden Revolutionens Begyndelse har jeg ikke vildet bebyrde min Allerhøiestærede Hr. Geheimeraad med Fortællinger om de naturlige Følger af denne store Forandring, men en nylig Tildragelse, som vist vil opvække hele Europas Opmærksomhed, kan jeg ikke undlade at berette. De veed, at Kongen adskillige Gange i l'Assemblée Nationale, saavel som paa l'Hotel de Ville de Paris har erklæret sig for Chef de la Constitution, at han sidstafvigte 14 Juli for Gud og hele Nationen afslagde den høitideligste Sed at holde Constitutionen, at han for 2 Maaneder siden lod hans Ambassadeurs ved alle fremmede Hoffer bekjendtgjøre en Declaration, indeholdende den nærværende Regjerings hele Forfatning, hoori han falder sig Roi d'une Nation libre, le premier Fonctionnaire public &c.

Uagtet alle disse Forpligtelser har han Natten imellem Mandag og Tirsdag stammeligent taget Flugten med hans hele Familie, navnli. Dronningen, Dauphin, Madame Royale, Mad. Elisabeth, Monsieur & Madame, samt en Deel Tilhængere. Saasnart l'Assemblée Nationale Tirsdag Morgen fik saadant at vide, lod den det strax affichere, med Forsikkring at have søiet alle mulige Anstalter til at opdage de Flugtendes Bei. Kloften 8 vare Gaderue fulde af Folk, paa hvis Ansigter man læste Foruudring og Bestyrtelse, som snart forandredes til den meest rasende Forbittrelse, efterat mange Tusinde havde ransaget alle Slottets Vinkler og Gjemmer, uden engang at kunne finde Guldet, hvorigjennem Flugene vare fløiet, under Vagt af en heel Bataillon de Gardes Nationales. Mangfoldige Courriers blev sendte til alle Rigets Grændser med Forbud paa Passage for enhver Reisende. Velbevæbnede Borgere bleve posterede

overalt i Paris, og ingen tilladt at slippe udenfor Barriererne. l'Assemblée Nationale har siden Nat og Dag været forsamlet. Tirsdag Eftermiddag lod Pøbelen deels nedrive, deels udslette alle Kongl. Navne og Baaben; i alle Gader hørtes Gjenlyden af denne Strig: Med med alle Grindringer af den Skjelm, den Keener, den Forræder, som ikke har ladet sig nøie med at ødelægge vores deilige Land, ved hans Dumhed og hans umættelige Betjentes Gjærrighed, men nu bryder han sin Eed og flygter til Keiseren, for med hans Hjælp at lade os nedfale: er det for at styre Dronningens gamle Døtter (at ville svømme i fransk Blod) at vi give ham aarlig 25 Millioner til hans Husets Udgifter alene, foruden Fordelene af saamange Domaines, saa at han vedpæse kan regne 35 à 40 Millioner aarlig Indtægter, som er mere for hans Hus end de fleste Europæiske Konger have til deres Hoffers og hele baade Civiles og militaires, Staters Bestyrelse.

Onsdag Morgen Kl. 1½ vare de Flygtende founne til St. Menehould, hvorfra de toge Veien til Varennes omtrent 50 lieues fra Paris og ifkun saa Poster fra Grændserne. Postmesteren, som syntes at kjende Dronningen, men var uvis om Kongen, førend han saae den store Lighed imellem hans Figure og Portraitet paa de nye Assignats, reed i største Hast en Omvei til Varennes, og meldte det for Municipalitetet, denne lod anholde Vognen, skjøndt den havde et Detachement Husarer til Beskyttelse (som Forræderen General Bouillé sendte). Dronningen førte Ordet, og fremviste et Pæs stilet paa la Baronne de Kortz med 2 Børn, Kammertjener, Kammerpige og en Domestique. Paa Spørgsmaalet, hvortledes hun som en fremmed Dame kunde forskaffe sig en militaire escorte, maatte Kongen give sig tilkjende. Hans lumste Broder havde taget en anden Ve, og skal nu være i Bruxelles. Nogle Tusind Gardes Nationales ledsagede den Kongl. Familie tilbage til Chalons, og saasnart Assemblée Nation. om Onsdag Eftermiddag fik Arrestationen at vide, sendte den 3 Deputerede for at bejorge deres videre Befordring til Paris, hvor de i Gaar Eftermiddag ankom. Førend deres Tilbagekomst blev paa alle Pladse og Hjørner i Paris udraabt Assembléens følgende Decret:

Art. 1. Aussitôt que le Roi sera arrivé au Chateau des Tuileries il lui sera donné provisoirement une Garde qvi sous les ordres du Commandant General de la Garde Nationale Parisienne veillera à sa sureté & sur sa personne. 2. Il sera provisoirement donné à l'héretier présomtive de la Couronne une garde particulière, sous les ordres du même Commandant, & il lui sera nommé un

Gouverneur par l'Assemblée Nationale. 3. Tous ceux, qui ont accompagné la famille Royale, seront mis en état d'arrestation & interrogés. Le Roi & la Reine seront entendus dans leurs déclarations, pour être pris ensuite par l'Assemblée Nat. tel parti qu' elle jugera convenable. 4. Il sera formé une Garde particuliere pour la Reine. 5. Jusque à ce qu'il en ait été autrement ordonné, le Ministre de la Justice apposera le Sceau de l'Etat aux Decrets de l'Assemblée, sans qu'il soit besoin de l'acceptation ou de la Sanction du Roi. 6. Les Ministres sont pareillement autorisés à exercer, chacun dans leurs departements, & sous leurs responsabilités, les fonctions du pouvoir executif.

Fransøernes Udelmodighed er utrolig, Kongen blev indført igjennem to tykke Rader af nogle hundrede Tusinde Mennesker, under en silence morné, uden mindste Udtryk af Hævn. Man siger, at da nogle faa begyndte at kiurre, steg en gemeen Mand op paa Skuldrene af to Andre og med en anstændig Tone sagde: Messieurs, prouvons que nous sommes Francois, que nous savons tenir nos sermens, que nous respectons la Monarchie, même dans un Monarque parjure, & que des hommes libres sont assez fiers pour mepriser des ingrats; — hvorefter ingen yttrede sig.

Dette er alt hvad jeg veed om denne nederdrægtige Historie, som jeg mindst ventede at fortælle for 8 Dage siden, da jeg faae adskillige Gange den Kongl. Familie uden for Paris omkring Bois de Bologne og St. Cloud.

Vores ypperlige Kron-Prinds er meget bekjendt her for hans utrættede Arbeidsjomhed, hans Retfærdighed og gode Huusholdning. Naar nogen taler om Dansk Despotisme, har jeg altid Svaret færdigt: et Folk, som har Skrivefrihed, regjeres tilforladeligt ikke af en Despote. Gud bevare ham og lønne ham for denne Velgjerning. Det glæder mig inderlig at høre, at De lever vel, og af Alle er kjendt for den Mand, De er, semper idem.

Jeg med Kone og Søn frembære vore hjertelige Respects: Vi leve stille, Alt hvad kan spares ved en indskrænket Levemaade, anvendes paa min Søns Opdragelse, hvilken er lykkes over min Forventning. Med Guds Hjælp bliver han med Tiden nyttig for Fædrelandet. Saa snart Roligheden her indfinder sig, har den gode Tyge Brahe Udfigter til en anstændig Oplivelse, ja meget prægtigere end jeg forestillede mig. Min Allerhøiestærede Fr. Geheimeraads

ærbødigste Tjener

C. Hwass.

I dette Dieblif forklynder man, at mange Vogne med Kasser, indeholdende Guld- og Sølv-Mynter for nogle Millioner ere hidbragte fra Grændserne.“

p. 90 Note 6. Jfr. ovenfor ad p. 21 L. 9 ff.

p. 97. Listen over Rektor Hopp's Børn er hverken fuldstændig eller korrekt. De anførte Datoer ere Daabs- og ikke Fødselsdatoer, og der var tre Børn til foruden de anførte 8. Mærk ogsaa Følgerækken og Navnene.

Listen maa berigtiges saaledes:

1. Paul Jensen døbt $24/8$ 1724, begr. $18/10$ 1724.
2. Gjertrud d. $21/3$ 1726, begr. $15/7$ 1726.
3. Andreas Munchert d. $10/7$ 1727, Pr. i Taarnby.
4. Knud Paulin d. $21/10$ 1728, Degn i Sønderberg.
5. Anne Kathrine d. $6/12$ 1729.
6. Bente Kirstine d. $3/4$ 1731, g. $10/10$ 51 m. Lauritz Wachter Pr. t. Sønderhaa, f. $2/3$ 1714 + $23/4$ 54.
7. Jens Jakob, d. $17/9$ 1733, Degn i Flade og Gjerum.
8. Frantz Mathis d. $22/1$ 1735, Pr. t. Raaberg, Kær og sidst Sennels, entl. 1803 + 1806.
9. Gjertrud Helvig d. $21/3$ 1737, g. m. Provst Hvasf.
10. Johan Hoyer Delman d. $9/7$ 1739, Pr. t. Thise i Vib. St. + 1791.
11. Thomas, d. $17/2$ 1742 + $18/2$ 85 i Taarnby Prstgd.

(N.) Daabsdatoerne ere af Past. N. selv excerperede af Budolfi Ktbg.

p. 112 Note 12. Schubarth læs Schufart.

p. 130 L. 7 ff. Magdalene Cathrine Juulson, Datter af Hospitalsforstander Johannes Friedenreich Juulson, var døbt $4/8$ 1740 og blev begr. $7/2$ 1760. Navnet er egentlig Juul; thi Hospitalsforstanderens Fader var Borgermester Mathias Juul i Aalborg. (N.)

p. 132. Tycho Hennens. Datter Juliane Marie f. 1 Jan. 1863 i Kbhvn.

Tillæg og Rettelser til anden Del.

p. 7 & 8 og fig.

Rentekammerets Deliberations Prot. Nr. 11 fol. 121—122.

„Stormegtigste Allernaadigste

Arve Konge og Herre.

Ederis Kongl. May^{tt} Allerunderbst med Dybeste og Allernydmygeligste bøn af høy nødtrengenhed Søger og Anholder Saasom min fattige gamle Moeder Fru Anne staurskouf El. Christofer Huasses og Jeg hafuer beboet hennegaard ubi Jydland i Kiberhuus Amt som for Gielde Besverlighed paa mange Aars tiid hafuer Verit Udsolt og forpantdet og min Moeder saa lenge hun lefuede og siden Jeg effter hendis Død hidindtil sidde Ved stædet og Ud Red Renten og suaret til huis Kongl. Skatter Gaarden Naadigst haver Verit paalagt, og ellers ald mideln effter min El. Moders dødelig afgang til Gielde Betalingen hengaaen Saa Jeg fattig Enlig hyldestløse Jomfrue aldeelis Intet i Ringeste maader effter Fader eller Moder hafuer arfuet Eller Befommet, Fordres og Krefuis dog nu af Amtsfriuern over Kiberhuus Amt ved strenge Executioner Een stor Restands som foregifues at skulde Restere paa forⁿ hennegaardsmølle af Aarsag at dend ubi første Matriculs Indrettelse haver verit Indført for sig self og Separeret fra hovitgaardens Taxt Som dend ellers af arildstid hafuer Underligget huilche dog icke er Andet End af Forseelse som af den Sidste Matriculs Indrettelse kand fornemmis og ellers af El. høylofligt Ihukomelse Konning Christian dend Tredies Udgifne skiøde til El. Duf Stauerfkou aar 1544 huor bem^t hennemølle med hennegaard Er Incorporeret under Een Afgifft, Saauel og med gamle sandmends brefue og Tingsvinder Af Aar 1556: Bevises Møllen at ligge ubi hovitgaardens Gendeels Indsteenede March og Eene March Endog det samme Bevises med Siin og Vinder af yngre Dato, Saa og at Møllen af Arilds tid hafuer hørt og ligget Under gaardens Taxt, huilchet og saaledis skal befindes I Sandhed at Vere Naar Land Maa-

lingens Commission og forretninger Indkommer, Krefuis og derforuden Nogen restantz paa stochhester og forplegnung og Rest paa Kosttienniste at skulde Restere huilket er mig Alt bevist om noget i saa maader kand Restere saasom El. oberste Kruuse holdt Een Rytter for min El. Moeder udi nogen aar og som Jeg icke lengere kand Udredde Rente og Vdgifterne af forⁿ Gaard Mølle og godz hafuer Jeg nu Verit nød til det at Dvitere Beder Allerunderd^t: at Ed. Kongl. Ma^t Naadigst ville Ansæe min fattig og flette tilstand og Naadigst Effterlade de gamle Restanger som til Dato kand Restere af Gaarden og Vnder Denss Taxt beliggende Mølle Baade for min Egen V-formuenhed Saa og for min El. Fader Christofser Huassæs Skyld der lenge hafuer tient for Een Soldat og Ved første Anfang Vdi dend Kønserl. Krig huor hand først tilfandt Dend første deel af hans Midler Da hand som Een Vng Karl blef Unbefahlit et Compagnie til hest at oprette og da for dend Kierlighed hand hafde til hans Fæderne Vand Soldte sit Fæderne Gaard og Godz til same Compagnies oprettelse og siden til hans Døds Dag Verit udi Ed. Ko. Ma^ts høyloflig Ihukommelse hr Farfader og hr Faders Tienniste Indtil udi Ao. 1659 hand udi Kiøbenhavn tilfattede Lifuet og bort Døde og min El. Moder som udi same Krigstid Vær forstot til Fyen der Krigstiden osuer Consumerit og forteret hendis Ringe Middell og Løssøre og Ved Fredens Erlangelse Da hun hjembtom fant een Spolerit Gaard og øde steder, huercken Korn eller Creatur levede Derover siden udi stor Besverlighed og dis Vær for mig Icke hafuer nu af min El. forældris Forbegodz Saa megit som Een Gadehuus eller Andre Middeler Der Jeg kand hafue min føde og ophold af, Forhaaber Allerunderdn^t Ed. Kongl. Ma^t Antager min Fattig og bedrøvelig tilstand og mig Med Naade betencker, Vdi huilcke Naadige Bønhoerelses forhaabning Lever Eders Ko. Ma^t

Dat. Hennegaard d. 8. Nov.
1686,

Allerunderdanigste Tro
Arve Underfott
Christenye Huas.

At Supplicantens tilstand er Slet og megit Ringe og hendis Allerunderd. Andragende i saa maader Sandferdig at Vere kand Jeg hermed Allerunderd^t Testere.

F. E. von Speckhan.

p. 34 V. 24. Christence Huas boede paa Hesselmed idetmindste fra 1680, hvilket sees af Skatteregistrene i Riberhus Amtaregnskaber, og

11 Okt. 1684 affagdes en Dom paa Vester Herreds Ting, ifølge hvilken Proosten i Varde, Niels Hansen Arensberg, fik Tingsvidne af 2 Danne-mænd „at de idag 8 Dage være paa Hæsselmed og der stevned og Varjel gave arl. og velb. Jomfru Christenſe Huas for Dom paa Hr. Niels ubi Varde hans Vegne for Bispens og sine Bifitatspenge og gav Hr. Niels bemeldte gode Jomfru til Sag tilſammen 3 Rdl. for Aar 1682, ſom blev bevist med Prooſteſkriver Niels Nielsens Haand“. Hun dømtes til at betale diſſe Penge. (Vester H. Tingbog).

p. 44 L. 17. I Grønlands Samlinger paa Ribe Stolebibliothek findes følgende Notits: „5 Aug. 1709 er efter erhvervet Dom de Dato 19 Feb. 1706 over Chriſtoffer Huas Frøstrup Gaard med underliggende Gods ſkjødet til Borgermester Jens Bertelsen Taulov i Varde“. Af Riberhus Amtsregnskaber ſees, at 1688 var „Chriſtoffer Andersen“ Forvalter paa Søvig, medens hans Forældre da boede paa Frøstrup, hvori Faderen havde Pant (ſee Bilag 72), men dette synes dog kun at have fundet Sted dette ene Aar. 1701 eller 1702 har han kjøbt Frøstrup af Niels Bolderup og har lagt under denne hidtil uprivilegerede Edegaard ſit ſprede Bøndergods, ſaa at han 12 Mai 1703 kunde tilmelde Amtsforvalteren i Ribe, at han nu beſad en komplet Hovedgaard med 207 Tdr. 7 Ekpr. 2½ Alb. Hartkorn Bøndergods i mindre end 2 Miles Afſtand fra Gaarden, hvorved denne ſkulde være ſtattefri (Riberhus Amtsregnskaber). Denne Herlighed fik imidlertid hurtig Ende.

Personregister.

(Navnene ere ordnede efter de enkelte Personers indbørdes Forbindelse.)

A.

Jens, Landsdommer, til Raas, 1—2, 3.
Jens, den yngre, til Raas, 1—4, 7, 111.
 Inger, 4—6, 23, 97, 139.
Christoffer, Oberst, til Hennegaard, 3, 4, 7—21—26, 31, 33, 35, 47, 48, 52, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 116, 119, 120, 121, 125, 126, 127, 131, 133, 134, 135, 138, 178—179.
Jens, 9, 20, 24, 26—32, 33, 34, 36, 48, 101, 102, 108, 109, 110, 111, 112, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 135, 138.
Oluf, 9, 24, 26, 31, 32, 33—34, 112, 116, 118, 120, 135.
Christence, 9, 24, 30, 31, 33, 34—35, 112, 121, 125, 135, 178—79, 180.
Hedevig Elisabeth, 9, 18, 24, 26, 30, 32, 33, 35—42, 112, 122, 125, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 137, 138.
Christoffer Andersen, 37, 42—46, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 133, 167, 180.
Anders, 42, 46, 133.

Erit, 112.
 (Angeborg, 31).
Kirsten, fra Fodsflette, 97.
Margrete, 23, 97.
Erit,
Vogn,
Johannes, } 47.
Oluf,
Sunder, }

B.

Jens Andersen, Kapitelskriver, 47—53, 64, 76, 141, 142, 143, 144.
Anders, Sognepræst i Serup og Lemming, 51, 53—56, 60, 62, 63, 64, 144, 145, 149, 154—55.
Johannes Rhodius, theol. Kandidat, 56, 57.

Jens, Kapellan i Fladstrand, 56, 57—61, 146, 147, 148, 149.
Ane Lorenze Mumme, 61.

Erit Chr. Grave, Sognepræst i Sønderbjerg og Ddbn, 56, 58, 61, 62, 63, 79.

Christen See, Justitsraad, Theaterinspektør, 90, 172, 173, 174—77.

Christian, 172.

Anders, Proust, Sognepræst i Nørstøb, 177.

Magdalene Cathrine, 56, 61—64.

Frantz, Sognepræst i N. Felding og Løis, 51, 56, 64—67, 69, 76, 79, 84, 87, 149, 150, 152, 153, 154, 155, 167.

Jens, 67.

Hans, Sognepræst i Jyllinge og Gønsømagle, 66, 67, 68, 69—71, 72, 74, 82, 155, 156, 164.

Frantz Jørgen, Amtsforvalter i Beile Amt, 71, 72—73, 83, 156, 157, 158, 159.

Anna Marie, 70, 71, 73, 74—75.

Jens til Løis Kloster, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 76—85, 153, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168.

Niels, 67, 153.

Olive, 66, 68, 72, 82, 164.

Jens, Forpagter, 51, 56, 77, 85—88, 153, 154, 168.

Kathrine Marie, 86, 88—89.

Anna Elisabeth, 86, 89—90, 172.

Jens, Kammersekretair, 71, 90.

Hans, konst. Byfoged, 90—91, 170.

Anders, Eier af Æstergaard, 77, 91—92, 153, 159, 170.

Maren, 51.

Christoffer, 52.

Bendt Johan, Lærer, 173.

Frantz, Justitsraad, 173.

Michael P., 173.

Francis, 173.

Andreas, Landinspektør, 174.

Erit Chr. Severin, 174.

- Abildgaard, Mandrup, til Skodborg, 16,**
 107.
Adeler, S., Deput. i Rentef., 132.
Ahlsejdt, Anna, 139.
Albertin v., Peder, Amtmand, 77, 160.
Amnighøll, Henrik, Krigsraad, 81.
Andersdatter, Cecil, 59.
 — Elisabeth, 42—46, 133.
 — Elizabeth, 51.
Anderesen, Christoffer Huas, see Huas.
 — v., Claus, 15, 104, 105.
 — v., Hans Jørgen, 15, 104, 105.
Andreas, Janus, 48.
Anna, Fr. L. Grøns, 65, 66.
Arctander, Just, i Viborg, 44, 128.
Arenfeld, Jakob, til Jensegaard, 51.
 — Mogens, til Rugeard, 110.
 — Elisabeth, 22.
Arensberg, Niels Hansen, Provst, 180.
Arenstorff, Frederikke, 173.
Arsen, Hans, Borgermester, 130.

Bager, Jørgen Hansen, Præst, 60.
Bagger, Palle, Raadm. i Ribe, 26, 125.
Balle, N. C., Prof., 72.
Baltzar, J. Ernst, 29, 109.
Baltzeren, Niels, Præst, 37.
Bang, Anna, 22.
 — Palle, paa Hønegaard, 135.
Banner, Magdalene, til Krabbeholm, 2.
Bartholin, Albert, Sekretær, 172.
 — Caspar, Prof., 64.
 — J., Prof., 148.
Batteur, 90.
Bay, Jens Splid, 64.
 — Mouritz, 64.
Bech, Graver, 143.
Becher, T. A., Prof., „Archivregistraturer“
 1, „Orion“ 1.
Belov, Henrik, 14, 105.
Bennebødatter, Hedevig Elisabeth Huas, 42.
Bergh, Jens, Kommerceraad, til Kjars-
 gaard, 172.
Bild, Preddbjørn, paa Funderæs, 2.
Bille, Anders, Marff, 18, 99, 100, 107.
 — Sten Andersen, Major, 49.
 — Karen, 116.
 — Mogens, til Lirsbæk, 105.
Billum, Hans Jensen, 130.
Birkerød, Jens, Prof., 43.
Blache, S. S., Prof., Rector, 141, 143.
Blichfeld, Mette Henriksdatter, 55.
Bloch, Biskop, 133.
Blome, Didrik, til Nebel, 25, 117, 118.
Bollerup, Niels Andersen, til Frøstrup,
 124, 180.
Bondrop, C., Præst, 62.

Borch, Byfoged, 87.
Borbier, Pierre, 58.
Borggreving, Mag. Chr. Melchior, 55.
 — Magdalene, 54, 55, 61.
Borf, Ole, Prof., 54.
Bornemann, P. J., Deput. i Rentef., 132.
Borthuusen, Gjertrud, 143.
Bouillé, fransk General, 175.
Braem, Dr. Joh., 144, 145.
Brahe, Tyge, 176.
 — Otto Pedersen, 5.
Brangstrup, J. C., Præst, 70, 71.
Bredenberg, Peder Jensen, Byfoged i
 Varde, 130, 133.
Bregendahl, Ed., 111.
Brockmann, 120.
Brockenhuus, Eric til Verbaek, 119.
 — Johan til Hinsel, 100.
 — Karen, 139.
 — Klaus, 139.
Brorson, J. S., Præst, 113.
Bruun, Niels Hansen, Præst, 75.
Brumer, A., 157.
Buchwald, Fred., Generalmajor, 18, 28.
Bundesen, Rasmus, Amtstuefuldmægtig,
 39, 40, 130.
Buñow, Henrik, Præst, 172.
Bülom, Gøtjemeraad, 174.
Byñow, Stiftsprovst, 172.
Christensdatter, Karen til Lydumgaard, 125.
Christensen, Anders, 123.
 — Jørgen, 113.
 — Mathias, 113.
Christian den 4de, 4, 12, 14, 18, 27, 40.
 — Necess, 29.
 — den 5te, 31.
 — den 6te, 59.
Clemmensen, Peder, til Lydumgaard, 125.
Colding, J., 138.
Cramer, Chr., 143.
Curger, see Kurger.
Daugaard, om de danske Klostre, 166.
Deden v., til Kongstedlund, 80.
Detharding, Georg, Prof., 147.
Dorscheus, Mikael, 158.
 — Tertel, 158.
Duc, Mandrup, 14, 103.
Dyre, Anna, til Tvis Kloster, 65, 149,
 150, 166.
 — Elisebeth, 65, 149, 150.
Dybsfel, Arnold Christian, Landsdommer,
 155.
Ebbesen (Ubfen), Lavrids, 47, 19, 22, 110.
Eegard, Dr. 120.
Ehrenfeld, Stefan, til Endrupholm, 122,
 136.

- Endorf, Peder, til Hønegaard, 122, 136.
 Engelstoft, L. St., Præst, 173.
 Erichsen, C. C., Provst, 157.
 Ernstes, Maren, 117.
 Eskbæk, Nikolaj, Præst, 59, 60, 146, 148.
 Estrup, Borgermester, 73.
 Fabricius, Lavrids Jakobsen, Præst, 150.
 Falster, Mag. Christian, Rektor, 69, 76, 155.
 Finde, Mag. Jakob, 48.
 Fischer, Christian til Allinggaard, 63, 67, 86, 155, 169.
 — Henrik, Ritmester, 72, 83, 84, 157, 158, 168.
 Fogh, Anna Else, 69, 71, 72, 74.
 — Anna Nielsdatter, 154.
 — Inger, 70.
 — Jørgen Nielsen, Kammerraad, 71.
 — Margrete, 71.
 — Niels Lavridsen, 154.
 Frangbatter, Karen, 47—53, 64.
 Frangon, Anders, Præst, 47, 51, 53, 144.
 Frederik den 2den, 27.
 — den 3die, 14, 27, 49. Forbud, 29.
 — (den 6te), Kronprinds, 176.
 Frick, Petronelle Pauline, 75.
 Friedenreich, Janus, til Valsstrup, 67, 86, 169.
 Friis, Henrik, til Erbakslunde, 33, 116.
 — Herman, Kapitain, 49.
 — Tønne, Ritmester, 17.
 Fugl, Marie, 71.
 — Rasmus, Kammerraad, 70, 71, 156.
 Gade, Koruet, 143.
 Gagnet, Anton Yves, 90.
 Galde, Gude, 3.
 — Oluf, 3.
 Galt, Birgitte Marie, 38, 42—46, 124, 133.
 — Gjerd, 43, 140.
 — Knud Henrik, til Biumgaard, 43.
 Gamelin, Bernit, Lieutenant, 28, 108, 109, 110.
 Gersdorff, Christian, Etd., Amtmand, 54, 144.
 — Joakim, Rfd., Amtmand, 54, 144.
 Giesfings Jubellarere, 47, 51, 52, 53, 54, 55, 58, 60, 63, 64, 66, 68, 86, 88, 90.
 Glambek, Niels Pedersen, 21.
 — Oluf (Staverskov), 22.
 — Peder Christensen, 21.
 Glerup, Joh., Raadmand, 80.
 Glud, Niels, Præst, 51.
 Grave, Anna, 55.
 Grave, Christian, Præst, 55, 56.
 — Dr. Eril, Biskop, 50, 55, 62.
 — Magnus, 55.
 Grimelius, Amalie Kathrine, 172.
 Grubbe, Gabriel, til Lvis Kloster, 65, 149, 150, 166.
 — Jakob til Rabbel, 3, 15, 16, 104, 105.
 Grøn, Fru Anna, 2.
 — Lavrids, Præst, 64, 65, 149, 152.
 — Leonora, 66, 153.
 Grønlunds Samlinger, 133, 180.
 Gøye, Absalon, paa Dalum, 2.
 Haac, Christen, Virkefoged, 69.
 Hagen, Maren, 142.
 Hahn, Hippolita, 139.
 Halst, Rancelliraabinde, 81, 82.
 Hammer, Even, Sekretær, 172.
 — Peder, 171.
 Hausbatter, Karen, 65.
 Hansen, Andreas, Farver i Hølstebro, 167.
 — Elsebeth, 58.
 — Hans paa Bårdhø, 38, 122, 123, 127.
 — Jakob, Kontrollør, 58..
 — Maren, 58.
 — Nis, Præst, 82, 152.
 Hauch, J., Rfd., Amtmand, 164.
 Hee, Anna Mariche, 61, 171, 172, 174.
 — Knud, Prof., 174.
 — Thomas, Præst, 171.
 Hegelunds Almanaker, 2.
 Heide, N., Præst, 143.
 Hendrichsen, Niels, Præst, 63, 85, 88.
 Henneberg, Præst, 172.
 Hertov, Morten, Mag., 143.
 Hertels Bestr. over Arch. Domf., 22, 64.
 Heydensdorph, Ide, 121.
 Hofman, Justitsraad, 77, 161. Fundatser, 56.
 Holberg, Daum. Dist., 29.
 Holst, Jens, Kapellan, 60.
 — Nicolaus, 118, 119.
 Honnens, Ljcho, Lieutenant, 173, 177.
 Hopp, Andreas Munchart, Præst, 172, 177.
 — Anne Cathrine, 177.
 — Beate Kirstine, 177.
 — Frantz Mathias, Præst, 177.
 — Gjertrud, 177.
 — Gjertrud Hedevig, 173, 177.
 — Jens Jakob, Degen, 177.
 — Johan Søyer Reichman, Præst, 177.
 — Knud Povlsen, Degen, 177.
 — Povl Jensen, 177.
 — Thomas, Rektor, 177.

- Gopp, Thomas, 177.
 Harnemann, Henrik, Præst, 70, 156.
 Horrebom, P., 59, 148.
 Hortulan, Søren, 171.
 Hue, Peter, Profos, 100.
 Hurtigkarl, Provst, 63.
 Høeg, Erik, 146.
 — Mogens til Arrestov, 98.
 — Lieutenant, 84.
 Høyer, Generalauditor, til Søndervang,
 81, 89, 164.
- J**
- Jøsdatter, Maren, 156.
 Jøsen, Niels, til Tviss Kloster og Pergrav,
 45, 67, 87, 158, 166-67.
 Jarell, Oberstlieutenant, 99.
 Jakobsen, Lavrids, 121, 123.
 Jensen, Thomas, 99.
 Jermiin, Thomas Just, til Ausumgaard, 68.
 Jøssen, Frands, 120.
 — Jens, 120.
 Johan, Dr., Præst i Kollind, 142.
 Johan Albrecht, Borger i Rbhvn., 29,
 30, 112.
 Juel, Agel, til Billestrup, 103.
 — Enevold, til Høsfelmed, 136.
 — Erik, til Hundsbøl, 8, 15, 22, 97,
 105.
 — Frands, til Frøstrup og Krabbes-
 holm, 123.
 — Hans, til Starupgaard, 30, 34,
 116, 121, 122.
 — Iver, til Billestrup, 103.
 — Jens, til Julingsholm, 2.
 — Jens, til Høsfelmed, 136.
 — Peder, til Høsfelmed, 136.
 — Sofie, 22, 116.
 — Vincens, til Høsfelmed, 136.
 Juel, Anne Jensdatter, 51.
 — Jens, Præst, 51.
 Junghans, Wagge, Konrektor, 55, 56.
 Jusfsen, Deput. i Rentel., 132.
 Juul, Mathias, Borgermester, 177.
 Juulsen, Joh. Friederich, Hospitals-
 forstander, 177.
 — Magdalene Kathrine, 177.
 Jørgensen, Christen, paa Søvig, 122.
- K**
- Kaas, Beate ell. Birthe, 33.
 — Erik, til Bremerbovd, 99.
 — Herman, til Røfstrup, 15, 16,
 107, 117.
 — Iver, til Ulstrup, 103.
 — Johanne Sofie, 123.
 — Jørgen, til Høstrup, 105.
 — Jørgen Grubbe, Amtmand, 140.
 — Mogens, til Lyngholm, 103.
- Kaas, Mogens, til Høiris, 33, 116.
 — Niels, til Bekmarf, 121.
 — Niels, 139.
 Kallé Møstfaml, 60.
 Kall-Rasmussen, Prof., Registrator, 7.
 Kalou, Mette Lukasdatter, 154.
 Karl Gustav, Konge i Sverig, 19, 49, 141.
 Kellermann, Christiane, 75.
 Kesselhahn, Georg, Kapitain, 155.
 Kierchegaard, Dorothea Jensdatter, 138.
 Kierulf, Chr., til Østergaard, 80.
 Klevenfelds Samlinger, 3, 7, 9, 31.
 Kneil, Joh. Filip, Major, 78.
 Knudsen, Præst, 153.
 — Bertel, 63.
 — Daniel, Præst, 65.
 — Terman, 37, 127.
- Kehlblatt i Kiel, 25, 116.
 Krabbe, Henrik, 124.
 — Iver, 18.
 — Jakob, til Lindbjerg, 16, 107,
 140.
 — Oluf, Etd., til Bierre, 38, 39,
 40, 41, 43, 124, 132, 133,
 137, 138, 140.
 — Tøge, til Bustrup, 2.
- Krafse, Fru Karine, paa Hald, 2.
 Krag, Christen, til Lydum, 17, 23.
 — Christence, 8, 9, 22, 23, 34, 135.
 — Else, 17.
 — Erik, til Kjellingborg og Lydum, 23.
 — Erik, til Lydum, Endrupholm,
 Bramming, 4, 15, 17, 105.
 — Henrik, 3.
 — Jørgen, til Endrupholm, 7, 8, 17,
 23, 97, 98, 99.
 — Piobeth, 116.
 — Mogens, til Agertrøg og Kaas,
 17, 22, 49.
 — Niels, til Kaas og Trudsholm, 7,
 15, 17, 22, 99.
 — Otto, til Solbjæra, 6, 15, 17, 27,
 28, 102, 104, 105.
- Krog, Mag. Niels, Rektor, 53, 144.
 Kruse, Christoffer, 3.
 — Christoffer, 3.
 — Enevold, 3, 16.
 — Ingeborg, Jakob Grubbes, 3,
 15, 16.
 — Ingeborg, Jens Huasfes, 3-4,
 7, 111.
 — Jørgen, til Hjermitølevgaard, 16.
 — Karen, 16.
 — Lars, 3.
 — Magdalene, 105, 117.
 — Mogens, Oberst, til Spøstrup, 25,
 116, 117, 118, 179.

- Kruze, Otto, til Valle, 17, 22, 116.
 — Tjge, 3.
 Kuerdesen, Niels, 113.
 Kurzer, Christoffer Phil. (Reichelsdorf),
 Major, til Mølby, 26, 121,
 122, 123, 124, 125, 126,
 137, 139.
 Købbeke, Klaus, Amtsskriver, 24, 113,
 114, 115.
 — Hans, 114.
 Kølbe, Jens, 156.
- Laasbye, Mette, 78.**
 Lange, Gunde, til Breining, 11, 101.
 Lange (3 Roser), Kjeld, Oberst til Kjølv-
 gaard, 49.
 Niels, til Kjargaard, 139.
 Peder, til Kjargaard, 15, 104.
 Lange, (1 Røse), Anders, til Deibjerglund,
 124, 140.
 Anna, 140.
 Anna, 137, 139.
 Barbava, 43, 121, 137, 139,
 140.
 Christen (1), til Bramming,
 37, 136, 139.
 Christen (2), til Bramming,
 4, 6, 139.
 Christen (1), til Høsfelmed, 137,
 139.
 Christen (2), til Høsfelmed, 122,
 137, 139.
 Christen til Deibjerglund, 121,
 124, 140.
 Christen til Tjerret, 139.
 Dortha, 140.
 Ellen, 140.
 Hans, til Nørholm, 140.
 Hans, 140.
 Henrik, til Deibjerglund, 140.
 Henrik, til Fuglsang, 139.
 Ida, til Egbumgaard, 26, 30,
 137, 140.
 Ida, 140.
 Ingeborg, 6, 139.
 Iver til Bramming, 4-6, 8,
 97, 104, 139.
 Jakob, 6, 139.
 Jens, 4, 6, 139.
 Kirsten, 43, 104, 139.
 Maren, 16, 140.
 Mette, 140.
 Niels til Skrumøager, 4, 5, 139.
- Fanghoff, Præst, 41.
 Pæsen, Rasmus, Præst, 133.
 Lauridsen, Hans, i Brebmose, 113.
 — Laurids, Mag., Rektor, 144.
- Laurrup, Anne Margrete, 78.
 Lemming, Præst, 172.
 Lene Proufsdatter, 63.
 Lengnick, Kapt., Kirkebogsudbrag, 51, 52,
 55, 63, 75, 173. Person.
 Efterr. om Danm. og Norg.
 Geistlighed, 71. Stamtafler,
 70, 154.
 Lindenpalm, Svæs, 3rd., 80.
 — Bertel, Præst, 71.
 Lolius, Chr. Mortensen, 119.
 Ludvig den 16de i Frankrig, 174-176.
 Lund, Chr. Fred., Præst, 60.
 — Jens Pedersen, 172.
 — N. B., Præst, 173.
 Lundsteen, Præst, 35, 41.
 Lundsgaard, Christen, til Lergrav, 87.
 — Karen, 91-92, 169, 170.
 — Konrad, til Lergrav, 87, 91,
 92, 170.
 Lübe, von der, 161.
 Lyffe, Erik, til Eshjær, 2.
 — Jørgen, Ritmester, 110.
 — Kaj, Befal. over Aalborg, 110.
 — Niels, til Elved, 13, 107, 108.
 — Baldemar, til Grinderslevkloster, 18,
 107, 108.
- Maar, Anne Marie, 71.**
 Mads Sr., Præst, 65.
 Maltesen, Claus, 3.
 Mariager, S., Præst, 158.
 Marie Antoinette, Dronning i Frankrig,
 174-76.
 Marvoin, Jørgen, til Aonshjerg, 103.
 Mittelsen, Niels, 113.
 — Søren, 113.
- Moldrup, Anna Magdalene, 72, 76-85,
 153, 156, 157, 163, 164,
 165, 166, 168.
 — Hans Christian, Major, til
 Staarupgaard, 78, 83, 165.
 — Jens, Oberst, 2d., til Vester-
 vig, 2, 78, 79, 80, 89, 162.
 — Johan, Major, 78.
 — Magdalene Kirstine, 79.
 — Peder, Amtsr., til Vestervig, 78.
 — Peder Nielsen, Kæstetor, 78.
- Morvadstammen, 55.
 Montesquien, 90.
 Mormand, Maren, 43.
 — Christoffer, 43.
- Mortensdatter, Kathrine, 154.
 Mortensen, Mads, paa Albæk, 117.
 Moth, Kancelliraad, 81.
 Mumme, Christoffer, Biskop, 59, 148, 149.
 Munt, Berete, 2.

- Munk, Ludvig, 2.
 — Peter, 2.
 — Familien, 166.
- Muus, Christian, Biskop, 150, 152.
- Mngind, Jørgen, til Nørtorp, 80.
- Müller, Johannes, til Lunderup, 136, 137.
- Møller, Carl, Prof., 141.
 — N., Reg. over alle Rangsper-
 soner, 90.
- Nansen, Præsident, 54.
 — Sofie, 54.
- Neergaard, Anna, 75.
 — Jens Bruun, Etd., 75.
 — Peter Johansen, Krigsråd, 75.
- Nielsen, A. S., Præst, person. Saml., 58,
 60, 172, 173.
 — Anders, til Søvig, 25, 26, 34,
 35-42, 43, 44, 119, 121,
 122, 123, 124, 125, 126,
 127, 128, 130, 132, 133,
 135, 137, 138.
 — Niels, til Endrupholm, 22, 26,
 30, 31, 34, 37, 121, 122,
 123, 125, 127, 135, 136,
 137, 180.
 — Niels, 154.
 — Oluf, Cand. mag., 139. Skadst
 Herred, 22, 121, 122, 137.
 Væstfj. Avis, 137.
 — Peder, til Lunderup, 127.
 — Stefan, Borgerm. i Varde, 22,
 38, 122.
- Nielsen, Christian, Præst, 68, 153, 168.
- Norby, Bendix, til Urup, 140.
- Nyken, Deput. i Rentek., 132.
- Opiq, Andreas Fred., til Lergrav, 87.
 — Magdalene, 87.
 — Matthias, til Lergrav, 87.
- Orm, Margrete, 137, 139.
- Paludan, Hans, Fuldmægtig, 159.
- Pape, Joh. Bendix, til Lvis Kloster, 84.
- Parssberg, Oluf, til Jernet og Palsirup, 16.
 — Else, 16.
- Pedersbatter, Hedevig Elisabeth Suas, 42.
 — Mette, 120.
- Pedersen, Jens, paa Frøstengaard, 116.
 — Jrs, 120.
 — Laurids, 113.
 — Mathias, paa Starbyslund, 43.
- Peremoje, Ritmester, 43.
- Peteresen, Landvæsenskommisær, 87.
 — Marie, Rabdam, 172.
- Ploug, Lars Jakob, Møller, 173.
- Pors, Hans, til Nørgaard, 8, 97.
- Poussons Bibl. Arkh., 54, 55, 144.
 Catalogus, 48, 51, 53, 54.
- Povist, Henning, 38, 43, 124.
 — Karen, 124, 140.
 — Laurids, til Skrumssager, 16, 38,
 43, 104, 107, 124.
- Prehler, Hedevig Sabine, 78.
- Pringsler, Arnold (Arendt) Jensen, Præst,
 54, 145, 146.
- Prip, Iver, 13, 98.
- Quenouat, Pierre, 58.
- Quigov, Otto, 6, 139.
- Qvistgaard, Anders, 168.
 — Morten, paa Stubbergaard,
 80, 168.
 — Karen Kirstine, 168.
- Raben, Amtmand, 154.
- Rafn, Hans Severin, Kmrdr., 80.
- Rangau, Christian, Greve, 18, 81, 108.
- Rast, Lambert, 123.
- Rasmussen, Jens, 142.
 — P., Deput. i Rentek., 132.
- Ratlov, Christian, Gmrd., 54, 144.
 — Sivert, Oberst, 124.
- Reedh, Sofie, 107.
- Reimer, Christian, Præst, 68.
 — Ole, Student, 54.
- Reinat, Baltzar, 85.
- Reus, Jer. Fred., Prof., 156.
- Rhodius (Rhode), Anna, 55.
 Anna Elisabeth, 53-56, 62.
 Elisabeth (Anna), 55, 149.
 Johannes, Konrektor, 54.
 Jørgen, Rector, 55, 56, 58.
- Richart, Frederik, Præst, 64, 65, 67-68,
 76, 153, 167.
 — Olive, 63, 67, 71, 153, 168.
- Ring, Jørgen Martinus, Major, til Lyng-
 holm, 80.
- Rosenbeck, E. F., 173.
 — E. G. A., 173.
- Rosenberg, Biskop, 55.
 — Cecil, 55.
- Rosenkrands, Erik, til Rosenholm, 112.
 — Jørgen, til Kjeldgaard, 104.
 — Rogens, Gmrd., til Spøt-
 trup, 77, 79, 162, 163.
- Rostrup, Gunde, 140.
 — Jørgen, 120, 122, 137, 139.
 — Sofie, 124, 140.
- Rothkirch, Bentzel, til Krogsgaard, 16,
 107.
- Ryeberg, Etd., 167.
- Ryegaard, Christen Sørensen, til Hæssel-
 med, 41, 42, 137, 138.

- Ryegaard, Søren, 136, 138.
 Rygh, Johan, Kopist, 159.
 Rytter, Søren, Student, 49, 50, 141.
 Rømer, Lars, Birkedommer, 70, 156.
 — Niels Sørensen, Præst, 158.
 — Ole, Prof., 64, 85.
 Rønnow, Anna, 97.
 — Floris, 97.
 Rørdam, Holger, Præst, 49, 141.
 Samsing, Anders, Præst, 31.
 Sandvig, 31.
 Saxe, Frederik, 105.
 — Hartvig, paa Fønberg, 16, 105.
 Schmidt, Cidjel Kathrine, 57—61.
 — B., theol. Kand., 51.
 — Emilie, 173.
 — B., Præst, 171.
 Schnell, Andreas Fred. Chr., 63.
 — Andriette, 63, 64.
 — Anua Elisabeth, 63, 64.
 — Erik Chr., 63.
 — Fred. Chr., Præst, 63, 81.
 — Margrete, 63, 64.
 — Ulrik Chr., Provst, 61—64.
 Schuchart, Generalrigskommissær, 179.
 Schytte, K., Alterdegn, 19, 143.
 Seefeld, Peder, til Hauns, 98.
 Sehested, Mogens, til Holmegaard, 15, 99, 104.
 — Oberst, til Høgholm, 80.
 Simon, Christiane Jakobine, 172.
 Simonsen-Bebel, til Ekedgaard, 107.
 Skabe, Esbebe, 12.
 — Elisabeth, 16, 105.
 Steef, Christen, 11, 100.
 — Hans, 29, 109, 110.
 — Karine 2.
 — Mogens, 50.
 Stram, Anders, 140.
 — Else, 140.
 — Kirsten, 140.
 Smith, Anna, Elisabeth, 173.
 Sommer, Niels, Præst, 65, 68, 153.
 Speckhan, F. C., Amtmand, 179.
 Spend, Mogens, til Nørgaard, 2.
 Spengler, Joh. C., Forvalter ved Kunst= kammeret, 172.
 — Lorenz, Forvalter ved Kunst= kammeret, 172.
 Staal, Christiane, 75.
 Stampe, Prof., 72.
 Stauerschow, Anna, 7, 21—26, 27, 31—33, 105, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 125, 127, 135, 138, 178, 179.
 Stauerschow, Fasti, (Fader), til Muf= gaard, 8, 21, 22, 135.
 — Fasti, (Søn), 22.
 — Gunner, 21.
 — Hartvig, til Hennegaard, 22.
 — Oluf (Gambek), til Henne= gaard, 22, 135, 178.
 — Oluf, 22, 33, 135.
 — Sofie, 8, 17, 19, 22, 23, 116, 117, 135.
 — Splid, til Donneruplund, 22.
 Steens, Bodild, 133.
 Steenberg, Præst, 92.
 Steenbuch, J., Prof., 148.
 Stegelmann, Jakob, 114.
 Strangesen, Klaus, til Rørholm, 140.
 — Karen, 140.
 Strömberg, Mikael Chemmitius, Dr. med., 154.
 Strømborg, Anna, 64, 66—69, 76, 77, 84, 88, 153, 154, 155, 167.
 — Birgitte Marie, 77, 84, 85—88, 153, 154, 169.
 — Hans Thomsen, 66, 86, 154, 155.
 — Henriette Blichfeld, 154, 155.
 — Kathrine Margrete, 154.
 — Karen, 155.
 Studsgaard, C. B., Prof., 72.
 Suhms Saml., 6.
 Surch v., Samuel, 14, 104, 105
 Svane, Hans Pederen, 51, 52, 56, 143.
 Svend Hr., Præst, 142.
 Sørensen, Christen, see Ryegaard.
 Tauber, C., Etd., Rektor, 60, 171, 173.
 Taulov, Jens Bertelsen, til Frøstrup, 180.
 Teilmann, A., Præst, 74, 75. Stam= over Fam. Teilmann, 70, 74; over Fam. Neergaard, 74.
 Andreas, Kammerraad, 75.
 Anna Marie, 75.
 Frands Jørgen, 75.
 Frands Jørgen Harald, 75.
 Hans, Handelsmand, 75.
 Joh. Chr., Præst, 73, 74, 75.
 Peter, Præst, 74.
 Thestrup, C., Prof., 70.
 Thomsen, Hans, see Strømborg.
 Thorup, P. N., Prof., Efttr. om Ride Skole, 69, 70.
 Thotts Møstfaml., 3, 4, 9.
 Thott, Otto, Gmrd., Duesekretær, 163.
 Thunbo, Mittel Jensen, 144.
 Tost, Claus, Kirkefrierer, 50.
 Torstenson, General, 18, 40, 131.
 Trøllund, J., Prof., 148.

Traps stat. Beskrivelse, 56, 138.
 Tybring, Inger, 65, 151.

Udsen, see Ebbesen.

Ulfeld, Korfits, til Matrups, 110.

Ulfeld, Laurids, til Egefov, 16.

Ulfstand, Else, 43.

Ulfse, Helvig Sofie, 171.

Unger, Birthe, 124.

— Eva, 43, 124.

— Hans Volf, 43.

Utrecht, Knud, Mag., Præst, 65, 150, 151.

Vandal, S. Fr., Prof., 57, 64.

Vandalls Mstr. om Geistligh. i Kal-
 borg, 60.

Veddege, Peder, Veiermester, 64.

Veigerøsf, Christen, Kirkefrier, 50.

Vestrup, Fred., til Tvis Kloster, 84, 168.

Vibro, Margrete Christensdatter, 63.

Wielands lærde Tid., 3, 9, 19, 20, 31.

Willadsdatter, Kirsten, 127.

Wilhelm, Konge i England, 31.

Wind, Anne til Endrupholm, 7.

Wind, Barbara, 136, 139.

— Birgitte, 22.

— Chr., til Nørholm, 24, 112.

— Iver, til Nørholm, 15, 98, 99,
 105, 112.

Binding, Jes Filip, Provst, 79, 153.

— Paul, Prof., 85.

Boetmann, Hans Chr., Forvalter, 88-89.

Bognsen, Anna, 97.

— Jakob, til Kongensgaard og
 Sønderriis, 8, 17, 97.

— Jesper, til Nerild, 23, 26, 43,
 112, 119, 121, 125, 126

— Juline, Jespersdatter, 139.

— Margrete, 97.

— Rikke, 8, 97.

Worm, D., 48.

— S., Deput. i Rentekammeret.

— S., Lexikon 90.

Worsaae, Jens, Amtsforvalter, 73.

Waldise, Markus, Prof., 156.

Zander, Anna Henriksdatter, 55.

Zitphsen, Erney Fred., til Volstrup.